

Endülüs Şahini

AHMED YILMAZ BOYUNAGA

Zafer Rüzgarları

İfrikiyye’de (1) akşam olmak üzereydi. Gümüş renkli bulutlar, bakır rengine dönüşüyordu. Akşam güneşinin altın ışıktan altında yıkanan kumlarda, onbeş atlı ilerliyordu;

Atların toynakları altında kumlar çıtırtılarla eziliyor ve kumlara gömülüp kasılan ve adaleleri dışarı fırlamış bu çevik ayaklar, ezdikleri kumlardan kuvvet alarak, tekrar ileri atılıyorlardı. Mesafeler böylece adım adım yutulmaktaydı.

Beyaz maşlahlarına bürünmüş olan bu atlılar, derin bir sessizlik içindeydiler. Belki günlerce sürmüş yolculuğun verdiği yorgunluk, belki de, yollarda, söylenecek her şeyin söylenmiş olup da, sorulacak ya da anlatılacak bir şeyin kalmamış olması, hepsini derin bir suskunluğa gömmüştü. Ancak, kendileriyle ve hayallerindeki kişilerle konuşup dertleştikleri belliydi. Hepsi de, kendilerini atlanmn gidişine ve sarsıntıma uydurmuş gidiyorlardı.

Bir kum tepesini aşmışlardı ki, uzaklarda ak minareleri, binalar ve karartı halinde gözüken bitki örtüsü ile bir şehir gözüktü.

En öndeki yaşlı zat, bir eliyle sakalını sıvazlarken,

memnun bir sesle:

(1) Müslüman Arapların, Kuzey Afrika'ya verdikleri isim.

5

Elhamdülillah!.. Kayrevan'a vardık!., diyerek sevincini belirtti

Atlılar ancak hava karardığı zaman şehre ulaşabildiler. Şehrin girişindeki garnizondaki askeri birlik komutanıyla görüştükten ve onun yanlarına kattığı bir erle yarım saat kadar ilerledikten sonra, genel valinin köşküne ulaşabildiler.

Akşamın kara örtüsü, şehrin üzerine çökmüştü. Gökte, akşam olurken belirmiş olan ay, şimdi kızarmaktaydı. Deniz kokusunu getiren tatlı esinti, tunçlaşmış yüzleri okşuyordu.

Hurma ve nar ağaçlarının meydana getirdiği bir karartıyı geçmişlerdi ki, genel valinin köşkü karşısına çıktı.

Kireçlenmiş koca köşk, besi için bir yerde oturtulmuş iri bir kazı andırıyordu. Şehirde hâkimiyetini ilân etmiş olan akşamın kara örtüsü, sadece bu binaya tesir edememişti. Büyük abanoz kapmın önünde yanan çıralar ve pencerelerden taşan ışıklar, gecenin karanlığına, sadece bu binada izin verilmediğini gösteriyordu.

Atlıları karşılayan bahçedeki muhafızlardan biri, atlıların reisinin söylediği birkaç söz üzerine koşarak köşke daldı. Az sonra üç dört hizmetkârın yukarı kal-

dırdıkları meşalelerin ışığında, köşkten çıkan maşlah-
ü ve uzun boylu biri gözüktü. Ayaklarında sandaletler
vardı.

Atlılara doğru heyecanla ilerleyen bu zat, yürür-
ken, yanındaki genç birine:

Beklediklerimiz!.. Şam Sarayından!.. dedikten sonra
yüzünde, hoşnutluktan ileri gelen tatlı bir tebes-sümle elini
uzatırken:

Selâmün Aleyküm Ya Ebu Abdullah! Selâmün
Aleyküm ey kıymetli kardeşlerim!.. Hoş geldiniz!.. Biz-
6

lere şeref verdinizi diyerek, gelenleri coşku ile karşı-
ladı.

Atlıların hepsi, bu karşılanıştan memnun bir şekil-
de, selâmı aynı coşkunlukla aldılar.

Aleyküm selâm ve rahmetulahi ve berekâtuhu!..
Atlıların başkam, altında eşinen atının boynunu ok-
şayıp onu sakinleştirdikten Sonra yere atladı ve sahi-
bine doğru yürüdü.

Hoş bulduk ya Musa bin Nusayri.. îfrikiyye'nin
aslanı!.. dedi ve ardından Musa bin Nusayr ile musa-
faha yaptı ve kucaklaştı. Diğer atlılar da atlarından in-
mişlerdi.

Ifrikiyye Genel Valisi Musa bin Nusayr, misafiri-
ne yol gösterdi:

Şöyle buyurunuz Ya Ebu Abdullah!.. Gözleri-

miz günlerden beri yollardaydı. Biraz geciktiniz... Bu-
yurun, siz benimle gelin. Adamlarınızı da, istirahat ede-
cekleri yere yerleştirirler.

Sonra yanındaki gence döndü:

Misafirlerimizi iyi bir yere yerleştirin. Dinlen-
sinler ve rahat etsinler.

Bu sözlerden sonra Ebu Abdullah'ın koluna girdi.
Yürürlerken, Ebu Abdullah, geç kalmasının sebe-
bini açıkladı:

Yola çıkalı bir ay kadar oldu. Ama o kum fırtı-na sı.. Ah, o
fırtına. Mecburen, onbeş günlük yolu da-ha uzun zamanda
alabildik. Kusurumuza bakma!

Neyse zararı yok. Sağ salim geldiniz ya ona ř -k r. Nasıl,
yollarda kum fırtınalarından başka bir sı-kıntı ile
karşılaşmadınız değil mi?

Yok!.. Yüce Allah'a hamdolsun her taraf hu-
zur içinde.. Suriye'den buraya kadar bütün kabilelerin
Umeyye Oğullan Devletine bağlılıklarını gördük ve g ğ-
s m z kabardı. Musa bin Nusayr'in  elik pen esinin

7

 frikiyye'deki ağırlığını hissettik. Ne büyük hizmette
bulunmuşsun ya Musal Değil kılıç çeken bir berberiyeye
rastlamak, bize ters bakan birine bile rastlamadık. Bun-
dan on sene önce böyle olacağını söyleselerdi inanmaz-
dık doğrusu!.. Bunu, geri döndüğümüzde de şam sara-
yında söylemeye kararlıyız...

Musa bin Nusayr ses çıkarmadı. Sadece i  geçirdi.
Girdikleri ve yanan on meşalenin aydınlattığı koridor-
da, yüzü daha iyi görülen Musa bin Nusayr'ın ender
rastlanan kişilerden biri olduğu anlaşılıyordu. G r ve

kalın kaşlarının altındaki gözleri bir şahin bakışma sahipti. Uzun çehresini çevreleyen sünnete uygun bir sakal, ona çok yakışmıştı. Altmış yaşın üzerinde gözü-küyordu. Yüzünde geçen senelerin acımasız izleri belli oluyordu. Tunç rengini almış bu çehre, «Ben dünyanın iyi ve kötü günlerini gördüm!» der gibiydi. Aynı zamanda bu çehreden mertlik akmaktaydı. Bakan, bu yüzün sahibine güven duyuyordu. Karşısmdaki hürmet uyandıran ender rastlanan şahsiyetlerden biriydi. Belki de on sene öncesine kadar için için kaynayan İfrikiyye'ye genel vali tayin edilmesinin sebebi bu idi.

İfrikiyye Bölgesi, Musa'nın valiliği ile huzura kavuşabilmişti. İslâmın meşhur komutanlarından Ukbe bin Naî, Atlas Okyanusu'na kadar Kuzey Afrika topraklarını eline geçirip atını o engin ve mavi sulara sürüp, atının ayaklarını ıslatan koca deryaya bakarak kılıcını havaya kaldırıp:

«Ya Rab! Şu engin deniz bana mani olmasaydı, Senin Yüce Adım çok daha ötelere yayardım!» demiş ve ifrikiyye Bölgesinde, Berberiler arasında İslâmiyeti yaymaya başlamıştı.

Berberiler, beyaz derili insanların Hami dalına mensup olup, tarih öncesi devirlerde her halde Sami'lerle birlikte aynı soyu teşkil ediyorlardı. İslâm fetih-

8

leri esnasında deniz kıyılarında şerit halinde uzanan bereketli topraklarda yaşayan Berberilerin çoğu Hristiyan ve putperest inançtaydılar, önce Roma İmparatorluğunun ve daha sonra da Bizans Rum devletinin baskısı ve tesiri altında kalmışlardı. Romanlar ve Bi-

zanslılar esas itibariyle deniz kıyılarındaki şehirlerde yaşamışlar ve bu Kuzey Afrikalı göçebe yahut yarı göçebe insanların mantığına tamamen ters düşen bir kültürü temsil etmişlerdi.

İslâmiyetle karşılaştıklarında, yeni ve bu ilâhi son dinin tesiri altında kalmakta gecikmemişlerdi. . Fakat, Bizans Rum Devleti bu bölgeyi bırakmak istemediğinden çeşitli vaadler ve propagandalarla, Berberileri Müslümanlara karşı kışkırtmıştı.

Büyük kumandan Ukbe bin Nâfi, Kayrevan Şehrini kurduktan sonra, Tanca Şehrine kadar uzattığı, İslâm hâkimiyeti için, Berbiri - Rum kuvvetleri ile çarpışmak mecburiyetinde kaldı. Cezayir'deki Biskra yakınında M. 683 tarihinde şehit düştüğünde, onun yerine geçen yeni vali, bölgeyi boşaltmaya mecbur kalmıştı.

Ukbe bin Nâfi'nin yetiştirdiği adamlardan biri olan yeni vali Züheyr bin Kays, Emevi Emiri Abdülmelik'den aldığı emir üzerine kısa bir zaman sonra harekete geçti. Berberileri ve Bizanslıları yenerek İslâmlaşmış toplarlardan çıkardı. Fakat daha sonra Bizanslılar Berka'ya saldırdılar ve Müslümanlara büyük kayıplar verdirdiler.

Emir Abdülmelik bu defa da, Hassan bin Numan kumandasında yeni bir orduyu, Kuzey Afrika'ya şevketti. Bu ordu, Kayravân'ı alıp, Bizanslılarla Berberileri büyük bir yenilgiye uğrattı. İslâm ordusu bir kere daha Atlas Okyanusu kıyılarına kadar ilerledi. Bunun üzerine, etrafında toplananlar üzerinde esrarengiz (sihirli) bir takım tesirlerle hâkimiyet kuran ve bir Ya-

hudi kabilesine mensup olduğu şüphesi bulunan kâhine bir kadının idare ettiği Berberi hareketi ile karşılaştı. Kâhine başkanlığında harekete geçmiş Berberiler, ellerinden çıkmış olan yerleri tekrar geri aldılar. Yapılan şiddetli bir çarpışma sonunda Emevi kuvvetlerinin bir kısmı şehit düştü; geri kalanlar da Berka'ya kaçtılar.

Berberiler, ve başkanları olan Kâhine Kadın, beş yıl kadar Kuzey Afrika üstünlüğünü ellerinde tuttular. Fakat M. 702 tarihinde, Abdülmelik, Kuzey Afrika meselesini tekrar Önemle ele aldı. Hassan bin Numan'a yardıma askerler gönderdi.

Bu defa, Berberi kuvvetleri îslâm kuvvetleri karşısında tutunamadı. Bozgun halinde geri kaçmaya başladı. Fakat, Kâhinenin emri ile, çekildikleri yerlerden Müslümanlar faydalanamamasınlar diye, herşeyi yakıp yıkmaya harabe haline getirmeye başladılar. Hattâ meyve ağaçlarını bile kestiler. Çekildikleri yerleri çöle çevirdiler. Böylece, bakımlı Berberi yerleşme bölgeleri, bahçeleri, kasvet ve Hüzün dolu bir hâl aldı.

Komutan Hassan bin Numan, yıkılmış olan bu yerleri teker teker ele geçirdi. Kâhine, Atlas Dağlarına kadar takip edildi. Sonunda, Atlas Dağları eteklerinde yapılan şiddetli bir çarpışma sonunda Bi'ru'l-Kâhine denilen yerde adamlarıyla birlikte öldürüldü.

Kuzey Afrika'yı, Ukbe bin Nâfi'den sonra yeniden Fetheden ve sükûna kavuşturan Hassân'dan sonra meşhur Musa bin Nusayr genel valiliğe getirildi. O da,

İfrikkiye’de, kendinden önce meydana gelmiş olan olaylardaki yaraları sardı; huzuru sağladı. Berberiler arasındaki İslâmlaşma hareketlerinin yayılmasında rol oynadı.

Şam Sarayı, bu bakımdan Musa bin Nusayr’ın idaresinden ve onun İfrikkiye’deki otoritesinden memnun-

10

du. Çünkü, Musa idaresinde, Berberiler, kılıçlarını kınlarına sokmuşlar, tahrikçi Bizans’a yüz vermemişler ve akın akın Müslüman olmaya başlamışlardı. Musa’nın çok önemli hareketlerinden biri de, Berberilere değer vermesi, liyakatli olanlara devlet hizmetlerinde yer vermesiydi. Onun bu hareketi, Berberilerin, gururlarını okşamış ve Umeyye Oğulları Devletine daha çok bağlanmışlardı. Bu bakımdan Emeviler tarafından tutulan bir idareciydi.

Musa bin Nusayr, misafiri ile koridorda yürürken birden durdu. Musafahadan sonra bırakmadığı Ebu Abdullah’ın elini sıkarak:

Söyle ya Ebu Abdullah! dedi. Şam Sarayı isteğimi nasü karşıladı?

Ebu Abdullah, ona gülümseyerek baktı:

Hâlâ aynı sözler mi?.. Şam Sarayı!.. Neden «Halife» demiyorsun?

~ Bunu sen de bilirsin ya Ebu Abdullah!.. Onlar, emirden başka birşey değil. Umeyye Emirleri... Sevgili Peygamberimiz Sallallahü aleyhi vesellem, Hz. Muaviye Radiyallahu Anh ile karşılaştığında ona:

«Ya Muaviye, melik olduğun zaman halka iyi dav-

ran!» buyurup, onun bir zaman sonra iktidara geçeceğini; ama halife değil de melik olacağını işaret buyurmamış mıydı? Hattâ, Hz. Saad bin Ebi Vakkas (R.A.), bu hadise istinaden Hz. Muaviye'niri yanma gittiğinde ona «Melik» diye hitap etmiş, ısrarlara rağmen bu sözünden vaz geçmemiştir.

Evet, bunu ben de biliyorum; ama «Halife» diye hitap etsen ne çıkar ya Musa? Kıyamet mi kopar? Kıyamet kopmaz ama ben şahsiyetimden çok şey kaybederim; çünkü onları ben de «Melik» olarak görüyorum.

11

Seni tfrikiyye gibi koca bir eyaletin valisi yaptıkları halde mi?

Bak dostum! Onların beni vali yapmalarının sebebi ifrikiyye'de asayiş ve huzuru sağlamam içindir. Ben de, Yüce Allah'ın izni ile bunu başarabildim. Bu, onların da işine geliyor benim de... Onlar için ha Emir el Mü'riinin demişim, ha Şam Sarayı demişim ya da Velid bin Abdülmelik demişim, Umeyye Oğulları için bunların hiç bir değeri yok. Onlar hizmetimi beğeniyorlar mı beğenmiyorlar mı, sen ona bak... Onları, sadece başarılarım ve burada sağladığım huzur ve güven ilgilendirir.

Sen öyle san Ya Musa!.. Ümeyye Oğullarından öyleleri var ki, seni yaptığın hizmetlerden dolayı mü-kâfatlandırmak değil; kulaklarına giden şu az önce söylemiş olduğun sözlerden dolayı cezalandırmak eğiliminde, iktidarlarına değil bir söz, yan bakışı bile af etmeyecek kişilerin iktidara geçmek için sırada bulundu-

ğunu unutma!.. Ayağını denk al.. Sana gelecek bir kötülük, biz dostlarını da üzer.

Musa bin Nusayr, umursamaz bir tavırla elini salladı. Sonra:

Beni bu şekilde uyandığın için sağ ol ya Ebu Abdullah! Sonumuzun ne olacağını biz bilemeyiz, ancak Allahü Teâlâ bilir. Bu gözler ibret alacak neler görmedi ki. Ben bir zamanlar, çok sevdiğim Ehl-i Beytin gözbebeği Hz. Hüseyin'in mübarek başını Abdullah bin Ziyad'ın önünde kalkan üzerinde gördüm. Sonra, bu işi yaptırmış olan Abdullah bin Ziyad'ın kesik başını Muhtar üs Sakafî'nin önünde aynı şekilde kalkan üzerinde seyrettim. Daha sonra da, Muhtar'ın başını Mus'ab bin Zübeyr'in önünde ve Mus'ab'm kesik başını da, bir me-
murun elinde, bir yere götürürken gördüm. Dünyanın tatlısını da acısını da biliyorum. Yaşadığım müddetçe

12

doğru bildiğim şeylerden ayrılmayacağım. Bu uğurda, başıma gelecekleri de kabul ediyorum.

Bunları bırakalım da, söyle bana. Getirdiğin haber, beklediğim gibi mi, yoksa değil mi?

Ebu Abdullah güldü:

Demir gibisin ya Musa! Karılacak ama bükül-meyek birisin. Peki, bir yerde oturalım da, getirdiğim haberi öyle vereyim!..

Musa bin Nusayr, Ebu Abdullah'ın elini bırakmadan yürüdü. Arkalarından üç hizmetkâr geliyordu. İki-

si, Musa'nın, biri de Ebu Abdullah'm adamıydı. Karşılarına çıkan merdivenleri çıktılar. Bir kapıdan geçtiler. Ebu Abdullah, birden yıldızlarla karşılaştı. Bir terasa gelmişlerdi.

Üzerine akşamın kara örtüsü çökrüüş İfrikiyye, bütün genişliği ile uzanıyordu. Gökteki yıldızlar, sanki el uzatılsa tutulacakmış gibi yakın gözüküyorlardı. Binlerce böceğin cırlamaları arasında, denizden gelen esintiyi içlerine çektiler. Bu tatlı esintinin getirdiği iyot kokusuna karışmış çiçek ve meyve kokuları, insanın iğini ferahlatıyordu.

Az önce kızarmaya ba'slamış olan ay, şimdi altın rengini almıştı. Çevrede yer yer karartılar halinde gözüken meyve yüklü ağaçlardaki narlar, incirler, hurmalar, ay ışığında parıldamaktaydı.

Köşkün ışıkları ile aydınlanmış üzüm salkımlarıyla yüklü asmalar, kıvrımlarla çamların dalları araşma ya da duvarlara tırmanmışlardı. Bunlar, bolluk ve bereket habercileri gibi gülümsüyorlardı.

Ebu Abdullah dayanamayarak, terasın kenarlarına kadar tırmanmış asma yaprakları arasındaki bir küçük üzüm salkımını koparıp, ağzına götürdü. Sulu ve çok lezzetli üzümleri dişleri arasında ezerken, yüzü, haz-

13

zın verdiği bir tebessümle aydınlandı. Salkımını bitirdikten sonra, Musa bin Nusayr'a:

Ya Musa! Bir cennetmiş burası! diye fısıldadı.

Ay ışığında, gülümsediği anlaşılan Musa bin Nusayr:

Bunu ben de zaman zaman düşünmedim değil! cevabını verdi. Şunu da düşündüm: Yer yüzü bu kadar güzelse, ya Yüce Allah'ın övdüğü cennet kimbilir ne kadar güzeldir?

Ebu Abdullah:

Doğru! dedi. Rabbimiz, cennetlerine girmemizi nasip etsin.

Bir sessizlik oldu. Sadece yüzleri okşayan o güzel deniz esintisi ve böceklerin cırlamaları.. Ebu Abdullah, kendini yine bu güzelliğin büyüüne kaptırdı.

İlerde, alabildiğine uzanan uçsuz bucaksız gibi gözüken engin deniz, ay ışığında ısıltılarla gülümsüyor ve tatlı şıpırtılarla sahili okşuyordu. Hafif dalga sesleri kulaklara kadar gelmekteydi. Yer yer görülen karartılar halindeki zeytin, palmiye, hurma, incir ve nar ağaçları, denizden gelen hafif esinti ile ürperiyordu.

Musa bin Nusayr, Ebu Abdullah'dan ses çıkarmadığını görünce, ona takıldı:

Çöl adamını, denizin ve bu güzelliğin sarsması gayet tabiidir; ama bana getirdiği haberi unutturacak kadar olmayacağını sanırdım. Deme kki yanılmışım.

Ebu Abdullah güldü, iki adım kadar arkasında duran hizmetkârına dönerken:

Unutmadım ya Musa! dedi. Yalnız, bu güzellik-lerin bile seni durduramamasına hayret ediyor ve şu anda onu düşünüyordum. Anlaşılan tam bir cenk ve hareket adamısın. Velid, senden memnun olduğunu söylemekte haksız değilmiş. Yâ Süleyman, ver şu nameyi!..

14

Hizmetkâr Süleyman ilerledi. Elindeki uzun kutuyu açıp, içinden rulo haline getirilmiş, Velid bin Abdül-melik'in namesini alıp, uzattı. Ebu Abdullah, aldığı nameyi, Musa bin Nusayr'a uzattı.

Musa bin Nusayr, heyecanla nameyi aidi. Hizmetkârlardan birinin elinde tuttuğu meşalenin önüne giderek, açtığı nameyi okumaya başladı. Bitirdiğinde, meşalenin aydınlatığı yüzünde mutlu bir tebessüm görüldü: Şam Sarayı kabul ediyor, teklifim kabul edilmiş! diye söylendi. Elhamdülillah!... Böyle bir cihada Yüce Allah beni vesile kılacak!.. Ne dersin ya Ebu Abdullah?

Ebu Abdullah cevap verdi:

Senin, el-Hadra'ya, keşif mahiyetinde yaptığın saldırı sonundaki gözlemlerin Halife Velid'i memnun etmiş ve «önce küçük birliklerle hücum et ki durumu görüp kontrol edebilesin. Müslümanları, büyük denizde tehlikeye maruz bırakma!» diye emir göndermişti. Sen, yazdığın mektupta: «Denizin, büyük olmayıp bir kıyısından karşı kıyısının görülebileceğini, arada bir boğaz olduğunu, Müslümanların kat edeceği mesafenin çok kısa olup, hiç bir tehlikenin bulunmadığını» bildirince de, elinde tuttuğunu o name ile, sana Endülüs'e gitme iznini verdi.

Elinde, Şam Sarayından gelmiş nameyi tutan Musa bin Nusayr, derin bir nefes aldı:

Allahü Teâlâ'ya sonsuz şükürler olsun ki, teklim kabul edildi! Ne zamandır, bunun kabulü için dua ediyordum. Düşün ya Ebu Abdullah, Endülüs'ün elimize geçmemesi için artık bir sebep ve oralarda ezan-ı Muhammediyeyi yükseltmemize bir engel yok... Vizingot Kralının kötü davranışları, asilleri de idaresi altındaki halkı ve yahudileri de bunaltmış bir durumda...

15

Bu da bizim yararınıza.. Sanırım, Yahudiler de bize yardımcı olabilirler.

Ebu Abdullah, yüzünü buruşturdu:

Yahudileri bırak. Bize yardımcı olabileceklerine de ihtimal verme!

Bize yardımcı olmayacaklarını ben de biliyorum; ama onlara da yardım etmeyeceklerdir. Bizim asü faydalanacağımız husus, Septe muhafaza komutanı Kont Jülyanus'un bizimle anlaşıp, bizi bu sefer için teşvik etmesi.

Kendi hükümdarına ihanet eden bir kimseden bize ne gibi bir hayır gelir ya Musa?

Pek çok!.. Bak söyleyeyim: Bu adam, kralına karşı kin dolu. Çünkü Kral, bu adamın kızma tecavüzde bulunup, onu yüz üstü bırakmış. Bir babanın namus uğruna duyduğu kin neler yaptırmaz insana.

Kont Jülyanus, bize, ne derece yardımcı olabileceğini ispatladı. Ben de, önce onun samimiyetine inanmamıştım. Onun, Endülüs'e geçmemiz için yaptığı teş-

vikleri bir tuzak zannedip önceleri ihtiyatlı davranmış-
tım. Ta ki, geçen sene ekim ayının karanlık bir gece-
sinde dört gemisini emrimize verip, Endülüs kıyılarına
geçip el-Hadra'yı beraberce saldırıda bulununca, ona
inandım.

Ebu Abdullah, elini alına koydu :

Aman Allah'ım! Ne günlere kaldık. Tebaasının
namusunu korumakla görevli kral, bizzat kendisi na-
musu el uzatıyor, öyle ise o krallık çatırdıyor ya Mu-
sa!.. Çünkü, idare ettiği halkın namusuna ya da mau-
na göz koyan hükümdarların ülkelerinde, kıtlıklar, hu-
zursuzluklar meydana gelir, o ülke yavaş yavaş çöker.
Anlatırlar ki:

Bir diyardaki padişaha, bir kadının bahçesini met-
hetmişler. «Arazisi gayet güzeldir, içinde yetişen mey-

16

veler Arap ülkelerinden başka hiç bir yerde yetişmez.
Bunlardan her bakımdan tamamen üstündür. Ve bil-
hassa öyle bir şeker kamışı yetişir ki, dünyanın ger-
çekten şaşılacak şeyidir.» gibi sözlerle bahçeyi öyle-
sine methetmişler ki padişah daha görmeden o bahçe-
ye hayran kalmış.

Birgün elinde olmadan atına binip o bahçeyi gör-
meye gitmiş. Bahçeyi görünce, anlatılanlardan daha üs-
tün bulmuş.

Bahçe sahibi, padişaha biraz şeker kamışı kesip
getirmiş. Bunlardan bir iki tanesini sıkılmışlar. Her bi-
rinden birer bardak dolmuş. Padişah, bu şeker kamışı
suyunu da çok hoş bulmuş. Ve birden, bu bahçeye sa-

hip olmak hırsına kapılmış.

İçinden: «Sahibi bahçe için her ne kadar altın isterse vereyim! Ve kendisinin rızasıyla bu bahçeyi satm alayım!» diye niyetlenmiş.

Kısa bir zaman sonra: «Bir iki tane daha kamış siksınlar da sularını içeyim!» diye emretmiş.

Bir deste kamış getirip sıkmışlar. Bu sefer, desteden, eski tek bir kamışın verdiği kadar bile su çıkmamış.

Padişah, bu duruma şaşmış. Kadına: Bu kamışlar, böyle birbirinden farklı mıdır? diye sormuş.

Kadın:

Hepsi de aynı cinstendirler. Birbirlerinin aynıdırler! cevabını vermiş. Şimdiye kadar, sizin de gördüğünüz gibi tek bir kamıştan bir bardak dolardı. Şimdi ise, alışageldiğimizin tam tersi ortaya çıktı. Sebebi nedir, bilmeyiz ama galiba padişahımızın halkı hakkındaki niyet ve tutumunda bir değişme ihtimali var. Yoksa, böylece suyun durup dururken kesilmesi manasız değildir.

Endülüs Şahini • F.:

2

17

Padişah, kadından bu sözleri işitince, biraz önce tasarladığı niyetten yaz geçip tövbe ve istiğfarda bulunmuş.

Biraz bekledikten sonra: «Bize, bir iki kamış daha

sıksınlar!» demiş.

Kamışlar sıkıldığında yine tek bir kamışın suyu ile bir bardağın dolduğu görülmüş.

Kadın, bu dolu bardağı padişaha sunarken ona dualarda bulunmuş ve:

Allahü Teâlâ'ya sonsuz şükürler olsun! Devletli padişahım halkma sevgi ve merhamet gösterip, niyetlerini düzeltmişler! Bu bereket eseri, işte o teveccüh ve iyi niyetin neticesi olarak meydana geldi. Zira sultanların ve ülke idare edenlerin hayırlı niyetleri ve iyi hizmetleri o ülkede beti bereketi arttırdığı gibi fesat-h niyetleri de, hayır ve bereketi ve bütün iyilikleri ortadan yok edicidir! diye konuşmuş.

Padişah, olup bitenden ve kadının bu sözlerinden büyük haz duymuş. Ona, nimetlerde ve ihsanlarda bulunmuş. Kısa bir sürede şahit olduğu şeyler, onun için iyi bir ders olmuş!

İşte böyle ya Musa! idarecinin doğru ve dürüst olması, o ülkede bolluk ve bereketi artırır.

Bir müddet sessizlik oldu. Taraçanın kenarına cturan Musa bin Nusayr, yüzünü Ebu Abdullah'a çevirerek :

Evet doğrudur!.. Başka bir hükümdar hakkında da anlatırlar ki, devletin ileri gelen kumandanları ve vezirleri ile ve tam bir debdebe ve ihtişam içinde, atına binip avlanmaya çıkmış. Daha av için hazırlıklara

girişmeden birden, ortalıkta bir ceylan sürüsü belir-miş. Hükümdar da, yanındakiler de, av heyecanıyla, birer ceylanın ardına düşüp, her biri bir tarafa dağıl-mış.

18

Hükümdar, ardına takıldığı ceylanın peşinde gide gide, maiyetindekilerden uzak düşmüş. Büyük gayret-lerden sonra okla ceylam vurmuş. Av heyecanı geçtik-ten sonra bir de ardına bakmış ki, ne vezirler ne ku-mandanlar ve ne de erler var... Çölün içinde yapayal-nız kalmış. Üstelik, avladığı ceylanı taşıyacak birinden de mahrum...

Ne yapacağını şaşırmış. Orada beklemeye karar vermiş.-Ama bekle bekle, akşam olmuş. Bu ıssız çölde kendisini bir de korku almış. Ürkek ürkek, yanma yö-resine bakmış ve çaresizlik içinde düşünmeye başla-mış; Bu arada susuzluktan da fenalık geçirmeye başla-mış.

Susuzluktan o derece bunalmış ki, bir su bulurum ümidiyle etrafta dolaşmaya başlamış. Derken bir Arap obası görüp, sevinçle oraya koşmuş.

Obaya vardığı zaman, bu obanın, suyu çekilmiş es-ki bir dere yatağının kenarında olduğunu görmüş. Ama çaresizlik içinde de yaklaşmış.

Karşısına bir Arap ile karısı, kızı ve oğlu çıkmış. Hükümdar, onlara selâm vererek : Misafir kabul eder misiniz? diye sormuş.

Arap:

Ehlen ve Őenlen!., cevabımı verdikten sonra hükümdarın dizginine el atmış.

Hükümdar attan inmiş. Arap, atı götürerek bağlamış ve misafirinin altına bir kilim vermiş. Hükümdar, etrafına endişe ile bakarak:

Acaba, Şehir yakın mıdır? diye sormuş.

Ev sahibi:

Hayır! cevabını vermiş. Hayli uzaktır, bu gece benim fakir evimde kalınız!..

Memnuniyetle!.. Merak ettiğim bir husus,var. Sorsam saygısızlık mı etmiş olurum.

19

• — Estafurullah!.. Buyurunuz, sorunuz!..

Acaba bu derenin suyu neden çekildi. Ve siz, burada yalnız başınıza böyle nasıl oturuyorsunuz?

Ey kıymetli misafirim!.. Biz burada yalnız değildik. L kin Yüce Allah h k mdarımıza bir uyanıklık ve ilham nasip etse de, o da ülkesinde olan bitenlerden haberdar olsa..

Hükümdar hayretle sormuş :

Nedir o ey değerli ev sahibim?

Arap, sözüne devam etmiş :

Bir zaman evvel Şu gördüğün dere yatağmda büyük bir nehir akardı. Yirmi kadar Arap ve Türkmen kabilesi ile burada yaŐamakta idik. Allahü Teâlâ'nın emriyle ömrünü tamamlamış olan eski hükümdarımız çok adaletli bir kimseydi. Halkının hali ve durumu ile yakından bizzat meşgul olduğu için, zalimlerin elleri fakirlerin yakalarına kadar ulaŐamazdı. Amma bugün, onun yerine hükümdar olan oğlu, sadece kendi zevkiy-

le, yeyip içmek, eğlenmek ve avla meşgul olup, ülkesi ve halkı ile ilgilenmediğinden saltanatın ileri gelenleri, devlet büyükleri de artık kendi safa ve havalarına tâbi oldular. Zalimler, fırsatçılar bildiklerini işlemektedirler. Hasılı, zalim ve mazlum ayırd edilmez oldu.

Çaresiz ve kimsesiz fukaranın elleri hükümdara kadar erişemezki içinde bulundukları hali ona iletiler. Vekil ve diğer idarecilerin kapısına varan şikâyetçi ve yardım isteyicilerin mahrum ve mahzun hallerine kimse ilgi ve yakınlık göstermemektedir. Hatta, onları, durup da dinleyen bile yoktur. Zavallılar, zulümden perişan olup tahammülsüz hale gelmişlerdir. İşte bu sebepten dolayı, herkes birer birer yerini ve yurdunu terketmiş, halk buralardan göçüp gitmiştir. Bize gelince : Bizi de, burada bu gece alıkoyan sizin nasibiniz-

20

dir;yoksa, ben de Allahü Teâla’run izniyle yarın burayı terketmek karandayım!..

Hükümdar, Arabın anlattıklarını dinlerken, son derece kederlenip, yüreği burkulmuş, içinden, tekrar tekrar tövbe ve istiğfar etmiş. Niyetini hayra tebdil edip : Simden sonra artık Müslümanların, halkımın işleriyle çok yakından meşgul olayım. Âlemlerin Rabbi olan Yüce Allah’a ahdim olsun ki böyle yapayım. “Fakir fukaranın durumunu yoklayıp, dinimizin emirleri gereğince hareket edeyim» diye düşünmüş.

Bu sırada Arap, çadırının ötesinde berisinde her neyi var ise alıp, hükümdarın huzuruna getirip, dök-

müş. Bir tas yoğurt hazırlayıp, iki yumurta pişirmiş. Biraz da bal şerbeti yapıp hükümdara sunmuş.

Hükümdar biraz yeyip içtikten sonra, büyük neşe ve ferahlık hissetmiş ve ev sahibine . şöyle demiş :

, — Ben, hükümdarın en yakın hizmetkârlarındayım-, İnşallah, sana yardımım dokunacaktır!..

Allahü Teâlâ devletinizi arttırsın, o halde biz fakirlere, bu gece, şeref vermiş oldunuz! Hükümdara, bir bardak daha bal şerbeti doldurup sunmuş. Hükümdar, bunu da içmiş. Daha da keyiflenmiş :

Benim kim olduğumu biliyor musun?

Biraz önce söylemiştiniz!

Hayır, ben hükümdarın başveziri ve onun vekiliyim!

Arap, ayağa kalkıp saygı göstermiş ve ona dualar etmiş. Bir tas daha doldurup sunmuş. Hükümdar bunu da içmiş.

Ey kardeş, konuğunun kim olduğunu bildin mi?

Evet!..

Bari sana, onun gerçek kimliğini budireyin; çün-

21

kü bu kadar hizmetin ve iyiliğin geçti, işte, sizin ve bu ülkenin hükümdarı benim!..

Arap yine ayağa kalkmış :

Cenâb-ı Hak, celâlini, ikbalini arttırsın! duasında bulunmuş.

Hükümdar iyice ferahlamış ve yine konuşmuş .-
—| Bu sohbetimizin iyi eserlerini yarm görürsün!..

Efendim, elhamdülillah mübarek uğurunuzla bizi şereflendirdiniz. Minnet Yüce Allah’adır!..
Sohbet biraz daha devana etmiş. Halife yediklerinin ve içtiklerinin ve aynı zamanda Arab’a iyilik yapmayı düşünmenin neşesi içinde, bir bardak daha bal şerbeti istemiş. Ama Arap bu sefer vermemiş. Hüküm-“
dar:

Peki, ama niçin vermiyorsun? diye sormuş.

Ev sahibi:

Bir bardak verdim, «Hükümdarın emirlerindeni!» dediniz. İkinci bardaktan sonra «bizzat veziri» olduğunuzu söylediniz. Üçüncü bardağı içer içmez de «hükümdarın ta kendisi» oldunuz. Korkum şudur ki, bir dördüncü bardağı verirsem iyice coşup peygamberlik davâsma kalkışrsınız!

Hükümdar, bu sözlerden son derece haz duymuş, içi ferahlıkla dolmuş, uzun uzun gülmüş. Adamcağının anlayış ve inceliğini de beğenmiş. Uykusu gelince de yatıp uyumuş.

Sabah olunca Arab’ın karısı, keçilerinin sütünü sağlamak için küçük kızını çağırılmış. Ondan, süt kabını istemiş. Küçük kız, kabı annesine götürüp tekrar dışarı çıkmış ki, birden bire bağırarak geri dönmüş:

Anne, gel yetiş de kablari kaldır, yoksa derenin suyu sel gibi geliyor, hepsini alıp götüreceek!., demiş. Ev sahibi ve karısı koşmuşlar. Bir de ne görsün-

ler : Nehir son derece kabarmış ve coşta taşa geliyor.

22

Arap, hemen şükür secdesine varmış. Sonra kalkıp, konuğunun yanma gidip -.

Şu ayağının uğruna bak! demiş. Her şeye' hayat verici olan büyük akarsu, senin bereketinle tekrar geldi. Bana öyle geliyor ki, devletli hükümdarımız Yüce Allah'ın yardımıyla artık iyiye ve doğruya doğru yönelmiştir. Herhalde böyle olmalıdır ki Allah Celle Cellâlüh, bizlere, rahmetini ve bereketini yeniden ihsan ediyor. Gelin, bir kere dışarı çıkın da şu rahmet eserini gözlerinizle görüp seyredin!..

Bu sözler üzerine, hükümdar dışarı çıkmış. O hali görüp Cenâb-ı Hakk'a sonsuz şükürler eylemiş. Arap'ın söyledikleri kendisine çok dokunduğu için de, şükür secdesine kapanarak ağlamış.

Oradan ayrılmak için atma bindiğinde, Arap'a şöyle demiş:

Bütün kabileni topla; seni, onlara reis tayin ettim. Tam on sene de, sizleri vergiden muaf tutuyorum. Ekip biçip refah içinde, gönül rahatlığı ve mutlulukla yaşayın. Sizden, hiç kimse gelip vergi istemeyecektir. Al, işte bu da mühürlü senedim. Göreyim sizi.. Siz çalışınız, biz de sizlere daima yardımcı olalım!

Hükümdar tarif edilen yönde giderek nihayet şehir© varmış. Tahtına oturduktan sonra da, bundan böyle hep adalet ve yardım esasına göre ülkeyi yönetece-

ğine dair tellâllar çağırtmış.

Nitekim, adalet esasları üzerine kurduğu âlem nizamı öyle bir dereceye gelmiş ki, onun, halkına iyi muamelesi, yardımını ve mürüvveti, hükümet ediş tarzı dillerde darbı mesel halinde söylenir olmuş.

Bütün hükümdarlığı süresince halkının küçük, büyük hemen her işiyle bizzat ilgilenmiş; herkes memnun ve rahat yaşamış. Onun, halkı hakkında İyi niyetler

23

·”||| | |
· |||· | |

beslenmesi, devletin ve mülkünün de refaha ermesini sağlamış. Anlatılanlar işte böyle!..

işte, Endülüs Kralı Jülyanus, bindiği dalı kesen adam gibi olmuş. Tebaasının namusuna göz dikmesi ile ülkesinde kin hislerini körüklemiş; kendisine olan sevgiyi ve güveni köreltmış!

Musa bin Nusayr, iç geçirdi :

işte, benim amacım da, Endülüs’ü fethedebilmek için bu fırsattan yararlanabilmek.. Oraya, îslâmın adaletini, şefkatini ve merhametini götürebilmek; ülkeyi ezan-ı Muhammediye ile nûrlandırmak.

Güzeel! Velid bin Abdülmelik de bu fetih hare-ketine izin verdiğine göre, şimdi ne yapmayı düşünüyorsun? Haberi beklerken plânlarımı yaptım bile.. Endülüs’e çok kıymetli bir adamımı bilgi edinmesi için gön-

derdim. Gelmesi yakındır. O geldikten sonra da, Berberi komutanlarından Tarif bin Mâlik'i keşif mahiyetinde Endülüs'e göndereceğim. Ceziretü'l-Hadra-'yı kontrol altına aldırdıktan sonra da fetih için büyük kuvveti sevkedeceğim!..

Peki, asıl fetih kuvvetlerinin basma kimi getirmek niyetindesin?

Musa bin Nusayr, önce cevap vermedi. Biraz düşündü, sonra ağzından şu isim döküldü :

Tarık bin Ziyad!..

Şu, Mağrib-ı Akşa'da ve Tanca'da becerikliliğini ve yiğitliğini ispatlamış olan Tarık bin Ziyad mı? Ha-ni şu Berberi?..

Evet!.. Görsen müthiş bir insan. Sözü dinlenir, mert ve güvenilir. Tam bir Müslüman. Gerek Tanca'da ve gerekse Mağrib-ı Akşa'da ne yaman bir yiğit olduğunu da ispatladı. Komuta kabiliyeti mükemmel. Düşmanın zayıf noktalarını bir bakışta farkediyor, ordu-

24

yu maharetle istediği yere sevkdebiliyor. Sanırını ondan daha becerikli bir komutan bulmam mümkün değil.

Evet haklısın ya Musa! Onun değeri Şam Sarayında bile duyuldu. Velid bin Abdülmelik, benden Tanık bin Ziyad hakkında bilgi istemişti, isabetli bir tayin yapmayı düşünüyorsun.

Senin insanları tanıman ve idare etmen de takdire şayan. Bir Berberi olan Tarık bin Ziyad ve erleri şayet bize karşı çıkmış olsaydı, Kâhine zamanındaki o

kanlı çarpışmaları yapmak ve bazan kayıplar vermek zorunda aklırdık. Neydi o Berberi cenkleri, az mı uğraştırmıştl bizi..

Aman bırak hatırlatma o günleri. Berberilerin gözleri, öçten ve kan dökmekten başka birşey” görmü-yordu. Ama maşa-Allah şimdi bu öç düşüncesinin yerini İslama hizmet düşüncesi almış.

Evet, îslâmı tanıyınca o yanlış hareketlerinden vaz geçtiler.

Fakat böyle büyük bir fetih hareketini Araplara değil de, Berberilere bırakmana akıl erdiremedim ya Musa?

Ya Ebu Abdullah, Umeyye oğullarının ırkçı siyasetlerinden senin de vaz geçmemiş olduğun, şu sözlerinden anlaşılıyor. Bırak şu Arap milliyetçiliğini.. Resûlullah Sallallahü aleyhi ve sellem de Arap’dı ama milliyetçilik yapmadı. Bütün insanları sevdi ve değer verdi. Bilâli Habeşi Hazretleri de, Selmânı Farisi Hazretleride ve Yahudi asıllı olan Abdullah bin Selâm Hazretleri de, O’nun eşsiz muhabbet ve teveccühlerini gördüler. Azatlı bir köle olan Zeyd bin Harise Hazretlerini, Mute’ye Bizans ile cenge giden Mü’minlerin komutam bile yaptı ve yine «îslâmiyetin buyruklarına göre

hareket eden devlet başkanınız, burnu halkalı bir zenci dahi olsa, ona itaat ediniz* (mealindeki) buyruğu ile, tslâma gönül vermiş insanları, «sen şu ırktansın, bu ırktansın diye ayırmamak gerektiğini de» bizlere işaret buyurmuş oldu. Acem olan Selman’ı Farisi Hazretlerini «Selman bizim ehl-i Beyt’imizdendir!» buyurarak şereflendirdiği gibi, Zenci ırktan olan Bilâl-i Habeşi Hazretlerini de ilk müezzin yaparak ve onu överek şereflendirdi.

Demek ki Müslümanları, o Arap değil, Berberi, Acem ya da Zenci diye ayırarak, ırkçılık yapmamak lâzım. Ben de Arap asılıyım; ama siz Emeviler gibi ırkçılık yapıp Müslüman olmuş başka milletleri darıltmak istemiyorum. Bu hem ayıptır hem de günah.

Hepimiz, Allahü Teâlâ'nın Kitabı olan Kur'an-ı Kerim'e inanıyoruz. Rabbımız ve Peygamberimiz bir. Kitabımızın buyruklarına ve Peygamberimiz (S.A.V.)'in sünnetine uyup, onlara göre hareket edelim ve Müslüman olmuş başka milletten olanları darıltmayalım; kardeş olalım. Müslüman Berberilerin zaferi bizim zafirimizdir; bunu Arap, Berberi zaferi olarak değil de, lalamin zaferi sayıp, hepimiz sevinç duyalım.

Şayet Ümeyye oğulları bu kafada gidecek olurlarsa, istemem ama, Yüce Allah'ın hoşnutsuzluğuna uğrayıp, iktidardan devrilip gidebilirler. Ondan sonra da ahlanıp vahlanmak hiç birşeye de yaramaz.

Ebu Abdullah, haşini kaldırdı.

İyi söyledin ya Musa! Sözlerine hak vermemek elde değil Doğru. Berberiler de diğer Müslüman olmuş milletler de, kardeşlerimiz. İslâm da hepimizin dini. Hepimiz ona hizmette yarışalım.

Kabul ettiğine memnun oldum ya Ebu Abdul-lah. Şimdi kalk gidelim de sana bizim cengâverlerin ka-rargahım göstereyim.

ler akşam yemeklerini yiyorlardı. Az önce, akşam namazlarını kılmışlar ve sonra da karavana basma oturmuşlardı. Bu erlerde, senelerce önce aynı toprakları sahiplenmiş Roma lejyonlarının, Kartaca ücretli askerlerinin, Nümidya cenkçilerinin ya da Bizans - Rum askerlerinin gürültücü ve kaba halleri yoktur.

Beyaz maşlahlı bu erlerin dudaklarına götördükleri maşrapalarda şarap değil; billur gibi su bulunuyordu. Yemek yemek geç vakitlere kadar sürmüyor; karını doyan nimetleri bahşeden Yüce Allah'a şükürlerde bulunup, kalkıyordu. Ve yine bu erler, Romalılar gibi yatarak değil; bağdaş kurarak yemek yiyorlardı.

Konuşmaların konusunu kadın, şarap, para ya da Baal, Molok Jüpiter, Venüs değil; âyetler, hadisler ve fetihlerdeki yiğitlikler, köylerindeki o sade ve temiz hayat teşkil ediyordu.

Bu Müslüman erleri, insanda, soluk almak ya da ayakkabısının bağını bağlamak için şöylece bturdukları yere ilişmiş ve az sonra tekrar kalkıp yola koyulacak yolcuları hatırlatıyordu.

Musa bin Nusayr ve Ebu Abdullah, konuşa konuşa bahçeye gelmişlerdi. Onları gören erler selâm veriyor, Genel Vali de selâmları iade ediyordu.

Erlerin arasından geçip, biraz daha ilerlediler. Başlarına değen meyve ağaçlarının dalları altından geçerken, Musa bin Nusayr, elini uzatıp bir nar kopardı. Sonra, bu narı Ebu Abdullah'a uzattı. Narı alan Ebu Abdullah da, bu iri meyveyi parçaladı ve yansıma ar-

kadaşına uzattı.

İkisi de, zevkle, narlarını yemeye başladılar. Yediği narın kabuklarını, ay ışığında belli belirsiz gözüken

27

ağaç dibindeki çöp sepetine koyan Ebu Abdullah, Musa bin Nusayr'a: • - |

Erlerin tavırları çok hoşuma gitti ya Musa! De-di. Tam bir disiplin içindeler. Onlarla neler ve ne fe-tihler yapılmaz!.. Çok beğendim hepsini de...

Musa bin Nusayr, memnun olmuş bir sesle:
Bir de onları, gazalarda göreceksin! cevabını verdi.

Haber toplamak için Endülüs'e birisini gönderdiğini söylemiştin. Kimdir bu adam ya Musa?
Genel Vali güldü:

Adam değil; genç biri. Daha yirmi iki yirmi üç yaşlarında. Ama yaşından çok olgun.. Görsen hayran olursun. Kapı gibi bir delikanlı. Abdullah bin Ahmet isimli bir Berberi genci.. Müthiş biri.. Kılıç döğüşlerinde kimse karşısında duramaz. Attığı okun ve fırlattığı mızrağın hedefinden şaştığı görülmemiştir. Ata onun kadar iyi binen ve hâkim olan çok azdır. Bir parsm çevikliğine ve elli yaşındaki birinin ihtiyatına sahiptir. Çok da zekidir ye üstelik, kendisine verilen vazifeyi ölüm pahasma yerine getiren biridir!

Ya Musa! Sen bana, bir masal kahramanından bahseder gibisin!..

Onu görsen, söylediklerimin eksik bile olduğu-nu anlayacaksın. Endülüslülerin dilini de su gibi bilen biridir o. Üstelik kalbleri kazanmasını da bilir.

Hayret!.. Merak etmeye başladım doğrusu.

Merak etmeye de değer ya Ebu Abdullah. Bu yaşıma kadar pek çok yiğit gördüm ama; onun gibisine rastlamadım.

28

İspanya'nın Kadiz Limanı sıcaktan kavruluyordu.

Topraklar emdiği sıcakla yanıyor, kızmış taşlar ise güneşin sıcaklığını çevreye yansıtıyordu. Yere, çıplak ayakla basmak mümkün değüdi. Fakat Vigotlarm çok sert davrandıkları yerli halk ve esirler, artık nasır bağlamış çıplak ayaklarıyla kızgın toprağı ve taşlara basmak zorunda kalıyorlardı. Bunlar, Doğı Akdeniz limanlarından Endülü's'e gemilerle gelmiş olan malları, indiriyorlardı.

Limanda üç gemi vardı. Sahile yaklaşmış bu gemilere, limandan uzatılmış kaim kalaslar üzerinde gidip gelen esirler ve hamallık yapan yerli halktan kişiler, yükler taşımaktaydılar.

Sırtlarındaki ağır yükleri dengelemeye çalışıp, ağır ağır ilerleyen bu insanlar, su gibi terliyorlardı. Yüzlerinden akan terler şıpır şıpır yere damlıyor, enselelerinden akanlar da sırtlarını yıkıyordu.

Bazıları gömleksizdi. Gerilmiş adaleleri ile güç ve kuvvetin bir sembolü gibi görülen bu adamlar, bir müddet sonra yakalandıkları hastalıklar sonunda yürümekten aciz duruma düşmekteydiler.

Limanın bir tarafına gelmiş ve ayaklarını uzatıp hamallık yapanlara bakan üç hasta ihtiyar, gençlikle-
rinin aynası olan bu adamlara biraz da acıyarak bakı-
yorlardı. Çünkü yıllardan beri devam eden bu ağır yük
taşımacılığı, inşam bitirip perişan ediyordu. Belki de,
oğulları ya da kardeşleri ya da akrabaları olan bu güç-
lü kişilerin, bir zaman sonra kendilerine benzeyeceği,
onlara bakan ihtiyarları üzüyordu.

Esirlerin durumu ise, yerli halktan çok daha kö-
tüydü. İçecek suyu bile ölçü ile alabilen bu adamlar,
yüklerin altında, ayaklan dolanarak yürümekteydiler.
Vücutları ötekiler gibi kuvvet ifade etmiyor, cılızlıkları
ile, esir oldukları anlaşıyordu.

29

Başına hasır bir şapka geçirmiş gardiyan, elinde-
ki kırbaçla oynuyor, canı sıkıldıkça, yanından geçen
esirlere bir kırbaç indiriyordu. Zavallı esirler de, bu sa-
dist adamın darbelerinden kurtulabilmek için, onun
yanından geçerken, bütün güçlerini kullanarak hızlan-
maya çalışıyorlardı. Tabii, sarf ettikleri bu güç, daha
sonra onlara pahalıya mal oluyor; ilerde sendelemeye
başlıyorlardı. Ama hiçbirinin gözünün yaşma bakıldığı
yoktu. Kral, Rodrik, gelen bu malların başşehirine gel-
mesini belkiyordu; ve Kadiz Valisi, Kralım daha fazla
bekletmeden bu mallan göndermeye kararlıydı. Esirler
yorgunluktan yere yıkılacaklarmış, ya da o ağır yükle-
rin altında kalıp ezilip öleceklermiş, umurunda bile de-
ğildi. Esirler çoktu; ama Kral bir taneydi, onu üzme-
mek gerekirdi; tabii en başta gelen, onu kızdırmamaktı.

Yerli halkın hamallarına gelince, bunlar da yaptık-

lan o ağır işe karşılık çok az ücret almaktaydılar. Ama, isterlerse taşısınlar, bu işe talip olan o kadar çok kişi vardı ki..

Sıcak o kadar fazlaydı ki, değil hamallık yapan esir ve diğerlerinden, iş yapmayan, gölgede oturup istirahat eden kimselerden bile su gibi ter boşanmaktaydı. Eğer Akdeniz'den gelen esinti de olmasa, şehirdekiler mahvolacaklardı. Denizden gelen tatlı esinti, arasıra yüzleri okşuyor, sahildeki ağaç yapraklarını da hışırdatıyordu.

Gemilerin boşaltılmasını seyretmeye gelmiş, hali vakti yerinde olduğu giyimlerinden anlaşılan iki ihtiyardan biri, diğerine:

Otuz kırk senedir böyle bir sıcaklık görülme-miştir. Bir defa Kra}!VVamba'nın son zamanlarında ol-muştu, bir de bu!., diye yanındaki ile konuşuyordu.

Vizigot asilzadeleri, taştan yapılmış ve güneş ışığını yansıtmaları için kireçlenmiş malikhanelerini çekil-

30

mislerdi. Bazdan, balkonlarında kölelerinin yelpazelemeleri ile ferahlanıp, içkilerini yudumluyorlardı.

O sıralarda, şehrin doğusundaki ormanda, şehre yaklaşan iki yolcu gözüküyordu. Katır sırtındaki bu yolcuların üzerlerinde kara cübbeler vardı. Boyunların^dan sarkan kirli meşin iplerin ortalarında, kocaman iki gümüş haçın sallanması, bunların rahip olduklarını belli ediyordu. Biri geniş yapılı, sert bakışlı biriydi.

Bir din adamından ziyade, bir cenkçiye benziyordu. Diğeri ise zayıftı.

iki adam, katırlarını ağaçların arasındaki dar yolda yavaş yavaş sürüyorlar, arada bir durarak, cübbelerinin altından çıkardıkları içki tulumları ağzlarına götürüp, hırtırlarla içtikten sonra, ellerinin tersi ile bıyıklarını siliyorlardı.

Biraz daha gitmişlerdi ki, irisi zayıf olana: İçki tulumuna artık hiç davranma! Bu kadar yeter! dedi.

Zayıf olan:

Nedenmiş o Alfons birader? Bu sıcakta, beni susuzluktan öldürmeye niyetin mi var? diye sordu.

Alfons:

__Senin, şarabı din kitabından daha fazla sevdiğini söyleyenlere ben de hak vereceğim galiba.. Bu gidişle Kadiz Valisinin karşısına körkütük sarhoş çıkacağımız besbelli. Ya da, onun yanma varamadan bir ağaç altında sızıp kalacağız. Çünkü, şimdiden beni bir rehavet sarmaya başladı.

Katırların gidişindendir o Alfons birader, katırların gidişinden.

Katırların gidişinden veya değil.. Artık, bir yudum daha içki içmeyeceğiz, işte o kadar.

Zayıf rahip yalvarmaya başladı:

31

Gözünü seveyim Alfons'um; bir yudumcuk çekelim, başka yok.. Bak, söz!..

Alfons, kesin konuştu:

Benim kararmadan dönmeyeceğimi sen de iyi bi-lirsin Julyo Birader. Daha fazla konuşma. Ben de ağ-zıma bir yudum almayacağım, göreceksin.

Julyo, parmağım kaldırarak:

Bir yudum!.. Şehre varıncaya kadar bir daha içersem iki olsun.

Yok birader, yok. ölçüyü kaçırmamak lâzım.

Bu kadarı yeter. Buralara, o güzel İtalya'mızı bırakıp niye geldiğimizi unutma. Papayı temsil ediyoruz biz. Arius Mezhebini bırakıp Katolikliğe geçmiş bu adamlara kötü örnek olmaya hakkımız yok. Dilleri ağırlaştıran şarabın tesiriyle valinin karşısında zırvalamaya başlarsak, bizi kalenin burçlarından fırlatıp atar acı-maksızın. Bir esiri, burçtan atışım gözlerimle görme-sem, ben de inanmazdım o kadar insafsız olduğuna. O, öyle bir Germen devidir ki, görsen ödün patlar.

Julyo, belki de, bir yudum daha şarap içememenin siniriyle, belki de Alfons karşısında sertleşememenin tesiriyle, orada bulunmayan Valiye karşı sertleşti:

Beni kaldırıp da kale burcundan atacak adam daha anasından doğmamıştır. Bakma sen benim rahip olduğuma.. Yeni taştığımız için bilmessin. Şu bilek var ya şu bilek, kaç yiğidin pençelerini kırmıştır... Bunlar, Romalı asil bir ailenin şerefini taşıyan bilektir. Germenler, Romalıların o acı kuvvetini bilirler muhakkak.

Alfons, dudak büktü.-

Desteksiz atma Julyo Birader, din kardeşiyiz.

Bırak o eski masalları şimdi. Alarik'in, Atolf'un ve Odoakr'm Roma'yı istilâ etmelerini ve hattâ Odoakr'ın

32

tahtı ele geçirmesini ve Roma Devletini yıkmasını nasıl unutursun? Atalarının bilekleri nerede idi o zaman?.. Bu işi yapanlar Germanler değil miydi?

Julyo kızdı:

Germanlerdi ama, Roma'nın en zayıf zamanını seçmişlerdi.

Peki daha sonra da, Ostrogotlara- da Vizigotlara da neden sesi çıkmadı, o kuvvetli Roma'nın.

Sen Romalı değilsin de ondan böyle konuşuyor-sun. Bale göreceksin, Roma eski gücünü yine nasıl gös-terecek.

Balık kavağa çıkmca mı? Vizigotların İspanya'-

yı ellerine geçirmeleri Roma tarafmdan niye sessizlikle karşılandı.

Ve hattâ şimdi de, Vizigotların Arius Mezhebinden ayrılıp katolikliğe geçmele'rini duyduğunda

Kutsal Papamızın sevinçten, bir tek zil çalıp oynamadığı kalmıştı. Neden bu?.. Sesin çıkmıyor, öyle ise ben

söyleyeyim. Çünkü böyle kuvvetli bir milletin Katolikliğe geçmesi, Roma Kilisesi için kuvvet kaynağı olacaktır. Bu yüzden de, bizleri, akm akın İspanya'ya sevk edip duruyor. Amaç ne? Kuvvetli Germanleri Kiliseye bağlamak..

Peki ben de sana bir şey sorayım?

Sor bakalım!..

Vizigotların, Aryantizmi terk edip, Katolikliğe geçmelerinin sebepleri nedir, bilir misin?

Bilirim ya!.. Yerli halka ulaşabilmek, için Katolikliği seçtiler?

Yani yerli halkla anlaşabilmek için Katolik oldular, diyorsun? öyle değil mi?

Evet! Böylece de, Papamızla meseleleri de bitti sayılır.

İşte bu durum bile, onların kendilerini güçsüz hissettiklerini göstermez mi?

33

Nedenmiş o?

Sundan Alf ons Birader; Bak, sana bunun sebeplerini açıklayayım:

Vizigot Germen Krallığı, bundan ikiyüz yirmibeş sene kadar önce İspanya'yı istilâ ettiğinde, çok güçlü bir devlettir. O sırada da başlarında Kral Eurik vardı. İspanya'yı ele geçirmiş olan bu Vizigot Kralı, sardece bir cengâver değil, bilgili ve devlet işlerini de çok iyi yürüten biriydi. Onun idaresi altında Vizigot Krallığı, Batı Avrupa'nın en kuvvetli devleti olmuştu. Onun sarayında, Bizans İmparatorluğundan, Germen Milletlerinden olan Franklardan, Saksonlardan, Herullerden, Burgonyalılarından ve Ostrogotlardan, kendi devletleri ile ittifak yapması için, elçiler gelirlerdi. Yani sayılan ve korkulan bir hükümdardı.

Eurik, Vizigotların hükümet, aile, mülkiyet ve diğer hususlardaki geleneklerini, usulü dairesinde toplanılmış bir kanun haline getirdi. İdaresi altındaki ülkelerin, aslen Romalı olan veya Romalılaşmış halkına, önemli memuriyetler verip, onları kazanmak yoluna gitti.

Frankların Galya'da kuvvetlenmeleri üzerine, Vizigotlar, İspanya topraklarına çekilip, Devletlerini. adı geçen bu ülkede kurmak yoluna gittiler. Yüzyetmişbeş sene öncesine kadar başkentleri yoktu. Ancak, Toledo'nun, İspanya'nın mühim şehirlerinden biri olmaya baş-

laması üzerine, bu şehri kendilerine merkez yaptılar ve Kral, maiyeti ile Toledo'ya yerleşti.

Toledo, Kral Atanagilde zamanında hükümet merkezi oldu. Atanagilde, Bizans İmparatoru Jüstinyen'in gönderdiği askerler sayesinde, Kral Agila'yı tahtandan indirip kendisi hükümdar olmuştu. Yarımadanın bir kısmına o sıralarda Bizans'ın hakim olması ve Doğu

34

İmparatorluğu medeniyetinin Vizigotlar üzerindeki tesiri işte bu yüzdendir.

Atanagilde, Eurik'in siyasetine devam edip, Katolik olan yerli İspanyol halkının gönlünü kazanmasını bildi. Vizigotların İspanya'daki hükümetlerinin en parlak devri de, o kralla başlamıştır.

Onun ölümünden sonra, tahta geçen kardeşi Liuvi—gilde, Vizigotların İspanya'daki hâkimiyetini daha da kuvvetlendirdi. Suevlerin işgal ettikleri toprakları ele geçirdi. İsyan etmiş olan Baskları sindirdi. Fakat Bizanslıları, yerleşmiş oldukları yerlerden çıkaramadı.

Bu Kral, itibarını arttıracak masraflardan hiç kaçınmadı. Bunun içindir ki, Bizans İmparatorları gibi alaylar ve merasimler tertiplemedi. Altın para bastırdı.

Fakat Vizigot Devletinin en ateşli dini mücadelesi de onun zamanında oldu. Kralın oğlu Hermenegilde, babasının izni ile, Katolik Frank Prensesi İngunza'yı aldı, onun ve Sevilla Piskoposu Leandre'nin tesiriyle de Katolik oldu.

Prensin Katolik olmasmdan dolayı kendilerini güçlü hissedenden Andalusi'daki bütün Katolikler ayaklandılar ve Hermenegilde'yi alkışlayıp Kral ilân ettiler; böylece baba ile oğul arasında açıkça mücadele başlamış oluyordu. Liuvigilde, önce yumuşaklıkla hareket edip, oğlunu ve asileri itaat altına almaya çalıştı: Fakat, isyanın daha da güçlendiğini görünce, oğlunun üzerine yürüdü. Onu, Gordoba'da muhasara altına aldı. Hermenegilde, babasma teslim olmak mecburiyetindö kaldı.

Kral.oğlunun memuriyetlerini elinden aldı. Ayrıca unvansız bıraktı ve Valencia'ya sürgüne yolladı. Fakat bir zaman sonra, Kral tarafından gönderilen Dük Sisebert, Prensi Tarragone'ye götürüp bir zindana kapattı ve Katolikliği bırakması için baskıya başladı. Hermenegilde, dönmeyince de onu zindanda öldürdü.

35

Evet, bunu ben de biliyorum. Yalnız, oğlunun öldürölmesi için Kralın emir verip vermediğı bilinmemektedir.

Doğru!.. Yalnız, Katolik Kilisesi, Hermenegilde'-yi bu dayanıklığı dolayısıyla unutmadı ve bir din şehidi sayıp, azizlik mertebesine yükseltti.

Evet de, sen Vizigotların durumunu anlatırken, birden din şehidi Prensin meselesine saptın!..

Vizigot tarihi için bunu da belirtmek gerekirdi de onun için anlattım. Gelelim Kral Liuvigilde'ye.. O da, bir müddet sonra öldü. ölünce, Hermenegilde'den gayrı ikinci çocuğı olan Rekared, Devletin basana geçti. Rekared, Romalılaşmış yerli ispanyol halkı ile kaynaşabilmek ve onların kalplerini kazanabilmek için Ar-

yanizmi terkederek, Katolikliğe geçti. Gerçi bazı Vizigotlar bunu kabul etmeyip silâha sarıldılarsa' da, daha sonraki Krallar zamanında, Katoliklik artık resmi bir mahiyet kazanmaya başladı.

İyi ama, sen bana, Vizigotların kendilerini güç-süz hissettiklerinin sebebini anlatacaktın, daha başka şeylerden bahsettin.

Daha sözümü bitirmedim ki birader. Sen de oldukça sabırsızsın doğrusu.

Peki söyle de dinleyelim!...

Evet.. Vizigotlar, Katolikliğe girmiş durumdalar ama, yine de aralarında Arius Mezhebini terketmeyip, devlete isyan eden topluluklar var. Vizigotların güçsüzlüğüne sebep olan olaylardan biri bu..

ikincisine gelince: Vizigot asillerinin devamlı, Krallığa daha doğrusu devlete isyanlandır. Çünkü, Vizigotların âdetlerine göre, krallık, babadan oğula intikal etmez, her kral ölünce, yenisi seçilirdi. Gerçi Liuvigilde ve ondan sonra oğlunun tahta geçmeleri bir istisnadır.

36

Vizigotlar arasında her asilin Kral olma durumu ortaya çıktığından, her Kralın ölümünde asillerin krallığı ele geçirebilmek için mücadele ettikleri bilinmektedir. Hattâ, çok sert karakterli ve Gennen asıllı olan bu adamların kralın ölmesini beklemeden, tahtı ele geçirmek için, isyan edip kralı öldürdükleri bile olmuştur.

Bu son Kral Rodrik de, bir asilzade iken, Kral Vítiza'ya isyan edip, onu öldürdü ve tahtı ele geçirdi. Ta-

bii, Vitiza'nın oğullan bunu unutmamışlardır. Onlar da Kral Rodrik'i öldürüp tahtı ele geçirmek için fırsat kollamaktadırlar, işte bütün bu durumlar, Vizigotlann, Romanlara karşı kazandıkları zaferi, rahatlıkla ve sevinçle kutlayamayacaklarını göstermektedir. Gerçi şimdi ne Roma Devleti ve ne de halkı var; ama olsun.

Sende de amma deve kini varmış be Julyo Bira-der. Lâfi döndürüp dolaştınp yine Roma'ya ve onun Vizigotlar tarafından gördüğü zarara götürüyorsun.

Unutmam tabii! Ben bir Roma'lıyım ve Roma'ya fenalık yapmış olanlara da iyi gözle bakamam. Julyo, bu sözleri söyledikten sonra, birden gülme-ye başladı; Alfons, ona şaşkın gözlerle baktıktan sonra sordu:

Şimdi de ne oldu? Neden böyle gülüyorsun?

Julyo. bir müddet güldükten sonra cevap verdi:
r- Germen asıllı bu Gotlar, Roma'ya büyük zarar

verdiler ama, Hunlann, Atillânın da at uşaklığını yapmak zorunda kaldılar. Ona gülüyorum. Yapma etme dünyası bu..

Oooo!.. Sen de Romalıların öcünü Germenlerden almanın yolunu ne güzel bulmuşsun birader. Bulurum ya!.. O Germenlere duyduğum kin bit-mez tükenmez. Bizim malikânemizi yakıp yıkmasaîardı ve hazinelerimizi yağmalamasalardı belki de bugün

ben bir' papaz değil de, İtalya'da bir şehrin valisi olacaktım!...

Alfons, bir kaşını kaldırarak alayla konuştu :
Sevgi.. Julyo Birader, sevgi.. Düşmanın da olsa
seveceksin!..

Düşmanımı sevmek mi?.. Doğru.. Ama ne güç bir şey!..
Eğer, içki tulumuna bir def acık ağzımı daya-yabilsem
belki.. Ne dersin ha Alfons Birader?

Julyo, bu sözleri söylerken, kurnaz bir tavırla, Alfons'a da göz kırptı.

Düşmanını sevmek için her şeye katlanacaksın
ama Julyo Birader!..

Evet. Ben de katlanabilmek için içiyorum ya!

Alfons, alaycı bir tavırla ona baktı:

Senin içkiciliğinin Germen düşmanlığından ev-
vel başladığını duymuştum ama.

Yanlış duymuşsun. Za...

Julyo'nun konuşması yarıda kaldı. O sırada, artık
ormandan çıkıp ilerlemeye başlamış oldukları dar va-
dide, karşılarına birden bire dikilen eşkiya kılıkli üç
adam, onda, konuşacak takat bırakmamıştı.'

Saçları sakalları birbirine karışmış, çatık kaşlı bu
adamlar, elleriyle, katırlarından inmelerini işaret edi-
yorlardı. İkisi, iri yan biri de ufak tefekti.

İki papaz, belki de, ruhanî kişiler olmanın kendi-
lerine dokunulmazlık sağlayacağını düşünerek, işi bi-
raz ağırdan aldılar. Çünkü, o devirlerde, papazlar git-
tikleri her yerde büyük itibar görürler, gittikleri her
yerde ağırlandırlar, köylüler, kendileri yemez onlara ye-
dirirlerdi. Asiller de, papazlara hürmet etmekteydiler.

Her türlü halk tabakası arasında papazların dokunulmazlığı görülürdü.

Şimdi de, aynı davranışlarla karşılaşacaklarını düşünen papazlar bu bakımdan acele etmiyorlardı. Hat-

38

tâ, Alfons Birader, bu durumda bile Julyo Biradere takılmaktan geri kalmadı. Julyo'ya, italyanca olarak:

Ha.. Bak tam dişine göre üç Vizigot!.. Tam da sana göre bir fırsat... Temizle onları da, senin şu meşhur bileğinin övgüsünü her yerde, Kutsal Para'mızın sarayında bile yapayım!., diye fısıldadı. Fakat bu gevezeliğinin cezasını da çekti.

Eşkiya kılıklı adamlardan en irisi, kaşlarını çatıp, yüzünü buruşturarak haykırdı:

Hey çalı bacaklı!., Ne söylenip duruyorsun öy-le!.. Deşerim karnını ha!.. Çabuk inin katırlarınızdan!.. Ne diyorsun ha? Bize de söyle..

Adam, bu sözleri söylerken, elini, belindeki hançere atmıştı.

O zamana kadar böyle bir tehditle karşılaşmamış olan ve karşısındaki adamın da hiç şakaya gelir cinsten olmadığını anlayan Alfons Biraderin elleri ve ayakları titremeye başladı. Ağlamaklı bir sesle :

Hiç!.. Hiç kardeşçğim!.. Isa, sizi kutsasın!.. Sizler için dua ediyordum!

Adam, bir kahkaha attı. Dirseği ile yanındaki ufak tefek arkadaşının karnına vururken:

Ha ha ha.. Bizim için dua imiş! Asıl, şimdi ken-diniz için dua edin. Bizim değil, sizin duaya ihtiyacınız var!..

Katırından güçlükle inebilen Alfons Birader, korku ile sordu:

Bizden ne» istiyorsunuz kardeşlerim?

Bu defa ufak tefek, adam cevap verdi:

Keselerinizi!..

Ama Kutsal Kardeşlerimiz, bizler yoksul papazlarız. Bizde kese ne gezer?

Julyo Birader de söze karıştı:

Kese veremeyiz ama..

39

|
|

Ama?..

Bol bol dua verebiliriz!..

Eşkiyalann üçü de kahkahalarla gülmeye başladılar. O zamana kadar hiç konuşmamış olanı, parmağı ile Julyo'yu işaret ederek:

Çok cömertsin be papaz efendi! dedi. Ama o bol dualarınızı kendinize saklayın. Çünkü ihtiyacınız olacak; ama sizi de kurtarıp kurtaramayacağını bilemem. Şimdi fazla gevezelik etmeden sökülün paraları bakalım!..

Paraları sökülme mi?.. Aman Ya Hristos!.. Siz-
de din imân yok mudur kardeşlerim?..

Vardı, vardı ama sizin gibi papazlar yok etti.

Şaka etmeyin kardeşlerim!.

Ne şakası papaz efendi!..

Sizler için yaşayan, sizleri düşünen ve içinizi
şeytandan temizlemek isteyen papazlarınızı ha?

Bizler için değil, keyfiniz için yaşadığınızı, biz-
lerden ziyade besili tavukları, kazları ve içkileri dü-
şündüğünüzü Toledo'dan Septe'ye kadar bilmeyen yok
sevimli papaz efendi. Daha fazla konuşturmayın be-
ni de, uzatın artık şu paralan!..

İki papaz acıklı bir sesle konuşmaya başladılar:

Bizde para bulunmaz kardeşlerim!..

Bizler gibi yoksullarda!..

Eşkiyalann en irisi, sabırsız bir sesle söylendi:

Bulunur!.. Bulunuuuuur!.. Hele gelin bakalım
şöyle!..

Bu sözü söyleyen"iri adam, papaz Alfons'u, yaka-
sından yakalayarak, yolun yarımındaki bir kayamn ar-
kasına çekti. Diğerleri de, Julyo'nun kollarına girip, onu
bir çocuk gibi kaldırdılar.

Eşkiyalar, iki papazı soymaya başladılar. Papaz-
lar, inliyor, ağlayıp yalvanyorlardı; fakat eşkiyalann

40

ffc-.-^r ı""**.-*' . . . -*

hırslı gözleri onlan soymaktan başka bir şey görmü-
yordu.

Soyulan Julyo'nun da, Alfons'un da bellerindeki kemerlere sokulmuş birer kese gözüktü. Keselerin bü-zülmüş ağızlarını açıp avuçlarına döken eşkiyalarm gözleri sevinçle parladı. Çünkü avuçlan, o kocaman avuçlan altınla dolmuştu. En iri eşkiya:

Bunlar nedir sayın papazlar? diye alayla sordu. Julyo ile Alfons, bitkin seslerle cevap verdiler: ölümlük için sakladığımız şeyler! Yemedik içmedik biriktirdik!.. Bir tane altın bile sizin ölümlüğünüze yeter be.. Yoksa Krallar gibi mi merasim düşünüyordunuz?

Alfons titrek sesle cevap verdi: Boğazımızdan kesip biriktirdik kardeşlerimiz!.. Maşallah!.. Şu şarap tulumlarınız, butlan torba-dan dışan çıkmış haşlanmış tavuklarınız da kötü bes-lendiğinizin işaretleri!.. Ah zavallılar. Geçtiğimiz köylerden verdiler kardeşlerim!.. Biz acından ölsek bir budunu vermezler kera-talar. Siz papazlara karşı neden bu kadar cömert kesi-liyor bu cahil köylüler? Ne bilirim ben a cancağızım! Eşkiyalann en irisi güldü: Belki de sizleri zayıf görüp semirtmek istiyor-lardır. Diğer ikisi parmaklarıyla Alfons'u gösterip kahka-hayı bastılar:

Bu mu zayıf, bu mu? Küpten farkı yok maşal-lah! Ufak tefek olanı da, avucunu doldurmuş çil çil al-

tınlara bakarken söylendi:

Yoksulları böyle ise, zenginleri kimbilir nasıldır bu papazların?..

W

41

Üçüncüsü de kararlı bir sesle homurdandı:

Bundan böyle köy ağalarını ve tacirleri değil; papazları soyarım arkadaş!..

Al benden de o kadar; ayda bir papaz soy sak Karun kadar zengin olup gittik.

Ne aydası be!.. Üç ayda hatta senede bir papaz soysak ihya oluruz!..

Eşkiyalarla papazlar, aralarında bu şekilde konuşurlarken, ormandan çıkıp, katırlarını onların tarafına süren iki yolcu daha görüldü.

Eşkiyalar, papazları yere çökerttiler ve alelacele ellerini arkalarından bağladılar. Bu arada, gelenler de yaklaşmışlardı. Ufak tefek eşkiya, arkadaşlarına •

Yaşadık!., diye söylendi. Yahudi bunlar.

Diğerlerinin de gözleri parladı. En irileri:

Şansımız yerinde bugün! diye homurdandı.

Hepsi de, sindikleri yerden, Yahudilerin gelişlerini, avını gözleyen parslar gibi takip ediyorlardı.

Yahudiler iyice yaklaşınca, eşkiyalar ayağa kalktılar. Ufağı:

Hey, inin katırlarınızdan!., diye bağırdı.

Yolcular, irkilerek onlara baktılar ve ardından umulmadık bir şey oldu. Çok ani bir kararla katırla-

rının başlarını döndürüp, geldikleri yöne koşturmaya başladılar.

Eşkiyalar şaşırdı:

Hey kaçıyorlar!..

Böyle çabuk karar verebilenlerle karşılaşmamıştık bu zamana kadar!..

Aman kaçırmayalım bu para babalarını! diyen eşkiyalar da, az ötede sakladıkları katırlara ya da atlarına gitmenin kendilerine zaman kaybettirebileceğini düşündüklerinden, papazların katırlarına atladılar. En iri eşkiya, yayan koşuyordu.

42

Julyo lie Alfons'un katarları, belki de o zamana kadar bu kadar zorlanmamışlardı. Sahihleri gibi rahata alışmış bu hayvanlar önce, koşup da canlarını zora sokmamak istediler. Fakat, üzerlerindeki adamların topuk darbeleri ve boyunlarına indirdikleri şaplaklar, iyi koşabildiklerini gösterdi.

Bezirganların kaçabilmeleri mümkün gözüküyordu. Çünkü, bindikleri katırlarla, bu katırların arkasına bağlanmış ikinci katırların üzerlerindeki yükler, kısa bir zaman sonra hayvanların yorulmasına ve yavaşlamalarına sebep olmuştu.

Ufak tefek eşkiya, arkadaki bezirgana yetişmeye sonunda, muvaffak oldu. Yaklaştığı bezirganın hayvanının yularına el attı. «Dur!.. ÇüşüşL» sesleri arasında hayvanları durdurdu. Biraz durup, koşarak gelen arkadaşına bunları teslim ettikten sonra, yine kaçanın peşine takıldı.

öndeki bezirgan, arkadaşının yakalandığını anla-
yınca çılgın bir korkuya kapılarak, hayvanını kırbaç-
lamaya başlamıştı. Zavallı katır, can acısından, ayak-
lan birbirine dolaşarak koşuyordu. Artık, yoldan da çık-
mıştı. Onu takip eden eşkiyalar: «Dur!.. Dur!. Gitme!.
Dur!» diye bağırırken, zavallı bezirgan geri dönüp
bakıyor, onların geldiklerini gördükçe de, katırına kır-
bacı basıyordu, önünü gördüğü yoktu.

Yine, arkasındakilerin yaklaşıp yaklaşmadıklarına
baktığı sırada olanlar oldu. Boşluğa doğru uçtuğunu
hissetti, önüne baktığında, bir uçuruma düştüğünü gör-
dü ve acı çığlıkları ve düşme sesleri duyuldu.

Bezirganın katırının peşine bağlanmış ve ona ayak
uydurmaya çalışıp koşmuş olan iki eşeğin, yüksekte
aşağı düşen bir zincirin halkalarını da aşağı çekmesi
gibi, uçurumun ağzına doğru kayıp kayboldukları gö-

43

rülmüştü.. Düşüş ve çarpma sesleri... Daha sonra da,
derin bir sessizlik...

İki eşkiya, uçurumun kenarında, dehşete düşmüş
bakışlarla, aşağıya, bir müddet baktılar. Dip, karan-
lıklar içindeydi. Bir şey görülmüyordu. Sadece ilerler-
de, yine uçurumun dibinde kâh kaybolup kâh farkedil-
en bir su akıntısı fark ediliyordu. Bezirganla, hayvan-
larından bir iz bile yoktu.

Ufak tefek eşkiya, gür saçlarını karıştırırken:

Tüh,be yazık oldu!..Belki.de bir serveti kaçır-dık! diye söylendi. Bir daha nerde bulabiliriz böyle yüklü insanlar?.. Evet!.. Fakat yapacak birşey yok. Adam, korkudan katıra basıyordu kamçıyı. Değil senin katırın, Sep-te ve Kadiz Valilerinin en iyi atları bile yetişemezdi kaçan bu bezirgana!..:

Adam da haksız değil hani. Dağ başında, bizim gibi birkaç kişi senin de yolunu kesselerdi, kimbilir na-sıl kaçardın?

İki adam, bu sözlerden sonra katıla katıla gülme-ye başladılar, ölmüş olan hem de feci bir şekilde can vermiş olan Yahudiye acıdıkları yoktu. Zaten o devir-lerde, Yahudilere hiçbir milletin acıdığı yoktu. Kral Rodrik ve ondan önceki Krallar, İspanya'da yaşayan Yahudilere çok ağır vergiler koymuşlar ve kazandık-larının yansından fazlasını ellerinden almaya kalkmış-lardı.

Yahudiler, sadece ve sadece İslâm Ülkelerinde, in-sanca yaşayabiliyorlar ve İslâm adaletinden istifade edebiliyorlardı.

Eşkiyalar geri döndüklerinde yayan gelen arka-daşlarına, teslim etmiş oldukları Yahudinin, papazla-rın yanma getirilmiş olduğunu gördüler. Yerdeki pa-pazların yanma oturtulmuş Yahudi de, ağlayıp dur-

44

maktaydı. Altmış yaşlarında gözüken bu adam, zayıf yüzlü ve seyrek sakallı biriydi. Masmavi gözlerinden akan yaşlar, sakallarım ıslatıyordu.

Eşkiyalardan, takipten dönmüş olan irisi, papazlarla Yahudinin yanında duran arkadaşına:

Ne oluyor be? Neden ağlayıp inliyor bu adam? diye sordu.

Ufak tefek eşkiya, ötekinin cevap vermesine fırsat kalmadan:

Neden olacak! diye söze karıştı. Kaybettiği paraları ve eşyaları için uluyordur, öyle değil mi Pedro?.. Pedro, elinin tersi ile bıyıklarını sıvazlarken, şu cevabı verdi:

Hayır onun için değil. Bana teslim edip ötekinin peşinde gittiğinizde, benimle gelmek istemedi. Hatta bir aralık kaçmak istedi. Yaşlı ve inatçı bir Yahudi ile mi uğraşacaktım. Atladım üzerine.. İkimiz de yere yuvarlandık. Altımda kaldı. Ayağı mı kınlanmış ne?..

Soruyu sormuş olanı bir kahkaha attı:

İyi oldu Yahudiye!.. Kaçmasından korkmaya gerek yok artık desene? Ne dersin, bu papazların da birer ayaklanını kuralım mı?

Papazlar, bu konuşmayı duyunca ağlayıp sızlamaya başladılar. Göz ucu ile onlara bakan Pedro:

Yok Juno, yok!.. Onlar bize hiç zorluk çıkarmadılar, niye ayaklarını kiralım ki? diye şakalaştı. Papazlar ferahladılar. Fakat bu defa da, yanlarındaki bezirgandan uzaklaşmak için debelenmeye başladılar. O arada da, papaz Julyo:

Aman gözünüzü seveyim Hıristiyanlar!.. Siz eşkiya olsanız bile Hıristiyanımız, bizi bu adamın yanından uzaklaştırın. Sürünmesin bizlere diye yalvarmaya başladı.

45

Pedro, homurdandı:

Neden be?.. Bu kadar titizlenecek ne var?..

İsa Efendimize davranışlarını unuttunuz mu bunların? Ona nasıl ihanet ettiler!.. Ya Meryem Ana-mıza dil uzatmaları? Biliyoruz, biliyoruz da eskileri kurcalayacak ne var bu kadar? Onlar da insan.. Sattıkları malları alı-yorsunuz da, niye onlara değmekten çekmiyorsunuz?..

Alfons da söylendi:

İyi bir Hıristiyan olmadığınız, bu sorunuzdan da belli. Yahuda'nın hemşehrîsi bunlar.. Hıristos'u üç - beş akçe için dinsiz Romalılara ihbar etmekten de çekinmemişlerdi.

İyi ama papaz efendi Sen Piyer de Yahudi idi, unuttun mu?

O başka... İyi bir Hıristiyanı O, kilisemizin temellerini atan ve Hıristiyanlığı Roma'da yayan aziz...

Papaz Julyo, sözü değiştirdi:

Bu Yahudinin servetini ele geçirdiğinize göre, bizim keseleri, bize bırakırsınız değil mi?

O da nedenmiş?..

Onun serveti sizi zengin eder, bizim gibi yoksul papazların altınlarını ne yapacaksınız. Onun serveti ile bizim dualarımız size yeter. Papaz parası uğur getirmez kardeşlerim!..

Sizin paralarınız bizler için daha uğurludur pa-paz efendiler, daha uğurludur. Çünkü okunmuş para* lardır onlar; uğurludur, bereketlidir.

Bereketi olsaydı biz faydalanırdık evlâdım! Verin altmcıklanmızı bize, ateş olup da sizi yakmasın!.. İşte kendi ağzınızla söylediniz. Demek bereket - sizmiş.. Bereketsiz parayı ne yapacaksınız a papaz efendiler. Hem ateş olup sizi yakmasmdansa, bizi yakması daha uygun değil mi sizce?

46

Papazlar, eşkiyalara söz geçiremeyeceklerini görünce onlarla münakaşadan vaz geçtiler; fakat altınları için ağlayıp sızlanmayı sürdürdüler.

Başını birden kaldırıp, ormandan çıkan yola göz atan Pedro:

Hey susun be kadınlar gibi ağlayıp sızlamayı! Yoksa karışmam ha, tavuk gibi keserim sizleri! Gelenler var, gıkınız çıkarsa mahvederim sizi! diye söylendi.

Papazlar aniden seslerini kestiler. Bezirgan da, papazlara verilen gözdağından kendine düşen payı almış olacak ki, ağlayıp inlemesini kesip, yalvarır gözlerle eşkiyalara bakmaya başladı.

Eşkiyalar, o arada, kayanın arkasına sinmişlerdi. Ve bunlar, yavaşça başlarını uzatarak, yolda gelenleri gözetliyorlardı.

Üç atlı gelmekteydi. Bunların atlarının arkalarında da yüklü katırlar görülüyordu. Anlaşılan bunlar da tüccardı. Pedro, arkadaşlarına bakarak göz kırptı -.

Uçuruma düşen ve kaçırdığımız bezirganın açışım unutturacağı benziyor bunlar! diye fısıldadı. Diğerleri de başlarını sallayarak onu tastik ettiler.

Atlıların üçü de yiğit kişilere benziyorlardı. Hele en önde at süren, çok yakışıklıydı. Yirmi yaşlarında vardı. Kara gözleri aniden kısıldı ve atmı durdururken elini kaldırıp arkadaşlarına da durmalarını işaret etti. Çünkü, papaz Julyo'nun bir iniltisini duymuştu.

Pedro, onların kaçmasına fırsat vermemek için birden ayağa kalkarken:

İnin atlardan bre! diye haykırdı.

Diğer iki eşkiya da yerlerinde dikilerek, hançerlerini çektiler. Ama o zamana kadar karşılaşmadıkları bir olayda da karşılaşmakta gecikmediler.

Bu yolcular, diğerleri gibi korkudan kaçacaklarına, ya da hemen emirlerine uyup, atlarından inecek-

47

lerine, bellerindeki hançerlere el atıp atlarını üzerlerine sürdüler.

Eşkiyalar, bu cesaret karşısında şaşırdılar. Üzerlerine gelen bu yolcuların, öyle kuru gürültüye pabuç bırakmayacaklarını anladılar. Bir çarpışma başladı. Atlıların en genci, atını, eşkiyalann bulundukları kayanın yanından sürerken, hançeri ile, biraz ileri çıkmış Juno'nun omuzunu çizip geçti.

Acı bir çığlık duyuldu. Juno, elindeki hançeri bıra-
kırken; olduğu yere çöktü. Pedro :

Fazla ileri çıktın ahmak! diye ona haykırdı, son-
ra biraz ileriye gitmiş olan atlıya : «Bunu pahalıya öde-
yeceksin süt kuzusu!» diye homurdandı. Elindeki han-
eri, şimşek gibi, at üstündeki gence fırlattı.

Kendisine hançer fırlatılmış olan yolcunun arkada-
şı : «Abdullah dikkat et!» diye haykırırken, hançer he-
defe uçmuş bulunuyordu.

Pedro'nun o zamana kadar fırlattığı hanerlerin
boşa gittiği görülmemişti. Fırlatılan bu hanerde, genç
yolcunun tam göğsüne uçmuştu. Eğer, genç atik bir şe-
kilde atının üzerine yatmamış olsaydı-, göğsü delmeme-si
için de hiç bir sebep yoktu.

Pedro, Juno ve diğer eşkiya, üzüntülü birer çığlık
atarlarken, gencin, atının üzerinde tekrar doğrulduğu
ve üzerlerine geldiği görüldü. Arkadaşları da, atlarıyla
kayaya yaklaşmışlardı.

Bu yolcuların, o zamana kadar karşılaştıklarından
Çok daha değişik kimseler olduklarını anlayan ve bü-
yük korkuya kapılan eşkiyalar büyük telâşa kapıldı-
lar: Pedro, aklına gelen ani bir kararla ayaklarının
dibindeki papazlara eğildi. Sonra, elleri arkadan bağ-
lanmış olan Julyo'yu ayağa kaldırıp önüne alarak hay-
kırdı:

Eğer üzerimize gelecek olursanız, bu papazla arkadaşını ve yerde ayaklarımız dibinde duran Yahu-diyi de öldürürüz!..

Julyo, Abdullah ve arkadaşlarına yalvarmaya başladı :

Gelmeyin kardeşlerim! Bu adamlar dediklerini yaparlar!.. Kıymayın bizlere!.. Acıyın n'olur!.. Abdullah, durdu. Pedro'nun" dediğini yapacağını anladı. Diğer iki eşkiya da, Yahudi ile Alfons'u kaldırmışlar, onlar da hançerlerini esirleririin boğazlarına dayamışlardı. Üç yoksul da, şaşışmış gözlerle boyunlarına dayanmış hançerlere bakıyor; ağlayıp sızlıyorlardı.

Abdullah:

Bekir, Ahmet!.. Dokunmayın onlara! diye arkadaşlarına seslendi.

Yirmibeş yaşlarındaki, beyaz ath; Arapça olarak:

Ya Abdullah! Güvenilmez bu eşkiyaya!.. Birden saldırıp temizleyelim onları! diye cevap verdi.

Abdullah da Arapça:

Görmüyor musun kararlı bu adamlar. Biz onları öldürmüş olsak bile, bizim onları öldürmemize zaman kalmadan şu üç yoksulu tavuk gibi keserler. Onları öldürsek de neye yarar! Bekir de sen de, biraz geri çekilin, ben onlarla anlaşmaya çalışacağım!

Bekir ile Ahmet, atlarını biraz geri alırlarken, Abdullah gayet güzel bir Vizigot diliyle:

Onlara bir şey yapmazsanız, sizin çekip gitmeniz izin verebiliriz! dedi.

Eşkiyalann sözcülüğünü yapan Pedro
Bu iki papazı rehin olarak şu yamaca kadar çı-karacağız!
Orada onları bırakırız! diye heyecanla ba-ğır-
dı.

.Endülüs Şahini • F.: 4

49

Peki, kabul. Yalnınız, eğer bu zavallılara bir za-
rar verecek olursanız, söz veriyorum ki, peşinize takı-
lır, girdiğiniz iğne deliği dahi olsa sizi yakalar geber-
tiriz!..

öldürmeyeceğimize söz veriyoruz. Yeter ki, biz
şu ilerideki çalılıklara kadar gidelim!

Peki!.. Papazları da orada bırakacaksınız, ta-
mam mı?

Tamam!..

Pedro ile Juno, papazları önde tutarak geri geri ka-
yadan uzaklaşıp yamaca doğru tırmanmaya başladı-
lar. Diğer eşkiya da, onların önlerinden gidiyor ve yol
gösteriyordu. Abdullah ve arkadaşları, onların gidişle-
rini dikkatle takip ediyorlardı.

Eşkiyalar, esir ettikleri papazlarla yamaca tırman-
dılar ve sonunda, varmak istedikleri çalılığa ulaştılar.
Orada, papazları bırakarak çalıların ardında kaybol-
dular. •

Abdullah, onların niyetini anlamıştı. Atlı olan Ab-
dullah ve arkadaşlarının kendilerini takip edebilecek-
lerini düşünen eşkiyalar, tepeye tırmanarak izlerini
kaybetmeyi düşünmüşlerdi.

Papazlar, serbest kalınca sevinçten ağlayarak, tepeden inmeye başladılar. Abdullah ve arkadaşları da o sırada, ayağa kaldırılıp bir müddet, boğazına hançer dayanarak rehin tutulmuş Yahudinin başucunda toplanmışlardı. Çünkü, arkasma geçilerek boğazma kollarını dayamak suretiyle ayağa kaldırılmış olan Yahudi, kırık ayağının acısı ile ağlayıp inlemekteydi.

Ahmet, eğilerek bu bacağı kontrol etti. Sonra, kendisi ile beraber yaraya bakan arkadaşlarıyla göz göze gelince : «Kötü!» dercesine başını salladı.

O sırada gelen Papazlar, Abdullah ile arkadaşlarının ellerine sarılıp teşekkür etmeye başladılar. Onlar,

50

papazların teşekkürlerini kısa kestirip, Yahudinin kırığını tedaviye başladılar. Dallar kestiler ve kırık ayağı bu dallar arasına alarak sarıp bağladılar. Böylece ilk tedavi yapmış oldu.

Daha sonra, katırlarına yürüyen papazlara : Hey papaz efendiler! dediler. Bu zavalhyı da yanınıza alırı bakalım!

Julyo da Alfons da, yüzlerini buruşturdular:

Onu yanımıza almak mı?... Keşke eşkiyalar onu gebertselerdi de, bizim keselerimizi almasaydılar!.. Gelmenizle mallarını kurtardı kerata..

Abdullah güldü:

Nasip meselesi bu papaz efendi.

Keşke bizim nasibimizde de, ayağımızın kırılması olsaydı da, keselerimize bir şey olmasaydı.

Ooo!.. Bu ne para sevgisi papaz efendi!..

Julyo cevap vermedi; gözleri ılınca bir parıltı ile yanıp söndü; sonra :
Neyse, insanlık ölmedi ya! Düşündüm ve bu Ya-hudiyi yanımıza alıp evine kadar götürmeye karar verdim! dedi.

Fakat, Julyo ile Abdullah'ın konuşmasını, yattığı yerde heyecanla dinleyen Yahudi ağlayıp inlemeyi keserek, Abdullah'a ve Bekir ile Ahmet'e yalvarmaya başladı :

Ah yiğit insanlar, bırakmayın beni bu papazların eline!.. Bunlar paralarımı aldıktan sonra beni bir ta-rafa bırakıp giderler.

Abdullah:
Olur mu öyle şey!.. Korkma o kadar! diye teselli

etmek yoluna gitti.
Olur yigidim olur! Ben bu adamın bakışlarını beğenmedim. Siz gelmeden önce bu adamlar, benim paralarımı almaları ama kendi paralarını iade etme-

51

leri için eşkiyalara yaJ varıyorlardı; Sonra benden de tiksindiklerini söylemişlerdi. Deminki bakışım da hiç beğenmedim. Birden dönüş yaparak beni yanlarında götürmeyi kabul ettiğini söylemesi, beni soymayı düşünmekten başka bir şey değil.

Julyo, Yahudiye düşmanca baktı:
Geber öyle ise burada! diye homurdandı. Sonra iki papaz, katırlarına binip uzaklaştılar.
Yahudi, Abdullah'a yalvarmaya başladı:

Ey aslan yürekli yiğit, beni bırakma bu adamların elinde. Az önce, eşkiyalann önünde arkadaşlarınla konuştuğun dilin Arapça olduğunu biliyorum, öyle ise sen bir Müslümansın. Müslümanlar merhametli olurlar ve kendilerine yalvaran insanları geri çevirmezler. Allah rızası için bana yardıma ol!..

Yahudinin Allah rızası için demesi üzerine, Abdullah, Yahudiye yardımcı olmaya karar verdi.

Peki ne yapabilirini senin için? diye sordu. Beni kimsenin eline bırakmayın. Siz Müslümanlar, emanete hıyanet etmezsiniz. Size güveniyorum. Beni evime kadar siz götürün!..

Ahmet ile Bekir:

Biz mi götürelim! diye hayretle sordular. Yahudi :

Evet siz götürün! Yapacağınız bu iyiliğin altında kalmam. Bütün masraflarınızı da karşılarım.

Abdullah gülümsedi:

İyiliğin bezirgânlığını yapma!.. Biz bu işi yaparsak Allah rızası için yaparız. Ama bu işi nasıl yapacağız. Bunu arkadaşlarla bir konuşalım bakalım! dedi.

Üç arkadaş, Yahudiden biraz uzaklaşarak, nasıl hareket etmeleri gerektiğini tartışılar. Ahmet:

Ya Abdullah! dedi. Musa bin Nusayr'm verdiği vazifeyi yaptık. Artık geri dönmemiz lâzım. Şimdi bu

Yahudi için gecikecek miyiz?.. Musa'nın bizi beklediğini unutmayalım!

öyle de, «Allah rızası için bana yardım edin!» dediğini duymadın mı?

Bekir de söze karıştı:

Yardım etmeyecek değiliz ki!.. Yolumuzun üzerindeki bir hana bırakırız. Adamın parası da var. Kendisini tedavi de ettirir; bakımını da yaptırır.

Haklısın ya Bekir! Fakat teslim ettiğimiz adamlar acaba nasıl kişiler? Hırlı mı hırsız mı? Sonra bilirsiniz ki, Hristiyanlar Yahudilere düşmandırlar. Hiç sevmezler onları. Ellerine böyle bir fırsat geçince göğsüne bir hançer saplayıp öldürürler ve malma da el koyarlar. Bu durumda biz de vebal altına girmez miyiz?.. Yüce Allah, bize, onu kurtarmak fırsatını verdi; öyle ise bunu sonuna kadar yapalım ve evine kadar götürelim. Ama bu nasıl olacak işte bunu düşünüyorum.

Yahudi, onların konuşmalarından, belki de kendisini orada bırakıp gideceklerini düşünmüş olmalı ki, ağlayıp yalvarmalara yine başladı:

Ey Müslüman yiğitler! Bırakmayın beni bu Vizigotların elinde.. Bunlarda insaf ve merhamet yoktur. Zulüm yapmak istekleri kanlarından taşmaktadır. Kendilerinden olan kimselere bile merhamet etmezler değil ki benim gibi bir Yahudiye!.. Acıyın bana, beni yollar da rastlayacağınız bir hana bırakacağınıza bırakın burada da kurtlara kuşlara yem olayım!.. Daha iyi.

Üç arkadaş, Yahudinin bu sözlerini dinlediler. Üçünün de canı sıkılmıştı. Bekir, ona:

önce söyle bakalım senin adın nedir? diye

sordu.

Yasef’dir yiğidim!.. Yasef. N’olur acıyın bana!..
Evin nerede?

53

Cordoba’da oturuyorum yiğidim. Buraya bir
günlük yolda!

Seni oraya götürmemiz güç ey Bezirgan! Dur
bakalım ne yapacağız!

Yasef, yiğitleri yine can damarlarından yakaladı:
Allah rızası için bırakmayın beni yiğitler! Sev-
diklerinizin başı için!

Üç arkadaş göz göze geldiler. Biraz düşündüler.
Abdullah:

Aklıma şu geliyor! dedi. Üçümüzün gitmesine gerek yok.
Birimiz götürsün. Yoksa, yalvaran bu yüz hayatım boyunca
gözlerimin önünden gitmez.

Doğru! Allah rızası için de diyor. Her ne paha-sına olursa
olsun, evine kadar götürmeli birimiz. Ama hangimiz?..

Ahmet:

öyle ise kura çekelim! Kime rastlarsa o götür-
sün! teklifinde bulundu.

Abdullah eşit uzunlukta üç çubuk aldı. Sadece
birinin ucunu kırıp diğerlerinden kısalttı. Arkadaşla-
rına çektiirdi; fakat kısa çubuk onda kalmıştı. «Bu işi
yapmak bana düşüyor! dedi. Siz yolunuza devam edin,
Musa bin Nusayr’a gerekli bilgileri verin. Şayet Yüce
Allah kısmet nasip ederse, ben de bezirganı bıraktık-
tan sonra gelirim!...»

Az sonra, üç arkadaş -bezirganı katırına yerleştir-

diler. Abdullah, onun yanında atını sürüp sağdaki yola saparken:

Bekir! dedi. Zehra'ya selâm söyle!..

Zehra, Bekir'in kız kardeşi ve Abdullah'm da sözlüsüydü. Yakın zamanda evleneceklerdi. Hattâ Abdullah, İspanya'da bilgi toplamak için tüccar gibi dolaşırken, o da Kayrevan'da çeyizlerini işlemekteydi.

54

Bekir, başını sallayarak, selâmı götüreceğini ifade etti.

Abdullah ile Bezirganın, yolun dönemecinde kaybolmasından sonra, Ahmet ile Bekir de, Kadiz Limanına doğru atlarını sürdüler.

* * *

Abdullah, sabah huzursuz bir şekilde uyandı. Sabah namazını teyemmüm ederek kılmış ve tekrar yatmıştı. Şimdi, pencereden gelen güneş ışıkları odaya dolmuştu.

Derhal kalktı ve giyindi ev sahiplerinin gelmesini beklemeye başladı. Zihni, birgün evvelki olaylar ile meşguldü. Yasef'i birgün yolculuktan sonra, evine getirmişti. Fakat bu bir ev değil; kocaman bir köşktü. Ve Yasef'in çok da zengin bir kişi olduğu anlaşılıyordu.

Hizmetkârlar koşuşmuşlar ve binbir itina ile Yasef'i odasına taşımışlardı. Abdullah'ın gitmek isteme-

sine rağmen, Yasef, andlar ederek evinde kalması için, onu ikna etmeye muvaffak olmuştu.

Abdullah'ın içinde, bir Yahudinin evinde kalmaktan dolayı bir huzursuzluk vardı.

Pencereye doğru yürüdü. Tül perdenin ardından dışarıya bakmaya başladı. Pencereden geniş bir bahçe görülüyordu. Bahçede, iyi tanzim edilmiş binbir çeşit çiçek gülmekteydi. Bahçenin sağ tarafında, meyve ağaçları vardı. Çeşitli meyveler dallardan sarkıyordu.

Pencerenin baktığı bu bahçe, evin arka tarafı olmalıydı. Çünkü, gece eve girişlerinde, doğrudan doğruya bir sokak içinden geçmişlerdi.

Abdullah, bu düşünceler içinde iken, arka tarafında bulunan kapının çalındığını duydu. «Giriniz», de-

55

di. Kapı açılırken dönüp baktı. Eşikte, ondokuz - yirmi yaşlarında bir kız vardı. Yüzünü, portakal renkli bir tül çevrelemişti. Beyaz yüzünde, koyu kara gözleri ışıltıyordu. Tam bir tezat teşkil eden gözler ve yüz, birbirlerinin renklerini daha da kuvvetlendirmekteydi. Bembeyaz bir çehre ve kapkara gözler...

Derin bakışların manalı bir şekilde güzelleştirdiği ince hatlı bu yüz, ender güzellikteydi. Kızın, çok heyecanlı olduğu belliydi.

Başkalarının mahremiyetine göz dikmekten çekilen ve ve Allahü Teâlâ'dan korkan her Müslüman gen-

ci gibi Abdullah da, bu yabana kız karşısında gözlerini yere indirdi.

O sırada, kızın titrek sesi duyuldu:

Yahbva'nın sükûnu içinde yaşa yiğit genç! Pey-gamberimiz ve atamız Abraham, sana ve sevdiklerine hayırlar ihsan etsin!

Abdullah şaşırdı. Bu Yahudi kızı kendisine bir takım hayırlar diliyordu; ama bu ancak Yüce Allah'tan olmalıydı.

Her türlü hayır için Allahü Teâlâ'ya sığınırım! dedi.

Kız, konuşmasına devam etti:

Ben, gece buraya getirdiğiniz Yasef'in kızıyım.

Adım: Ester'dir. Babama yaptığınız iyiliği hayatım boyunca unutmayacağım. Daima sizin için dua edeceğim. Her duamda siz de yer alacaksınız.

Abdullah gülümsedi:

Sağolun! Duaya hepimizin ihtiyacı var! •

Siz şerefli konuşumuzun adını bilmek isterdik, lütfeder misiniz?

Kusura bakmayınız daha önce söylemem gerekirdi. Adım.- Abdullah'dır.

56

Memnun oldum. Size teşekkür etmekte gecik-

menin sebebi, babamın durumunun bizi şaşırtması...

Başından geçenleri, gece anlattı. Yaptığınız iyiliği unutamayız!..

Abdullah, kızın bu hususta daha fazla konuşmama-

sını işaret eder şekilde elini kaldırdı:

Bu kadar büyütmenize gerek yok.. Kim olsa yapardı.

Kim olsa mı?... Galiba buradaki halkı tanıımıyorsunuz?... Bize yardım etmek değil, imkân bulsalar hepimizi yok edecekler. İnsandan bile saydıkları yok bizi.. Hazineye para mı lâzım, haydûi Yahudilerin sırtına büyük bir vergi!.. Asilzadelerin düğünleri mi olacak, bizlerden büyük haraçlar.. Biz, onlar için para makinesinden başka birşey değiliz.. Buradaki Hristiyanları bir tanışınız..

Yooo!.. Ben de çok iyi tanıyorum. Çünkü onlarla ticaret yapmaktayım.

öyle ise onları tanıtmak için gayret etmeme gerek yok.

Abdullah, sözü değiştirdi:

Babanızın kısa bir zamanda iyileşeceğini tahmin ederim. Artık gitmem için, bana müsaade edersiniz değil mi?

Ester, hararetle itiraz etti:

Gitmek mi?.. Konuk severlikte bir kusur mu ettik?.. Yemin ederim ki bu eve dost olarak giren, iyilikten ve huzurdan başka birşey görmemiştir. Yabancılar bile evimizden memnun ayrılmışlardır. Siz ki, bu eve bir yabana olarak değil, hiç bir zaman unutamayacağımız bir iyilikle geldiniz. Sizi ağırlamadan nasıl bırakırız. Lütfen kaimiz ve yorgunluğunuzu gideriniz.

Bu candan teklif karşısında Abdullah, gitmekte ısrar etmenin saygısızlık olacağını ve kızın da kalbini

kıracağını anladı:

57

Çok acele işlerim vardı ama, birgün daha kalayım! demek zorunda kaldı.

Kız, bu cevap üzerine rahatladı:

Bizi sevindirdiniz! dedi. Yahova, sizden razı ol-sun. Şimdi, müsaadenizle ayrılayım.. Siz istirahat bu-yurunuz efendim!

Kız, kapının eşiğinden bir hayâl gibi kayboldu.

Abdullah, istemediği halde birgün daha kalmanın huzursuzluğu ile yine pencereye dönüp dışarıya bakmaya başladı. Ama şimdi, ne dışarıyı, ne bahçedeki o güzel çiçekleri ve ne de yemyeşil ağaçlarda sarkan meyveleri gördüğü vardı.

Gözlerinin önünde Zehra belirmişti. Sözlüsü olan ve kısa bir zaman sonra evleneceği Zehra... Çok güzel, esmer bir çehrede ışıldayan kara gözler sanki Abdullah'a bakıyordu. Onun sesi, konuşması kulakların-daydı.

Abdullah, İspanya'ya, haber almak için Musa bin Nusayr tarafından gönderileceği zaman, ne kadar ağlamış : «Sana bir şey olmasmdan korkuyorum ya Abdullah!» diyerek, o vazifeyi bir başkasma devretmesi için ısrarlarda bulunmuştu. Zehra'yı çılgıncasma seven Abdullah, bu göz yaşlan karşısında önce sarsılır gibi olmuştu. Ama kendisini çabucak toparlamasını bilmiş ve kızı teselli etmesini bilmişti. Bir erkekle kadın arasındaki fark bu idi işte. Çılgıncasma sevdiği halde kendisine hâkim olabilmek ve kendisini tutabilmek.

Zehra'yı ne kadar özlemişti. Hemen hemen bir buçuk aydan beri ondan uzaktı. Eğer Yasef'e rastlama-

mış olsa idi, şimdi îfrikiyye topraklarında olup, Kayrevan'a ilerlemekte olacaktı. Bekir ile Ahmet oraya gidiyorlardı.. Nereden rastlamıştı bu Yasef'e?..

Birden başını sallayarak: «Tövbe!.. Tövbe!..» dedi. «Allah'ım, lanetlenmiş şeytan'ın şerrinden Sana sığıma-

58

nm!..Allah rızası için yardım isteyen veçaresiz kalmış bir insanortada nasıl bırakılabilirdi! Ben en iyisini yaptım!» diye söylendi. «Rabbimin rızası herşeyden üstündür!» diye düşündü.

Sonra yalnız da'değildi ki.. Yüce Allah yardımcı-sıydı ve Zehra da onunla beraberdi. Dolaştığı yerlerde, bahçede ve hattâ şimdi de bu evde.. Abdullah neredese, Zehra da onunla idi.

Abdullah bu düşünceler içinde iken, yine kapının açıldığını fark etti. Dönünce, kapının eşiğinde, güzel giyimli bir hizmetkârın durduğunu gördü. Ellerini göğsüne koyarak eğilen ,bu adam, Abdullah'a :

Kıymetli konuğumuz yıkanmak isterler mi? diye sordu.

Abdullah:

Memnuniyetle! diyerek yerinden kalktı, adamı

takip etti.

Çok iyi döşenmiş bir koridordan geçtikten sonra, hizmetkârın açtığı bir odaya girdiler. Tabanı ve duvarları mermer olan bu odanın banyo odası olduğu anlaşıyordu. Odanın köşesindeki yanan bir ocak üstünde,

kazanda su kaynıyordu. Hizmetkâr:

Sizi yıkayabilirim efendimiz! dedi.

Fakat Abdullah, teşekkür ederek, kendi kendine yıkanabileceğim söyledi. Hizmetkâr dışarı çıktıktan sonra da, kapıyı sürgüledi. Güzel kokulu otların, yarı narken çıkardıkları kokular arasında yıkandı. Duvardaki askılara konmuş olan ve o zamana kadar hiç kullanılmamış oldukları anlaşılan havlularla kurulandı. Giyindikten sonra da, sürgüyü çekerek dışarı çıktı.

Hizmetkâr, koridorun sonunda oturduğu bir hasır iskemlenin üzerinde, kendisini bekliyordu. Abdullah ona:

59

Namaz kılmak istiyordum! dedi. Hizmetkâr, namazın ne olduğunu bilmediğinden, Abdullah ona, ibadet edeceğini açıkladı. Bunun üzerine adam, Abdullah'ı, gece misafir edilmiş olduğu odaya getirdi. Ve dışarı çıktı.

Abdullah, daha önceden tayin etmiş olduğu kibleye dönerek kılamamış olduğu, bir günlük kaza namazını kıldı.

İçi rahat etmişti. Çünkü, Yasef ile gelirlerken, namazlarını kılamamıştı. Bu da, onu huzursuz etmişti. Şimdi, bir ferahlık hissediyordu.

O namazda iken, hizmetkâr bir kaç defa kapıyı açıp bakmıştı. Namazını bitirip duasını ettikten sonra

oturduğu sırada, hizmetkâr yine kapıyı açtı ve:

Kıymetli konuğumuz! dedi. Evin efendisi sizi bekliyor!..

Abdullah, hizmetkârın peşine takıldı. Aynı koridoru geçtiler. Koridorun sağ tarafındaki bir odanın önüne gelince, hizmetkâr kapıyı çaldı, içeriden:

Allah'ın izni ile gir! diye bir ses geldi.

Hizmetkâr kapıyı açtı ve Abdullah'ın girmesi için, kendisi yana çekildi. Abdullah da, besmele çekerek içeri girdi. Girdiği yer büyük bir salondur. Çok güzel ve çok kıymetli eşyalarla döşenmişti. Pencere kenarlarında yeşil bir atlas perde, kıvrımlarla aşağı iniyordu. Pencere önünde de. köpük gibi bir tül perde vardı. Yerde, en kıymetli tran halıları seriliydi. İnsan yürüdükçe, ayaklan halıya gömülüyordu. Tahtadan olan duvarlar, krem rengi cilâlıydı. Tavana kakılmış renkli camlar, tül perdelerden süzülerek gelen güneş ışıklarını, parıltılarla yansıtıyordu. Odadan büyük bir zenginlik taşıyordu.

Abdullah şaşırdı. O fakir görünüşlü ve herkesin «Bezirgân» dediği Yahudinin çok zengin olduğunu an-

60

ladı. Toprağın üzerinde ufacık gözüken kayanın, asıl büyüklüğünü toprak altında bulundurması gibi, bir Yahudinin de görünürdeki zenginliğinin, gizlediklerinin yanında devede kulak gibi kaldığını anladı.

Pencerenin önündeki bir koltukta, ayağını bir sandalyeye uzatmış olarak oturan Bezirgan Yasef vardı.

Koltuğunun sağ tarafında Ester, bir sandalyede oturuyordu. Koltuğun sol tarafındaki sedirde de, oturan iki kişi vardı. Biri Yasef'e benzeyen, onun gibi sakallı ve takkeli yaşlı biri, diğeri de parlak gözlerle Abdullah'ı süzen genç biri...

Abdullah, bu bakışlar karşısında kızardığını hissetti. Elini göğsüne koyarak:

Selâmün Aleyküml (Allahü Teâlâ'nın selâmı üzerinize olsun!) dedi.

Oradakiler de:

Yahova'nın sükunu içinde yaşa yiğit adam! cevabım verdiler.

Yasef, karşısındaki bir koltuğu göstererek:

Buyurunuz oturunuz! dedi. Abdullah, işaret edi-len koltuğa otururken de yaşlı Yahudiye dönen Ya-sef :

İşte bir insan, Samuel! diye konuştu. Hıristiyanların soymaya ve belki de öldürmeye kalkıştıkları, hor görüp tekmeleyip itip kakaladıkları Yahudiye, işini gücünü bırakıp yardım elini uzatan biri.. Bir Müslüman.. Ayrı dinden ama bir Yahudiyi kendi akrabasını korur gibi koruyan ve yardım eden, merhametle davranan bir yiğit!..

Semuel, tebessüm etti. Abdullah'a baktı ve hım-hım bir sesle:

Yahova'nın nimetleri üzerine yağsın. Peygam-berlerimizin duaları üzerine olsun yiğit adam! Karde-şimi kurtarmanı ben de unutamam! dedi.

Bu konuşma karşısında, Abdullah, iyice kızardı: Yüce Allah'ın izni ile her kim olsa yapardı! diye konuştu. Aynı dinden olsak bile, insanlık ölmedi ya!.. Dinimiz, insanlara ve bütün canlılara merhametle bakmamızı emreder. Peygamber Efendimiz (S.A.V.) insanlar arasında ayırım yapmamıştı. Biz Müslümanlar da aynı yolda gideriz. Herkesin de aynı şekilde hareket etmesi insanlık gereği..

Yasef itiraz etti:

Ama ta Kadiz önlerinden Cordoba'ya kadar beni getirmek... Bunun için işini bile terk etmek. Yolundan dönmek?.. Yahova şahidimdir ki, ben bu kadarım yapamazdım. Bu kayıpları göze alamazdım doğrusu..

Ben, geçen bu günleri kayıp görmüyorum; aksine bir sevap vesilesi sayıyorum. Allahü Teâlâ: «İyilik yapmamızı» buyurur. Bu balamdan, benim kaybım yok, bilâkis Yüce Allah katında kazancım var. Ondan daha büyük şey de olur mu?

Belki Abdullah'ın bu konuşması, belki de Yasef e yapılan iyiliği düşünmek, genç Yahudinin kalkarak Abdullah'ın arkasına, daha rahat etmesi için yastıklar koymasına sebep oldu. Abdullah, bu gence bakarak tebessüm etti ve teşekkürlerde bulundu.

Samuel, yine hımhım sesi ile :

Nerelisin genç adam?, diye sordu. Kimsin?..

Kimlerdensin?..

Yasef:

Eğer bu hususta konuşmak istemiyorsan bir şey söyleme! dedi telâşla. Misafirlerimizi sıkamak isteme-yiz. -

Abdullah gülümsedi. Gülümsemek ona çok yakışıyordu. Güneş yanığı bronzlaşmış çehresinde, dişleri inci gibi parlıyor ve ona çok yakışıyordu.

62

Ben, bir Berberiyim! diye söze başladı. Atalarım, Kayrevan civarında yaşamış. Belki Kartaca'mn eski halkındanım belki de değil. Çölün, saf ve bakir havasında büyüdüm. Bizans - Rum Devleti zamanında, onların bütün saldırılarına karşı koyup, boyun eğmemişiz. Çünkü, bizler, hürriyete çok düşkünüz ve hürriyet için canımızı vermekten çekinmeyiz. Bir rüzgârı kementle yakalamak ve iplerle bağlamak mümkün dü? O, kumların yerlerini değiştirir, tepeler arasında eser, binbir yerde tesirlerini gösterir; ama hiç bir yerde durmaz. Kâh orada kâh buradadır. İşte biz, çölün asi çocukları da böyleyizdir. Bir yerde durmayız. Rüzgâr gibi, çölün çeşitli yerlerinde hayvan sürülerimizle dolaşır dururuz. Bizans Rum Devleti bizimle başa çıkmanın mümkün olmadığını görünce, askeri baskı yerine, kurnazca bir taktikle misyonerleri ile bizi bağlamak yoluna gitmiş. Dedelerimizin bir kısmı, Rumların çalışmalarını ve gayretleri ile Hıristiyanlığı kabul etmiş; ama bir kısmı.. Diğer kısım, Hıristiyanlığı benimsememiş, atalarından göre geldikleri inançlarından ayrılmamışlar.

Çocukluğumdan aklımda kalan: Aslan avları tertiplememiz ve bunları çarmıha germemiz. Tabii, biz çocuklar, seyirci idik. Avları yapanlar büyüklerdi. Ester, şaşkınlıkla gözlerini açtı: Korkmaz mı idiniz?

Korku nedir bilmezdik ki!.. Bir çöl çocuğu da-ha çok küçük yaştan itibaren çölün tehlikelerine kar-şı koymaya alıştırılır. Siz de hiç aslan avlayabildiniz mi? Abdullah kızardı. Belkide kendini övmüş olma-
tan çekindiği için kesin bir cevap veremedi:

Bilmem!.. Belki de!..

63

Onun bu tevazuu, aslan avlamış olduğunu göste-
riyordu. Yasef:

. — Muhakkak öldürmüş olacaksınız! diye söze ka-
rıştı. Sonra yanındakilere: «Onun Kadiz civarında, eş-
kiyalarla nasıl çarpıştığını görseydiniz, aslan avladığına muhakkak gözüyle bakardınız, öyle dövüşüyordu ki, aslanlar bile karşısında duramaz, korkup kaçardı. Ey kıymetli konuğumuz devam ediniz lütfen!»

Abdullah göğüs geçirdi’:

Sonra Müslümanlar geldiler. Bizans Rum askerleri onların karşısında korku ile kaçıştılar, pizleri de cenge müttefik olarak götürmüşlerdi. Fakat Yüce Allah biliyor ya, biz, aslanlarla pençeleşmiş onların kükremeleri karşısında kılları bile ürpermemiş Berberiler, Müslümanlar karşısında büyük dehşete kapıldık.

Aslanlara göğüs geren bizler, islâm gazileri karşısında korku ile kaçıştık. Onlarda birşeyler vardı. İnsanı yürekten sarsan ve dayanma gücü bırakmayan bir şey..

Daha sonra Müslümanlar yaşadığımız bölgelere

hâkim oldular. Bizler de îslâmiyeti inceledik ve üzerimizde hiç bir baskı olmadan kendi isteklerimizle Müslüman olduk. Zaten, Müslümanlar, îslâmiyeti yaymak için kimse üzerinde baskı yapmazlar. îslâmiyet: «Sizin dininiz size, benim dinim bana!» buyurarak, inanç hürriyeti tanır.

Samuel'in yanında oturan genç, Abdullah'a: îslâmiyet hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz? diye sordu.

Memnuniyetle! diyen Abdullah, biraz düşündü ve sonra anlatmaya başladı: «îslâmiyet, Allahü Teâlâya teslimiyet anlamına gelmektedir. îslâmiyet, kullara Yüce Allah'ın birliğini, ululuğunu, O'na inanmak ve

64

buyruklarına uymakla, Jcirtuluşa erişebileceğini gösteren ilâhi dindir.

îslâm Dini, ilâhi vahiye dayanan dinlerin son hal-kasıdır, îslâmiyeti tebliğ etmekle şereflendirilmiş Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V.), peygamberlerin sonuncusu olup, bir kavime değil, bütün âlemlere gönderilmiştir.

îslâm Dini, dünyanın yaratılışından beri gelmiş geçmiş peygamberlerin hepsini kabul eder. Hangi dilde, hangi yerde ve zamanda gelmiş olursa olsun bütün kutsal Kitapları yani Tevrat'ı, Zebur'u ve İncil'i tastik eder.

İslâmiyette akılın ve ilmin çok yüksek yeri vardır. Âlemlerin Rabbi'nin bu husustaki emirlerinden başka,

O'nun Yüce Resulünün (S.A.V.) «Din aklın tâ kendisidir; akıllı olmayanın dini de yoktur!», «îlim bulunan yerde Müslümanlık vardır; ilim bulunmayan yerde Müslümanlık yoktur!» buyrukları, bunun en güzel örneklerinden ikisidir.

İslâmiyette, her hususta tam bir ölçü vardır. İbâdetlerde olsun, diğer hükümlerde ve uygulamalarda olsun, ölçüyü ve haddi aşmamayı emreder. O, hürriyet, hukuk ve eşitlik esaslarını en mükemmel şekilde tespit etmiştir. Hurafelere, yalanlara ve uydurmalara karşıdır. Hayata intizam ve fıkre yükseklik veren dindir. Bütün hükümleri kolaylık üzerine kurulmuştur.

İslâmiyet, gerçek Yaratıcıyı tanıtmış ve O'nun yüceliğini öğretmiştir. Kur'ân-ı Kerim'in tanıttığı Yüce Yaratıcı tektir ve bütün varlıkların Allah'ıdır. Musevilerin de, Hıristiyanların da, Budistlerin de, Şamanistlerin de, Mecusilerin de, daha bilinmeyen pek çok inanç sahiplerinin de Allah'ı O'dur; O (Celle Celâluh), Âlemlerin Rabbi'dir.

Endülüs Şahin! - F.:

5

65

İslâmiyet, yalnız Araplar için değil; getirdiği prensiplerle bütün insanlık içindir. Ve* yalnız topluma karşı değil, insanın kendisine, iç dünyasına karşı da, sorumluluklarını açıklamaktadır.

O, insanoğlunun, hayatı boyunca yaptıklarının hesabını vereceğini, sorumluluk içinde bulunduğunu bildirmekte, Allahü Teâlâ'nın yasaklarından kaçınılmasını, yapılmasını emir buyurduğu buyruklarını da yap-

mayı da tavsiye eder. Allahü Teâlâ bir âyetinde: «Sizi boşuna yarattığımızı, tekrar huzurumuza hesaplaşmak için gelmeyeceğinizi mi zannediyorsunuz?» (mealinde) buyurmakta ve gelişin O'ndan olduğu gibi, gelişin de O'na olacağı kesin bir gerçek olarak ifadesini bulmaktadır. Yine: «İnsanoğlu öldükten sonra yıkılmış bir ağaç kütüğü gibi çürümeye terk edileceğini mi sanmaktadır?» (mealindeki) âyet, ölümden sonra tekrar dirilerek hesaba çekileceğimizi kesinlikle ortaya koymaktadır. Bu hususta haksızlık da yoktur. Kişi ne yapmışsa, onun karşılığını görecektir. Çünkü, insanoğlunun hayatı boyunca yaptıkları, tespit edilmektedir. Sağındaki ve solundaki melekler, insanın hayatı boyunca yaptıklarını kayıt ederler.

Abdullah'ın anlatması bitmişti. Erkeklerden ses çıkmadı.. Üçü de düşünceye dalmışlardı. Ester sordu.-

Demin bütün peygamberleri ve Kitapları kabul ettiğinizi söylemiştiniz. Moiz ve Abraham'ı da kabul ediyor musunuz?

Tabii! Biz Müslümanlar bütün peygamberleri kabul ederiz. Hz. Musa da, kendisine Kitap inmiş Yüce bir peygamberdir. Büyük hürmet eder ve severiz. Siz ona Moiz diyorsunuz, biz Musa olarak kabul ediyoruz. Abraham olarak adını andığınız da, İbrahim Peygamber'dir. Onu da çok sever ve hürmet ederiz. Yüce Allah'm Beyti yani evi olan Kabe'yi Allahü Teâlâ'nın

yiz?.. Hepsini ama Peygamberlerin hepsini sever ve onlara hürmet ederiz.

Ester şaşırılmış bir sesle :

Yahova şahidimdir ki, İslâmiyetin böyle olduğunu bilmiyordum! diye kendi kendine söylendi. Amca-sı Samuel, kıza sert sert baktı.

Genç Yahudi; Abdullah'a:

Peki öyle ise, Musa'nın dinine niye inanmıyorsunuz öyle ise? sordu.

Eğer Musa Peygamber.devrinde ya da İsa Peygamberin tebliğinden önce yaşamış olsaydık, Musa Peygambere uyardık. Çünkü Yüce Allah'm emirlerini bildiren ve Allah Elçileri olan peygamberlere nasıl olur da uyulmaz. Fakat, İsa Peygamber geldikten ve kendisine İncil indikten sonra Musa Peygamberin dini batıl yani geçersiz olmuştur. İsa (A.S.) da tebliği, Son ve Ahir Zaman Peygamberi Hazret-i Muhammed Mustafa'nın gelmesi ve tebliği ile son bulmuş ve geçersiz olmuştur da onun için.

Yaaa!..

Samuel söze karıştı:

Biz, İsa'yı da sizin Peygamberinizi de kabul etmeyiz.

Abdullah, kızmadan ve gayet yumuşak bir sesle cevap verdi:

Tabii bu sizin bileceğiniz birşey... Ama sizin İsa Peygamberi de, Resülullah (S.A.V.) de kabul etmemeniz, onların Peygamber olduğu gerçeğini değiştiremez. Bizim dinimizde zorlamayoktur. BizMüslümanlar, El-hamdülillah, YüceAllah'ın buyruklarına uyar ve bü-

tün peygamberleri İsa (A.S.) dahil olmak üzere selâm ve hürmetle anarız.

Yasef söze karıştı:

Babasız doğmuş İsa'yı da mı?

Yüce Allah'ın izni ile ve O'nun mucizesi olarak, babasız doğmuş olan İsa'yı da. Çünkü Yüce Allah'm, Hz. Âdem'i anasız babasız yaratması gibi İsa (A.S.)'ı da babasız olarak yaratmaya hayda hay gücü yeter.

Bak, Âdem Aleyhisselâmın yaratılışına inanırız.

Onu yaratan Yüce Allah, İsa kulunu da babasız olarak yaratmaya muktedir değil midir?

Haşa! O sonsuz güç sahibidir.

Abdullah, gözlerini Samuel'in ve Yasef'in gözlerinde dolaştırarak sordu:

Size, Peygamber Efendimizin (S.A.V.), Tevrat'da geleceğinin müjdelenmiş olduğunu söylersem ne dersiniz? diye sordu.

Her Yahudi gibi Tevrat'ı çok iyi bilen, Samuel ve Yasef, başlarını salladılar. Ester ise heyecanlandı: Lütfen!., diyerek Abdullah'a ricada bulundu.

Onların kendisini dinlemeye hazırlandıklarını gören Abdullah, konuşmaya başladı.-

Yüce Allah, Tevrat da, Hz. Musa (A.S.) 'a şöyle hitap etmektedir: (Tevrat, Sifri Tesniye 18. Bâb, 18. âyet)» İleride, Benî İsrail'in kardeşleri soyundan olmak üzere, senin gibi bir peygamber göndereceğim. Ağzım kelâmımla dolduracağım. O, arzularımın hepsini teb-

liğ edecektir.»

Bilinmektedir ki, Hz. Peygamber de, Hz. Musa da, Hz. İbrahim soyundan gelmektedirler.

Beni israil'in kardeşi Hz. İsmail'dir. Hz. ismail, Hz. İbrahim'in oğlu olup, Peygamber Efendimizin (S.A.V.) de büyük dedesidir. Resûlullah (S.A.V.), Hz. ismail'in soyundan gelmektedir. Bu sülâleden başka bir pey-

68

gamber çıkmadığı kesin ve tarihi bir gerçektir. Hz. Musa gibi şariat sahibi olan ve bunu da kemâle erdiren yalnız Hz. Peygamber (S.A.V.) olduğuna göre, Allahü Teâlâ'nın ileride göndereceğini vaad buyurduğu peygamberin, O olduğunda şüphe yoktur.

Ve yine: «O (gelecek Peygamber), arzularımın hepsini tebliğ edecektir» buyuran Yüce Allah, Son Kitabı olan Kur'ân-ı Kerim'de de : «Bugün size dininizi kemâle (olgunluğa) vardırdım; nimetimi tamamladım!» buyurmaktadır. Bu da bize, Tevrat'da, geleceği müjdeleyen ve Yüce Allah'ın buyruklarının hepsini bildirecek Peygamberin Hz. Muhammed (S.A.V.) olduğunu kesinlikle belirtiyor.

Kitab-ı Eş'ya'da, Yüce Allah, gelecekteki Peygambere şöyle hitap etmektedir: «Ben Allah, Seni, adaletle çağırdım; elinden tutup Seni koruyacağım (hıfzedeceğim) . Seni, milletlere ahd ve nûr olmak üzere vereceğim.»

Kitab-ı Eş'ya, 42. Bâb ve 6. âyetteki: «Seni, mil-

letlere ahd ve nûr olmak üzere vereceğim!» âyetiyle, Kur'ân-ı Kerim'deki: «Biz, Seni, ancak bütün âlemlere rahmet olasın diye gönderdik!» (meâlen) buyruğu arasındaki uygunluk, Hz. Peygamberin (S.A.V.), Tevrat'da gönderileceği vaad buyrulan Peygamber olduğunu ispatlamaz mı?

Ve bunları bilen ânmeleriniz de Allah Resulünün doğacağı sıralarda O'nun gelmesini beklemiyorlar mıydı? Hattâ, size bir olay da anlatarak daha iyi bir açıklamada bulunmaya çalışayım:

Peygamber Efendimiz (S.A.V.), Medine'ye hicret ettiği zaman, Yahudi âhmelerinin ileri gelenlerinden Abdullah bin Selâm, Resûlullah (S.A.V.)'ı görmeye gelmiş ve onu görünce de: «Vallahi, bu yüz yalancı yüzü değildir!» diye haykırmış ve sonra baza suallerde bu -

69

lunup cevaplarını aldıktan sonra da Müslüman olmuştu.

Allahü Tealâ : «Kendilerine Kitap indirdiklerim, O Peygamberi, kendi öz oğulları gibi tanırlar!» (meâlen) âyetini indirdiğinde, sahabenin ileri gelenlerinden Hz. Ömer (R.A.), Hz. Abdullah bin Selâm'a bu âyetin mânâsını sormuş o da şu cevabı vermişti:

«Vallahi doğru ya Ömer! Âlemlerin Rabbi olan Allahü Teâlâ ne güzel buyurmuş. Kendilerine Kitap indirilenlerden maksat, Yahudiler ve Hıristiyanlardır. Tevrat'da da, İncil'de de Hz. Peygamber'in (S.A.V.) tarifleri, vasıfları vardır. Bu yüzden onu tanımamız ge-

rekir. Çünkü O, Tevrat ve İncil’de bahsedilen vasıflar-
da ve tariftedir. Gerçekten de kendi oğlumdan, bu be-
nim oğlum mudur diye şüphe edebilirim de, O’nun
Peygamberliğinden şüphe edemem. Çünkü O, aynen ta-
rif edilen şekildedir.»

Bütün bunlardan anlaşıldığı üzere, Tevrat’da da,
İncil’de de, Allah Resulünün (S.A.V.) geleceği müjde-
lenmişti ve O, Son Peygamberidir.

Ester, kendi kendine mırıldandı:

Sifri Tesniye’ye de, Kitab-ı Eşiya’ya da baka-
cağım. Bakalım, doğru mu?

Gözlerini kısıp düşünen Samuel:

Bakmana gerek yok, Ester! Söylediği âyetler aynen öyle
buyurur, diye fısıltı halinde konuştu. San-ki hali
kalmamıştı; çökmüş bitmişti.

Abdullah, biraz bekledi. Kimseden ses çıkmadığını
görünce, Yasef’e: •

Sizi, çok şükür sağ salim yuvanıza teslim etti-
ğime göre, yarın sabah gitmeme izin verirsiniz? de-
ğil mi? diye sordu. Bugün gidecektim; fakat Ester Ha-
nımın ricasını kıramadım.

Yasef, ısrar eden bir sesle .-

70

Birkaç gün daha kalsaydınız! diye ısrar etti
İşlerim var efendim, lütfen beni mazur görü-
nüz!..

Ester, yüzü kızararak:

Evet!.. Fazla ısrar etmeyelim. Belki de bekle-yenleri vardır! diye söze karıştı. Sesinde, hafif bir ki-naye sezilmekteydi.

Yasef:

Doğru! dedi. Arkadaşlarıyla ayrılırken birine selâm yolladığını duymuştum. Sevdikleriyle, araşma bu kadar yolu, beni getirmek için koymasından dolayı, ona minnettarız ve daha fazla rahatsız etmek istemeyiz.

Raşel, heyecanla başım kaldırıp Abdullah'ın yüzüne baktı. O kadar, ne sesi çıktı ve ne de başka bir şey duyabildi. Çünkü kalbi, kafesinde çırpınan bir kuş gibi atıyordu.

* * *

O gün, Yasef'in oğlu olan Yahudi genç, Abdullah'ı şehirde gezdirdi. Abdullah, gezdiği her yerde Zehra'nın hayâlini görüyordu. Bir an evvel, vakit geçse de yola çıksam düşüncesi içinde bulunuyordu. Fakat, bu duygularını, tanışmış olduğu ve kendisine ev sahipliği yapan gence göstermemek için gayret sarf ediyordu.

Ö esnada, Yasef'in evinde de Abdullah'ın hayâli birisinin gözlerinden önünden gitmiyordu. Abdullah'ı düşünen Ester idi bu. Ester, o yaşa gelinceye kadar ana, ve akraba sevgisinden başka bir şey bilmiyordu. Anasının ölümünden sonra da, onun sevgisini ağabeyi ile babasına vermişti.

Onu seven ve onunla evlenmek isteyen pek çok Yahudi genci vardı, ama Ester hiç birini istememişti.

Çünkü şimdiye kadar onun kalbini Abdullah kadar çarptıran ve onun kadar hayâllerine hakim olan bir erkek çıkmamıştı karşısına.

Kendi durumuna şaşıyor; «Ne oldu bana böyle.. Bir yabancının kafamı ve ruhumu böylesine alt üst etmesine nasıl müsaade edebilirim. Belki evli, belki nişanlı biri.. Hem de bir yabancı» diye kendi kendine konuşuyor, Abdullah'ın hayâlini kovmak için başını silkeliyor; başka şeyler düşünmeye çalışıyordu. Ama hepsi de, bütün bu gayretler de boştu. Çünkü, derhal Abdullah o yakışıklı ve güler yüzüyle karşısına dikiliyordu. Ondan kurtulmak mümkün görülüyordu, öğleye doğru, artık nasıl gayret ederse etsin, bu hayâli silkip atamayacağını anlayan Ester, kendini tamamen kapıp koyverdi. Aynen sel sularına kapılmış bir saman çöpü gibi..

Abdullah'ın kendisine âşık olduğunu ve evlenme teklif ettiğini düşünüyor ve onunla el ele çöllerde yürümeyi, hattâ va hattâ aslan avına gitmeyi hayâl ediyordu. Onun yanında hiç birşeyden korkmazdı. Çünkü Abdullah, destan kahramanları gibi güçlüydü. Samson gibiydi. Ama o Delilah gibi sevdiğine ihanet etmezdi ve Abdullah'daki gücün ensede toplanmış bir tutam saçtan ileri gelmediğini, o gücün Abdullah'ın ruhundan kaynaklandığına inanıyordu.

Ne güzel de konuşuyordu bu genç adam, daha doğrusu sevdiği âşık olduğu bu Müslüman genç. Dinlerini düşünmek Ester'i biraz ürküttü. Ama sonradan

din meselesini hiç düşünmemeye karar verdi.

Bir aralık eline dantelini alarak, işini yürütmeye başladı. Elleri dantel üzerinde alışık bir şekilde işlerken, kafası yine Abdullah ile idi.

Ne biçim işti bu böyle? Daha o sabah gördüğü bir erkeğe âşık olmuştu. Bir erkek.. Ve onu düşünmek...

72

Ester'in yüzü kızardı. Aşk, ne amansız bir şeydi. Zamanı ve gelip gelmemek için izin istemesi yoktu. Davetsiz bir misafir gibi gelip ruhlara yerleşiyordu.

«Keşke, onu görmeseydim; ona teşekkür etmek için gitmeseydim; ya da babamın yanında yaptığı konuşmaları dinlemeseydim. Yüzü de, sesi de, tavırları da gözümün önünden gitmiyor! Ne yapacağım ben şimdi. Aşk, bu ise insana huzursuzluktan başka birşey getir-miyormuş!» diye düşünmeye başladı.

O sırada, oda hizmetçisi Raşel, içeri girdi. Ester'e dikkatle baktıktan sonra:

Aman Hanımım, ne oldu size böyle. Yüzünüzde şimdiye kadar görmediğim bir ifade görüyorum. Se-vinçten üzüntüye dönüşen bir ifade..

Ester, sun keşfedilmiş gibi, kıpkırmızı kesildi. Raşel devam etti:

Bir derdiniz mi var Hanımım!..

Ester, elindeki dantel tığını hızla çekerken parmağım kanattı. Parmağını ağzına götürürken, Raşel'e sertçe bakıp çıkıştı:

Ufff!.. Parmağımı da kanattım. Sana öğleden evvel de bir şeyimin olmadığını söylemiştim. Niye bu kadar ısrar ediyorsun ki?...

Raşel, elindeki toz bezini, yandaki bir sehpanın üzerine bırakırken, kararlı bir hal ile Ester'e yaklaştı.

Bak Ester! Senden daha fazla yaşlı değilim ama, rahmetli annen, ölürken seni, bana emanet etmişti. Ben de, ona söz vermiştim. Sana analık, kardeşlik ve arkadaşlık yapacak, sevincinle sevinecek, üzüntün ile üzülecektim. Bugüne kadar da böyle oldu. Bana her türlü sırrını açtan. Ama bugün sende, şimdiye kadar görmediğim bir durumla karşılaştım. Söyle bana nedir bunun sebebi?.. Neyin var?..

Ester dudak büktü:

<

73

Bilmem, üzgün gibi miyim? Belki de...

Bir sessizlik oldu. Raşel, Ester'in gözlerinin içine baktı, bakta sonra da anlayışlı ve yumuşak bir sesle sordu:

Yoksa bu Müslüman yabancı genç mi sebep oldu, bu haline?

Ester, irkildi. Kutsal bir su- gibi sakladığı düşün-
celerine Raşel'in nüfuz etmesi onu şaşırttı. Raşel, göz-
lerini ondan ayırmadan tekrarladı:

. Bu yabancı mı benim güzelimi dertlendirdi?
Söyle bana güzel Ester'im!.. Gözlerini kaçırma benden.
öyle değil mi?

Niye sesini çıkartmıyorsun. Eğer o ise, bir çare-
sine bakarız.

Raşel'in, bir çaresine bakarız sözü, Ester'in kana-
maya başlayan ruhuna bir merhem gibi geldi. Suskun-
luğu geçti. Başını kaldırıp, ümitle Raşel'e baktı.

Her aşkta ümit vardır. Ester de, ilk defa sevmeye
başlayan her genç kız gibi, Raşel'in bu vaadini sevinç-
le karşıladı.

Sahi mi Raşel?.. Çaresini bulabilir misin?., diye
sordu.

Raşel, Ester'in başını göğsüne yaslayarak, onun
saçlarını parmaklarıyla tararken:

Evet güzel Ester'im!.. cevabını verdi. Eğer bu
Mağrıblı genç, kalbini başka bir güzelin aşkı ile zırh-
lamamışsa, seni sevmemesi ve sana âşık olmaması için
hiç bir sebep yok. Çünkü sen, her erkeğin beğeneceği
kusursuz güzellerdensin. Yalnız..

Raşel sustu. Ester, merakla sordu:

Yalnız?..

Yalnız, aranızda bir engel var. O Müslüman,
sen ise bir Musevi!

tTdmtain de Allah'ı bir değil mi?.. Hem o, bu sabah bize İslâmiyetten bahsetti. Dinleseydin İslâm Dinine hayran kalırdın; bizim dinimizle İslâmiyetin aynı ilâhi kaynaktan gelmiş olduğunu kabul ederdin. İslâm Dini, bizim hahamların anlattıkları gibi değilmiş!.. Güzel, çok güzel.. İslâmiyete de, onu tebliğ etmiş Hz. Peygambere de gönlüm açıldı; sevgi duydum onlara. O Peygamber ve atamız Abraham'ın soyundan geliyor!

Raşel, hayret ve kızgınlıkla gözlerini açtı:
Ester sus!.. Ne biçim şeyler söylüyorsun böyle?..
Duyarlarsa baban da, ağabeyin de, diğerleri de yaşatmazlar bizi!..

Sen din farkı olduğunu söylediğin için anlattım. Ne varmış bunda?...

Ah saf kız!..

Neyse!.. Şimdi bu konuyu bırakalım. Abdullah, ya başka birine âşıkça?..

İşte ona bir şey diyemem güzelim.. Çünkü aşk, sevdiğinden başkasını göstermeyen bir tılsımdır. Âşık, ancak sevdiğini görür, dünya güzellerini bile gözü görmez. Âşığa, sevdiğinden gayrı güzellikler tesir edemez. Onun gözünde sadece sevdiği vardır; bir de hayâlleri... Âşıkın ayakları yerden kesiktir, havada uçmaktadır; sevdiğinden başkası ona ulaşamaz.

Ester, iç geçirdi:

İçimden geçenleri ne güzel söyledin Raşel!.. Fakat söyle bana: Aşk nedir?..

Raşel, dalgınlıktı. Gözlerini, odanın karşı köşesindeki sehpa üzerinde duran vazoya dikti:

Onu kim tarif edebilmiş ki beî edebileyim Ester'im! diye fısıltı ile konuştu. O nasıl gelir ve nasü gider, bu sir sırdır. Bakarsın sevenlerden birinin bir gözü kördür; çirkinlikten yüzüne bakılacak gibi değildir; ama sevdiğine soracak olursan, ondan güzeli

75

yoktur, o bambaşka güzeldir. Ona, sevdiğini güzel gösteren nedir?.. Çözülmeyen bir sırl.. O bir meltemdir; gönülleri birbirine bağlar geçer.

Ester, başını Raşel'in göğsüne bastırdı:

Oh Raşel!.. Bu sözlerin beni dahaf ena etti. N'olur Abdullah'ın bana karşı da hislerini öğren. Çünkü çok fena oluyorum ama bu duygular bana garip bir zevk de veriyor. Şimdiye kadar onsuz nasıl yaşayabilmişim?.. Onsuz geçecek bir hayat bomboş olacak bundan sonra.. Bu akşam, yemekte onunla buluşacağımı düşünmek, kalbimi nasıl tatlı hislerle çarpıtıyor bir bilsen.. Demek aşk, bir tatlı ümitmiş..

Raşel, Ester'in başını okşarken :

Sevgili yavrum!.. Sevgili evlâdım, haklısın . Bu tatlı duygular iyi bir şey. Fakat, kendini tamamen kapıp koyverme. Çünkü, bilemiyoruz.. Acaba onun kalbinde senden önce başka bir kız taht kurmuş mu?

Ester, kararlı bir sesle cevap verdi:

Başkasını sevse bile, önemli değil benim için

Raşel. Çünkü ben onu seviyorum; ve onun mesut olmasından da başka bir şey düşünmüyorum. Yeter ki, o mutlu olsun. Evimizi aydınlattı o, ruhumu da öyle...

Yıllar var ki, ben bu kadar mutlu olmamıştım. O bana neş'e verdi, yaşama sevinci aşıladı.. Elem veren zevk-miş bu duygular .

Ah benim sevgili Ester'im, bugün şu sözlerin-den sonra senin büyümüş olduğunu anladım. Ama n'olur yavrum, kendini toparla biraz. Daha çok genç-sin.. Kimbilir daha neler göreceksin.. Çünkü, geleceği Allah'tan başka kimse bilemez.

Ester, başım Raşel'in göğsünden çekti. Yaşlı göz-lerle Raşel'ebaktı:

Tamondokuz yaşındayım Raşel. öyle sandığın kadargenç değilim.Artık ne yaptığımı bilecek yaşta-76

I
yım. Senden ricam n'olur o geldiği zaman git ve onun da bana karşı duygularını öğren.

Eğer başka biri ile ilgisi varsa, üzölmek yok de-ğil mi?

Benim, bütün bunları, sabahtan beri düşünme-diğimi mi sanıyorsun Raşel? Sen de bir kadınsın ve ka-dınların duyguların anlarsın. Şu bir kaç saat, haya-tım boyunca duymadığım duygularla boğuştu-m, kal-bimle mücadele ettim; en acı ve en tatlı duygular iç-in-de kıvrandım durdum.

. Zavallı yavrum benim!..

Eğer sevgime karşılık verirse, dünyalar benim olur. Yok, başka birine gönlünü bağlamışsa, «çok ya-lanımdan kalbimi ısıtan ve aydınlatan ama başka bi-

rine ait bir yıldız gelip geçti! Ne yapalım kaderim böyle imiş!» deyip, kalbime taş basıp, kabuğuma çekilirim. Ester'in hayatı da, yine eskisi gibi, sakın akan sular gibi geçer gider!..

Raşel, Ester'e acıyarak baktı. Ağlayacak gibiydi.

Ester!.. Güzel Ester'im!.. diyebildi.

Ester, elini kaldırdı.

Şimdi git Raşel.. İnşallah bana iyi haberler getirirsin. Şu anda yalnız kalmak ve düşünmek istiyorum.

Raşel, üzgün bir sesle sordu :

Ya iyi haberler olmasa?..

. — Olsun.. Abdullah'ın, ona duyduğum hisleri bilmesi de benim için tesellidir. Git artık Raşel, Yahova aşkı için git ve o geldiği zaman da, ağzım arayıp, edineceğin bilgiyi bana getir.

Raşel, odadan çıktı.

** *

77

Abdullah'ın sokaktan eve gelmesini beklerken, Raşel, onun ağzındannasıl laf alabileceğini düşündü. Kafasında binbir fikir dolaşıp duruyordu. Raşel çok kurnaz bir kızdı. Abdullah'ın duygularını yaptığı konuşma ile öğrenebileceğini tahmin etmekteydi. Bu arada aklına gelen, anlatılagelen bir olaya gülümsedi. «Salamon gibi hareket etmeliyim», diye mırıldandı.

Salamon, kurnazlığı ile tanınmış bir yahudi idi. Anlatıldığına göre, çok eski yıllarda yaşayan bir hükümdar, kendisine, olmayacak eğlenceler araştırırmış. Birgün tellâlları şöyle bağırtmış :

«— Ey ahali, yüce Hükümdarımızın emridir, her kim kendisine hiçbir tutar tarafı olmayan bir saçma söz ederse, tacının üzerindeki zümrütü verecektir.»

Şansını denemeye gelen birçok kişinin saçma sözlerine, hükümdar ve eğlenceyi tertip eden maiyeti, uygun bir sebebe bağlayıverirler. Kimse: «Saçma!» देनेcek bir şey anlatamaz. Artık, kimse hükümdarın gönlünce bir saçma bulamayacaklarına inanıp, sara-ya müracaattan vazgeçtikleri zaman Salamon, bir çuvalın içine koyduğu küpü, sırtına vurarak çıkar ve hükümdarın huzuruna gelir.

Majesteleri! der. Senin dedenin dedenin dedesi, benim dedemin dedesindenbu küp dolusu altını filân cenge hazırlanırken almış!.

Kral hırsla:

Saçma!., der. Salomon gülerek ellerini oğuşturur:

Öyle isem veriniz tacımızdaki zümrütü!..

Hükümdar, taçtaki zümrütün gideceğini anlayınca da:

Boş bulunup «Saçma!» dedim. Belki de olmuş-tur, böyle bir şey!., deyince de-, Salomon için için gül-lüp :

adamlarınıza emir verin, küpü doldursunlar!
Hükümdar, hayretle adamlarına dönüp:
Gerçekten de zeki adammış. Ortaya öyle bir şey attı ki,
galiba bizim zümrütün başını yiyecek! der ve sonunda
Salomon'un küpünü doldurtur.

tşte, Raşel bu fıkrayı hatırlayıp, Salomon gibi hareket etmeye ve Abdullah'ın ağzından kurnazlıkla lâf almaya çalışacaktı.

Raşel, heyecanla Abdullah'ın gelmesini bekledi. Nihayet, ikindiye doğru, Ester'in ağabeyi ile Abdullah eve geldiler. Raşel, Abdullah'ın yalnız kalmasını bekledi. Bu fırsat da kısa bir zaman sonra eline geçti. Ester'in ağabeyi, Abdullah'ı dinlenmesi için yalnız bırakınca Raşel, Abdullah'ın odasının önüne gitti. Bütün kurnazlığına ve bilmişliğine rağmen, Raşel de nihayet bir kadındı. Kapıyı çalarken heyecanlanmış ve kalbi çarpmaya başlamıştı.

Abdullah'ın:
Girin! demesi üzerine, Raşel, içeri girdi.

Namaz kılmak için hazırlık yapan Abdullah, içeriye bir kadının girdiğini görünce, gözlerini yere indirdi. Raşel, içinden: «Dürüst bir genç. Yabancı kadına bakmıyor, bu iyi. Ne kadar da yakışıklıymış. Ester ona kapılmakla haksız değilmiş. Hayatımda bu kadar yakışıklı ve dürüst bir erkek görmedim!» diye geçirdi. Sonra:

Hanımınım selâmı var! Bir isteğiniz varmı diye

beni yolladı! dedi.

Onun yüzünebakmadan, yerebakıp konuşan Abdullah:

Teşekkür ederim. Kendisine hürmetlerimi sunmaktan başka bir isteğim yoktur? cevabım verdi.

79

Ev sahipleri ve bizler, sizin misafirliğinizden çok meninim kaldık. Biraz daha kalmanız, hanımı ve bizleri sevindirmeniz mümkün olmaz mı efendimiz!..

Raşel, orada bütün kurnazlığım kullanarak, Ester .in Abdullah'ın kalmasını istediğini ima etmek istemişti. Amacı, Abdullah'ın hislerini ve düşüncelerini Ester.'e doğru yöneltmekti.

Fakat, Kayravan'daki sözlüsü Zehra'dan başkasını gözü görmeyen Abdullah, bu sözün manâsını anlamadı.

İlginize çok teşekkür ederimi Ben de sizlerin bu yakın alâkanızdan çok memnun kaldım; ama daha fazla kalmam mümkün değil! Yarm sabah da muhakkak yola çıkmam lâzım, tabu Allahü Teâlâ nasip kismet ederse!..

Raşel, tatlı bir sesle öğrenmek istediğini sordu : Yoksa ülkenizde sizi bekleyenler ve sizin de kavuşmak için can attığınız kimseler mi var efendimiz? Abdullah, kızardı. Cevap vermedi. Raşel, kurnazca devam etti.-

Hanımnız ya da nişanlınız?

Abdullah başım salladı:

Yoo, evli değilim. Sözlüm var. Yüce Allah nasip ederse gidince evleneceğim!..

YaaaL

Raşel, başka bir şey demedi. Abdullah'ı selâmlayıp odadan çıktıktan sonra, koridorda giderken, Abdullah'ın cevabına hem seviniyor; hem de üzülüyordu. Üzülmesi, Ester içindi. Götüreceği haberin Esteri yıkacağını biliyordu. Sevinmesinin sebebi de, Ester'in Müslüman bir gençle anlaşma ihtimalinin ortadan kalkmasıydı. Çünkü Raşel, ne de olsa bir Yahudiydi ve Ester gibi güzel ve drahoması çok olan bir kızın bir Yahudi genci ile evlenmesine taraftardı.

80

Sonra Ester'in Müslüman biri ile evlenmesi, Raşel'in de rahatım kaçırabilirdi. Yasef, onu da kızını da af etmeyebilir; ikisini-de cezalandırabilirdi. Raşel, bir yükten kurtulmuştu.

Ester, durumu öğrendiğinde, Raşel'in düşüncesinin aksine yıkılmadı. Sadece iç çekti ve :

Bu ihtimali düşünmüştüm. Böyle çok yakışıklı bir delikanlının serbest olabileceğini de pek mümkün görmüyordum; ama yine de içimde bir ümit vardı, iyi haber alabileceğimi samyordum.

İçim yanıyor Raşel.. Ateşe düşüp kavrulan bir pervane gibiyim. Ayaklanm yere değdi ve kulaklarımdaki o nağmeler kesildi. Bir boşlukta gibiyim şimdi. Güneş bile aydınlığını kaybetmiş gibi.

Raşel, Ester'in başım göğsüne yaslayarak okşadı:
Sabırlı ol, güzel Esterim! Dünyada, ilk defa ha-
yâl kırıklığına uğrayan sen değilsin!

Evet Raşel, sabırlı olmalıyım. Aynen atalarımız gibi. Onlar,
bize sabırlı olmayı ve beklemeyi öğretti-ler.

Tabii yavrum, sabırlı olmak gerek. Zaten kadın-
ların hayatı dertten başka nedir ki?

öyle deme Raşel. Eğer Abdullah, beni sevmiş
olsaydı; hayatım dert ve keder değil, saadet ve sevinç
kaynağı olurdu. Kader.. Kalbime pençesini geçirmiş
olan bu sevda, artık benim üzüntü kaynağım olacak.
Sanırım ki, istesem de istemesem de bu yükten kurtu-
lamayacağım, tik aşkın unutulmayacağını duyardım..
Zaten, onu unutmak da istemiyorum; onun hayaliyle
avunacağım; bu da bana yeter.

* * *

Endülüs Şahini-F.:

6

81

O akşam, yemek masasında, Samuel'den başka iki
misafir daha vardı. Biri, Cordoba'nın büyük tüccarla-
rından Izak, diğeri de haham Abraham idi. Yasef'e geç-
miş olsuna geldiklerinde, Abdullah'ı ve anlattıklarını
duymuşlar ve bir Müslümanı tanımayı ve onunla ko-
nuşmayı düşünmüşlerdi. Yasefin kendilerini yemeğe
tutması üzerine de, hiç nazlanmadan yemeğe kalmış-
lardı.

Yemek yendikten sonra, Yasefin odasına gidildi.
Samuel, îzak ve diğerleri tarafından büyük itibar gö-
ren haham Abraham, sırtlarının arkasına yerleştirilen

yastıklara gömülürlerken,. Abdullah'ın oturuşundaki zarafete hayranlıkla göz attılar. Yemeğini babası ile yemiş olan Ester, yine babasının yanındaki koltuğun yanındaki sandalyeye oturmuştu.

Abdullah'a, ancak konuşma sırasında kaçamak bakışlarla bakışından, duygularını kimsenin anlaması mümkün değil. Bir kadın, âşık olsa bile, duygularını saklamak istedi mi, muhakkak ki bunu kimse anlayamaz.

Haham Abraham, sakalmı okşarken, bir yandan da yarı kapalı parlak gözleriyle Abdullah'ı, sezdirmeden süzüyordu. Her Yahudinin, başka milletlere duyduğu hoşnutsuzluğu ve onları aşağı gören duyguyu nedense Abdullah'a karşı duyamamıştı; bu bakımdan da tahlil edemediği bir durumdaydı. Yabancı gencin konuşmaları, tavrı, davranışları karşısındakilerde hayranlık ve hürmet uyandırıyor, içinden: «Hz. Yusuf kadar da güzel!.. Cemaatım arasında şimdiye kadar böyle birine ne yazık ki rastlayamadım!» diye de geçiriyordu. Gerçekten de Abdullah, oturuşu ile bile diğerlerinden ayrılıyordu.

Sonunda Abraham Yasef e:

82

Yedik ve karnımızı doyurduk ey Yasef! Yahova sana, suların ömrü kadar uzun ve huzur dolu hayat versin. Söyle bakalım, bize daha neler ikram edecek-sin? dedi.

Yasef memnun bir tavırla:

Sizlere de aynı temennide bulunurum ey Abra-ham ve diğer misafirlerim. Simdi de şerbetler ve mey-veler sunulacak.

Abraham, koca kamını okşarken, Yasef, kapı önünde emir bekleyen hizmetkâra işaret etti.

Kapıda kaybolan hizmetkâr, az sonra arkasında iki kadın hizmetkârın taşıdığı meyve ve şerbet tepsi-leriyle içeri girdi. Bunlar, misafirlerin önüne şerbet-leri koyarlarken, Abraham, Abdullah'a şakacı bir tavırla göz kırptı:

Can boğazdan gelir ey kıymetli misafir! Yalnız, siz soframızda pek fazla yemek yemediniz; ama yine de sizi çok canlı ve sıhhatli görüyorum.

Ester'in kalbi kafesinde çırpman bir kuş gibi atma-ya başladı. Abdullah'ın sesini duyacağını düşünmek, tatlı bir heyecan duymasına sebep olmuştu. Yüzü kı-zardı ve Abdullah'ın ne diyeceğini merakla bekledi.

Abdullah:

Yemeği belirli bir ölçü dahilinde yemeye dikkat ederim! dedi. Ne hazımsız kalacak kadar çok yemek ve ne de halsiz kalacak kadar az yemek... Benim ölçüm bu.. Sonra: «Can, boğazdan gelir; ama boğazdan da çıkar!» sözünü unutmam.

Abraham, gözlerini kısıtı:

Yemekteki ölçünüz iyi ama; bu sadece yemek-teki ölçünüz. Fakat biz Israiloğullanna karşı Ftıristi-yanlar gibi sizin de ölçüyü kaçırdığınız olmuş.

Hahamın bu saldırgan hali oradaki herkesi şaşırttı. Ester, buz gibi terlediğini hissederken, diğerleri üzün-
83

tü ile bahama baktılar. Fakat Abdullah'ın tavrı, daha değişik oldu. Meraklı bir tavırla:

Ne gibi? diye sordu.

Medine'den, Beni Kaynuka, Beni Nadir ve Beni Kurayza Kabilelerinin çıkarılması gibi..

Abdullah, manâlı bir şekilde gülümsedi, sonra:

Bunun sebeplerini sizlerin de bilmesi ve hem de çok iyi bilmesi gerekir. Ama madem ki sordunuz, bu sebepleri açıklayayım. Bunun sebeplerini çok eskilerde aramak gerekir. Medine'de yaşayan, Beni Nadir, Beni Kaynuka ve Beni Kurayza Yahudileri, daha Hz. Peygamber Sallallahü aleyhi ve sellem doğmadan önce, Tevrat'dan edindikleri bilgiye göre, O'nun geleceğini biliyor ve bekliyorlardı. Hatta cenk ettikleri Arap kabilelerinden Evs ve Hazreçlilere :

«Durun bakalım. Siz şimdi bizi yeniyorsunuz ama bizim de sizleri yenme zamanımız gelecek. O Peygamberlerin gelme zamanı yaklaştı; gölgesi bastı. Biz, O'nunla beraber, sizi Âd ve İrem kavimleri gibi öldüreceğiz!» diyorlardı.

Son Peygamberin geleceği hakkındaki bu sözleri doğruydu; fakat yanıldıkları husus, Son Peygamberin kendi aralarından çıkacağını zan etmeleri idi.

Abraham, oturduğu divanda toparlandı. Sakalını sıvazlarken:

CTnun gönderileceği Tevrat'ın hangi kısmında var ey genç yabancı? diye sordu.

Abraham'm bu soruyu sormasının sebebinin, bilgisini ölçmek olduğunu anlayan Abdullah, gülümsedi:

Bu sabah yaptığım konuşmada söylediğim gibi Sifri Tesniye 18. Bâb ve 18. âyet ile, Kitab-ı Eşya 42. Bâb 6. Âyetlerde. Buradakileri tekrarla, bıktırmamak için açıklamama gerek var mı bilmem?..

Abraham, sakalım çekiştirirken:

84

__Söylediğiniz doğru! diye mırıldandı. Evet.. Devam et, ey bilgili genç!...

Abraham'm bu sözleri. Ester'in, Abdullah namına duyduğu gurur dalgasıyla yüzünü kızarttı. Abdullah'ın bilgisinin Abraham tarafından tastik edilmesi, Ester'i çok sevindirmişti. Çünkü, Hahamı çok bilgili bir kimse olarak görmek Yahudi topluluğu arasında bir gelenek gibiydi.

O esnada Abdullah, konuşmasını sürdürmeye başladı :

Hız. Abdullah bin Selâm'ın, îsrailoğullarından olmasına rağmen Müslüman olmasının sebebi bu yüzdendi. Peygamber Efendimizi görüp konuştuğunda da Yahudilerin en bilgili kişisi olan bu Islâmla şereflenmişti. Ve yine israil Oğullarından olan Muhayrik da, Hız. Peygamber Efendimiz (S.A.S.) Uhud Çengine gittiğinde, Yahudileri etrafına toplayarak:

Ey İsrail Oğulları!.. O'nun Tevrat'da gönderileceği müjdelenen Peygamber olduğunu hâlâ anlayamadınız mı? Ben anladım!., diyerek, Uhud'a hareket etmiş ve Peygamber Efendimizin huzurlarında İslâmiyetle şereflendikten sonra da, cenge katılmış ve o gün de şehit olmuştu.

Ester'i bir ateş basmıştı. Abdullah'ın konuşması onu allak bullak etmişti. Yasef, Samuel, İzak, Abraham'm da bir şeyler söylemek için düşündükleri; fakat bir şey bulamamanın sıkıntısı içinde bulundukları görölüyordu. Ester'in Agabeysi Jakob'un ise, Abdullah'ı can kulağı ile dinlediği anlaşılmaktaydı.

Abdullah, gözlerini bir müddet, karşısmdakilerin yüzlerinde gezdirdikten sonra devam etti:

Medine'de yaşayanisrail Oğullan Kabileleri, önce,Medine'ye Hicret etmiş olan Allah Resulünü (S A.V.) kendi taraflarına çekebileceklerini sanırlarken Abdul-

!•

lah bin Selâm gibi en büyük âlimlerinin ve diğerlerinin Müslüman olduklarını görünce, Müslümanlara karşı düşmanlığa başladılar.

Oysa, Kâinatın Efendisi (S.A.S.) Medine'ye geldiği zaman, İsrail Oğulları ile bir andlaşma yapmış, onların can, mal ve din hürriyetlerini tanımış ve Medine bir saldırıya uğrayacak olursa, Müslümanlarla Yahudilerin birlikte Medine'yi savunacakları maddesini bu andlaşmada belirtmişti. Yahudiler de and ederek, bu anlaşmayı imzalamışlardı.

Ama, Müslümanlara karşı düşmanlık besleyen İsrail Oğulları, bu andlaşmaya sadık kalmadılar. Bedir Cenginin hemen ardından, müşrikleri, Müslümanlar üzerine kışkırtmak için, annesi Benî Nadir Yahudilerinden olan Kâb bin Eşrefi Mekke'ye yolladılar. Bir şair olan bu Kâb, öldürülen müşrikler için mersiyeler söyleyerek, Mekke'li müşriklerin Müslümanlara karşı intikam hislerini körükledi.

Ve yine Yahudiler, kendilerine Mekke'li müşriklerin : «Putperestler mi yani kendileri mi yoksa Müslümanlar mı daha doğru yolda?» sorusuna, «Siz daha doğru yoldasınız!» cevabını vermekle, kendilerinin de inandıklarını söyledikleri tevhid inancını, kötülemekten çekinmemişlerdi.

Jakop, dayanamayarak:

Vay canına!.. Olacak iş mi bu? demekten kendini alamadı. Fakat, büyüklerin, kendisine ters ters bakmaları üzerine, utanarak başını öne eğdi. Ama Ester, bambaşka duygular içine girmişti. Müslümanların

haklı olduğunu düşünmekteydi.

Abdullah, yine devam etti:

Evet, ne diyordum. Bedir Çenginden sonra in-saf sahibi bazı îbranilerin: «Tevrat'da yazılı son Pey-gamber, Hz. Muhammed'dir!» diyerek Müslüman ol-

86

malarına rağmen, Resûlullah'ın (S.A.V.) Peygamberliğini kabul etmedikleri gibi düşmanlıklara başlayan kimseler de vardı. Meselâ Beni Kaynuka Yahudileri

bunlardandı.

Bu Yahudi Kabilesi, bir Müslüman hanıma hakarette bulunarak Müslümanları kışkırtmak yoluna gittiler. Allah Resulünün (S.A.V.), bu gibi hareketlerden vaz geçmelerini söylemesi üzerine de :

— «Ey Muhammedi Çengin ne olduğunu bilmeyen kimselerle karşılaşmış olup onları yenmene aldanma! Eğer seninle bir cenk yapacak olursak, o zaman çengin tadını anlarsın!» diyecek kadar küstahlıkta bulundular.

Beni Kaynuka Yahudilerinin, küstahlıklarını iyice arttırmaları üzerine, Resûlullah (S.A.V.), bu Yahudi topluluğu üzerine yürüdü. Kaleleri kuşatıldı. Onbeş günlük kuşatmadan sonra kaleleri ve kendileri ele geçirildi; fakat Allah Resulünün (S.A.V.) merhametiyle serbest bırakıldılar ve bunlar Şam taraflarına gidip yerleştiler.

Yahudilerin, Uhud Cengi sırasında da andlaşmaya

uymadıkları, etmiş oldukları yeminlerini vermiş oldukları sözlerini, hiçe saydıkları görüldü. Müşrikler Medine üzerine gelirlerken, Medine müdafaasına yanaşmadılar. Müslümanları, Medine'ye saldıran müşrikler karşısında yalnız bıraktılar.

Bununla da kalmayarak Resûlüllah (S.A.V.) suikastta bulunup öldürmek istediler, tabii başaramadılar.

Uhud Çenginden sonra da, ihanet eden bu Beni Nadirliler teslim alındı; fakat bunlar da yine Resûlüllah'ın o eşsiz merhameti ile serbest bırakıldılar. Medine'den mallarıyla çıkmalarına izin verildi. Ama Medi-

87

ne'nin kuzeyindeki Hayber'e gidip yerleşen bu Yahudiler...

Abdullah, burada durdu. Oradakilerin yüzlerinde gözlerini gezdirdi. Diğerleri:

Evet devam et!..

Niye durdun!..

Diyerek devam etmesini istediler. Abdullah biraz düşündükten ve tereddütten sonra:

Peki devam edeceğim. Fakat siz sorduğunuz için söylüyorum; sizi kırmak da istemezdim ama sayın Haham'ın Yahudileri haksız yere Medine'den çıkartmış olduğumuzu söylemesi üzerine ben de anlatmak mecburiyetini hissediyorum! dedi. Ve ardından da devam

etti:

«Evet, Hayber’e yerleşen Yahudiler, orda da Müslümanlar aleyhinde, fitne tezgâhlarını kurdular. Bunlar, Mekkeye bir heyet göndererek, Müşrikleri Müslümanlar üzerine bir sefer yapmak için kışkırttılar.

Öyle ki, Müslümanlara karşı duydukları kin, para ve mal hırslarının geçmiş olacak ki, Arabistan’daki diğer Arap Kabilelerine de adamlar göndererek, onlara para ve mal vaadinde bulundular. Medine’nin kuzeyinde oturan Gatafan Kabilesine, Müslümanlar üzerine yürüyecek olurlarsa, Hayber’in bir yıllık hurma mahsulünü vermeyi teklif ettiler. Gatafanlılar, kendileri için bir servet olan bu teklifi memnuniyetle kabul ettiler.

Ayrıca, Medine’nin kuzeyindeki Fezâre Kabilesi, Medine’nin Doğusundaki Benî Süleym Kabilesi, Medine’nin güneyindeki Kinâne ve Sakif Kabileleri de Yahudilerin vaadlerine kapılıp, Medine’deki Müslümanları üç taraftan çembere aldılar.

Müslümanlara düşmanlıkla hareket eden Yahudilerin çalışmaları bununla da kalmadı. Arabistan’ın ku-

88

zey ucundaki Dûmetü’l-Cendel Kabilesinin reisi Ukeydir’i de kandırarak, kendi taraflarına çektiler. Medine’deki Müslümanların Suriye ve Mezopotamya’dan gelen kervanları, Dûmetü’l-Cendel’den geçmekte idi. Böylece, Yahudiler bu kervanların geçişini önleterek, Müslümanları açlığa mahkûm etmek yoluna gittiler.

Yahudilerin gayesi, Müslümanları iki düşman arasında bırakmaktı. Şayet Müslümanlar Mekke'deki müşrikler üzerine gidecek olurlarsa, Hayber Yahudileri Medine'ye saldıracaktı. Eğer Müslümanlar Hayber'e yürüyecek olurlarsa da Mekkeliler, Medine'ye gireceklerdi.

Yahudilerin, ne kadar müşrik kabilesini Müslümanlara karşı kışkırttıkları şuradan da bellidir ki, Kureyş müşriklerinin sayısı topladıkları adamlarla birlikte dört bin civarında iken, Yahudilerin teşvikleri ile toplanmış olanlar altıbin kişiydi. Yani Müslümanlara karşı Yahudilerin saldırganlığı, Kureyş müşriklerinininkinden daha fazlaydı.

Müslümanların Yahudiler tarafından uğradıkları ihanet orada da bitmedi. Müslümanlar üzerine yürüyen bu düşman kuvvetler, Medine önlerinde açılmış hendek karşısında beklemek zorunda kaldıkları zaman, Medine'de Müslümanlarla birlikte yaşayan Benî Kurayza Yahudileri de, Müslümanları arkadan vurmak hazırlığına girdiler; Müşriklerle, Müslümanlara karşı andlaşma yaptılar. Ama onların niyetini anlayan Peygamber Efendimiz (S.A.V.), aldığı tedbirlerle onları kıpırdatmadı.

Düşman Hendek Çenginden sonra birşey yapamayacağım anlayıp çekilince do, Beni Kurayza Yahudileri cezalandırıldılar.

rızası için doğru cevap veriniz. Bu durumda siz ne yapardınız?

Haham Abraham, belki de zaman kazanmak için :
Hangi durum? diye, anlamamış gibi sordu.

Abdullah güldü :

Yahudi Kabilelerinin yemin ederek yaptıkları andlaşmaya uymamaları ve üstelik anlaşma yapmış oldukları Müslümanlara ihanet ederek onları arkadan vurmaları!.. Böyle bir durumla sizler karşılaştınız ne yapardınız?..

Haham, çok güç bir soru karşısında kalanların yaptığı gibi gözlerini etrafta dolaştırdı. Sonra Samuel, Yasef ve Izak ile göz göze geldi, sesi çıkmadı.

Abdullah, bu sefer de diğerlerine sordu :
Peki, sizler ne yapardınız?..

Yine ses çıkmadı. Abraham, yerinde kıpırdadı, rahatsız olmuşçasına etrafına bakındı sonra :

Geçmişteki hadiseleri nasıl muhakeme edebiliriz ki? diye konuştu.

Kolayı var! Bugün İslâm ülkelerini geziniz.

Müslümanların Yahudilere karşı davranışlarını araştırınız. Bu ölçü, sizleri daha eskilere, izinde gitmeye çalıştığınız O Yüce Peygamber'in (SA.V.) zamanına kadar götürür. Eşsiz merhamet sahibi ve insanlara daima iyi muamele eden, merhamet gösteren Allah Resulü devrindeki Yahudilerin o devirde görmüş oldukları iyi muameleyi de anlarsınız. Çünkü, ipin bir ucu diğerini de peşinden sürükler. Şimdi göreceğiniz du-

rum, geçmişin de aynası olacaktır.

İfrikiyye, Mısuy Suriye, Irak, Ürdün bölgelerine girdiniz. Oralarda Yahudilerin nasıl bir rahatlık ve huzur içinde yaşadıklarını görürsünüz. Buradaki Hıristiyanların baskılan ve haksız davranışlarıyla Müslüman-

90

ların davranışları arasındaki farkı o zaman daha iyi anlarsınız.

Abraham, sakalını kaşırken gözlerini kısıtı:

Evet! Doğru!.. Duyuyorum, Müslümanlar arasında Yahudilerin rahatları çok iyi imiş..

Abdullah, taşı gediğine koydu:

Öyle ise?..

Yasef, konuyu değiştirmek yoluna gitti.

Ne şerbetlere ve ne de meyvelere dokunuldu.

Bu kadar konuşmak yeter, biraz da meyvelerle konuşunuz!.

* * *

Ertesi sabah, Abdullah, yola çıtmak için atma binmek üzereydi. Yürüyemiyen Yasef ile vedalaşmıştı. Jakob ve Ester, onu uğurlamak için aşağı inmişlerdi. Raşel ve diğer hizmetkârlar da evin önünde sıralanmışlardı.

Abdullah, Ester'e ve Jakob'a: «Allahaismarladık!» dedikten sonra, hizmetkârlara da veda etti.

Gözleriyle Ester'i takip eden Raşel: «İkisi de birbirlerine ne kadar yakışacaklardı. Ne asil bir genç. Şimdiye kadar, hiçbir zengin Yahudinin değer vermediği hizmetkârlara ne insanca davranıyor!» diye düşündü.

Abdullah, atını süreceği sırada Ester, ona bir. kutu uzattı:

Babamı kurtardığınız için size duyduğum minnet hislerini ifade edemem. Bunu yaptığınıza karşılık olarak değil; unutulmamak için veriyorum. Lütfen kabul buyurunuz. Bunun içinde, en usta kuyumcumu-

91

zun eseri var. Görmeden sevdiğim nişanlığınıza bunu verirseniz beni bahtiyar edersinizi dedi.

Abdullah, hediye red etmenin nezaketsizlik olacağını düşünerek teşekkür ederek aldı; fakat kendisinin nişanlı olduğunu Ester'in nasıl bildiğini anlayamadı. Bu, onun için bir sır olarak kaldı.

Atının üzerinde, yol dönemecinde kaybolurken, dönüp el salladı. Jakob ve diğer hizmetkârların 'kaybolduğunu, sadece Ester ile Raşel'in orada durduklarını ve kendisine mukabele ettiklerini gördü. Yolun dönemecini dönünce, onları da göremez oldu.

Abdullah, Kayravan'a, ancak onbeş gün sonra varabildi. Ailesi ile hasretliğini giderdikten, yıkanıp temizlendikten sonra. Valilik köşküne giderek, Musa bin Nusayr'a raporunu verdi.

Cordoba'ya gitmesi ve o şehirdeki durumdan da haberdar getirmesi, memnuniyetle karşılandı. Çünkü, Musa bin Nusayr, her değerli idareci gibi getirilen haberleri değerlendiriyor ve ona göre tedbirlerini alıyordu.

Abdullah Kayrahan'a geldikten beş gün sonra, Zehra ile evlendi. İki tarafın ailesi Berberilerin ileri gelenlerinden olduğu için muhteşem bir düğün yapıldı.

Bu arada, Musa bin Nusayr, ıspanya'da yapılacak keşif için hazırlıkları yaptırıyordu. Tarif bin Malik, gidecek olan beşyüz kişilik keşif birliğinin komutam seçilmişti. Gidecek erler, en gözü pek kişilerdi. Yiğit, ele avuca sığmayacak erler..

92

Abdullah, Bekir ve Ahmet de, bu keşif birliğinde yüzbaşı olarak görevlendirilmişlerdi. Musa bin Nusayr, yeni evli olan Abdullah'ı, bu sefere göndermeyi istemiyordu; fakat Abdullah'ın istekli olması üzerine, onun da gitmesini kabul etmişti.

Zehra, Abdullah'ın böyle bir sefere gitmesini üzüntü ile karşılamıştı; ama bunu Abdullah'a belli etmiyordu. Zaten, Abdullah'ın fetih hareketleri için, muhakkak yanından ayrılacağını biliyordu. Bu da onun tesellisi

olmaktaydı.

Hazırlıklar bitmişti. Komutanlar ve erler hazırды. Musa bin Nusayr, bu kuvveti karargâhta, hareketlerinden evvel son bir defa gözden geçirdi ve sonra Ta-

rifi bir yere çekerek şunları söyledi:

Ey Ebû Zura! (Tarifin künyesi böyleydi)! Sana verdiğim bu vazife, pek çok yiğidin yapmak için can attığı sorumluluk isteyen bir iştir. Dikkat eti Gözünü aç!.. Sana teslim etmiş olduğum bu yiğitleri, bu-
raya en az kayıpla getirmeye çalış.

Sen keşif için gidiyorsun. Onun için düşmanla çatışmadan kaçın. Yolları iyi belle.. Bunları çizerek bize

getir.

Gazileri, bir babanın evlâdını koruduğu gibi koru.. Her biri büyük değer olan bu yiğitleri pisijpisine ateşe atma!.. Allahü Teâlâ'dan kork ve ona göre hareket et!...

Kafam kullan., ölçülü hareket et.. Aceleden kaçın. Çünkü bilirsin ki bizler, aceleye: «Ümmü nedamet = Pişmanlık anası» deriz. Aceleci kişiler, öğrenmeden istemeye, anlamadan cevaba, sabit olmadan cezaya kalkışır ki, bu haller pişmanlıktan başka bir sonuç vermez.

Acelecilik, bir işi insana iki kere gördürür. Kana-
dı bitmeden uçmak isteyen kuş, acelesinden yırtıcı hay-

93

vana lokma olur. Sinek de hırslı ve aceleci olduğu için,, kanaatkar ve sabredici örümceğin ağma tutulur. Aceleden, kızgınlık ve tenbellikten kaçış, selâmet çıkışı sağlar. Fakat, hayır ve faydası açık olup fırsatın elden kaçmasından korkulan şeylerde, yani tev-

be, İhsan, mükafat ve dini görevlerin yerine getirilmesi gibi hususlarda ve ayrıca inceleme sonucu anlaşılan, düşmanın hücumundan evvel hareket ve savunmada, acelenin faydası apaçık meydandadır.

Bu keşif sırasında aklını kullan: Her şey, çoğaldığı zaman ucuzlar; akıl ise ilim ve tecrübe sayesinde çoğaldıkça pahaladır.

Bir olayın meydana gelmesinden sonra çare arayan, akıllı kişi değildir. Akıllı kişi, o olayı meydana gelmeden önce keşfedip, gücü yettiği derecede çare ve tedbirini hazırlayandır. Akıllı kişi, hırslı ahmaklar gibi kendi rahatı için halkı rahatsız etmez; aksine, halkın rahatı için güçlüklerle katlanmayı tercih eder.

Komutasını üzerine aldığın bu gazileri, aklını kullanarak idare et ki, sonradan, hayatın boyunca üzüntü çekmeyesin; aksine bu vazife senin hayat boyunca sevinç vesilen olsun; ama aklını kullanırsan.

Sonra getireceğin haberlerin yani yapacağın keşif hareketinin çok önemli olduğunu bil ve ona göre hareket et. Çünkü yapacağın bu keşif, ya fethin başlama-sına sebep olacaktır; ya da vaz geçilmesine..

Bu söylediklerimi unutma!..

Haydi şimdi git!.. Allahü Teâlâ hepinizin yardımcısı olsun.

Beşyüz kişilik keşif birliği, bu sözlerden sonra Septe'ye doğru hareket etti.

Tarif ve keşif birliği, onbeş gün kadar El-Hadra bölgesinde, gerekli keşifleri yaptılar. Tarif, Musa'nın tavsiyelerine uymuş ve düşmanla bir çatışmadan daima kaçınmıştı. Askeri garnizonların uzağından geçmeye gayret etmiş ve bunun da faydasını görmüştü. Onbeş gün içinde hiç bir çarpışma yapmadan, gerekli çalışmalarında bulunabilmişti.

Geçtikleri yerlerde, halka hiç bir zarar vermemişlerdi. İspanya halkı da, onlara merakla bakıyor ve hattâ kendilerinden mal alan bu atlüann, altınla ödeme yapmalarını memnuniyetle karşılıyorlardı.

Onbeşinci gün, geriye döneceği zaman, bir Vizigot kuvvetinin yollarını kestiğini gördüler. Tarif, bir savaş yapmadan bu adamların önünden nasıl çekilebileceğini araştırdı. Fakat buna imkân olmadığını, Vizigotların gidecekleri yolu kesmiş olduklarını gördü.

Derhal bir komutan toplantısı yaparak, subayların bu husustaki görüşlerini istedi. Gerek Abdullah, gerek Ahmet, Bekir ve gerekse diğer iki subay, çarpışmaktan başka çare kalmadığını söylediler.

Sonunda, düşmanın içine dalarak geçip gitmeye karar verdiler. Her subay birliğin başında taarruza geçecekti. Böyle de yapıldı.

Vizigotlar, keşif birliğinin üzerlerine, saldıracağını ve kendilerini yarıp geçmek isteyeceklerini düşünmemişlerdi.

Müthiş bir çarpışma yapıldı. Germen asıllı bu Vizigot cengâverleri de, gerçekten iyi çarpışıyorlardı. Derhal kendilerini toparlayıp, dövüşe başlamışlardı. Hattâ, bir kısım Vizigot erleri, üzerlerine gelen Müslüman yiğitlerin yanlarına sarmaya başlamışlardı

İyi bir komutan olan Tarif, Vizigotlar tarafından kısıpaca alınacaklarını anlayarak:

95

Şu yamaca doğru gidip, onların takiplerinden kurtulmaya çalışacağız! diye haykırdı. Ve atını, gös-terdiği yamaca sürdü.

Vizigotlar, gazilerin bu davranışı karşısında şaşır-dılar. Belki de, savaş düzenlerini, onları kısıpaca almak için hazırlamış olduklarından, Müslüman erlerin yan-larından kayıp geçmelerine seyirci kaldılar. Ama bu arada, geçen gazileri durdurmaya çalışanlar da oldu.

Abdullah, yandan, üzerine at koşturan iki Vizigot cengâveriyle çarpışmak zorunda kaldı. Biri miğferli biriydi. Miğferinin ucunda bir sorguç vardı. Giyimin-den bir subay olduğu anlaşılıyordu. Diğeri de bir erdi.

Eğer, uygun bir durumda olsa Abdullah, ikisini de tepelerdi; fakat, hem arkadaşlarına yetişmek telâşı içindeydi ve hem de, hasımları ona, yandan saldırmış-lardı. Savurduğu bir kılıç darbesiyle Vizigot subayını atından düşürdü; anında da basma doğru gelen bir topuzu ferketti ve başını yana çekti. Belki de bu, onun başının parçalanmasını önledi. Ama inen topuzun ba-

şını sıyırmamasından da kurtulamadı. Abdullah'ın gözleri karardı, başında şimşekler çaktı ve ruhsuz bir ceset gibi, atının üzerinden düşüp yere serildi.

Sahipsiz kalmış olan aü, kişneyerek ve yelesi uçuşarak kaçıp gitti. Vizigotlar da, takip ettikleri Müslüman erlerin ardından atlarını sürdürler.

Vizigotlann, Tarif kuvvetlerini takip etmeleri, oldukça uzun sürdü, islâm yiğitleri, ara sıra arkaya dönerek, oklarını boşaltıyor ve bir kaç Vizigot'u yere se-riyorlardı.

Hava karmaya başlamıştı. Akşam oluyordu. Sonunda Vizigot kuvvetleri, Müslüman erleri yakalayamayacaklarını anladılar.- Bir uçuruma düşmemek; ya da bir sakatlığa meydan vermemek için yavaşladılar.

96

Tarif, takipten kurtulduklarını görünce, bağırarak toplanmalarını emretti. Bir düzlükte ve ay ışığı alfaında yapılan yoklamadan sonra, beş yiğidin aralarında olmadığını gördüler. Biri de Abdullah idi..

Abdullah'ın birliğinden bir er, yüzbaşının bir topuz darbesiyle yere düşmüş olduğunu gördüğünü söyleyince de, Abdullah'dan iyice ümit kesildi.

Tarif, şehitler için yüksek sesle dua ederken, gazilerin hepsinin gözleri yaş içindeydi. Bekir ve Ahmet, bu haberi Zehra'ya nasıl verebileceklerini düşünürlerken, Abdullah için de yürekleri yanıyordu. Bekir, akan gözyaşlarını karanlıkta kimsenin görmeyeceğini düşü-

nerek, silmeye lüzum görmeden:

Arkadaşımızın, o yiğit kardeşimizin kaybına mı yanalım; yoksa kardeşime bu acı haberi vermeye mi?..
Kahrolacaktır o!., diye söyleniyordu.

Birlik, keşif vazifesini yapmıştı; ama eksiklerle geri dönüyordu.

* * *

Sabahın ölgün ışıklan, çarpışma alamm aydınlatü. Yerlerde, şurada burada yatan otuz kadar cesed vardı. Kimisi, elleri açık olarak ve sırt üstü ve kimisi de yüz üstü yatıyorlardı. Hepsi de, gecenin ayazında katılmış kalmışlardı. Sadece üçünün hafifçe nefes aldıkları, göğüslerinin kalkıp inmesinden anlaşıyordu.

Otları hışırdatarak esen serin rüzgâr, yatanların saçlarını oynatıyor, sonra hüzünle oradan ayrılıp vadiye dalıyordu.

Güneş yükselirken, vadiden çıkan arabalar görüldü. Bunlar, gitgide büyüdüler ve sonunda bunların bir kervan oldukları anlaşıldı.

EndölDa Şahini -F.:

7

97

Sıska atların çektiği, eski ve gıcırtilar çıkaran dokuz araba idi bunlar. Arabaların içinde, başları ı enklı mendillerle sarılmış, kulaklarında küpeler sallanan çingene arabacılar görölüyordu. Bunların yanlarında da oturan,. allı güllü entariler içindeki, kanlan vardı.

Bir kısım çingene de, arabaların yanında at sürmekteydi. Arabaların ardından, yedi sekiz cılız inekle on - onbeş kadar keçi yürümekteydi.

Atlılar ve arabadakiler, yolun biraz ilerisinde yerlere serilmiş cesetleri görünce durdular. Dikkatle, bunlara baktılar. «Acaba burada durmayıp hemen kaç-, hm mı?» diye aralarından bir müddet konuştular. Sonra da yeni bir kararla, atlılar, atlarını cesetlere doğru sürdüler. Arabadakiler de, an kovanından fırlayan anlar gibi cesetlere doğru koşmaya başladılar. Bunların arasmda, kadınlar, kızlar ve çocuklarla yaşlılar da vardı. Eteklerini toplayıp koşan kadınların, ancak topukları gözüküyordu.

Cesetlerin basma varanları ölümlerin üzerine eğilip onlan soymaya başladılar. Ayaklardan alman çizme-ler, sırtlardan çıkarılan elbiseler ya da ayaklarda buldukları ayakkabılar sevinç çığlıklarının kopmasına sebep oluyordu.

ölmemiş üç yaralı da, bu soygundan kurtulamadı. Biri soyulma sırasında öldü. Diğer inilti çıkanyordu. Bu da, soyan çingenenin yumruğunu yeyince, iniltisi kesildi.

Yaralılarından üçüncüsü, Abdullah idi. Bir ara, gelenlerin gürültüsü ile gözlerini açtı; fakat o kadar hal-sizdi ki, sesi çıkmadı. Belki de sesinin ya da iniltisinin çıkmaması, hayatını kurtardı.

Üzerine eğilen çingene, onu da soydu. Soygun ta-

mamlandıktan sonra, çingeneler, sevinç içinde, çarpış-

98

ma alanından ayrılmaya başladılar. Yürürlerken, ellerine geçirdikleri bu malları gözden geçiriyorlardı.

Abdullah'ın aralanan gözleri, gökyüzüne dikilmişti. Hafifçe kıpırdadı. Yanından geçen bir kız, onun kıpırdadığını fark etti.

HeyyI.. diye bağırdı. Burada canlı biri var. Hemen eteklerini toplayıp, Abdullah'ın baş ucuna koştu. Sonra eğilip, Abdullah'ın nefes alıp almadığını inceledi. Sonra sevinçle:

Yaşıyor!., diye haykırdı. Onu ben buldum, benim kölem olacak.

Yanma yaklaşmış lriyan bir delikanlı:
Bırak da geberteyim onu Esterella! dedi. Ağır yarak. Çok yaşamaz. Uğraşmaya değmez, onunla. Kız, inatçı bir tavırla başını kaldırdı. Kumral saçlarının çevrelediği yanık yüzü, çok güzeldi. Uzun kirpiklerinin arasında zümrüt gibi ışıldayan yeşil gözlerinde; büyük bir azim okunuyordu. Çingeneler arasında ender rastlanan bir tipti.

Bana kanşma hakkım, sana kim verdi Pedro!
diye çıkıştı. Benim ne nişanlımsın ne de nikâhlım... Onu ben buldum ve yaşaması için de, elimden geleni yapacağım.

Diğer çingeneler de söylendiler:
Esterella haklı.

İstediği gibi hareket etmekte serbesttir.

Pedro, sen onun ne yavuklusu ve ne de kocası-sın. Karışamazsın ona.

Az önceki soygun sırasında, acımasızlık örnekleri göstermiş olan bu insanlar, şimdi bu yaralı için daha insani bir davranış gösteriyorlardı. Belki de soygun sırasında gözleri dönmüş olduğu için, acımaksızın davranmışlardı diğer iki yaralıya... Pedro'nun yanında duran iri bir adam da, değişik bir şekilde konuştu:

99

Bizden olmayan birini aramıza nasıl alabiliriz.

Boğalım gitsin!..

Bu fikri kabul edenlerin sesleri yükselirken, karşı görüşte olanlar da bağırmaya başladılar. Bu karışıklık, beş - on dakika kadar sürdü. Fakat, bütün bu gürültü-yü bir anda durduran bir hareket görüldü.

Soyguna karışmamış, ama oraya kadar gelmiş ihtiyar bir kadın bir deri, bir kemik kalmış kuru elini kaldırarak, susulmasını işaret etmişti. Yılların yükünü taşırcasına sırtı kamburlaşmış ve bulutlar kadar ak seyrek saçları omuzlarından aşağı sarkmış bu ihtiyar kadının işaretiyle, bütün gürültü kesildi. Herkesin, bu ihtiyara hürmet ettikleri görülüyordu. İhtiyar kadın, Esterella'ya yaklaştı:

—İyi düşün Esterella! dedi. Yasalarımız, bir yabancının aramıza girmesini uygun bulmaz. Evlenirsen o başka!

Esterella, kararlı bir şekilde cevap verdi :

Ama o, yabancı olarak kalmayacak ki!.. Kaadir Mevlâmın huzurunda evlenebilirim onunla.

Bir homurtu yükseldi. Pedro, sinirli bir şekilde elindeki kırbağı, çizmesinin üstüne vurup uzaklaştı, ihtiyar kadın cevap verdi:

Ya seninle evlenmek istemezse?.. Bu soylu biri..

Kızlardan biri sordu:

Nereden anladın ki Zoşima Ana? Üstünde elbisesi yok ki, çıplak...

Duruşundan.. Çıplak da olsa «Ben soylu biriyim!» diye haykırıyor duruşu. Bu, onun yaratılışından fıskırıyor. Oysa, bir insan yaratılışında soyluluk olmadı mı, dünyanın tacını taksa, hükümdar elbiseleri giyse yine çıplak gibidir.

Esterella.:

100

Her ne olursa olsun, onu burada ölüme bırakmak istemiyorum! dedi.

Bilirsin ki, yabancılar obamıza uğursuzluk getirirler. Onun her hareketinden sen sorumlu olacak-sın!

Razıyım!

Başka bir çingene kızı söze karıştı:

Bırak Esterella, elin yabanını!.. Arkadaşları gibi o da burada geberip gitsin.

Bir cinayet olur bu Zilha! Nasıl böyle bir şey söyleyebilirsin?..

İhtiyar kadın iç çekti:

Peki al; fakat iyileştikten sonra, senin arabanda durmayacak.

Tabii!.. Yalnız onu arabama kadar taşımama yardım edin.

Bir kaç kişi Abdullah'ın, ellerinden ve ayaklarından

tutarak kaldırdılar ve Esterella'nın arabasına taşıdılar. .

Herkes arabasına bindikten sonra, «deh!» seslerine kırbaç sesleri karıştı ve arabalar gıcırıtlarla hareket etti. At kişnemeleri inek böğürmeleri ve keçi sesleri arasında yolculuk başladı.

Arabaların içlerinden neşeli çılgınlık geliyordu. Gömlekler, çizmeler elden ele geçiyor, gözden geçiriliyor, parıldayan gözlerle mallarının değerini, inceleyenlerin yüzlerinden anlamaya çalışan mal sahiplerine, geri veriliyordu. Bazıları da, bu mallan satışa çıkar-mışlardı. Bazıları da, ölülerin bellerinde buldukları meşin keselerin büzgülü ağızlarını açarak, kucaklarına döktükleri altınlara, inanmaz gözlerle bakıyorlardı.

Abdullah, tam üç gün kendinden geçmiş vaziyet-te yatta. Esterella, bazı zamanlar onu ölmüş sandı. Ateş-ler içinde olan yaralı, inildiği ve bazan sayıklıyordu.

101

Esterella, bu zaman zarfında onun başından, mecbur kalmadıkça ayrılmamıştı. Abdullah'm başında bulduğu yarayı temizlemiş ve çeşitli otlardan yapılan bir yara merhemi ile tedavi etmek yoluna gitmişti.

Üçüncü günün sonunda gece yarısı, yaralı gözlerini açtı. ve:

Neredeyim ben? diye inledi.

Başucunda uyumakta olan Esterella, bu ses üzerine uyandı.

Kendine geldi!.. İyileşecek, iyileşecek! diyerek toparlandı. El yordamıyla, arabadaki çakmak taşını sürterek yaktığı kavla çırayı tutuşturdu. Çıranın alevleri, arabadaki karanlığı kovdu.

Abdullah, arabanın tavanına ve kenarlarına asılı kara tavalara, soğan ve sarmısak kevenklerine, tuzlanmış etlere baktı, baktı ve yine sordu:

Neresi burası?.. Sen kimsin?...

Arapça konuştuğu için Esterella, onu anlayamamıştı. İspanyolca:

Dediğini anlamıyorum, kimsin sen? diye sordu. Abdullah cevap vermedi. Esterella'nın yüzüne ve yine tavandaki kirişlerle tente araşma sokulmuş ot yığınlarına baktı. Bunlar, çeşitli hastalıklar için kırlardan bayırlardan toplanmış şifa veren otlardı.

Uzun bir aralıktan sonra; oda İspanyolca cevap verdi:

Bilmiyorum?.. Ben kimim?.. Burada işim ne?

Esterella şaşırdı:

Kim olduğunu bilmiyor musun?

Hayır!..

Peki adım da?..

Abdullah başını hafifçe salladı. Fakat yarası acımış olmalı ki, yüzü aa ile buruştu s

Adım mı?.. Bilmiyorum!.. Kafamda bir boşluk var sadece..

Söyle bana, sen, kim olduğumu biliyor mu-sun?..

Ben de bilmiyorum ey delikanlı!.. Sen kendini tanımazsan, ben seni nasıl bilebilirim ki?

Peki, niçin buradayım?

Seni yolda, yarak olarak bulduk. Bir çarpışma yerinde..

Yaaa!.. Ne işim vardı ki orada?..

Esterella üzüntü ile söylendi:

Anladım!.. Başındaki o darbe senin hafızam silmiş. Geçmişini hatırlamıyorsun!

Birden gözleri parladı; kendi kendine söylendi:

«İyi.. Böylesi daha iyi.. Artık tamamen benim olursun.

Evleniriz seninle!»

Tabu, bu sözleri Abdullah'ın duyamayacağı şekilde söylemişti. Abdullah sordu.:

Ne mırıldanıyorsun?

Hiiii!.. Hiçbir şey.. Sen adını hatırlayamıyor-san sana bir isim verebilirim: İsimsiz!.. Nasü? Beğen-din mi?.. Benim adım da Esterella!..

t- Esterella mı?..

Esterella, onun adım tekrar etmesinden dolayı hırçınlaştı.:

Yoksa beğenmedin mi?

Yooo!.. Bak sana ne soracağım: O çarpışma alanında kimler çarpışmıştı?

Vizigotlarla Araplar!..,

Ben kimlerdendim?

Esterella, söyleyip söylememekte tereddüt etti:
Bilmem! Kesin bir şey söyleyemem!
Neden söylemiyorsun ki?
Esterella utanmıştı:
Şey.. Şey.. Çingeneler sizleri soymuşlardı da!..

103

Abdullah'ın yüzü kızardı. Onun bu durumu Esterella'nın, ona karşı gönül yakınlığını arttı. Çünkü çevresinde, yüzü kızaran, utanan bir erkek görmemişti o zamana kadar. Esterella da, bir çingene kızı olmasına rağmen, her genç kız gibi güzel ve ince duygulara sahipti.

Nişanlı ya da evli misin? diye sordu. Abdullah'a.
Hiç bilemiyorum. Yalnız, gözlerimin önünde gü-lümseyen karagözlü yanık yüzlü, güzel bir kız beliri-yor arasına. Ama kim?

Esterella, kıskançlıkla sarsıldı; omuzunu silkti:
Ben ne bileyim. Canın çok istiyorsa onun yanına git.

Birden kayboldu o hayâl.. Gelişi gibi, birden yok oldu.. Bir çöl var şimdi gözlerimin önünde ye kükreyen bir aslan.. Mızraklı ve yaylarına ok yerleştirmiş pek çok kişi, aslanları çevirmiş durumda. Aslanlar, sinirli sinirli gezip, kuyruklarını hırsla sallıyorlar. Kükremeleri de müthiş..

Esterella'nın hırçın tavrı birden yok oldu. Güldü :
Aslan mı?.. Nereden geldi aklına?.. Aslanmış..
Endülüs'te ne gezer aslan!..

Birden gözleri parladı:

Yoksa... Yoksa sen bir Arap Prensi ya da şeyhi olmayasın?... Kâadir Allah'ım, ne güzel... Çöller, aslanlar., lyileşirsen beni de yanında götürür müsün oralara?

Arap Prensi ya da. şeyhi mi?.. Bilmem!.. Söyle ben kimim Esterella?..

Dur, sana belki de aklını basma getirecek birşey vereyim!

Esterella, bu sözlerden sonra, arabanın arka tarafına doğru emekleyerek gitti. Oradaki iki ağızlı toprak

104

bir testiye aldı. Bir tası, ağızlardan birine yaklaştırıp, testiye eğdi. Testinin bir ağzından içindeki akarken, diğer ağzından da tatlı bir ısıklık sesi geliyordu. Esterella, testiye yerine bıraktıktan sonra, dolu tası dökmeye çalışarak, Abdullah'ın yanına geldi ve uzattı.-

Haydi başını kaldır da, şu tası basma dikerek şarabı iç.

Şarap mı?.. Kusura bakma Esterella, içemem.

Tiksinti duyuyorum; midem bulandı o kokudan.

Esterella, hayretle onun yüzüne baktı:

Tiksinti mi? Aman Allah'ım? Çergimizin yiğitleri bu şaraptan çalmak için, hayatlarım ortaya koymuşlardı. Sen ise, tiksindiğini söylüyorsun!.. Ne garip bir insansın sen?..

Esterella, başka birşey demeden, Abdullah'ın ayak ucuna uzandı. Kısa bir zaman sonra uyumaya başladı.

Abdullah, ıra da sndrlmş olduğu için, ka-
ranlıkta kaldı. «Kimim ben?» diye kendine sordu. D-
şnmeye başladı. Fakat, hiç bir şey hatırlamıyordu. Ka-
fasında bir boşluk vardı. Sadece, gözlerinin önünde
bazı sahneler belirliyordu. Atlılar.. Atlılar.. Beyaz bir
at şaha kalkıyordu. Onu okşayınca, at sakinleşiyordu.
Bu atın, bulutlar gibi ak yeleleri vardı. Bir denizin, ko-
caman dalgalarla sahili dövmesi belirmişti şimdi de
gözlerinin önünde. Bir adırdı da zırhlı adamlar vardı.

Bir ihtiya adamın elini öpüyordu. Bir kadın, ağ-
layarak ona sarılıyordu. Onun da elini öpüyordu. Bir-
den içi ürperir gibi oldu. Mermer merdivenlerin al-
fanda bir kız duruyordu. Kara, kapkara gözleri vardı.
Ona gülümseyerek el sallıyordu. O, uzaklaşırken de,
elleriyle gözlerini siliyordu. Kimdi bu kız?.. Niçin ağ-
lıyordu?.. Ve neden bu kız ikide birde gözlerinin nn-
de belirliyordu?..

105

Bütün bu sahneler yine duman gibi dağıldı. Başın-
daki yara acımışta. Ne acıydı bu? Bu yarayı niçin al-
mıştı? Neden?..

Bir müddet, gözleri açık olarak kim olduğunu d-
şnd. Sonra, yine içi geçer gibi oldu ve önceki günler
gibi, kendinden geçerek uyumaya başladı.

* * *

Sabah, alnında duyduğu bir serinlikle gözlerini aan
Abdullah, baş ucunda duran Esterella ile göz göze gel-
di. Kızın, zümrüt gibi yeşil gözleri sevinçle ışıldıadı. Ve:

Çok şükür kendine geldin! diye mırıldandı.

Abdullah:

Neyim vardı? diye sordu.

Müthiş bir ateşin... Üstelik sayıklıyordun da!..

Kurtulamayacaksın diye korkmuştum. Ama sirkeye batırılmış bez, ateşini aldı ve seni kurtardı galiba.

Abdullah, toparlanmak istedi. Esterella, eliyle onun kalkmasını engelledi:

Yatmalısın.. Birkaç gün daha istirahat etmen gerekir.

Kendimi iyi hissediyorum.

öyle ise mola verinceye kadar yat. Biliyor mu-sun seninle en son konuştuğumuzdan beri kaç gündür yatıyorsun?

Kaç gündür?

İki.. Hem de ateşler içinde kıvranarak ve sayık-layarak.

Seni görmeye gelenler, sağ çıkmaz artık bu! dediler.

Yaaa!

Abdullah, daha fazla konuşamadı. Yine gözleri ka-
106

panmaya başladı ve kendinden geçti. Kız, bezi onun alnında bırakarak, kardeşinin yanma gitti. Arabayı süren çingene gencinin yanına oturdu.

öğleden sonraya kadar deliksiz bir uyku uyuyan

Abdullah, gözlerini açtığı zaman, arabanın durduğunu anladı. Dışarıdan gürültüler, neşeli sesler, çocuk çığlıkları ve gitar sesleri ile şarkılar geliyordu.

O arada, arabanın arkasındaki tente açıldı ve Es-

terella'nın başı gözükte.

Nasılısın İsimsiz? diye sordu.

Abdullah yattığı yerde otururken:

İyiyim! cevabını verdi.

Dur, sana çorba getireyim. Muhakkak acıkmışsındır.

Abdullah, ses çıkarmadı. Az sonra, Esterella'nın elinde bir tas çorba ile arabaya girdiğini gördü. Kız çorbayı ve kaşığı uzatırken:

Kendin içebilir misin? diye sordu.

Abdullah, gayret sarfederek kaşığı tuttu. Çorbayı içmeye başladı.

Hayatında içmediği kadar güzel bir çorba idi bu.

İçini ısıttığım ve güç kuvvet verdiğini hissetti. Onun, çorbasını içmesini bekleyen kız memnun bir sesle:

İyi! dedi. İştahın böyle devam ederse, kısa bir zamanda kendini toparlarsın. Eğer, kendini iyi hissediyorsan, dışarı çıkıp hava alabilirsin. Giyeceklerin de burada. Merak etme yıkadım, temizdirler.

Abdullah, bu sözü tekrar ettirmedi. Kızın arabadan çıkmasından sonra, bırakılan gömleği ve pantolonu giydi. Emekleyerek arabadan çıktı. Baş hafifçe dönüyordu.

Esterella, ay aydmhgmda parlayan bir yüzle ona, bakıyordu:

sın artık! dedi. Şimdi gel de şu ateşin başına gidelim. Abdullah, titrek adımlarla kızı takip etti. Bir daire çevirecek şekilde sıralanmış arabaların tam orta yerindeki boşlukta, beş ayrı ateş yakılmıştı. Her ateşin çevresinde oturan, gezen, gitar çalan şarkı söyleyen kişiler vardı. Kadınlardan da, erkeklerden de... Etrafta da, çocuklar, koşup oynamaktaydı.

Abdullah'ın gelişini alkışlarla «Ole!» sesleriyle karşıladılar.

O gece, Abdullah, geç vakitlere kadar, onların şarkılarını gitar seslerini dinledi ve oyunlarını izledi.

Başı ağrımaya başladığı zaman, yanmdakilerden izin alarak Esterella'nın kardeşi Elvira'mn koluna girerek, arabaya gitti ve yine yattı. Sabaha kadar deliksiz bir uyku uyudu.

* * *

Sabah Elvira'mn dürtmesi ile uyandı. Elvira: Haydi kalk isimsiz!.. En sona biz kaldık. Zoşima Ana ile ablam, seni bekliyorlar. Çorbamızı içip yola koyulacağız! dedi.

Hemen aşağı inen, Abdullah, yandaki dereye yüzünü yıkayarak ihtiyar kadınla, Esterella'nın küllerini dağıttıkları ateş yerine geldi. Hazırlanan çorbadan içti. Kız, el çabukluğu ile bulaşıkları dereye yıkarken, o da arabaya çıkmış olan Elvira'mn yanına oturdu, dizginleri ele aldı.

Esterella, Zoşima Ana'yı arabaya bindirdikten sonra, eteklerini toplayarak arabaya çıkarken:

108

İsimsiz, dur! dedi. Arabayı sürmesini bilmezsin. Başımıza iş çıkarma.

Abdullah gülümsedi:

Merak etme. Ben şimdiye kadar hiç böyle ara-ba sürmedim ama atlan iyi tanırım ve idare edebili-rim. Sen, şu arkaya geç ve gidişimize bak.

Atları tanımakla olmaz ki!

Olup olmadığını şimdi görürsün.

Abdullah, dizginleri salladı ve «Dehhh!» diyerek atları harekete geçirdi. Onun bağırması üzerine, atlar ileri atıldılar ve bir müddet sonra, diğerlerine yetiştiler.

Geçmişini hatırlamayan Abdullah'ın çingenelerin arama girmesi ve onların arasında yaşamaya başlaması böyle oldu.

Artık, hayatı çingenelerin hayatı ile birleşmiş olan Abdullah, aradan günler ve haftalar geçmiş olmasına rağmen, bir türlü onlara ayak uyduramıyordu. Onların yaşayışlarından ve davranışlarından hoşlanmıyordu. Konuşmaları, şakaları, eğlenceleri pek basit ve utanç verici geliyordu Abdullah'a.

Gittikleri köylerin çevresinde kamp kurduktan sonra kadınların fal bakmaya gitmeleri, hasırdan ördükleri sepetleri satmaları, böyle namuslu hareketleri iyiy-

di de, hırsızlıkları, çok üzüyordu onu.

Kadir ıann ve kızların, katmer katmer eteklikleri altındaki torbaları, arada bir çalıntı yiyecek ve mallarla doldurmaları, tiksindiriyordu onu.

Erkeklerin de, eğer takımlarım tamir etmeleri, arası; a tarlalarda mahsulün toplanmasına yardım edip,

109

alın teri ile para kazanmaları, normaldi. Ama tenhada yakaladıkları tavuk, ördek ve kazları, boğazlarını kırıp, yanlarında bulunan kanlarının torbalarına doldurmaları, Abdullah'ı çok kızdırıyordu. Üstelik bu hırsızlıkları yapanlar onlar değilmiş gibi, bir tavır takınıp işlerine devam etmeleri, Abdullah'ı hem şaşırtıyor ve hem de çok korkutuyordu.

Anaları, babalan ya da akrabalan hırsız olan çocukların, onlardan aşağı kalır tarafı olur muydu ya?.. Onlar da, kendi durumlarına göre, meyve ağaçlarına dadanır, ağaçlarda meyve bırakmazlardı. Akşamları, yakılan ateş başında bu çalıntı mallar, kahkahalar arasında yenirdi.

Esterella da, hemşehrilerinden ayrılmazdı. O da, gittiği köylerden, bol yiyeceklerle dönerdi.

Abdullah, bu yiyeceklere el sürmezdi. Köylülerin işlerine yardım eder, onlardan aldığı ücretle, ekmek ya da yiyecekler alır ve bunları yerdi. Ama her zaman iş olmazdı; ya ^da çalıştıran köylüler, hakkını vermek istemezler, onu da çingene sandıkları için: «Defol! Pis

çingene, şimdi seni şikâyet edip hapse attırırız!» diye tehdit ederlerdi.

Abdullah, bu haksızlık karşısında şaşırır, oradaki yasaların kendisini suçlu çıkaracaklarını düşünerek bir şey diyemezdi. Bu yüzden, hazan aç kaldığı da olurdu.

Onun, pişirdiği yiyeceklere el sürmediğini ve aç karnına dolaştığını gören Esterella, açardı ağzım, yumardı gözünü:

Sen açlıktan gebereceksin beyzadem (!) derdi Abdullah'a. Ne yani? Yediğimiz bu yiyeceklerde ne var? Pis mi? İğreniyor musun bizden?

Abdullah:

110

Hırsızlık maundan ve bu haram şeylerden ye-mektense, açlıktan ölmeye razıyım! cevabını verince de hiddetten kudururdu.

Sen, bu köylülerin de, asil Vizigotların da çal-madıklarını mı sanıyorsun? diyordu. Her biri hırsız bunların. Haramı helâli bilmezler. Asiller, yanlarında çalışanların alın terlerini çalarlar, emeklerinin karşılığını vermeler. Koydukları ağır vergilerle, halkın yiyeceğine el koyar, lokmasını kaparlar. Köylüler de bize iş yaptırır, emeğimizin karşılığını vermezler. Bunu, bir kaç defa sen de gördün. Bunlardan çalınmaz da ne yapılır? Hem geçen gün, kan ter içinde kalmış olduğun o tarla işinde, o iri köylünün, hakkını yediğini söyleyen sen değil miydin?

Evet bendim ama; hiç bir mazeret, hırsızlığı hak-

lı göstermez.

Sen de açlıktan öl e mi?

Bugüne kadar yaşadığıma göre, bu isteğin gerçekleşmeyecek galiba.. Açlığa da iyice alıştım zaten!.. Esterella, ona lâf anlatamamının hırsıyla dişini sıkıyor ve ardından, sıkça kullandığı «Ey Kâadir Allah'ım!» diyerek başını sallıyordu.

Esterella'nın büyükanası olan Zoşima Ana da, kızla yalnız kaldıklarında: «Bu senin açlıktan ölmene sebep olur Esterella! Hırsızlık yapmasını bilmeyen kocadan hayır mı gelirmiş!» diyerek Abdullah'ı kötülüyordu.

Fakat böyle olmasına rağmen, hiç bir şey, Esterella'nın gözünde Abdullah'ın değerini düşüremiyordu. Kız, ona sevgi duyuyordu. Fakat Abdullah ondan daima uzak duruyor ve araya mesafe koyup, ona karşı bir gönül yakınlığı duymadığını söylüyordu. Bunlan duymasına rağmen Esterella, Abdullah'ın peşinden ayrılmıyordu.

111

Yalnız Esterella değil, çingeneler arasındaki bütün genç kızlar, Abdullah'a gönül »yakınlığı duymaktaydılar. Hele bunların arasında Zilha, Abdullah'ı bir türlü rahat bırakmıyordu.

Çingeneler arasında, Esterella ile daima takip olmuş olan Zilha da, obanın en güzel kızlardandı. Basma mevsimine göre daima bir çiçek takan bu kız da, Abdullah'ın reddi ile karşılanıyordu.

Zilha, bir kaç defa Abdullah tarafından red edilince, ona duyduğu sevgi, kine ve ondan öç alma isteğine dönmüştü.

Abdullah, Esterella ile aynı arabada kalmıyordu. Yaşlı Zoşima Ana ve Elvira ile birlikte kalıyordu. Esterella da, teyzesinin arabasına geçmişti. Abdullah, Esterella'ya, kendisinden bir hayır gelmeyeceğini, söyleyerek ümitlenmemesini sağlamak istiyordu. Hattâ :

Bak, Pedro, yaman bir genç. Seni seviyor. Onun-la evlen! diyordu. Bu sözler de Esterella'yi çılgına çe-viriyor, Abdullah'a söylemedik laf bırakmıyordu.

Pedro, Esterella'yi seviyordu ve o da, Esterella'nın peşinden ayrılmıyordu. Esterellavnın gönlünü çelmek için elinden geleni yapıyordu; ama nafile.. Esterella'nın gözü Abdullah'dan başkasını görmüyordu.

* * *

Sonbaharın sonlarıydı. Hava oldukça soğuktu, öğle zamanı şiddetli bir rüzgârdan sonra çiseleyen yağmur, havayı karartmışta. Yağışlı kış günlerinin hüznüyle, tepelere sisler çökmüştü. Soğuk ve nemli hava, içe işliyor ve insanı titretiyordu.

112

Yolda, arabalar ardı sıra ilerliyordu- Tenteler çekilmiş olmasına rağmen arabalarınıçlerinde de soğuk ve nemlihava hissediliyordu. İçerdekiler ısınmak için birbirlerine sokuluyor ya da üzerlerine battaniyeler çekiyorlardı.

Atlar titreyerek, yorgun ve bezgin yürüyor, tekerlekler gıcırdayıyor ve arabalardan çeşitli sesler geliyordu.

Arabaları sürenler, bu yeknasak gidişten ağırlaşan gözlerini açmaya çalışıyorlardı. Bazan içleri geçer gibi oluyorsa da, irkilerek uyanıyor ve atların bildikleri yolda ağır ağır gitmekte olduklarını görünce ferahlıyorlardı. Sonra da bu adamlar, parmakları arasında sallanan kırbaçları ısıklar çaldırarak, sanki bütün suç onlardaymış gibi atların sırtına indiriyorlardı. Rüzgâr ve yağmur tarafından hayli hırpalanmış zavalı hayvanlar, bu kamçıları hissetmiyorlarmış gibi, bezgin ve küskün gidişlerini bozmuyorlardı. Zaten sürücüler de, bir kaç kamçıdan sonra, onları kendi hallerine bırakmaktaydı.

Arabaların içindekilerin bazıları uyuyor, bazıları da sohbet edip duruyorlardı. Anlatacak ve gülünecek o kadar çok şey buluyorlardı ki... Bazı arabalardan da, gitar ve şarkı sesleri gelmekteydi.. Çingeneler, hava şartlarına da, yoksul hayatlarına da, böylece meydan okuyorlardı, öyle ki, çocuk gürültüleri, bağırışları, kahkahaları, saraylarda duyulmayacak kadar boldu.

Bazan çamurlara ve çukurlara dalan arabalar sarsılıp, tekerlekleri gıcırdayıp inleyince, uyuyanlar uyanıyor; mahmur bir şekilde, baş uçlarında arabanın tavanından sarkıp sallanan dalındaki portakal ve mandalinalara el atıp, soymadan dişliyorlardı. Çocuklar içinise, arabaların sarsıntısı bir eğlence vesilesi oluyordu.

Zoşima Ana'nın arabasını süren Abdullah, yanında oturmuş olan Elvira ile konuşuyordu. Elvira, arabada uyuyan ninesinin üzerini örttükten sonra, getirdiği başka bir battaniye ile Abdullah'm dizlerini örtmüş, kendisi de, bu battaniyenin altına dizlerini sığdırmıştı.

Yolun iki tarafında, insana ağladıkları hissini veren, ıslak meyve ağaçları görölüyordu, ilerlerde yeşil tepelerle, bunların önlerindeki yamaçlarda, kırmızı kiremitli, duvarları beyaz badanalı evler görölüyordu. Bunlara ev değil de, kulübe demek daha yerinde olurdu. Çünkü, meyve bahçelerini korumak için korucuların oturdukları yerlerdi bunlar.

Abdullah, hayvanları kendi haline bırakmıştı. Diğerleri gibi, atlan kırbaçlamayı hiç istemiyordu. İyilikle güzellikle hareket etmekteydi. Diğer arabalardan da, böyle yapmasma rağmen geri kalmıyordu.

Gözleri yoldaydı ama kafasının içinden binbir düşünce geçmekteydi. Kimdi?.. Bu insanlarla karşılaşmadan evvel, nerede yaşamıştı. Gözlerinin önünde behren bu esmer güzeli kız kimdi? İşte yine kendisine gü-lümsüyordu. Elele, deniz kenarında yürüyorlardı. Ve o kız kendisine sevgi ile bakıyordu.

Allah'ım bu kız kimdi?.. Neredeydi şimdi?... Kendisi kimdi?.. Bu sır ne zaman çözülecekti? Hayatı bitmeyip akan bir nehir gibi hep böyle, yollarda ve arabalarda mı geçecekti?..

Yanında oturan Elvira'nın sesi ile, Abdullah, düşüncelerinden sıyrıldı. Elvira:

Bu hayattan memnun musun isimsiz? diye soruyordu.

Abdullah .düşüncelerini okumuşçasına sorulan bu soruya, gülümsemekle karşılık verdi.

Elvira devam etti:

114

Belki de sen bir kontsun, ya da Vizigot asillerinden biri.. Ama dur!.. Dur!.. Sen sarışın değilsin, öyle ise Vizigot olamazsın.

Bir müddet durdu. Sonra gözleri parlayarak devam etti:

Belki de bir Arap Şeyhisin!..

Abdullah sesçikarmadı. Gözleri sabit bir şekilde yoldaydı.

Nedence cevapvermiyorsun?.. Belki şaton ya da köşkün vardı, emrinde de uşaklar, hizmetçiler. Carım ne isterse alıp yiyebiliyordun... O kızarmış kuzular, hindiler, tavuklar... Oooo.

Abdullah, güldü. Çünkü Elvira'nın ismi: «Kuzucu» idi. Çingeneler, kızarmış kuzuyu çok seven Elvira'ya, bu ismi takmışlardı. Kiminin ismi: «Turşucu» kiminin de «Çorbacı» idi.. Çünkü aralarında yaşayan arkadaşlarının özelliklerine göre isim takmak bir adetti. Abdullah, kim olduğunu bilmediği için ona «isimsiz!» adını takmışlardı ama, onun kendi yanlarına pek yaklaş-

maması, bazı meselelerde onlardan uzak durması yüzünden : «Asilzade» ismini de takmışlardı. Bazan : «isimsiz Asilzade» diye de çağırıyordu.

•

Kuzu etini çok seven Elvira'nın, yiyeceklerin başındakuzudan bahsetmesi, bu yüzden Abdullah'ı güldürmüştü.

Elvira konuşmasına devam ediyordu:

Beki de altından ayakkabıların ve sırmadan esvabların vardı. Ellerini çırpıtığın anda, her istediğin yerine getiriliyordu. Ava da gidiyordun belki de.. Tazılar önde koşarken, sen ve adamların, çevik atların üstünde, rüzgar gibi giderek onları takip ediyordunuz. Ne dersin isimsiz, böyle iniydi hayatın?..

115

Abdullah, hayâllerini doludizgin bırakmış olan ve hayran kaldığı yaşayışı başkaları üzerinde hayâl eden Elvira'ya, gülümseyerek baktı:

Bilmem ki Kuzucu? dedi. Olabilir de olmayabilir de.. Ben kim olduğumu hatırlayamıyorum ki!..

Elvira, heyecanla devam etti:

Neden olmasın değil mi? Belki de bir Şeyhsin.

Çevrende emrini bekleyen adamların, hizmetkârların vardı!.. Sana bir şey soracağım İsimsiz, ama bana Allah aşkına doğru cevap ver!

Yalandan hoşlanmam, Kuzucu. Sor, cevap vereyim!

Peki sorayım. Sen çok iyi kalplisin ama, acaba Prensken, ya da şato ya da köşk sahibi Dük veya çok zengin bir Şeyh ikon, bizlere davranışın nasü olurdu?

Nasıl olacak?... Aynı şekilde!..

Yok!.. Yok!. Belki de beğenmezdin bizleri.. Ya-nma bile yaklaştırmazdın... öyle ya, bir asil ile bir çin-gene!..

Abdullah bu sözler üzerine şu cevabı verdi:

Bak Elvira! Ben insanları, şöyle ya da böyle diye ayırmam. Bizleri yaratan kim? Yüce Allah... Rah-man ve Rahim olan Allah Celle Celâluh.

Abdullah bu sözleri söylerken zihninde bir berraklık oldu. Bu haline kendisi de şaştı. Çingeneler arasında duyulmamış sözlerdi bunlar. Elvira da, hayranlık duydu, Abdullah'ın ağzından dökülen bu kelimelere. Abdullah devam etti:

«— O Yaratan, biz de yaratılan, yani kul.. Yaratan Yüce Allah olduğuna göre, şayet bir prens ya da şeyh olarak yaratınnşsam, beni o şekilde yaratmış olan kim?... O.. Alalhü Teâlâ.. Beni Prens ya da Şeyh olarak yarattığı gibi, çingene, zenci olarak da yarattırdı; ya da bir Frank, bir Rum, bir Yahudi veya bir. Hintli,

116

Çinli olarak da.. Seni de bir çingene olarak değil de, Vizigot tahtının vârisi olarak yaratabilirdi.

Onun için, bana göre: kimsenin kimseyi küçük ya da aşağı görmeye hakkı yoktur. Hepimiz, O'nun yarattığı kullarız ve hepimiz de topraktan yaratıldık.. Hepimiz de insanız ve şerefli varlıklarız.

Elvira şaşırdı:

Biz insanlar topraktan mı yaratıldık?

Evet topraktan!..

Biraz düşündü.

Bunu biliyordum; duymuştum; ama nereden?

Ha hatırladım. Kur'ân-ı Kerim böyle buyurur!

İsimsiz!., öyle ise sen bir Müslüman'sm! öyle ya, bizim dinimizden değil; Müslümanların dininden bahsettiğine göre, böyle olması lâzım.

Elvira, ellerini çırpı:

Evet!.. Evet!.. Tahminlerim doğru imiş.. Belki de bir Arap şeyhisin!..

Abdullah, başını salladı:

Hiç bilemiyorum. Kafamda bir boşluk var. Ama bazı zamanlar, senin bu söylediğin gibi düşünmüyor da değilim. Çünkü, aniden aklıma gelen bazı şeyler çöllerde, hurma bahçeleriyle, aslan avlarıyla ve gök yüzünde ellerini uzatsan yakalayacakmışsın gibi yalan gözüken yıldızlarla ve mehtaplı gecelerle ilgili.. Bir Arap olabilirim belki de!.. Ama burada işim ne?.. Kimim?.. Neden buralara geldim?.. Ve bir sır gibi sakladığım, kendimden bile gizlemeye çalıştığım o hayâller kimin?.. Şimdi neden buradayım?.. Bunları bilmiyorum Elvira!..

O sırada, başlayan bir yağmur, Abdullah'ın konuşmasını kesti. Yüzüne şaşkın şaşkın bakan Elvira'ya:

Nerede mola verecektik ki?.. Senin haberin var mı? diye sordu.

Yok. Biliyorsun ki, bende uykudan yeni kalkmıştım.

Bu açık arazi bizi perişan edecek. Bir yerde mola vermemiz lâzım.

Pedro, yola çıkarken bir şey dememiş miydi?

Mola için kendisinin haber vereceğini, «Kendisinden haber gelmedikçe hiçbir yerde durulmamasını» söylemişti. Söylemişti ama, o zamandan beri sesi çıkmadı.

Sesinin çıkması bir yana görülmedi de..

Acaba önden gidip, etrafı mı araştırıyor?

Bilmem ki, belki del..

Yağan yağmur alanda, seslerini kestiler. Kısa zamanda ıslanmışlardı. Yağan yağmur altında, yarım saat kadar daha yol aldılar.

Arabalar bir vadiye girmişlerdi ki, Pedro'nun, bindiği atı topuklayarak yanlarından geçtiğini- gördüler:

Mola verileceek! diye. bağıryordu Pedro.

O esnada yağmur kesildi. Abdullah da, Elvira da, memnun bir tavırla, birbirlerinin yüzlerine baktılar. Elvira:

İki sevinç birden! dedi. Hem yağmur kesildi ve hem de artık mola verilecek.

Abdullah ses çıkarmadı. Arabalar bir dere kıyısında ilerlemeye başladılar. Tekerlekler, ıslak toprağa gömülüyordu. Hayvanlar, başlarını ileriye uzatarak, daha da ağırlaşmış arabaları çekmeye çalışıyorlardı.

Pedro, iyi bir yer seçmişti. Mola verilen yer, rüzgâr tutmuyordu, ilerde de. beyaz duvarlı, kırmızı ki-remitli evleriyle, bir kasaba görülmekteydi.

Arabalar, bir daire çizecek şekilde sıralandılar. Sonra atlar çözüldü. Arabalardan çıkanlar, mola yerini hemen canlandırdılar. Kadınlar ve çocuklar, etrafa yayılarak yiyecek ve yakacak aramaya başladılar.

118

Bu arada, erkekler de, atları, kurulamaya başlamışlardı. Kısa bir zaman sonra, kadınlar, kızlar ve çocuklar, kucaklan meyvelerle dolu olarak döndüler. Bunlar, sahiplerinin gözlerinden kaçmış olup toplanamayan meyvelerdi. Fakat çingeneler, usta bakışlarla ve ellerle, bu meyveleri bulup koparmışlardı.

On yerde, çıtırtılarla yanan ateşler yükseldi. Dereden alman sularla doldurulan ve isten görülmeyen tencerelere, mercimek, fasulya, nohut ya da yollarda çalınmış tavuklar, ördekler kondu. Ateşlerin etrafından, sevinç çığlıkları, gürültüler, haykırışlar yükselmeye başladı.

Acıkmış çocuklar, ellerine tutuşturulmuş kuru ekmekleri kemirirlerken, etrafta koşuşup oynamaya başlamışlardı.

Abdullah, arabanın içine oturmuştu. Kuru bir ekmek parçası yiyor ve düşünüyordu. Kimdi?.. Nereden gelmişti?.. Elvira'nın söyledikleri onun da hayâl dünyasını açmış; çeşitli hayâller kurmaya başlamıştı. Acaaba zengin bir aileden mi geliyordu?., öyle ise bu çin-

genelerin arasmda işi neydi? Neden buralara gelmişti?..

Zoşima Ana ile Elvira, akrabalarının yaktıkları ateşin basma gitmişlerdi. Zaten Zoşima Ana çok üşüyordu. Kendisine yer açılmış ve o da nerede ise ateşin içine girecek kadar, sıcaklığa sokulmuştu.

Sırtını, arabanın tentesine yaslamış olan Abdullah'ın içi geçer gibi olmuştu. Elindeki ekmek, öylece duruyor onun da gözleri kapanıyordu.

Oooo, bizim asilzademiz, yine yalnızlığı seçmiş desene! diyen bir sesle gözlerini açtı.

Bu sözü söyleyen Esterella idi. Bir elini beline koymuş, diğer elinde bir portakal tutuyordu. Abdullah'ın gözlerini açtığını görünce portakalı uzattı.

119

Al şunu ye de biraz canlan! dedi... Olduğun yerde uyuyorsun be!..

Abdullah gülümsedi. Bu kızın hırçın ve kabadayıca konuşması tuhafına gidiyordu.

Sen uyurken ben araba sürüyordum ama! cevabını verdi!

Esretella, dudak büktü:

Diğerleri de sürmüşlerdi ama; bak uyumuyorlar.

Anlaşılan, onlar araba sürerken kestirmesini biliyorlar.

Sen de kestirseydin, öyle ise. Bize uyman lâzım.

Yaratılış meselesi bu. Ben yapamıyorum.

Esterella, Abdullah'ın gözlerinin içine bakarak ma-

nâlı konuştu:

Tabii!.. Onlar çingene parçası sen ise bir soy-
lu.. Öyle değil mi ha, öyle değil mi?..

Bu sözlerden sonra Esterella git gide kızarak, sal-
dırganlaştı:

Abdullah itiraz etti:

Ben onu demek istemedim Esterella!.. Hep yan-
lış anlıyorsun söylediklerimi. Az önce Elvira ile de ko-
nuşmuştuk bu hususu. Ben, insanlar arasmda ayırım
yapmam.. Yüce Allah'ın yarattıklarına kim kusur bu-
labilir ki?..

Esterella'nın siniri yatıştır gibi oldu; hattâ gülüm-
sedi :

Doğru!.. İnsanı öyle kolay ikna ediyorsun ki!..

O sırada gök gürlemeye başladı ve ardından bir
şimşek çaktı. Sonra yine müthiş bir gök gürlemesi du-
yuldu.

Ateşin başındaki çingeneler arabaların yanma ko-
şarlarken, Esterella da; korku ile: «Ey kadir Allah,

120

Sen bizi koru!» diye haykırdı. Arabanın altında sinip
kaldı.

Aradan bir müddet geçtikten sonra, arabalarına
sığınmış çingeneler, yine ateşlerinin basma gittiler. Ab-
dullah, Esterella'nın, hâlâ arabanın alandan çıkmadı-
ğını görünce, ona acıdı:

Esterella, korkma!.. Geçti artık! diye seslendi.

Esterella, arabanın altından çıktı. Entarisi çamur-1 anmış ti. Eliyle üzerini silerken: «Ben.. Ben.. Gök gü-rültüsünden ve şimşekten çok korkarım!» diye keke-liyordu.

Az önceki o kavgacı hali gitmiş, uysallaşmıştı. Arabaya tırmandı ve Abdullah'ın karşısına geçti. Bir müddet konuşmadılar. O sırada, ateşlerin başındaki çingenelerde yeni bir faaliyet baş göstermişti.

Dünyayı, sıkıntıları umursamayan bu insanlar, sanki büyük zenginliğe sahipmişler gibi büyük bir rahatlıkla çalıp söylemeye başlamışlardı. Şarkılar duyulurken, gitarların ahengine uyup ortada dans eden kızlar ve kadınlar, kasırğa önünde kalmış yapraklar gibi, öteye beriye koşar gibi oynayıp durmaktaydılar.

Ateş başındakiler, el çırpıp, «Ole!» sesleriyle bunları coşturuyorlardı. Çıtırtılarla yanan ateş, sanki hepsinin de kanlarını tutuşturmuştu. Açlıklarım unutmuşlar, oyuna ve çalgıya tempo tutmaya başlamışlardı.

Abdullah, bu insanları anlayamıyordu. Aralarında senelerce de kalsa, anlayamayacağını düşünüyordu. Alevlerin aydınlığında kâh görünüp kâh kaybolan çılgınlaşmış bu insanlara, şaşkın gözlerle bakmaktaydı.

Esterella'nın ne düşündüğü belli değildi; ama o da, dalmıştı. Duydukları bir sesle ikisi de irkildiler:

Siz neden katılmıyorsunuz bu eğlenceye çocuklarım?...

Aşağıya baktılar. Zoşıma Ana idi bu.. Omuzunda, artık önün ayrılmaz bir parçası haline gelmiş, o eski şah vardı. Elinde de bir şey bulunuyordu; ama Abdullah, bunun ne olduğunu çıkaramadı. İhtiyar kadına:

Buradan bakıyorum! cevabını verdi.

Esterella da:

Eğlenceyi canım istemiyor Zoşıma Ana! dedi.

ihtiyar kadm.o çatlak sesiyle:

Benim bildiğim Esterella, zil ve gitar sesini duy-du mu yerinde duramazdı! dedi. Ne oldu sana kızım?.. O ılgın Esterellamız nerede?..

Esterella omuz silkti:

şimdi dinlemekten başka bir şey istemiyorum

Zoşıma Ana!..

İhtiyar elini uzattı:

Yardım edin de, arabaya çıkayım.. Size birşey anlatmak istiyorum ocuklarım!

Abdullah elini uzattı. İhtiyar kadının elinden değil de, onun omuzunun altından tutarak, bir tüy gibi arabaya çekti aldı.

Arabaya çıktıktan sonra inleyen ve bir müddet ağrılarından şikâyet eden Zoşıma Ana, karanlıkta belli belirsiz gözüken iki gencin yüzlerine baktı. Sonra:

Bana gülmeyin salan çocuklarım! dedi. Elimde tuttuğum şu tavuk budunu biraz daha kemirmek isti-yorum.

İki genç, ona gülümseyerek bakarlarken, ihtiyar kadın, arabaya çıkarken de bırakmadığı elindeki tavuk budunu, dişsiz ağzı ile bir müddet kemirdikten son-

ra, arabadan aşıya attı.

Bir zamanlar ben de, sizler gibiydim. İhtiyarların halinden pek anlamazdım. Sizler de benim yaşıma geldiğinizde, bizim duygularımızı anlayacaksınız; ama o zaman da iş işten geçmiş oluyor. Neyse..

12?

Beni dikkatle dinleyin evlâtlar! Yıllardan beri içimde sakladığım bir sırrı şimdi size açacağım. Bunu niye yapıyorum. Ben de pek bilmiyorum; belki sizlerin hah bana tesir ettiğinden, belki de şu andaki ruh halim, konuşmamı gerektirdiğinden... Dikkatle dinle ve başka şeyler düşünme Esterella, bu sır aynı zamanda senin de sırrındır.

Benim de mi?.. Benim ne gibi bir sırrım olabilir Zoşima Ana?

Hayatta herkesin bir sun vardır? Ama şöyle ama böyle? Şimdi dinle ve sözümü kesme!.. Sözlerim bittiği zaman, bana hak vereceksin.

Bundan yıllarca önceydi... Yine böyle yağmurlu bir günde ve ilerde ışıkları görülen bir kasabanın önlerinde, mola vermiştik. Obamızda, hamile bir kadın, doğum sancıları çekiyordu. Bu kadını benim kızım idi. Heyecanla, doğumunu bekliyorduk. Güç bir doğum oldu. Kızım bayılmıştı. Doğan bebek de, kısa bir zaman sonra öldü.

Kızım, on senelik evliydi. Hiç çocuğu olmamıştı. Bu bebeği, çok büyük bir sevinçle ve sabırsızlıkla beklemişti. Yavrusunun öldüğünü öğrendiğinde, perişan

olabilirdi.

Damadım da, karısını çok seviyordu; bebeği o da sabırsızlıkla beklemişti. Doğan yavrunun ölmesine çok üzüldü; ama ne de olsa o erkekti ve kendisini çabuk toparladı.

Şimdi, o da, ben de, kızımın durumu öğrendiğinde ne çok üzüleceğini düşünüp, kederleniyorduk. Arabamızın içine bir ölüm sessizliği çökmüştü. Birden, aklıma bir fikir geldi. O gün fallarına baktığımız kasabadaki evlerden birinde, bir doğum olmuştu. Hattâ bu yüzden bize hediyeler ve yiyecekler bile vermişlerdi. Sevinen insan iyi olur.

123

Aklıma gelen şu idi: O bebeği alıp, bizim ölü bebeğimizin yerine koyamaz mıydık?.. Kızım kendine gelinceye kadar, bu iş yapılamaz mıydı?..

Damadım, bu fikrimi çok uygun buldu. Derhal, damadımla birlikte, gecenin karanlıklarına karışarak, o kasabaya gittik. Evi bulmakta güçlük çekmedim.

Damadım yaman bir delikanlıydı. İçeri bir gölge gibi süzüldü. Hiç bir evin kapısı ve kilidi, onun karşısında dayanamazdı.

Yürek çırpıntıları içinde beklerken, kucağında bir bohça ile' gözüktü. Bu, çaldığı bebektir. Oradan kaçarken, evden gelen çığlıklar duyuluyordu; ama biz, çoktan karanlıklara dalmıştık.

Arabamıza geldiğimizde, kızım daha kendine gelmemişti, ölü bebeğin üzerindeki kundakları çıkarıp, üzerini soyduğumuz bebeğin üzerine sardık. Ölü bebeği de, damadım, gidip bir yere gömdü. Bu yaptığımızdan kimsenin haberi olmadı; obamızdaki en yakınlarımızın bile..

Kızım, kendine geldiğinde, bebeğini sevinçle ve büyük bir hazla bağıma bastı. İçim, mutluluktan erir gibi oldu. Çünkü, kızım evlât acısını tatmamıştı.

Esterella iç geçirdi. Acıklı bir şey karşısında duygulanan her genç kız gibi gözleri yaşardı:

Sonra ne oldu? Devam et Zoşima Ana. N'olur devam et!

Evet.. Ne diyordum?.. Kızım sevinç içindeydi. O da hiç bir şeyin farkında değildi; damadım ile benim aramda idi bu sır.

Çaldığımız bebeğin, örtülerini ve kundağını da kendi sandığımda sakladım. Hâlâ, sandığımda durur.

Esterella, ellerini çıırttı:

Onları görebilir miyim Zoşima Ana?

124

Tabii!.. Yarın sabah bakabilirsin!

Abdullah sordu •.

Peki, bebek ne oldu sonra?

Ne olacak.. Aramızda büyüdü. Fakat teni beyazdı. Gözleri de mavi. Aynı Vizigotlar gibi.

Esterella, heyecanlandı:

Kimdi bu bebek? Zoşima Ana söyle n'olur?

Zoşima Ana, Esterella'ya cevap vermedi. Kaldığı yerden devam etti:

Ana, kızı beş yaşlarında iken öldü. Baba da, ar-dından, bir askerle yaptığı dövüş esnasında bıçaklana-rak öldürüldü.

Esterella titrek bir sesle söylendi :

Fakat bu anlattıkların?. Bu anlattıkların?..

Evet Esretella, anladığın gibi bu kız sendin. Za-ten teninden belli değil mi? Bazı davranışlarınla da biz-lerden ayrılmıyor musun?

Bazı zamanlar düşünmüşümdür: Niye böyle yaptım?.. Kızımın saadeti için, başka bir anayı ve babayı niye perişan ettim ve yüreklerinin yanmasına sebep oldum?

Bazı kereler çok vicdan azabı çektim. Bazen de «Kızım evlât acısını çekmedi» diye de sevindiğim oldu. öyle duygular içinde kaldım ki, denizlerdeki çalkalanıp durulan sular gibi, kâh üzüldüm kâh sevindim; fakat bir türlü huzura kavuşamadım.

Zoşima Ana, yine bir şeyler söylüyordu ama; Esterella onu duymuyordu bile. Yüzü bembeyaz kesilmişti. Kendisinin, çingene olmayıp bir Vizigot ailesinden geldiğini öğrenmek, kızı şaşırtmıştı.

Bir ara, Abdullah ile göz göze geldi. Abdullah, bu gözlerde, o zamana kadar görmediğı bir parıltı fark eder gibi oldu.

lin kalktığını düşünüyordu. Bir sahne geldi gözlerinin önüne: Dört - beş sene önce yine arabalarıyla giderlerken, bir nehrin önüne gelmişlerdi. Bu nehirlerin sularından faydalanmak isteyen köylüler, köylerine doğru bir kanal açmışlardı. Nehrin sularının kanala dolaarak köye ulaşması için, kanal ile nehir arasında yarım kulaç kadar bir toprak engel kalmıştı.

Köylüler, herkesin meraklı bakışları arasında bu engeli son kazma darbeleriyle kaldırıncaya, herkesin sevinç çığlıkları arasında, nehrin sulan, coşkunun bir şekilde bu kanalı doldurmuş ve köyün tarlalarını sulamak için, kanalda akmaya başlamıştı. Susuz topraklar, kısa zamanda nehrin coşkun sularıyla kucaklaşmışlardı.

İşte, Esterella şimdi, bu sahneyi hatırlamıştı. Zoşima Ana'nın anlattıklarını, Abdullah ile arasındaki engeli kaldıran kazma darbeleri olarak görüyordu. Esterella, Abdullah'ın, çingene olmasından dolayı kendisine yakınlık göstermediğini düşünüyordu. Fakat, çingene olmadığı işte anlaşılmıştı ve Abdullah da bunu kulaklarıyla duymuştu. Artık kendisi ile evlenmesi için hiç bir sebep kalmamıştı. Buna da, anlattıklarıyla Zoşima Ana yardımcı olmuştu.

Sevinçten Esterella'nın içi taşıtı. Büyük bir coşkunlukla, Zoşima Ana'ya sarılıp onu öpmeye başladı. İhtiyar kadın, onun kolları arasından kurtulmaya çalışıyor; «Dur, deli kız.. Beni boğacaksın!» diyordu.

Esterella, Zoşima Ana'yı bıraktıktan sonra birden durgunlaştı. Abdullah da, Zoşima Ana da onun bu ha-

reketine bir manâ veremediler. Oysa, Esterella, şimdi hayâller içinde yüzmeye başlamıştı.

Gözlerinin Önüne, şehirde Vizigot asillerinin evlenme merasimleri geliyordu. Galinin yerini kendisi, da~

126

macun yerini de Abdullah alıyordu. İkisi de, gelinlikleri ve damatlıkları içinde idiler. Gelinlik ona ne yakışıyordu. Ya damatlığı içindeki Abdullah: Bir prensten

farksızdı.

İhtiyar kadın, ses çıkarmadan sabit bir noktaya bakan Esterella'nın, karanlıkta belli belirsiz gözüken çehresine bakıp bir şeyler anlamaya çalıştı. Ama, insanın içinden geçenleri, Yüce Allah ile o insandan başka kim

bilebilir ki?..

Zoşima Ana, yanlış bir zanna kapıldı: Esterella, _ muhakkak kendisine kızıyordu. Onu anasından baba-sından, ayırarak mahrumiyetlere ve çingenelerle yaşamaya mahkûm etmişti. Anaşılan bu kız kendisini af etmeyecekti.

İhtiyar kadın korktu. «Eyvah başıma gelenler. Yulardan sonra, yaptıklarımın cezasını çekmeye başlayacağım galiba?» diye düşündü.

Kızın, bağırıp çağırmadan böyle durması daha çok işine geldi. Ürkek bakışlarla Esterella'ya baktıktan sonra, arabadan inmeye çalıştı. Abdullah'm yardımı ile, inleyip söylenerek aşağı indi ve hemen karanlıklara karışarak kayboldu.

Abdullah, Esterella'ya baktı. Kızın gözleri ısıt ısıtıldı. Bir başka ısıldıyordu. Onunla yalnız kalmamak için Abdullah da arabadan indi. Kız, o derece hayâle dalmıştı ki, Abdullah'ın yanından ayrıldığının farkına bile varamadı.

Denize yakın bir yerde kamp kurulmuştu. Ay ışığı altında koşuşan karartılar görülüyordu. Bunlar, topladıkları çalı, çırpı ve odunları, bir yerde topluyorlar-

127

cl Az sonra tutuşturulmuş koca bir öbek yakacak, çırtırlarla yanmaya başladı. Alevlerin dilleri alçalıp yükseliyor, birşeyler yakalamaya çalışan canavar kolları gibi boşluğu tırmalıyordu. Aynı zamanda bu alevler, ateşin çevresinde oturanların yüzlerini esrarlı ışıklarla aydınlatıyor; kaybolduğunda da, çehreleri kapkara bronz heykeller gibi bırakıyordu. En meşhur ressam bile, ışık ve gölgeyi bu kadar mükemmel şekilde veremezdi.

Bu renk cümbüşü arasında, sayısız cırcır böceklerinin cırlamaları ile denizin, hafiften gelen dalga sesleri duyuluyordu. Hafif bir esinti de, yüzleri okşamaktaydı.

Çingeneler yine coşmuşlardı.. Ellerini çırpınlar, gözlerini yumup kendilerinden geçmiş olanlar ve başlarını iki yana sallayıp, bir şeyler mırüdanalar görölüyordu.

Pedro, ayakta gitar çalıyordu. Dudaklarından kâh. alçalıp kâh yükselen bir şarkı dökülüyordu. Bu şarkı, manâsı bilinsin veya bilinmesin, insanı hayâllere götürecektik kadar tesirliydi. Bu yüzden de şarkının, topluluğa hâkim' olduğu görüldü. Ellerini çırpmlar, el çırp-maktan vaz geçtiler. Gözleri yumulup, başlar iki yana sallanmaya başlandı. Pedro'nun gitan ve şarkısı, bir büyü gibi herkesi sardı. Şarkı, az sonra bir tek ses halinde alçalıp yükselmeye başladı. Dudaklardan değil de sanki kalplerden kopup gelmekteydi.

Şarkı, hapse atılmış birinin, aile ve ev özlemini dile getiriyordu. Git gide bir şikâyet halini alıyor ve zavallı mahpus, eğer hapisten kısa bir zaman içersinde çıkmayacak olursa, dayanamayıp öleceğini ve cesedinin de dört duvar arasında çürüyüp gideceğini belirtiyordu.

128

Sevdiklerine seslenen mahpus, gözden ırak olanların unutuldukları demek ki gerçekmiş, diyor göz yaşları içinde bütün sevdiklerine veda ediyordu.

O anda, gitar da tiz bir sesle duruyordu. Şarkıyı söyleyen çingenelerin hepsinin gözleri yaşlıydı. Alçalıp yükselen alevler arasında bunu görmek mümkündü. Abdullah bile, şarkının tesirinde kalmış, mahkûmun sevdiklerine seslenişi, onu iliklerine kadar titret-

misti.

1 Ağır ağır yerinden kalktı ve ateşin başından ayrıldı. Otları çiğneyip ilerledi. Bir taşın üzerine oturdu, önünde, deniz uzanmaktaydı. Sahile hafifçe yuvarla-

nan dalgaların sesini dinlemeye başladı. Gözleri de, yakkamozlanan denizdeydi.

Bir ayak sesi üzerine, başım çevirdi. Gelen Esterella idi. Abdullah'ın önüne kadar gelerek:

Ne düşünüyorsun? diye sordu.

Abdullah'ın canı sıkıldı. «Bu kızdan da kurtuluş yok!» diye düşündü. Ses çıkarmadı. Esterella tekrar, bu defa çok dostça tekrar etti:

Ne düşünüyorsun böyle?

Abdullah, belki de uzun zamandır kimse ile dertleşemediğinden, bu samimi soruyu cevaplandırdı:

Kim olduğumu! Kimim ben?.. Ailem kimsem yok mu?..

Esterella iç geçirdi:

Yüce Allah şahittir ki, senin kim olduğunu bilmeyi ben de çok isterdim. Ama herşeyin bir sonu vardır; bunun da'sonu gelecek ve senin kim olduğun belli olacaktır.

Bu sözün beni sevindirdi Esterella!.. Bir de şu var: Kulaklarımdaki uğultu nedir?.. Zaman zaman gözlerimin önünde beliren o kömür gözlü ve sizin gi-

Endülüs Şahini - F.: 9

129

yiminize benzemeyen bir şekilde giyinmiş, güler yüzlü kız kimdir?..

Bu söz, Esterella'yı titretti:
Bizim yanımızda mutlu değil misin? Bizim dost-luğumuz
sana yetmiyor mu? Neden huzursuzsun böy-le?..

Abdullah, gözlerini gökteki aya çevirdi; uzun uzun
baktı:

Mutluluk mu?.. İnsanına göre değişen birşey.
Yoksul kişi mutluluğun, servette olduğunu, makamı
olmayan, onun makam ve mevkide olduğunu, hasta,
mutluluğun sıhhat ve iyilikte olduğunu, seven ise, sev-
diğine kavuşmak olduğunu söyler.

Peki senin için mutluluk nedir?

Abdullah iç geçirdi:

Belki de benim için mutluluk, geçmişini ve kim
olduğumu bilmektir.

Peki, benim senin yanında olmam sana bir mut-luluk
vermiyor mu? Neden geçmişini bu kadar araş-tırıyorsun?
Bana karşı bir şeyler hissetmiyor musun?

Abdullah, Esterella'ya baktı:

Seninle açık konuşacağım Esterella!.. Sen gü-
zel bir kızsın; ama sana karşı bir şey duyamıyorum.
Sanki, ruhum başka şeylerle doluymuş gibi. Söyledi-
ğim bu söz için beni af et olur mu?

Esterella, öfke ile elini beline koydu :

Çok güzel... Bu doğruluğuna hayran oldum boğ-
rusu!..

Bak.. Sen çok iyi bir kızsın, ama ben sana kar-
deş nazarıyla bakıyorum.

Esterella'nı bu söz karşısında adeta kolu kanadı kırılır gibi oldu. Kızgınlığı da geçmişti. Ölgün bir sesle :
Yaaa! diyebildi, sonra da: «Senin bu mertliğin çok hoşuma gitti. Yalan söyleyip beni oyalamak
130

ve gününü gün etmek yoluna gitmiyorsun. Biliyor musun, şu dürüstlüğü, beni, sana daha çok hayran etti. Sen bana karşı bir şey duymuyorsun ama, ben öyle değilim. Beni ister sev, ister sevme. Ben, seni hep sevecek ve bekleyeceğim. Belki ileride fikrin değişir. Ara sıra gözlerinin önüne geldiğini söylediğin kıza gelince de, onu çok kıskanıyorum. Ne mutlu ona ki, senin gönlünü kazanmış ve içine işlemiş!»

Kim acaba o Esterella, kim?

Esterella yere baktı. Yine kızmıştı:

Eğer kim olduğunu bilgeydim, kalbine, hançer-le öldürücü bir darbe vurur, ya da bir uçurumdan aşağı iterdim onu.

Neden?.. Tanımadığın bir insana bu derece kin duymana sebep ne?

Anlatılamaz bu İsimsiz? Benden bu duyguyu tanımlamamı isteme!

O sırada, yanlarından bir ses geldi:

Neymiş tanımlayamayacağın şey?..

İkisi de sesin geldiği yere baktılar. Pedro idi, sesin sahibi. Saçlarını kırmızı bir mendille sarmış ve kulaklarındaki küpeleri, ay ışığını yansıtan Pedro.

Esterella kızdı:

Ne işin var peşimizde. Beni rahat bırakmayacak mısın?

Sen, İsimsizi rahat bırakıyor musun ki?

O, ikimizin arasındaki mesele.

‘ — Senin peşinden gelişim de, seninle benim aramdaki mesele, var mı bir diyeceğin?

Aman bıktım senden. Hiç mi gururun yok senin?

İsimsiz de, senin için aynı şeyi düşünüyor olmasın?

131

Ah alçak!.. O, kendinde olmayan bir insan. Şuuru-kavuşsun muhakkak beni sevecektir, görecek-sin.

Pedro, kahkaha ile gülmeye başladı:

Delisin sen Esterella! Hem de zır deli... Onun, senin aşkına karşılık vereceğini mi sanıyorsun?.. Ümitlenme hoşuna. Onun, bizlerden çok farklı olduğunu görmüyor musun? O, seni sever mi? Sen bir çingene, o ise belki de bir prens ya da şeyh. Her şey dengi dengine kızım.

Esterella çılgına döndü. Pedro’nun «herşey dengi dengine» demesi, İsimsiz’in bir asil olma ihtimali kalbine işleyen bir hançer gibi yaralamıştı onu.

Pedro’nun üzerine koştu. Onu yumruklamaya başladı. Esterella’nın elini yakalayan Pedro, kızın elini kıvırmaya başladı. Abdullah’ın önünde kızın hakaretleri, onu öfkelenlendirmişti.

Eli bükülen Esterella, inleyerek yere eğildi. Pedro, bir taraftan kızın elini bükerken diğer taraftan da konuşuyordu :.

Ha şöyle.. Bak konuşman da kesildi. Demek sen böyle bir davranış istiyor muşsun?.. Şimdi eğil ve kar-şımda diz çök: Söylediklerinden dolayı benden af dile.

Esterella inledi.

Abdullah, bu çirkin durum karşısında daha fazla dayanamadı; ilerleyerek, Pedro'nun elini tuttu:

Kızı bırak! dedi.

Pedro, dönmüş gözlerle:

Aramıza girme! diye homurdandı.

Aranızda bir şey yok ki, aranıza, gireyim. Yal-nız, bir kıza gücünü göstermeye çalışman hoşuma git-medi. Bırak!..

Pedro:

Ya bırakmassam! dedive Esterella'nın eini bi-

132

raz daha kıvırdı. Kız bir çığlık attı. Anında da, Abdullah'ın kalkan kolu, Pedro'nunyüzünde sakladı; Pedro geriye sıçradı ve elinde, nereden çektiği belli olmayan bir hançerpanldadı.

Esterella, düştüğü yerden ayağa fırladı. Çığlık çığlığa çingenelere doğru koştu. Onun çığlıklarına, yanına koşan çingenelerin bağırışları da katıldı ve çingeneler, Pedro ile Abdullah'ın etrafında bir daire çevirdiler.

Esterella, yakasından tuttuğu çeribaşı'ya:

Yalvarırım n'olur, İsimsiz'i kurtar! diye yalvardı.

Çeribaşı, gözlerini, dövüşe hazırlanmış iki erkekten ayırmadan, homurdandı:

Yasalarımıza göre, dövüşmeye hazırlanmış iki erkeğin arama girmemiz doğru olmaz.

Ama İsimsiz, şuarsuz ve ne yaptığını bilmiyor!

Hayır!.. O, ne yaptığını biliyor ama sadece geçmişini hatırlamıyor, o kadar. Bir erkek olarak dövüşmesinde bir mahzur yok. Yoksa onu erkek olarak görmüyor musun?..

Bir kaç ses, Çeribaşı'yı destekledi:

Doğru!.. Dövüşebilir!..,

Erkek değil mi o?..

Hep Esterella'nın mı arkasında kalacak. O zaman, erkeklikten bahsetmesi ayıp olmaz mı?

Esterella, çevresindekilere baktı. Herkesin, Abdullah'ın dövüşmesini istediklerini anladı. Delikanlıların, Abdullah'ı Esterella için kışkırdıkları belliydi. Bu dövüş, onun aradan çıkartılması için iyi bir bahane olurdu...

Esterella, parıldayan gözlerde bunu okudu. Kadınların ve genç kızların da bakışları, diğerlerinden

133

farklı değildi. Onlar da, böyle yakışıklı bir delikanlının Esterella ile evlenmesini kışkıyorlardı.

Çingene kızı, çaresizlikle.-

Ama Pedro çok iyi hançer kullanır. İsimsiz'in hançerle dövüş edip edemeyeceğini bilemiyoruz ki! di-ye inledi.

Çeribaşı, bıyıklarım sıvazladı. Sonra kemerinin arasındaki bir hançeri, Abdullah'ın önüne fırlattı.

İşte bir hançer. Artık itirazın yok ya?...Hey
İsimsiz, al o hançeri yerden!..

Abdullah, vınlayarak gelen ve önünde yere saplanan hançere baktı; fakat yere eğilip onu almadı.

Kalabalıktan, hayret sesleri yükseldi:

Hançeri almıyor!..

Niyeti ne ki?..

Hançersiz yapacağı bir dövüşte Pedro onu sağ bırakmaz!..

Fakat bu seslerin arasında Zilha'nın sesi daha değişik, yükseldi:

Analar ne yiğitler doğuruyormuş be!.. Hey İsimsiz, gerçekten yiğitsen, artık o hançeri almassm! Zilha'nın bu alaycı ve aynı zamanda Abdullah'ı tahrik etmek isteyen sesi, Esterella'yı çılgına çevirdi. Zilha'ya:

Seni rezil seni! Ondan yüz bulamadığın için böyle konuşuyorsun değil mi? dedikten sonra, Abdullah'a sesinin bütün gücüyle haykırdı: «İsimsiz, al hançeri yerden ve hançerle dövüş. Pedro'nun nasü döğüş-tüğünü bilmiyorsun.. Yalvarırım, hançerial ve kendini koru!»

Zilha, Esterella'nın taklidini yaptı:

Al hançeri yerden, hançerle dövüş. Yalvarırım, kendini koru! Pöh, Pedro' karşısında sanki bir şansı varmış gibi.. Değil bir hançer, iki hançerle bile dövüş-

se, gitti artık o. Dövünebilirsin artık kızım.. Karalar giyipmateme girebilirsin!..

Esterella, bu kinayeli sözleri duymamış gibiydi. Gözleri Abdullah'daydı. Abdullah, yere eğilip hançeri almamıştı! Sadece, gözleri, hançerini bir elinden ötekine geçirip, çevresinde dönüp dolaşan Pedro'da idi.

Pedro, bir kaplanın çevikliği ve sinsiliği ile hareket ediyordu. Abdullah'm yerden hançeri almamış olması onu şaşırttığı gibi, sevindirmişti de. Ucuz bir zafer kaz^anacağı kanaati ile gözleri parlıyordu.

Herkes nefesini kesmiş, heyecanla iki dövüşçüye bakıyordu. Sadece Esterella'nın ağlamaklı bir sesle:

Cinayet bu, bir cinayet!.. İnlemeleri ve denizin sesi geliyordu. Deniz, az önceki sakinliğinden sıyrılmış, dalgalanarak, sahil daha gürültülü bir şekilde dövme-ye başlamıştı.

Bu arada Pedro, avının zayıf tarafım araştıran bir canavar gibi, Abdullah'm etrafında dolaşmakta devam ediyordu. Abdullah, sakın gözüküyordu; fakat çok dikkatle bakan bir göz, onun bu sakinliğinin altında, hemen boşalıp fırlayacak bir zemberek gibi olduğunu fark edebildi. Kasları gerilmiş ve Pedro'nun yapacağı saldırıyı karşılamaya hazırlanmıştı.

Bu durum, beş dakika kadar devam etti. Pedro'nun, birden nara atıp sıçradığı ve hançerli elini Abdullah'm göğsüne savurduğu görüldü. Pedro'nun önceki dövüşlerini görmüş* olanlar, bu saldırı ile nice rakip-

lerinin göğüslerinin ya da karınlarının parçalanarak; ya da boyunlarının kesilerek, dizlerinin üzerlerine çöküp can verdiklerini çok görmüşlerdi.

Şimdi de, böyle bir hadise ile karşılaşacaklarım beklediler. Fakat ummadıkları bir şey oldu ve havaya sıçrayıp hançerli koluyla rakibinin göğsünü hedef al-

135

mış olan Pedro'nun, yüzünde patlayan bir tokatla yere devrildiği görüldü.

Abdullah, anında geri çekilmiş ve yaptığı hamle ile, başını ileri uzatmış olan Pedro'nun yüzüne, tokatı patlatmıştı, öyle bir tokat ki, Pedro, yıldırım çarpmışçasına yere serilmişti.

Yerde bir müddet durup oturan ve başını silkeleyen Pedro, kendine gelmeye çalıştı. O arada Esterella'nın; Abdullah'a:

Üzerine git. Bastır onu, ayağa kaldırma.. Bu fırsatı kaçırma! diyen çığlıkları duyuldu. Fakat Abdullah, bir heykel gibi olduğu yerde duruyor ve bekliyordu. Çingenelerden hayranlık sesleri duyuldu:

Hayatımda böyle bir şey görmedim? Ne tokattı be?...

Nice dövüşlerde bulundum; böylesiyle karşılaşmadım!

Aşkolsun Isimsiz'e, böyle yiğit bir kişi olduğunu belli etmiyordu.

Müthiş!., Gerçekten de müthiş!..

O arada, Pedro'nun hayranları da konuştu :

Durun bakalım! Daha bitmedi.

Kazara inen bir tokattı bu!.. Pedro, şimdi bunun hesabım sorar!

Benim bildiğim Pedro, bunun altında kalmaz.

Bu konuşmalar arasımda, Pedro, ağır ağır yerinden kalktı. Başındaki mendil, yere düştüğü için saçları dağılmıştı. Abdullah'a diktiği gözlerinde ölüm karan okunuyordu. Ağzından, çenesine doğru sızan kanlar ay ışığında bir iz halinde ışıldıyordu.

Bu defa, biraz daha temkinli ilerledi. Hançeri kavramış olan sağ elinin, sinirden titrediği farkediliyordu. önceki gibi, Abdullah'ın etrafında dönerken, fiyakalı

136

bir şekilde hançerini bir elinden diğer eline geçiriyor; bütün dikkatini, Abdullah'ın tokatı patlatmış sağ eline vermiş bulunuyordu.

Yıldırım gibi inmiş o tokatı unutmadığı için, saldıramıyor, Abdullah'ın etrafında dönüp duruyordu. Aradan on-onbeş dakika kadar zamanın geçmesine rağmen, Pedro'nun harekete geçmemesi, çingeneleri kızdırmaya başladı:

Haydi Pedro! Daha bekleyecek misin?

Öcünü almayacak mısın?..

Tokadın acısını, karnım deşerek al!

Bak, silâhsız da, saldır haydi!., diyen sabırsız

sesler duyulmaya başladı.

Yine, Pedro, ani bir hamle yaptı. Bu defa, hançerini alttan, Abdullah'ın kanıma dürttü. Fakat Abdullah, yine kendini yana atarken, onun bileğini üstten yakaladı ve sıkmaya başladı. İki gencin, büyük güç sarfettikleri görülüyordu. Bütün vücutlan titriyordu. Biri bırakmamak için, diğeri de kurtulmak için bütün kuvvetini kullanıyordu. Bu durum beş dakika kadar devam etti. Abdullah'm bir mengene gibi kavramış parmaklan, Pedro'nun elini, sonunda, felce uğratmış olacak ki, Pedro'nun açılan parmaklarının arasından, hançerin yere düştüğü görüldü.

Pedro, sağ bileği hâlâ Abdullah'm parmaklan arasında olduğu için eğilip sol eliyle hançerini almak isteyince, Abdullah'm sağ dizi yüzüne indi. Ardından .da Pedro'nun elini bırakarak, yapıştırdığı bir tokatla, onu boş bir çuval gibi yere serdi.

Pedro, düştüğü yerde kıpırdadı, kalkmaya çalıştı. Dizleri ve elleri üzerinde bir müddet durdu. Sonra dizleri üzerinde kalkmaya çalıştı. Ama kalkmaya gücü yetmedi ve bu defa baygın bir şekilde yere düştü; kendinden geçti

137

Kalabalıktan, çeşitli sesler yükseldi. Pedro'nun yakınları, giderek nefes alıp almadığını incelediler. Sonra, ellerinden ve ayaklarından tutarak, tedavi etmek için arabasına götürdüler.

Herkes dağılırken Esterella, sevinç içindeydi. «İsimsiz beni sevmiyor ama, benim için dövüştü, öyle ise

bana karşı bazı duygular besliyor,- sabır edeceğim ve bekleyeceğim!» diye düşündü.

Abdullah, bu dövüşten dolayı, üzüntüden başka bir şey duymamıştı. «Niye dövüştüm sanki?» diye kendi kendine soruyor ve ardandan da, bir kıza karşı yapılmış haksızlıktan dolayı yapmış olduğu bu dövüşün, haklı bir sebebe dayandığını düşünerek, kendini teselli ediyordu.

* * *

Pedro ile yapılan dövüşten sonra bir hafta geçmişti. Pedro, üç gün kadar yatmış, kimseye görünmemişti. Üçüncü gün dışarı çıktığında çenesini bıçak açmıyordu. Israrlara rağmen gitara elini uzatmamış, çingenelerin hayran oldukları ve mehtaplı gecelerde, herkesi hayâllere götüren şarkılarını söylemez olmuştu.

Abdullah, onun bu durumuna çok üzülüyordu. Kimseyi kırmak istemeyen bir mizaca sahip olduğu için, vicdan azabı ile kıvranıyor ve Pedro ile barışmak ve onun gönlünü almak çarelerini araştırıyordu.

Çingeneler, Abdullah ile Pedro'nun dövüştüğü yerden dördüncü gün hareket etmişlerdi. Şimdi, Cordoba dolaylarında, bir ırmak kenarında ve güzel bir ormanda kamp kurmuşlardı.

Abdullah, sabahları, tarla kuşlarının güzel ötüşleri ile uyanıyordu. Bu kuşların sesleri ona çok şeyler

hatırlatır gibiydi. Tarla kuşları öterken, kulak kesiliyor ve onları hayranlıkla dinliyordu.

O sabah, yine tarlakuşlarını dinliyordu. Birden, atlı askerlerin kamp çevresini sardıklarını gördü. Bunlar, oraya kadar nasıl olmuş da, görünmeden gelebilmişlerdi. Kampın sarılmasından sonra, askerlerin komutanının verdiği bir emir üzerine, düdükler öttürülmeye başladı. Kısa bir zaman içersinde, uyuyan çingeneler, arabalarından ya da kırdaki yattıkları yerlerden uyandırılarak, meydana toplanmaya başladı.

Bütün çingeneler toplandıktan sonra komutan, erlere, arabaları arattı. Hatta, yatakların içleri açıldı. Çingenelerin bağırımlarına ve homurdanmalarına rağmen, bu işler yürütüldü.

Tabii, birgün evvel, şehirde yapılmış olan birtakım hırsızlık malları ortaya çıkarıldı. Ama, komutanın bunları aramadığı anlaşıldı. Komutanın yaptığı konuşmaya göre, o gece, bir asil hançerlenerek öldürülmüş ve serveti çalınmıştı.

Kralın yakınlarından biri olan bu asilin kaatillerini muhakkak bulmak için gönderilmiş askerler, önce çingenelerden şüphe etmişlerdi. Fakat, aradıklarını burada bulamamanın ve uykusuz kalmanın sıkıntısını ve acısını, çingenelerden çıkartmaya kararlı bu adamlar, itiraf ettirmek için, çingenelere meydan dayayı atmaya başladılar. Kadınlar ve kızlar da, onların bu haksız davranışından kurtulacağına benzemiyorlardı. Abdullah, bu çirkin durum karşısında, isyan etti.

•

Komutana giderek, bu haksızlığa son vermesini haykırdı. Adam, Abdullah'ı dinlemiyordu bile. Abdullah'ın bu konuşması Pedro'ya ve diğer gençlere, hatta kızlara da cesaret verdi. Hep birden bağıarak bu hareketi protesto etmeye başladılar. Kendisini kral gibi

139

gören komutan, bu protestolar üzerine, askerlere işaret etti. Askerler saldırıya geçtiler. Abdullah, Pedro ve diğer gençler de, bunlarla dövüşe başladılar. Kadınlar, yaşlılar ve hatta çocuklar da, bu dövüşten uzak kalmadılar. Kadınlar ellerine geçirdikleri sopalarla, çocuklar, ırmak kıyısından topladıkları taşlarla, askerleri iyice bunalttılar. Hatta, onları gerilemeye bile muvaffak oldular. Fakat, silâhlı ve talimli olan askerler, kısa zaman sonra, duruma hâkim oldular ve gençler, boyunlarına, göğüslerine dayanan kılıçların sivri uçları yüzünden teslim olmak zorunda kaldılar.

Bu dövüş sırasında, Abdullah dört askeri, Pedro da iki tanesini yere sermişti. Bunların kıpırdayacak halleri yoktu ve yattıkları yerde inleyip duruyorlardı.

Komutan bir onlara bir de Abdullah ve Pedro'ya bakarak köpürdü :

Bağlayın bu mel'unlan!.. Taş ocaklarında kır-baç altında çalışsınlar da, bize karşı gelmek ne imiş görsünler! diye haykırdı.

Askerler, Abdullah, Pedro ve daha beş çingene gencinin ellerini bağlarken, çavuş, üstleri başları yıır-

tılmış ve dövüşün verdiği yorgunlukla hâlâ l derin nefes alıp veren Esterella, Zilha ve yedi kızı göstererek ;

Ya bunlar komutanım?.. Bunları serbest mi bırakacağız? diye sordu.

Bağlayın onları da.. Bu kavgada nasıl yardım-cıları oldularsa, yolculukta ve taş ocaklarında da ay-ni şekilde, erkeklerine yardım etsinler!..

Çığlıklar, ağlamalar ve inlemeler arasında, kızların da elleri bağlandı. Sonra da askerler, kap kaçakları devirerek,, eşyaları kılıçlarla keserek oradan ayrıldılar.

Her bir askerin atanın arkasından, elleri bağlı bir mahkûm koşmaktaydı. Atların gidişine ayak uydurma-

140

ya çalışan kızlar, bağıırıyor, beddua ediyor fakat Vizigot askerlerinin kata kalplerini yumuşatamıyorlardı.

Bir ara yan yana koşuşturan Abdullah, Pedro ile göz göze geldi. Pedro, ona gülümsedi ve:

Yiğit adammışsın İsimsiz! dedi. Cesaretini unutmayacağım! Taş ocaklarına gidinceye kadar, bunların ellerinden kurtulabümek için çareler de araştıralım olur mu?.

Abdullah, olur! anlamında başım salladı. Pedro ile barışmış olmaları onu sevindirmişti.

* * *

Kayrevan Camiinde sabah namazı kılınmıştı. Tunus şehrinin güneyinde bulunan, Zerud ve Mergelil vadilerinin arasında kalan geniş ovanın ortasında kurulmuş olan Kayrevan şehrinin bir incisi gibi yükselen bu cami, Ukbe bin Nafi tarafından yaptırılmıştı.

Mağrib'deki yani Kuzey Afrika'daki camilerin ilki sayılabilecek Kayrevan Câmiinin boyu 135 mt. eni de 80 mt. idi. Dikdörtgen bir alan kaplayan camiin avlusu çifte revaklarla çevriliydi. Kuzeybatı revağının ortasında, bir kuğu gibi yükselen bir minare bulunmaktaydı.

Sabah namazı için, camii doldurmuş olan halkın bir kısmı, namazdan sonra, şehrin sokaklarına dağılırlarken, onüç kadar atlının ilerlediklerini gördüler.

Şehrin sokaklarını geçen atlılar, kısa bir zaman sonra şehrin dışına çıktılar. Yolda, ikişerli kolda giden bu atlıların önünde, diğerleri arasmda seçilen biri vardı. Uzun kollarının dizginleri kavrayışından,

141

ayaklarının ata sarışından çok iyi bir binici olduğuanlaşıyordu.

Beyaz harmanisi, uçuşan bu atlıdan, güç ve kuvvet fıskınıyordu. Güneşin, tunca çevirdiği yüzü, çok yakışıklıydı. Zekâ fıskıran parlak kara gözlerinde kıvılcımlar uçuşuyordu. Dudaklarının iki yanında, bıyıklarıyla birleşmiş sünnete uygun sakalı bu çehreyi, daha da çarpıcı yapmışta. Bu çehreden, büyük bir irade,

emreden kimselere mahsus bir ifade ve dürüst insanlara mahsus mertlik akıyordu.

Atlılar, yarım saat kadar, şehir halkına ait ekili araziden geçtiler. Güneşin yükselmeye başlamasıyla, sıcak bir rüzgâr da esmeye başlamıştı... Yol kıyısında birbiri ardınca uzanan çiftlikleri de aşılar. Atlar, yol kenarlarındaki kertenkeleleri ürkütüyorlardı. Kertenkelelerin de telâşlı kaçışları, atları ürkütmekteydi.

Şimdi bir palmiye korusunu geçiyorlardı. Bu korunun içindeki arklardan sular akıyor ve koruyu suluyordu. Bu arklar, Ukbe bin Nafi zamanından beri, Müslüman Araplar tarafından yapılmaktaydı. Amaç, çevreyi sulamaktı. Ukbe'den sonra gelen valiler de, aynı zirai politika ile hareket etmekteydiler.

öndeki, atlı, bir müddet hayranlıkla arkların içinde akan sulara ve yeşil koruya baktıktan sonra, atım yavaşlatırken hem en arkasında at sürmekte olana:

Ya Ali, bak! dedi. Bu güzellik nerede var?... Su ve yeşillik... Yüce Allah'ın, insanlara bahşettiği dün-ya cennetlerinden bir parça...

Biraz durdu, iç çekti ve sonra yine devam etti: Ama biz neler yapmıştık? Bunları kalbimiz titremeden kestik, yaktık. O güzelim cennet misâli Berberi yurdunu harabeye çevirdik. Sanki, devlerin üzerinde boğuşup, yıkıp ezdikleri bir harabeye...

larken :

Ama o zamanlar mecbur kalmışlar ya Ziyad! cevabını verdi. Kâhina, bu toprakları Emevilere bırakmak istemiyordu. O günkü şartlar içinde belki de bu lâzımdı.

Hiçbir şart, yılların emeğini isteyen o güzelim ağaçları kesip, yakmak için yeterli değildir. Bu bir vicdan meselesidir. Kâhine ve onun kıskırttıkları, aramak-sızın meyve veren ve gölgelik yapan o canım ağaçları yaktı kesti ama; zarar da yine bize dokundu. O büyük zarar, yine biz Berberiler çektik.

Yüce Allah hoşlanmaz böyle zulümlerden ya Ali! Peygamber Efendimiz Sallallahü Aleyhi ve Sellem, Muta'ya cihada giden orduya yaptığı konuşmada, insanlara eziyet edilmemesini ve ağaçları kesmemelerini emretmişti. Yüce Sahabi Hz. Ebu Bekir İladıyallahü Anh da, sefere gönderdiği komutan Hz. Usame (R.A.)'a aynı tavsiye ve emirde bulunmuştu.

Ali, biraz da üzgün bir şekilde cevap verdi: Doğru da, Kâhine ve yanındakiler o sıralarda ya Hıristiyanlar ya da putperest! İslâmdan ve Allah Resulünün (S.A.V.) emirlerinden habersizdiler ve Müslümanları da bir düşman olarak görüyorlardı.

Tank bin Ziyad, aniden atını durdurdu. Onun, atını durdurmasıyla ardından gelen atlılar da atlarını durdurdular. Tank:

Ya Ali! dedi. İşteburada dur!.. Kâhine ne Hı-

ristiyandı ne de putperest.

Ali merakla sordu:

Ya neydi?

Yahudi!.. Bu durum iyiceanlaşıldı. Bizanslıla-rında para ile desteklediği Kâhine, îslâmın ilerleyişi-ni durdurmak için kendisini bir kurtancı gibi göster-

143

--:---:-:-

|
|
|
|

di; bizim, ilerisini görmeyen ve bir anda tesir altında kalan saflarımız da, onun kuvvet kaynağı oldular. O da istediği gibi hareket etti. Hem Müslümanlara ve hem de bizlere zarar verdi. Güzel ülkemizi harabeye çevirdi.

Ama o da, yapılan çarpışmada öldü?

Amacım fazlasıyla gerçekleştirdikten sonra gelen ölümden kim korkar?

Ali'nin, bu sözler karşısında ağzı açık kaldı. Elini başına götürerek : «Vay canına!» diyerek hayretini belirtti.

Tank bin Ziyad devam etti:

Sonra, Kâhine'nin peşine takılmış olan Berberilerin de, Islâmiyeti incelemeleri gerekirdi. Bu yüzden, yapılan: «Islâmiyete girme» teklifini kabul etmeden gitti çoğu da... Bu, bende bir yaradır. Neden amcalarımdan biri ve iki dayım Müslüman olmadan öldüler? Oysa, bir şehidin yeğeni olmak ne iyi bir şey olurdu bizler için...

Evet ya Tarık!.. Hepimiz aynı şeyleri düşünmekteyiz.

Yanyana atlarım sürerlerken yine bir sessizlik oldu. Az sonra, sessizliği yine Tarık bozdu :

Düşün, ya Ali!.. Suya hasret kalmış, susuzluktan yer yer çatlamış topraklara, tertemiz ve billur gibi bir pınar akıyor. Amacı, ruhları temizlemek, Yaratıcıyı tanıtmak, dünya ve âhiret saadetine giden yolları göstermek. Bizimkiler ise: «Biz bu rahmeti istemeyiz!» diyerek, çölleri, vahaları, vadileri aşıp gelmiş bu dağ pınarının, topraklarına girmesini önlemek için, setler yapıyorlar. Hattâ, kanları, canları pahasına bu setlerin arkasına geçerek abanıyorlar. Ta, Atlas Dağlarına kadar bu mücadele devam ediyor ve yıllarca da sürüyor. Ama rahmete karşı direniş' bu... Direnenler

ise sonunda ölüp gidiyorlar; bu pınar da setleri yıkarak, etrafı rahmete boğuyor, çevreyi ve ruhları temizliyor.. Gidenler de, pisi pisine can vermiş oluyor...

Hem de ne gereksiz can veriş. Ama akıllarını çelenleri de unutmamak gerekir.

Evet! Bizans Rum oyunları.. Müslümanlar karşısında yenilgilere uğrayıp Filistin'den, Suriye'den Mısır'dan atıldıktan sonra Rumlar, İfrikiye'yi Berberiler vasıtasıyla korumak için, bizimkileri kandırdılar. İslâmiyeti yanlış tanıtmak yoluna gittiler. Velhasıl nuru zulmet gibi gösterdiler. İyiliği, kötülük gibi ve doğruyu eğri gibi gösterdiler.

Doğru!.. Bizanslı Rumlar, bu gibi fitnelerde hüner sahibidirler.

Ve bizimkiler de, bu fitneyi, aldatmayı afiyetle yuttular. Rumlar tarafından kandırıldıklarını anlamadan Müslümanlarla çarpıştılar da çarpıştılar, tik zamanlarda, üstünlük bizimkilerde gözüküyordu. Çünkü, araziyi çok iyi tanıyorlar ve üslerinden uzaklaşmış ve devamlı yardım alamayan Müslümanları pusuya düşürebiliyorlardı. Ama, daha sonraları muktedir İslâm komutanları, Bizans Rum kuvvetlerini de, Berberileri de yendiler.

Keskin kılıçlarla kovalanan Bizanslı Rumlar, kışkırttıkları atalarımızı kaderlerine terkederek, utanmadan kaçtılar.

Onlar kaçtıktan sonra da, tslâmiyetin, onların

anlattıkları gibi olmadığını anladık. İnceledikten sonra beğenip kabul ettiğimiz Islâmiyetle şereflendik. İnşa-Allah, fetih hareketlerine, biz Berberiler de katılıyoruz.

Evet, ya Ali! Şereflendiğimiz Allahü Teâlâ'mın dinine hizmet etmeyi, onu, ezan şeşlerinden mahrum Endülüs Şahini-F.:

10

145

kalmış yerlere götürmeyi ne kadar isterdim bir bu-
sen.

Ayni duygulan ben de taşıdığım için, seni iyi
anhyorum ya Tarık!..

Ali, bu sözden sonra, atının üzerinde geri döndü.
Peşlerinden gelen, atlarını serbest bırakmış, sıcaktan
bunalmış diğer atlıları da parmağı ile göstererek de-
vam etti:

Bu gaziler de.. Biz, Berberileri ayni ateşin yak-
tığına kesinlikle inanıyorum.

Yanılmıyorsun ya Ali!., öyle.. Yoksa, benim pe-
şimde ne işleri var. Sonra onları Tanca'nın fethinde
de görmedik mi? Aslanlar gibi çarpıştıklarını nasıl
unutabiliriz.

Yine aralarında bir sessizlik oldu. Uzaklarda, mor
dağlar gözüküyordu. Sıcak oldukça artmıştı. Sıcaktan
korunmak için, başlarındaki beyaz örtü ile yüzlerini
sardılar. Şimdi yalnız, örtünün altında kalan kapka-
ra gözleri gözüküyordu. Hepsinin de bu kara gözleri
şahin gibi bakıyordu.

Rastladıkları kaktüslerin geniş yaprakları arasındada, kertenkeleler ya telâşla kaçıyorlar; ya da durup merakla onlara bakıp ip gibi olan dillerini uzatıp çekiyorlardı.

öğle olmuştu. Güneş, tepeleri kaynatıyordu. Kumlar, iyice kızmıştı. Ali, yüzündeki örtüyü biraz gevşettikten sonra, Tarık'a sordu:

Gaziler yoruldular galiba, öğle de oldu. Mola vermeyi düşünmüyor musunuz?

Tarik, cevap vermeden önce, biraz ilerde gümüş bir şerit gibi kıvrımlarla uzanan bir ırmağı parmağı ile gösterdi.

Oraya varalım da!..

146

Ali'nin gözleri parladı; ve arkasındaki gazilere ırmağı işaret etti.

Gazilerde de bir canlılık görüldü. Su kokusunu almış atlar, başlarını kaldırdılar; ve burun delikleri açılırken kişnediler.

Az sonra, ırmak kıyısındaki zakkum kümeleri arasında mola verildi. Tank ve gaziler, akan ırmakta ellerini yüzlerini yıkadılar ve eğilerek sularını içtiler. Bu arada atlar da, başlarını uzattıkları ırmaktan kana kana su içiyorlardı.

Gaziler daha sonra da abdestlerini alıp, Tank bin Ziyad'ın imamlığında namazlarını kıldılar. Ardından,

bir halka çevirip oturdular. Yanlarında getirdikleri yiyecekleri yediler.

Tank, burada uzunca bir istirahat verdi. Gaziler, uzanarak istirahat ettiler. Tarık'ın emri ile kalktıklarında, tekrar abdestlerini alıp su içtiler. Su kablann da doldurduktan sonra, yola çıktılar. Güneşin yakıcılığı devam etmekteydi.

Atlılar, konuşmadan ilerlemeye başladılar. İkinci zamanı, bir vahada, ikinci namazlarını kıldılar. Tekrar yola koyulduklarında, insan elinin değmiş olduğu anlaşılan yeşillikler ve tarlalar arasından geçmeye başladılar. Bir tepeyi aşarlarken, bir koyun sürüsü ve çobanla karşılaştılar. Birbirlerinden çitlerle ayrılmış tarlaların önlerinden geçtiler. Nar ağaçlarının aralann-dan ilerlediler. Ellerini uzatsalar, narlan koparacak gibiydiler. Yüzlerine zaman zaman değen narların temasını hissettiler.

Dört beş keçiye otlatan on - onbir yaşlarındaki yalınayak bir çocuk, onlan görünce, çığlıklar atarak onların önünden ağaçlar arasından koştu.

Bir dereyi aştıklarında, beyaz duvarlı evlerle karşılaştılar. Evlerin önünde, erkekler, kadınlar ve çocuk-

147

lar toplanmışlardı. Bazüan da evlerinden çıkarak çığlık çığlığa, onlara doğru koşuyorlardı.

Bir dereyi aştıklarında, beyaz duvarlı evlerle karşılaştılar. Evlerin önünde, erkekler, kadınlar ve çocuk-

lar topanmışlardı. Bazıları da evlerinden çıkarak ılık ılıa, onlara doğru koşuyorlardı.

Atlıların:

— «Selâmün Aleyküm!» seslerini «Aleyküm Selâaaaaaam! Hoş geldiniz ya Tariki.. Ya gaziler!., sesleriyle karşıladılar.

Atından atlayan Tank, dizginleri, elini uzatmış bir gence verirken, yaşlı bir adama:

Dedem nasıl? diye sordu.

İhtiyar, ak sakalında ellerini gezdirirken :
Allahü Teâlâ'dan ümit kesilmez ya Tarık! cevabını verdi.

Tank ile ihtiyar, kendilerine yol açan kalabalığın arasından ilerlediler. Büyüklüğü ile diğerlerinden ayrılan bir evin önüne geldiler. Kapı yerine, gerilmiş bir hasırı eli ile aralayan Tarık, yarı karanlık bir odaya girdi.

Yerde, bir yer yatağında, üzerine yorgan örtölmüş bir karartı vardı. ‘

Tank:

Selâmün Aleyküm Dede! diye, çok şefkatli bir sesle konuştu.

Karanlık şekilde bir dalgalanma oldu. Değnek gibi kara ve kuru iki el dışarı çıktı. Titrek bir ses duyuldu :

Sen misin Tarık?.. Oh, Allahü Teâlâya sonsuz şükürler olsun, yavrum. Dün müydü yoksa bu sabah

mı, pek hatırlayamıyorum. Seni rüyamda gördüm. Atının üzerinde derya üzerinde gidiyormuşsun. Şaşıyorum ve: «Tarık, ne yapıyorsun böyle? Atın deryaya batarsa nasıldurursun?» diye soruyorum. Sende:

148

«Merak etme, dede. Hak Teâlâ beni korur» cevabını veriyorsun. Çarpıntı içinde uyandım.

Galiba, Yüce Allah'ın sevgisini kazanacak bir hayır yolundasınevlât!

Tank, utanmış bir şekilde başını eğdive mütevazı bir şekilde konuştu;

İnşa-Allah, dedi! Musa bin Nusayr, yani tfrikiyye Genel Valisi, Endülüs üzerine sefere çıkacak kuvvetlerin komutanlığını bana vermek lütfunda bulundu. Yakında yola çıkacağız. Zaten, bunun için buraya gelmiştim.

Endülüs üzerine b»r sefer mi? Bu seferin komutanlığını da sana mı verdiler?
Evet dedem!..

İhtiyar, üzerindeki örtüleri attı. Yerinden kalkmaya çalıştı. Bakıcısı olan ihtiyarın yardım etmesine zaman kalmadan Tarık yetişti. Yardım ederek, dedesinin oturmasına yardım etti. İhtiyar, sevinç içinde tekrar sordu:

O kadar meşhur Arap komutam varken, seni seçti ha?

Tank, yine mütevazı bir tavırla, cevap verdi:

Yüce Allah'ın lütfü ile!..

İhtiyar ellerim açtı:

Allah'ım! Sana sonsuz şükürler olsun! Bana bu günleri gösterdin. Torunumun, Ukbe bin Naf i gibi, Hassan bin Nü'man gibi, Musa gibi büyük komutanlar gibi, îslâmı yaymak için sefere çıkan bir ordunun başına geçmesine izin verdin! Hamd Sana'dır, şükür Sana'dır.

Sonra, arkasına yığılmış yastıklara yaslanırken :
Bu müjdeden sonra artık, gözlerimi rahatça yumup, dünyaya veda edebilirim! dedi.

Tarık:

149

Allahü Teâlâ, seni başımızdan eksik etmesin dedeğim. Zaferlerimizi de görmeni nasip etsin 1 diye konuştu.

ihtiyar, yambaşına gelmiş olan, hasta bakıcısına döndü. Titrek bir sesle:

Söyle ya AsımJ dedi. Torunumun böyle bir cihada gitmesi az şeref midir benim için?

Asım da sevinç içindeydi:

Yüce Allah Tarık'ımıza daha nice mevkiler nasip etsin. Çünkü, o bunlara lâyıktır! cevabını verdi.

* **

Köyün camiinde kılınan sabah namazından sonra, vedalaşmak için dedesinin odasına giren Tarık, ihtiyarı biraz daha iyi gördü. Sevinç, ihtiyarı canlandırmış, iyileştirmişti. Elini öpüp helâllik dileyen Tarık'a:

Evlâdım, dedi. Senin ne kadar dürüst, dinine bağlı bir kişi olduğunu bilirim. Ama yine de sana birkaç söz söylemek isterim. Bunu, ister ihtiyarlığıma ve artık çenemi tutamadığıma; ister, dedelik hakkıma ver. Söyleyeceklerim şunlar: Sevgin de, düşmanlığın da Allah rızası için olsun. Yüce Allah'ı ve Allah Resulü (S.A.V.)'nü canından çok sev.

Allahü Teâlâ'ya karşı olan sevgiyi, O'nun (Celle Celâluh) emirlerine itaat edip uymak, ibadetlerini yapmak ve ilâhi yasaklardan kaçınmak suretiyle gösterebilirsin. Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve sellem) 'e uymak ve O'nu sevmek de, Allahü Teâlâ'yı sevmektir. Çünkü Yüce Allah, Şanlı Kitabı Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurur:

150

«(Habîbim) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız hemen bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı örtsün...»

Kendinde bu uyma bulunmadığı halde, Allah sevgisinden bahseden kimse, mağrur ve yalancıdır.

Seven, sevilene âsi olur mu? Âşık, sevgilisinin arzusunu yerine getirmez mi?

Peygamber Efendimizi (S.A.V.) sevmek de, O'nun izinden gitmek, O'na candan bağlanmış olan ashabına ve Resûlullah'ın aile efradım sevmek ve Allah Resulünün (S.A.V.) adı anıldığımda Salâvat-ı Şerifo getirmektir. Salâvat getirmek:

«Sallallahü aleyhi ve sellem», «Allahümme salli alâ seyyidînâ Muhammed», «Aleyhisselâm», «Esselâtü vesselâmü aleyke yâ Resûlâllah» ve bunun gibi duaları söylemek olduğunu sen de bilirsin. Ve yine bilirsin ki, Peygamber Efendimize salâvât getirmek, sevaba girmeye vesile olur.

Böyle büyük bir vazife ile gönderildiğin için sakm gururlanıp böbürlenme, medh edilmeyi sevme. Çünkü bütün bunlar, Allahü Teâlâ'nın sevmediği şeylerdir. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: «Medh olmayı sevmek, inşâm kör eder ve sağır eder. Kabahatlerini ve kusurlarını görmez olur. Doğru sözleri, kendisine yapüan nasihatları işitmez olur.»

O Yüce Sahabiler, övülmekten ve herhangi bir şekilde gurura kapılmaktan çok çekinmişlerdir. Meselâ, «Üzerine peygamberlerden sonra, Ebû Bekir'den daha üstün bir kimse üzerine güneş doğmamış ve batmamıştır!» hadisiyle övülen Hz. Ebû Bekir (R.A.), kendisini öven bir kimseye şöyle demiştir: «Topraktan gelmiş ve toprağa gidecek insanın, ne ile ve nesi ile övmeye hakkı vardır!»

151

Daima kendine hakim ol ve öfkeden kaçın. Çünkü öfke hakim olursa, akü kaçır. Bu yüzden.- «Cahilin hiddeti sözünde, akıllının hiddeti ise işindedir!» derler.

Bir âlim: «Fırtınaya tutulan dalgalarla sallanan ve dağlar gibi büyük dalgalara kapılan geminin kurtulma ümidi, öfkelenmiş ve kızışmış insanınkinden da-

ha fazladır. Zira, bu durumdaki geminin tayfaları, onu kurtarmak için çeşitli yollara başvururlar, öfke ile tutuşan nefsin ise, hiçbir yardımcısı yoktur. Ona verilen öğüt ve öfkesine karşı söylenen yatıştırıcı sözlerle onu akla uymaya çağırma, yanan ateşe atılan odun gibi alevini arttırır.> demiştir.

Gerçekten de öyledir. Hiddet arttığı zaman, insan artık dürüst söz söylemek gücünü yitirip, yalnız bağırıp çağırmaya başlar. Gözleri kimseyi görmez, kulakları duymaz olur. Rengi atan yüzünden, kızaran gözünden ve dehşetli bir hale varan nefsinden, her türlü cinayeti işlemeye hazır olduğu anlaşılır. O zaman bu kişiyi bu halden ne din, ne kanun ne de nasihatçılar sözleri engelleyemez.

İşte, bir idareciye bu yaraşmaz. Hiddetin ayağa kalktığı zaman, onun teskini için: «Allah'ım! Sen af edicisin ve sabır sahibisin!» diyerek Allahü Teâlâ'nın bu şerefli ismini söyleyerek, O'ndan sabır dile ve kendine gel!

Sertlikten kaçın. Yumuşaklıkla ve nezaketle hareket etmek, insana şeref kazandırır ve itibarını yükseltir. Sertlik ise, bu yüksek makamlardan insanı indirir.

Hatalarından dönmesini ve hatam düzeltmeyi bil. İnsan, beşer olarak hata yapabilir. Hatasız kul olmaz; ancak Peygamberler hata yapmazlar.

tanı en az sayıya indirebilesin. Çünkü, hata, acelenin hayırsız çocuğudur.

Hataların en büyük ve tehlikelisi, itikatta hatadır. Böyle birhata yapınca derhal düzeltmek farzdır. Zira düzeltilmezse, dünya hayatından asü gaye olan ahret menfaatlannın kaybolmasma sebep olur.

Dost ya da düşman, her kim olursa olsun bir hatası görüldüğü veya duyulduğu zaman onu örtmek büyük insanlık, açığa vurup yaymak ise, o hatadan daha büyük adi bir hatadır. Dosttan meydana gelen hatayı örtmek dostluğu arttırır, düşmandan meydana gelen hatayı örtmek ise düşmanlığı azaltır, belki dostluğa dönüştürür.

Gördüğümüz ve işittiğimiz hataları örtmeliyiz. Eğer aranırsa, bizlerde de, örtülmesi gerekli olan pek çok hatalar bulunur. Ayıpları örten Allahü Teâlâ, hataları görmezlikten gelip gizleyenleri överek şöyle buyurmuştur: «Onlar, boş ve kötü lâkırdıya rastladıkları vakit, şerefli (insanlar) olarak (ondan yüz çevirip) geçerler.

Dikkat et, hayatmda hırs ve tama'a kapüma! Dünya senin olsa ne çıkar. Nihayet yiyeceğın, midenin alacağı kadar bir yiyecek, giyeceğın de bir esvabtır.

Hırs ve tama'a kapüanlann gözleri doymaz; hırs-ları artar da artar. Hırs zinciri ile bağılı olan boyun, sonunda pişmanlık kılıcı ile uçar. Tama' yani aşırı istek, inşam bedbahd eder.

Büyük âlim ve ilk Müslümanlardan olan ve Pey-gamber Efendimizin (S.A.V.) çok sevdiği Hz. Ali (R.A.): «Tama' ebedi köleliktir!» buyurmuşlardı. Çünkü bu huya kendini kaptıran kimsenin halka ihtiyacı çoğalır. Bunun içinher zaman esir gibi davranmaya, bo-

153

yun eğmeye mecbur olur. Bu ise, hür doğmuş kişi için esirlikten başka birşey değildir.

Hatta İncil'inin altıncı babının ondokuzuncu âyetinde de Hz. tsâ Aleyhisselâm: «Hazinelerinizi yerde yığacağınıza gökte yığın. Zira yerde yığılan mal çürür, paslanır; hırsızlar çalar. Gökte duranlar ise korunmuş kalır. Hem de aklınız gökte olur. İnsanın malı nerede ise, akli da oradadır!» buyurmuştur.

Cenkte şecaat sahibi ol. Sen ne kadar cesur olursan, erlerin de öyle olurlar. Cesur kişinin cesareti cenk zamanlarında belli olur.

Şecaat yani cesaret öyle güzel bir haslettir ki, sahibini, düşmanlarına varıncaya kadar sevdirebilir. Korkakları ise, anaları bile sevmezler. En yüksek insanî değerlerin hepsini üzerinde toplamış olan Peygamber Efendimiz, eşsiz cesaret sahibiydi

Mazluma zulüm ve zayıfa hücum, cesaret anlayışına aykırıdır. Kuvvetlinin zayıfa yüklenişi, kuvvetlinin zayıflığı sayılır. Buna göre, cenk sırasında bile çocuklara, kadımlara, ihtiyarlara dokunmamak lâzımdır. Zaten bunu İslâm prensipleri de uygun görmez.

Evlâdım, sana son sözüm şu olacaktır: Sakın Al-lahü Teâlâ'nın buyruklarından ve O'nun (Celle Celâ-luh) Son Resulü Peygamber Efendimizin (S.A.V.) sün-netlerinden ayrılma. Bu, senin dünya ve âhiret saade-tini sağlar.

Şimdi güle güle git. Hakkım sana helâl olsun. Is-lâmın şerefini düşünerek çarpış ve dinimize hizmette bulun. Cenâb-ı Hak yardımcın olsun!..

İhtiyar, bu sözlerden sonra, tekrar yorgunluk alâ-metleri içinde gözlerini yumdu ve yatağına uzandı. Üze-rine eğilen bakıcısı, kulağını onun göğs'üne yaklaştı-rdıktan sonra Tarık bin Ziyad'a:

154

Uyuyor! dedi. Uzun zamandır, az önceki canlı halini görmemiştim. Demek ki, seni çok seviyor.. Şim-di de, rahatlamış bir halde uyuyor.

Tank bin Ziyad, dedesinin yüzüne sevgi ile baktı: Onun nasihati, zaten benim hayat görüşüm ve yaşayış şeklimdir. Sözleri, yaşadığım hayatın doğru-luğunu bir kere daha göstermiş oldu. Gözlerini açtığı zaman, ona «elveda!» dediğimi ve dualarını beklediği-mi söylersin olur mu?

Söylerim ya Tank! Onun da, benim de bura-daki herkesin de duaları seninledir. Güle güle git, yo-lun açık olsun!

Az sonra köyden, aileleri ve akrabaları ile vedalaş-mış atlılar ayrılıyorlardı.

Yerinden kalkamayacak kadar ihtiyar olanlar,

oturdukları yerde titrek ellerini Yüce Allah'ın rahmetine açarak, gençler ve kadınlar ise yürüyerek, köyün dışına kadar dualarla, bu gazileri uğurladılar.

Gecenin kara örtüsü, Septe üzerine çökmüştü. Li-mandaki dört gemi, karartılar halinde görülüyordu. Demir atmış bu gemiler, denizin çalkantısı ile alçalıp yükseliyorlardı. Denizde görülen karartılar, gittikçe sahile yaklaşmaktaydı. İyice yaklaşıncı, bu karartıların kürek darbeleriyle ilerleyen kayıklar olduğu anlaşılıyordu.

Septe Muhafız Komutanı Kont Jülyanus'un yanında duran, Tank bin Ziyad, çok düşünceliydi. Kumlan hışırdatarak sahile yanaşan kayığa sıra ile ve intizam dahilinde binen askerlerine endişe ile baktı. Hiç alışık

olmadıkları deniz üzerinden yedibin gaziyi, karşıya Endülüs'e ulaştırabilmenin sıkıntısı içinde bunalıyordu. Bu gelen kayıklar, son erleri de almışlardı. Kendisi de, Kont Jülyanus ile, kendileri için hazırlanan kayığa ilerledi. Besmele çekerek, kayığa girdi. Pelerinini toplayıp kayığa binen Kont Jülyanus'un işareti ile, kayak, bir kelebeğin kanatlarını çarpıp gitmesi gibi, küreklerini denize daldırıp güçle iten denizciler vasıtasıyla ilerlemeye başladı. Erlerin bindikleri kayıklar da, onları takip ediyorlardı.

Komutan gemisinden indirilen bir ip merdivenle gemiye binen Tarık, derin bir nefes aldı. Bindığı gemide ve diğer gemilerdeki erlerine baktı. Karanlıkta belli belirsiz görülen bu yüzlerde de, dikkatle bakan bir göz,

tam bir kararlılık ve azim görebilirdi. Endülüs'ün fet-hine giden gaziler, bir an önce karaya çıkıp fethe baş-layabilmenin heyecanını taşıyorlardı. Bu gazilerin hep-si de, Müslüman Berberilerdi. Komutanları Tarık bin Ziyad da, su katılmamış bir Berberi idi.

O zamana kadar hiç gemiye binmemiş çöl çocuk-larından bazıları, gemi ile beraber kendilerini kaldırıp indiren karanlık denize ürperti ile bakıyorlardı. Alı-şık olanlar ise, bu durumdan zevk aldıklarını belli edi-yorlardı.

Tank bin Ziyad, Kont Jülyanus ile kaptan köşkü-ne çıktı. İkisi de, konuşmadan bir müddet durdular, ikisinin de düşündükleri ayrı şeylerdi. Tank, fethe çık-manın ürpertilerini ve zevkini duyuyordu. Yüce Allah'm adını duyurabileceği yerlere gitmenin heyecanı içi-n-deydi. Kont Jülyanus ise, yaptığı hareketin dehşetini duyuyordu. Fakat, Kral Rodrik'in el uzattığı kızı, göz-lerinin önüne gelince de, duyduğu kinin tesiriyle: «En doğru olanı yaptım!» diye düşünüp teselli buluyordu. Bir aralık yanındaki Tarık'a ve kaptan köşkünden,

156

aşağıda karartıları görülen îslâm Gazilerine sevinçle baktı. «Benim intikamımı bu yiğitler alacaklar. Titre Rodrik. Yaptığın kötülüğün cezasını çekeceksin» diye kendi kendine mırıldandı.

Tank bin Ziyad'm da ağzından, şu mısralar dökü-lüyordu :

«Bindik katranlanmış gemilere,

Allahü Teâlâ, nefislerimizi, mallarımızı ve ailemizi
cennet karşılığında bizden alır ümidiyle
Bu uğurda bir şey istersek kolaylaşır bize.
Hiç aldırmayız kanlarımızın akıp gittiğine,
Şayet kavuşursak, kavuşulması yüce olan şeye...»

Evet, Afrika'dan ispanya'ya doğru fetih için dört
gemi ilerliyordu. Bu gemiler, yedi bin Müslüman cen-
gâverini Avrupa yakasına ve fetihlere ulaştıracaktı.

Tank bin Ziyad, bu geçişin gece yapılmasını uy-
gun görmüştü. Düşmanın gözetiminden uzak olarak,
Endülüs'de uygun bir mevzi seçmeyi düşünmüştü.

Kont Jülyanus, sessizliği bozarak Tank'a sordu:
Neden bu kadar az erle hareket ettiniz?

Tank bin Ziyad gülümsedi :

Az değil ki tam yedibin yiğit!...

Ama Vizigot Kralının emrinde, en aşağı yüz-
bin kişilik ordu var.

Ne çıkar. Çokun aza yenildiğini çok görmüşüz-
dür.

Kont şaşırdı:

Umursamıyor musunuz?.. Zatinizin yiğitliği ko-nusunda bir
şey söyleyemem. Vücudunuzdan güç fiş-ktıyor; ama
erlerinizin hepsi öyle mi ya?

Siz, onlan bir cenkte görünüz. Arslandan fark-
lan yoktur evel-Allah! Aralarına girdikleri düşman birliklerini ezer
geçerler.

Hayret!... Siz Müslümanların, bizim sınırları-mıza kadar dayanmanızın sırrını şimdi anlıyorum ga-liba. Bu bir sır meselesi değil Kont cenapları; yürek meselesi.

Evet!.. Biz, Vizigotlar da bir zamanlar korkusuzduk. Roma İmparatorluğu gibi çok güçlü bir devlete meydan okumuş ve hattâ bu devleti yenmiştik. Atalarımız, Hun Türklerinin saldırısından korunmak ve yok olmamak için, Hadrianapolis (Edirne) civarında Romalılara başvurarak, iltica hakkı istemişti. Roma, bu isteği olumlu karşılamış ve Gotların yani kardeşimiz olan Ostrogotlarla biz Vizigotların, ülkesinin sınırlarından içeri girmemizi kabul etmişti.

Buraya kadar iyi. Fakat Roma sınırlarından içeri girdiğimizde, Roma subaylarının ve memurlarının çok sert davranışlarıyla karşılaştık. Yulardan beri bize kin besledikleri anlaşılan bu adamlar, sınırdan içeri girerken güya silah arama bahanesi ile yaptıkları araştırmalarla, altınlarımızı ve kıymetli mallarımızı ele geçirdiler.

Romalıların kaypak siyasetlerini bilen atalarımız da, silahların arabaların altlarına ve yatakların içlerine saklayarak, Romalıların, bunları bulmalarını önlemişler. Roma topraklarına girdikten sonra da, yeni hakaretler üzerine, gizlice Roma Ülkesine soktukları silâhları çıkararak, Roma'ya, isyan etmişler.

Boynuz borularım çalarak, savaş çılgınlıkları atarak, Romalılarla çarpışmaya başlamışlar. Bu arada da, önderlerinden kaçmış oldukları Hunlara haber göndererek, Roma'yi birlikte yağmalamak için yanlarına gelmeye-

davet etmişler.

158

Tank bin Ziyad sordu:

Hani Gotlar, Hunlar ile çarpışmış onların önle-
rinden kaçmışlardı ya?

Evet ama, Romalıların kendilerini yok edecek-
lerini düşünerek, eski düşmanları Hunlarla dostluk
kurmaya çalışmışlar. Bu yardım ve dostluk duygula-
rını kuvvetlendirmek için de, Roma'nın zengin şehir-
lerini birlikte yağma etmeyi teklif etmişler.

Peki Roma Devleti ne yapmış bu durum karşı-
sında?

—| Ne yapacak? Büyük telâşa kapılmış. İmpara-
tor Valens, Roma'da oturan yardımcı İmparator Gra-
tianus'u yardıma çağırmış... Fakat Gotlarm Hadriana-
polis (Edirne) civarında ilerlediklerini ve çok tehlikeli
olduklarını öğrenince, Roma'daki yani İtalya'daki ikin-
ci İmparatorun yardıma gelmesini beklemeden hare-
kete geçmiş.

Belki de mecbur kaldı. «Hunlar gelmeden, Got-
ları temizleyeyim!» diye düşünmüştür!..

‘öyle olsa gerek. Yoksa askeri bakımdan hata-lı bir hareket.
Sonra Hunlann gelip gelmeyecekleri de belli değildi.
Peki, sonra ne olmuş.

—| İmparator Valena, doğruca Hadrianapolis üze-
rine yürümüş. Orada ya da civarında Gotlarla karşı-
laşmış. Fakat acı savaş çığlıkıan atan atalarımın bal-
talan, öldürücü oklan, mızraklan ve gövdeleri biçen kı-
lıçlanyla askerinin hepsini kaybetmiş... İmparator Va-

lens, onnandaki bir oduncu kulübesine, iki sadık askeriyle birlikte sığınmış. Gotlarm, düşmanlanm, kan koku almış bir sırtlan gibi takip ettiklerini bilmeyen İmparator, orada kurtulabileceğini sanmış. Ama Gotlar, Valens'in oraya sığındığını görünce, önce kulübe-

159

nin pencerelerini ve kapısını ağaç kütükleri ile örtüp, sonra da kulübeyi ateşe vermişler ve İmparatorla yanındaki askerler, acı çığlıklar atarak kulübe ile yamp gitmişler.

Tarık bin Ziyad:

Korkunç bir şey! dedi.. Yakmak.. Düşman da olsa, yakmak çok zalimce bir hareket.

Yiğit atalarımın öfkelenedikleri zaman gözleri birşey görmezdi.

Yiğitlik odur ki, intikam alabilecek olduğu halde, intikam almaz ve af eder, insaflı davranır. Yiğit, zulümden kaçır. Kızdığı zaman, sabredip öfkesine hâkim olabilene, dinimiz müjdelir verir.

Tarık bin Ziyad, denizin çırpıntıları arasında batıp çıkan geminin sallanan direklerine baktı ve sözü değıştirdi :

Acaba sahile ne zaman varabiliriz?

Pek fazla sürmez, ulaşmak üzereyiz.

Kralın, bizim karşıya geçişimizden haberi var mıdır?

Sanmam!.. Hareketimiz büyük bir gizlilik içinde yürütüldü.

Kont bu sözleri söyledikten sonra, birden umulma-

dık bir soru sordu;

Ey Tank bin Ziyad! Ey Mağribli Gazi!.. Zaman zaman gözlerinden, beni, vatanına ve milletine ihanet etmiş bir kişi olarak gördüğünü belirtir bir anlam çıkartıyorum. Yanılmıyorum değil mi?

Tank ses çıkarmadı. Sadece, geminin bordasına çarpan dalgaların sesi ve kürekçilerin denize daldırıp çıkardıkları küreklerin fısırtısı duyuldu. Kont devam etti:

Senin yerinde ben de olsaydım, muhakkak ki aynı şeyleri düşünürdüm. Onun için sana kızmıyorum. 160

Bak, bu hareketimin sebebini sana kısaca belirteyim. Çünkü sahile yaklaşıyoruz.

Ben, Got asilzadelerinin ileri gelenlerindenim. So-yum, Roma'yı ele geçiren kahraman Got asillerine dayanır. Sizin Endülüs dediğiniz bu İspanya'ya geldiğimizde, yerli halkla çetin çarpışmalar yapmışız. Uzun süren bu çetin çarpışmalardan sonra, ülkeye tamamen hâkim olmuşuz. Topraklar, asiller arasında bölüşülmüş ve bize de Septe Komutanlığı verilmiş.. Çok önemli bir görev. İfrikiyye Bölgesinden gelebilecek saldırıları durduran büyük kale..

Asillerden biri olan iğrenç Rodrik, Kral Vizita'yı devirdikten sonra, tahtı ele geçirdi. Vitiza'nın oğulları, Luzitanya'mn sarp ve yalçın kayalıklarındaki şato-larına çekildiler. Rodrik'iri saldırılarını da, her defasında püskürttüler.

Rodrik'i, Krallık için bilhassa karısı kışkırtmıştı. Karısının büyük tesiri altında olan bu adam, kral olduktan sonra kendini tamamen eğlenceye verdi. Bir krala yakışmayan hareketlerle de tacını lekeledi. Bir krala değil de, bir sokak kabadayısına yakışacak işlerde bulundu. Kâh adamlarıyla av peşindedir; dilleri dışarı fırlamış tazıların peşinden, tavşan karaca kovalar. Kâh, meyhanelerde elde şarap taslan, sabahlara kadar eğlenir ve halkının kadınlarına, kızlarına sarkıntılık yapar.

Kont sustu. Biraz durdu. Tarık bin Ziyad, Kral hakkında duyduğu bu sözler karşısında bir iğrenti duydu. Ay aydınlığında, kontun yüzü bembeyaz gözüküyordu. Anlatmasına devam etti:

Bütün asiller, Kralın basitliğinden, kötülüğünden yaka silkmeğe başladılar. Ben.: Ah ben.. Kendime olan güvenimden, bu sefil adamdan çekinmedim. Ondan bana bir kötülük gelebileceğine ihtimal vermedim.

Endülüs Şahini -F.:

11

161

Bir kötünün yanından uzaklaşmak gerektiğini düşünmedim. Ama kötülerin neler yapabilecekleri, nereden saldıracakları bilinmez. Bu sefil adam, gözümün nuru, hayatımın son çiçeği, Sevgili Kızım Florinda'ma el uzattı.

Kontun sesi boğuklaştı. Tarık, onun gözlerinden süzülen yaşların parıltısını fark etti. Bir babanın acısına hürmet ederek, gözlerini, ulaşmak istedikleri sahile çe-

virdi. Üzülmüş ve utanmıştı.

Görüyorsun ya Mağribli yiğit! diye konuşmasını sürdürdü Kont. Sen bile bu sefil adamın yaptığından utanıyorsun. İşte, ben böyle bir adamdan intikam almak peşindeyim, ister vatandaşlarım bana «Hamidesin, ister tarihler benden «Ülkesine ihanet etti!» diye bahsetsinler, umurumda değil.. Yeter ki, O sefil Kral, kan selinde boğulsun!

Yine bir sessizlik oldu. Tarık, Kont'un, niye Kralı öldürmeye teşebbüs etmediğini ve böyle bir yola başvurduğunu anlayamadı.

O sırada, karşı sahilde yanan bir ışığın gittikçe büyüdüğü görüldü. Gaziler, fethedecekleri ülkenin sahiline yaklaşmışlardı.

* * *

Tarık bin Ziyad, karaya çıktıktan sonra, ay aydınlığında, toplanmış olan erlere bir göz attı. Yanma gelen komutan Mugis'e:

Gazilerin hepsi tamam mı ya Mugis? diye sordu. Tamam ya Tarık! Allahü Teâlâ'ya şükürler ol-sun, yedibin gazi, burunları kanamadan Endülüs'e çıkmış bulunuyorlar!

162

Tank, sırtında ağır bir yük taşıyormuşcasma endişeli ve sıkıntılı bir tavırla konuştu :

Çevreye devriyeler ve nöbetçiler çıkartınız. Ar-tık düşman ülkesindeyiz. İhtiyatı bir an bile unutma-mak lâzım!..

Bunlar yapımıştar ya Tarık!.. Daha karaya ayak basar basmaz nöbetçileri çıkardım.

Tarık'ı memnuniyetten yüzü parladı:

Sizlerle beraber çalışmak ve fetihlerde bulunmak büyük bir şans ya Mugis!..

Sağolun Efendimi.. Gaziler arasında da: «Ta-rık'ın bulunduğu ordu yenilmez!» diyorlar. Bizler için de, sizin yarımızda çarpışmak, sevindirici.

Öyle ise kalb kalbe karşı.. Şimdi, birlikleri yer-leştirelim. Uyusunlar, istirahat etsinler. Yarın, Yüce Allah neler gösterecek bakalım!..

Başüstüne!..

Mugis, emrindeki subaylara emir vererek, gazilerin sahilde yerleşmelerini ve istirahata çekilmelerini istedi.

Sabah ezanında bütün ordu ayaktaydı. Çıkan nöbetçilerin gözcülüğü altında sabah namazı kılındı. İmamlığı, ordu komutam olan Tank yapmıştı.

Namazdan sonra da komutanları toplayan Tank, durum muhakemesi yaptı. Bir dağın eteklerinde idiler. Deniz kenarındaki kumsal uzanıp gidiyordu. Sağ taraflarında, Akdeniz bütün güzelliğı ile ışıldıyor ve gazilere göz kırptıyordu.

Derin mavi sular, çöl çocuklarının çok hoşuna gitmişti. Bu berrak ve derin su, içlerinde ürpertiler uyardırıyordu.

O esnada, sahildeki gemilerin yanmaya başladıkları görüldü. Gaziler, heyecan ve dehşet içinde kaldı-

lar. Gemiler, kendilerini Ifrikiyye'den Endülüs'e getir-

163

miş olano gemiler neden yanıyordu? Düşmanlar, bu nu nasıl becermişlerdi? Sahile koşanlar ve arkadaşla rına bağırarak, gemilerin yandığını gösterenler, komu- tanlarının gür sesleri üzerine durdular. Başlarını geri- ye çevirdiler.

Başkomutan Tank bin Ziyad, hazırlanmış yüksek- çe bir yere çıkmış ve erlerin kendisine dönmelerini bek- liyordu.

Erler arasındaki uğultu azaldı azaldı ve nihayet ta- mamen kesildi. Şimdi, sadece sahili okşayan dalgala- rın sesi gelmekteydi.

Gazilerin, kendisini dinlemeye hazırlandıklarını gören Tarık bin Ziyad, denizin de sesini bastıran gür bir sesle:

Ey Mağribli Gaziler!» diye konuşmaya başladı. «Alevler içinde gördüğünüz o gemileri yaktıran benim. Ifrikiyye ile hiç bir bağlantımız kalmadı. Bunu iyi bi- lin. Şimdi önümüzde düşman, ardımızda deniz var. Sa- bır ve sebat ederseniz zafere ulaşırsınız ve Endülüs'ü fethederiz. Aksi halde düşman, hepimizi denize döker. Şimdi hazırlarımız ve nasıl çarpıştığınızı düşmana gös- teriniz, Allahü Teâlâ yardımcınız olsun!»

Bu konuşma, sanki yardımcı bir kuvvet gelmiş gi- bi, erleri coşturdu. Düşmanı yok etmek azmi ile göz- ler parladı ve hepsi az sonra, cenk hazırlığı içine gir-

di. Çünkü, karşılarına çıkacak düşmanın durumu bilinmiyordu. Komutanlar, onlara, her an hazırlıklı olmalarını söylemişlerdi. Kılıçlar bileniyor, mızrakların uçları sivriltiliyor ve elde tartılarak nasıl fırlatılacağı hesaplanıyordu. Aynı şekilde, yaylar ve oklar da gözden geçiriliyordu.

Bu silâhlardan başka, silâh yoktu. Hattâ, erlerin pek azı zırhlıydı. Pek fazla at da getirilememişti. Düş-

164

man yenilecek olursa, atlar vezirhlar, onlardan alınacaktı.

Tarık bin Ziyad, orada, askeri bir deha olduğunu ispatladı. Bulundukları bölgeyi gezerek, stratejik durumunu tetkik etti. Büyük komutanların, özelliklerinin de biri, budur. Cenk yapılacak yerlerin stratejik durumunu bilmek ve cenk yaparken bu durumdan faydalanarak, düşmana ona göre saldırmak ya da savunmada bulunmak.

Tank, ani bir saldırıya uğramamak için, ordugâhın etrafını kayalarla ve çalılarla tahkim ettirdi. Artık düşmanın ani bir saldırısından emin olunabilirdi; düşman saldırıya bile bu barikatları aşmıyorsa kadar, gerekli hazırlıklar yapılarak savunmaya ya da saldırıya geçilebilirdi.

Tank bin Ziyad, yine komutanlarla yaptığı bir görüşmeden sonra, Abdülmelik bin Ebi Amir'in komutasında, bir birliği, keşif için çevreye gönderdi.

Bu birlik, etrafı kontrol ederek ilerlemeye başladı. Vizigotların «Algeciras» dedikleri, Müslümanların da daha sonraları -el-Ceziretül-Hadra» diyecekleri yerin karşısındaki kalenin önüne geldiler, içersinde Vizigot askerleri bulunan bu kale, Müslümanlar tarafından kuşatıldı.

Abdûlmelik bin Ebi Amir, bu kaleyi muhakkak almak karandıydı; çünkü, aldığı talimata göre, arka da hiçbir düşman bırakılmamalıydı.

Gaziler, surlara tırmanmaya başladılar. İçerdeki Vizigot erleri onları durdurmaya çalışırken, Abdûlmelik bin Ebi Amir'i, vurucu güçle kale kapısından içeriye girmeye muvaffak oldu. Kısa zaman sonra, kale Müslümanların eline geçmiş ve kale burcunda ezan okunmaya başlamıştı.

165

O esnada Tank idaresindeki asıl İslâm Ordusu ilerlemeye başlamıştı. Müslümanlar, kısa zamanda, bu kalenin karşısındaki el-Ceziretu'l-Hadra Şehrini ele geçirdiler. Bu şehrin ele geçmesi, Müslümanların morallerini daha da yükseltti.

Tank, Abdullah'ın Musa bin Nusayr'a getirdiği ve onun tarafından çizilmiş deri haritayı önüne açarak, komutanlarla, durum muhakemesi yaptı. Kurtuba kuzeyde idi. Kurtuba'ya yürüme kararı alındı. Müslümanların «Kurtuba» dedikleri şehire, Vizigotlar da «Cordoba» diyorlardı.

İslâm ordusu, bir müddet deniz kenarında yürüdük-

ten sonra, kuzeye yöneldi. Kurtuba üzerine gidilecekti.

Asıl ordunun gözü kulağı durumunda olan keşif birlikleri, ilerde idiler. Kuzeye doğru bir miktar ilerlenmişti ki, keşif birliğinden dolu dizgin gelen bir atlı, heyecanla bir haber getirdi. Tarık'a :

Komutanım! dedi. İlerde bir düzlükte, çok sayıda düşman kuvveti, bizi bekliyor. Sayıları ne kadar var?, Sanırım yirmibeş otuz bin civarında! Yaaa!..

Tarık bin Ziyad, endişe etmekte haklıydı. Bir komutan olarak, emri altındaki bütün gazilerin sorumluluğunu omuzlarında taşıyan o idi. Vereceği yanlış bir karar, orduyu tehlikeye düşürebilir; ya da büyük bir yenilgiye yol açabilirdi.

Düşünmeye başladı. Alnında derin kırıışıklıklar belirmişti. Yanında bulunan Mugis'e:

Düşman, çabuk hareket edebilen bir askeri güce sahip anlaşrlan! diye konuştu. Çünkü bir anda bu kadar kuvvet toplamaları, herkesin yapabileceği bir iş değil!..

Öyle de olsa ne çıkar ya Tarık. Maşa-Allah, bizim erlerimiz de, cenkten yılacak kimseler değil. Bizans ile yapılan çarpışmalarda yiğitliklerini gösterdiler ve Rumları feci yenilgiye uğrattılar.

Tabii biliyorum ya Mugis! Evel-Allah hepsi birer aslandan farksız... Ama bize düşen de, bñlan en az kayıpla zaferlere götürebilmek ve asü orduyla çarpışmalarını sağlamak. Sanırım, bu bir genel valinin topladığı kuvvettir. Çünkü Kral olsa idi, asker sayısının yüzbin civarında ya da daha fazla olması gerekirdi.

Doğru düşünüyorsunuz ya Tarık!.. Öyle olsa gerek.

Tarık bin Ziyad, o büyük komutanlık vasfı ile doğru karar vermişti. İslâm Ordusunu karşılamaya çıkmış Vizigot kuvvetleri, Kralın değil, onun kız kardeşinin oğlu Asil Bencio komutasındaki ordu idi.

Asil Bencio, dayısı Kral Rodrik'in, Boskos (Beşkens) üzerine yürüdüğünü biliyordu. Çünkü Franklar, Beşkens ve Pamplona şehirlerine saldırmışlar ve Vizigotlara ağır kayıplar verdirmişlerdi. Franklardan, yaptıklarının öcünü almaya kararlıydı, Vizigot Kralı Rodrik.

İşte, bunu bilen Asil Bencio, dayısına bile haber vermeden, bir avuç kadar olduğunu öğrendiği Müslüman kuvvetini, tek basma karşılamaya hazırlanmıştı. Yirmibeşbin kişilik bir kuvvet toplamıştı ve Asil Bencio, Müslümanlann üçbuçuk katı kadar fazla olan bu ordu ile Müslümanları yok edip, büyük bir zafer kazanacağı inanandaydı.

Tank bin Ziyad ve emrindeki ordu, keşif kuvvetinin bulunduğu yere geldiği zaman, Asil Bencio kuvvetlerinin, geniş alanda kendilerini beklediğini gördü.

Derhal bir komutanlar toplantısı yaparak, arkadaşlarının da görüşlerini aldı. Mugis:

•

167

Yapacağımız iş, önce oklarla onları bunaltmak ve sonra kıskaç içersine alıp, onları yok etmektir! görüşünde bulundu.

Abdûlmelik bin Ebl Amir, bu görüşe itiraz etti:

Bu geniş alanda onları kıskaç almamız, sayı bakımından çok az olmamız dolayısıyla mümkün ola-maz! dedi. Bekir: öyle ise ne yapmamız gerekir? diye sordu.

Tarık bin Ziyad:

Yapılacak iş şöyle olmalı! diyerek, görüşünü belirtti: Bence, düşmanı burada beklemeliyiz, öne çıkaracağımız okçular, önce ok atışları yaparak, onlara zarar vermeli.. Sonra bu okçular, yana şu üzerinde bulunduğumuz dağın yamaçlarına doğru çekilmeli.. Düşman, ilerlemeye başlayınca, onları vadide karşılamak ve yanlara koyduğumuz kuvvetler de, arkalarından dolanarak düşmanı kıskaç içersine almalı.. Dar vadide sıkışacak düşmanı, kılıç darbelerimiz altında yok etmeye çalışmalı. Artık Yüce Allah'a sığınarak, işi burada halletmeliyiz!..

Diğer komutanlar da, Tarık bin Ziyad'ın teklifini

uygun buldular. Zaten, Başkomutanının bu görüşünden başka bir çıkar yol da yoktu. O, en doğru plânı ortaya koymuştu ve bu plân uygulanacak olursa, üçbuçuk kat fazla olan düşmanın yok edilmemesi için bir sebep yoktu.

Tank bin Ziyad'ın görüşü, uygulama alanına konuldu. Ordu vadinin içinde ve kenarlarında yer aldı. Yamaca yerleşen gaziler, düşmanın gözlemesinden uzak kalacak şekilde tedbir almışlardı.

Okçular önde mevzilenerek düşmanı beklemeye başladılar. Az sonra, besili ve çevik atlarının üzerindeki Vizigot kuvvetleri harekete geçti. Bunların arkalarından da, talimli yaya askerler geliyorlardı.

168

Asil Bencio, kazanacağı büyük zaferin hülyaları ile kendinden geçmişti. Dayısı, oğlu da bulunmadığı için bu büyük zaferinden dolayı belki de taht'a onu veliaht yapardı. Gerçi asillerin çoğu bunu kabul etmek istemezlerdi ama; o, kazanacağı bu zaferle pekçok kalbi kazanmış olurdu-, ve itirazlar da kökünden kesilirdi. Ve belki de Bencio'ya bir lâkap verilirdi: «Mağrib-ulan yokeden Bencio!». Oh ne güzel olurdu bu.

O her zaman Roma imparatorluğuna hayran kalmıştı. Lâ tini erin: «Magnus» yani «Büyük» unvanı verdikleri Pompeus, o Büyük Pompe gibi, unvan sahibi olurdu. Magnus Pompe, Roma'da meydana gelen o müthiş esirler isyanını kanla ve ateşle bastırmış, ele geçirdiği esirleri de, Roma'ya giden yolun iki kenarında haçlara gerdirerek, o büyük zaferini gelen geçen herkese duyurmamış, gözleriyle görmelerini sağlamıştı.

Kendisi de Müslüman esirlere öyle yapacaktı. Kurtuba'ya giden yolun iki tarafına haçlar diktirecek ve bu Müslüman esirleri, canlı canlı çarmıhlara gerdirecekti. Ellerinden, ayaklarından ve alınlarından çarmıha çivilenen esirlerin ölümleri iki üç gün sürerdi. Onların, ağlayıp inleyerek ve yardım isteyerek ölmeleri, başkalarına da ders olurdu. Bu arada, kendisinin de ne müthiş bir komutan olduğu söylenir ve krallık tah-tına adım adım yaklaşmış olurdu.

İşte Bencio, bu hayâller arasında yüzmektedir. Müslümanlar üzerine atını sürerken bunları düşünüyordu. Yanındaki Vizigot erleri, Germen cenk sanatını dünyaya ispatlamış yiğitlerdi. Onlara da birer unvan verecekti. Haklarıydı da, hepsinin,...

Vizigot atlıları, ok sahasına girdikleri anda, birden bire üzerlerine uçuşan, binlerce okun, boyunlarını, göğüslerini ya da atlarının çeşitli yerlerine saplan-

169

ması üzerine, şaşırdılar. Atlarından düşenler ya da atlan tökezlenip, üzerlerinden aşağıya uçanlar oldu.

İlk anda pekçok kayıp vermişlerdi. Arkadan gelen ikinci bir ok dalgası, birincisinden daha zararlı oldu. Hedef yaklaştıkça, Müslüman okçularının okları, daha da tesirli oluyordu. Boyunlarına veya göğüslerine saplanan oklarla, pekçok gururlu Vizigot eri, dünyasını değiştirdi.

Zarara uğramamış olanlar, Germenlere mahsus

olan o vahşi cenk çığlıklarını atarak okçulara yanaşmaya muvaffak oldular. Fakat bu defa da, okçuların arkasında bulunan mızrakçıların fırlattıkları mızraklar, güneş ışıklarında panldayarak ve yılan balıklan gibi kayarak bu cesur Vizigot erlerinin göğüslerine ya da boyunlanna saplandı; ve onlan atlarının üzerinden cansız olarak düşürdü.

Asil Bencio, böyle bir savunma görmemişti o zamana kadar. Atım hızla sürerken vahşi cenk çığlıklarından birini attı. Fakat o da ne?.. Karşısındaki Müslüman okçular, bir duman gibi dağılmışlar ve yamaçlara doğru kaçmaya başlamışlardı.

Bu defa karşılarında, ellerindeki kılıçlan kavramış olan, beyaz başlıklı ve entarili Müslüman erleri vardı. Bencio ve yanındaki süvariler onların aralanna girdiler.

Arkadan gelen talimli piyade erleri de, aynı şekilde Müslüman saflan içine daldı. Yer gök, tekbir sesleri ve Hıristiyan Vizigotlann:

Vur! Vur! Meryem İcini
Yetiş ya İsa! sesleri ile inlemeye başladı.
Müslüman erlerin tekbir sesleri, o zamana kadar sarsılmamış Vizigotlan yürekten sarstı.
Allahü Ekber! Allahü EkberL. Lâilahe illallahü
vallahü Ekber! Allahü Ekber ve lillahil hamd!..

170

Ardından da:

Alah!.. Allah!..-Allah!., sesleri, bütün Endülüs'ü sardı; en ücra köşelerine kadar yayılacak güçlü ve o

zamana kadar Endülsüslülerin duymadığı bir sestir bu..
Allah!.. Allah!.. Allah!..

Kılıçlar kalkıp inmeye başladı. Şimşeklenerek kalkıp inen bu kılıçlar, kısa zamanda gümüşü renkerini kaybedip, kızardılar. Kopan kelleler, ayaklar ve kollar yerlere düşmeye başladı. Çığlıklar, inlemeler, ulumaya benzer sesler, küfürler, zafer nidaları etrafı kapladı.

Müslümanlar, cenk ede ede içeri doğru çekiliyorlardı. Vizigotlar çengin heyecanı ile hiçbir şeyin farkında olmadıkları için, git gide ilerliyorlardı. Onların belirli bir yere geldiklerini gören Tank bin Ziyad, yanındaki borazancıya, borazanım çalması için işaret etti.

öten borazan sesi, kısıp geçilmesi emrini veriyordu. Güörn!.. Birden, sanki otların üzerinden geçen bir rüzgâr ya da vadiye dolan bir ırmak gibi, yamaçtaki Müslüman erleri, çekildikleri yerlerden çıkarak, düşmanın arkasını çevirdi. Fakat kısıpın dışındakiler kalmış olanlar da vardı.

Asil Bencio, sıkıştırıldıklarını görünce dehşete düştü. Tam kısıp girileceği sırada, atını döndürdü ve yanındaki yirmi yirmibeş atlısı ile kısıp kapanmadan kendini geriye atmaya muvaffak oldu.

O sırada, kısıp girmiş ve sıkışık bir vaziyete düşmüş olan Vizigotlar, Müslümanların kalkıp inen kılıçları altında can vermeye başladılar. Vadinin yanlarındaki okçular da, peşpeşe fırlattıkları oklarla, Vizigotların sayısını gittikçe azaltmakta ve kılıçları arkadaş-

larına, yardımcı olmakta idiler.

Kan gövdeyi götürüyordu. O dev gibi iri ve mağ-
rur Germen asıllı Vizigot cenkçileri, yedikleri kılıç dar-

beleri ya da boyunlarına ve göğüslerine saplanan ok-
larla, yıldırın inmiş kütükler gibi yere serilmekteydi-
ler. Çılgınlıkları, küfürleri, Bencio'dan yardım istemeleri,
ağlamaları yeri göğü tutmuştu.

Kıskacın dışına çıkmaya muvaffak olmuş olan
Bencio ve yanındakiler, gözyaşları içinde bir müddet
durdular.

Asil Bencio, isteksiz bir şekilde, atanı cenk meyda-
nına sürmek istedi ise de, komutanlarından Lopez, atı-
nın yularını tutarak:

Nereye Asil Bencio?... Ölmek ve bizleri de ye-
tim mi bırakmak istiyorsunuz? diye haykırdı.
Asil Bencio, üzgün ve kahrolmuş bir şekilde, başı
ile cenk meydanım işaret etti:

Yiğitlerim!.. Hepsi de mahvolacaklar!..

Başka bir komutan söze karıştı s

Yapacak bir şey kalmadı efendimiz!.. Biz de gi-decek
olursak aynı akibete maruz kalırız. Gidelim ve kuvvet
toplayarak Müslümandan öcümüzü alalım.

Doğru!.. Doğru!., sesleri yükseldi.

Bencio, bir müddet cenk meydanma ve .arkadaş-
larının yüzlerine baktı. Bu sabırsızlık gösteren yüzler-
de, aynı zamanda büyük bir korkunun ve dehşetin çö-

reklenmiş olduğunu gördü.

Müslümanlar, hepsinde dehşet uyandırmıştı. Orada daha fazla kalmanın, kendilerine büyük bir zarar getirebileceğini, vadideki Vizigotlan yok edecek Müslümanların, üzerlerine gelebileceklerini düşünen Bencio, bu düşünce ile sarsıldı ve :

Gidelim 1.. Yeni kuvvetler toplayarak onlardan öcümüzü alalım! dedi.

Atını geriye, mağlûpların gittikleri yola çevirdi. Asil Bencio, bu yenilgiyi bir türlü hazmedemiyordu. Valilik bölgesinde hemen asker toplamaya başla-

172

mıştı. Eli silâh tutan herkesi, askere çağırıyordu. İspanya'nın yerli halkı, Vizigotlann bu davetine pek uymak istemiyorlarsa da, Hıristiyanlık duygusu ile yine silâh altına koşuyorlardı.

Bencio, bu defa yirmibin kişilik bir ordu hazırlayabilmişti. Bu kuvvetle, Müslümanlar üzerine yürüdü. Şimdi, daha tedbirli hareket ediyordu. Tank bin Ziyad'm harp taktiğine göre değil, kendi plânına göre cenk etmeyi düşünüyordu.

İlk zaferden sonra ilerlemeye başlayan Müslüman kuvvetlerini Bencio, bu defa bir meydanda karşıladı. Fakat, ilk zaferden sonra, Bencio erlerinden atlar ve zırhlar, silâhlar ele geçirmiş olan İslâm Ordusu hazırlıklıydı; ve Vizigotlann cenk usullerini de az çok öğrenmişlerdi.

Tank bin Ziyad, cenk alanında da, kanatlara koyduğu atlılarla düşmanı kısaç içersine almaya mavuf-fok oldu. Asil Bencio, yine Tarık bin Ziyad'ın, cenk plâ-nına ve Müslüman erlerinin cengâverliklerine mağlûp oldu. Ve bu toy genç, cenk meydanında can verdi.

Tank bin Ziyad, bir miktar şehit verdiğini görün-ce, Kral ile yapılacak büyük cenk için bir miktar da-ha asker gerektiğini düşündü. İfrikkiye Genel Valisi Musa bin Nusayr'a haber göndererek, kendisine yar-dımcı kuvvetler göndermesini istedi; ve kazanmış ol-duğu ilk zaferi de bildirdi.

Kral Rodrik ile çarpışmadan önce, hem gelecek yardımcı erleri beklemek ve hem de ilerlemiş olduğu yerleri kontrol âltdnda tutabilmek için, gerekli çalış-malan yapmaya başladı.

Müslümanlar, artık Endülüs'te seslerini duyurma-ya başlamışlardı.

173

Ester ile Raşel, alış verişe çıkmışlardı. Raşel'in elin-de hasır bir sepet vardı. Abdullah'ın ayrılmasından sonra kendine gelemeyen Ester, hasta olmuş ve uzun zaman yatmışta. Raşel, onu çarşıya çıkararak gönlü-nü eğlendirmesini düşünmüştü. İşte şimdi de, çarşı-da yürüyorlardı; ama Ester'in uyur gezer gibi bir hali

vardı.

Giderlerken, birden yolda Vizigot atlıları gözüktü. Kalabalık, atlılara yol vermek için iki yana çekilmiş-lerdi. Aynı zamanda, halka da bir seyir çıkmıştı. Çün-

kü atlıların arkasında elleri bağı kadınların ve erkeklerin olduğu görülüyordu. Ata bağı bir ipin ucu da bu zavallıların eline bağıydı. Atların gidişine ayak uydurmaya çalışıyor; bazıları da yorgunluktan, yere serilerek sürükleniyorlardı.

Halkın kahkahaları arasında bu geçiş yapılırken, Ester'in gözü birine takıldı. Birden dikkatle bakmaya başladı. Sonra gözlerini yumdu; «Mümkün mü? O olabilir mi? Bana ne oldu böyle? Onu her yerde görür oldum! Bu büyük bir hastalık galiba?» diye kendi kendine konuştu.

Ardından yine gözlerini açarak o adama dikkatle baktı. Kalbi şiddetle atıyordu. Saçı sakalı birbirine karışmış bu adam o olabilir miydi? Abdullah.. Sevdığı ve gözlerinin önünden bir an bile gitmeyen yiğit.. Gözleri ona oyun mu oynuyordu.

Yanında duran Raşel'e baktı. Raşel'in de, o adama dikkatle baktığını ve sonra da :

Abdullah bu! diye fısıldadığını fark etti. O zaman yarulmadığını anladı.

O esnada, halktan bazı kişilerin, atlı askerlere : Hey çavuş? Kim bunlar? Bunları nereye götürüyorsunuz böyle? diye sordukları duyuldu.

174

Atının üzerinde bir general gibi kurumlu kurumlu duran çavuş, bir eliyle bıyıklarını burarken:

Devlete karşı çıkan serseriler bunlar!.. Çingeneler!.. Onlan taş ocaklarına götürüyoruz. Orada ya-

şadıkları cehennem hayatından sonra, askerlere el kaldırmak ne imiş görecekler! cevabını verdi.

Peki, bunlar için kurtuluş imkânı yok mu ki? Olabilir?.. On altın veren kimse, iki sene kadar kurtardığı adamı, köle gibi çalıştırabilir. Bu da devletin kefilliği altında olur. Kendisine yazılı bir de vesika verebiliriz. Ama kim yapabilir böyle bir şeyi.

Doğru!.. Doğru!.. Değer mi bu pis çingeneler için! sözleri arasında, atlılar hareket ettikleri sırada: Durun! diye bir ses yükseldi. Bütün gözler, sesin geldiği yere çevrildi. Bu Ester'di. Kendine hâkim olamamış, Abdullah'ı tamamen kaybedeceği endişesi ile haykırmıştı. O zamana kadar çok utangaç olan Ester'in şimdi kimseden utandığı ve sıkıldığı yoktu. Raşel, Ester'in bu haline hayret etti ve onun, Abdullah'ı ne kadar sevdiğini bir kere daha anladı.

Ester, parmağı ile Abdullah'ı gösterdi. Çavuşa.- Onu almak istiyorum!.. Kaç altın? diye sordu.

Askerler ve oraya toplanmış olanlar güldüler. Gülmeyen sadece Esterella idi. Abdullah'ı satın almak isteyen bu güzel kıza, kinle ve büyük bir düşmanlıkla bakıyordu. O arada halk arasından bir kaç ses duyuldu:

Yahudi kızı, en yakışıklı delikanlıyı saçtı!.. Güzellikten de anlıyormuş doğrusu!..

Ester, başka zaman olsa, bu sözler karşısında utançtan yerin dibine girerdi; ve belki de orada dur-

maz kaçardı. Fakat Abdullah'ı kurtarmak ve yine onunla konuşabileceğini düşünmek, ona bambaşka bir duygu vermişti.

175

Çavuş, yılışık birtavına

Daha önce de söylemiştimya güzel kız. Ver on altın, al onu! diye konuştu.

Ester, heyecanla:

Param alacaksın. Yalnız biraz beklemeniz lâzım! dedi. Sonra Raşel'e: «Raşel koş. Babamdanon, hayır hayır daha fazla altın al; ve gel.. Yalvarırım çabuk ol!» diye konuştu.

Ester'in duygularını çok iyi anlayan Raşel, bu sözleri iki ettirmeden bir yaban keçisi gibi fırladı. Sokağın tozlu yollarında koşmaya başladı. Az sonra, uzun eteklerinin koşmasını önlediğini görünce, eteklerini yukarı kaldırdı. Onun bu şekilde koşması, görenlerin gülmesine; ve gençlerin de lâf atmalarına sebep oluyordu. Ama Raşel'in de, bunları umursadığı yoktu. Ester'e yardımcı olmalıydı.

Aradan on dakika geçmemişti ki, Raşel aynı telâşla Ester'in yanına döndü ve bir kese uzattı. Göğsü, koşmanın verdiği yorgunlukla kalkıp iniyordu. Ester :

Getirdin mi? diye çığlık atarak keseyi aldı. Çavuşa doğru yürüdü ve kesenin ağzını açarak altınları saymaya başladı: Bir, iki, yedi ve on... Çavuş, paraları aldıktan sonra arkasında duran ere :

Satış vesikasını ver. Altınlar tamam! Şu, mah-kûmu da çöz. Kıza teslim et! emrini verdi.

Ester satış vesikasını alırken, Abdullah'ı ata bağ-layan ip kesildi ve askeri birlik hareket etti. Atların arkasına bağlı mahkûmlar, atların yürüyüşüne ayak uydurmak için yine koşmaya başladılar.

Esterella, Esteri ve Abdullah'ı gözden kaybedin-ceye kadar, dönüp dönüp onlara .baktı, içi kanıyordu. Sonra, başı önüne düştü ve gözyaşları içinde atların

176

peşinde koşmaya devam etti. Abdullah ile bulundu-ğu müddetçe, bu sıkıntılara rahatlıkla göğüs geriyor-du;ama onun yokluğu ile sanki dünyası kararmıştıve büyükacı çekmeye başlamıştı.

* * *

Giden topluluğun ardında, elleri bağlı olan Abdul-lah kalmıştı. Kalabalık yavaş yavaş dağılıyordu. Ester , ve Raşel, onun yanma yaklaştılar. Ester:

Abdullah! dedi. Beni tanımadınız mı?

Abdullah mı? Benim adım Abdullah mı?

Ester tekrar etti:

Evet. Bani tanımadınız mı?

Abdullah, -tanımadığını belirtir şekilde başını iki yana salladı. Ester, hatırlatmaya çalıştı. Fakat Abdul-lah'ın bu durumu, onu şaşırtmıştı:

Ben Ester.. Yasef'in kızı. Siz, babamı kurtara-rak evimize getirmiş ve bir gece de bizde misafir kal-mıştınız ya!..

Adınız da Abdullah idi!

Abdullah mı? Bilmem!.. Söyleyin bana, kimim?..

Kimlerdenim?

Ester ile Raşel göz göze geldiler. Raşel:

Hafıza kaybı!.. Herşeyi unutmuş! diye fısılda-

dı. Ardından da: «Ester, şansın var!.. O hiçbir şeyi hatırlamıyor, istediğine nasıl olabilirsin. Onunla evlenebilirsin!» diye fısıltı ile. devam etti.

Ester'in de gözleri parladı. Tatlı bir heyecanla, tepeden tırnağa kadar titredi:

Yürüyelim! diye fısıldadı.

Yürümeye' başladılar. Yoldakiler, iki genç kızla, yanlarında elleri bağlı olarak yürüyen delikanlıyame-

Cndülüa Şahini -F.:

12

«

177

rakla bakıyorlardı. Hatta, yoldaki çocuklardan biri anesine :

Anne, şunlara bak. Adamın elleri neden bağlı?
diye sordu.

Bu konuşma, Ester ile Raşel'i dalmış oldukları o heyecandan sıyıldı. Raşel, bir Yahudi kasabın dükkânına girerek, oradan aldığı bıçakla, Abdullah'ın ellerindeki ipi kesti.

Ester hayâllere dalmıştı. «Dualarım getirdi onu» diye düşünüyordu. Nasıl olsa herşeyi unutmuş. Evle-

nirim onunla. Ama, genç kızlık gururu da isyan ediyordu. «O başka bir kızı seviyordu; belki de onunla evlenmişti. Nasü kendime bağlayabilirim? Bu insanlığa yakışır mı? Gururum incinmez mi? Daima, onun bu hafıza kaybından istifade ederek onunla evlenmiş olduğumu düşünmez miyim? Beni sevmediğini bildiğim halde, onu kendime bağlamak beni kahretmez mi? No yapsam, bilemiyorum. Eve gideüm de, o zaman bir karara varırım!»

Eve girince, Ester ile Raşel, hizmetkârları çağırdılar. Abdullah'ın yıkanacağını söylediler. Abdullah, yıkandı ve temizlendi. Sonra, getirilen bir elbiseyi giydi.

* * *

Abdullah, Yasef'in evinde yaşamaya başlamıştı. Ester ve Raşel Yasef'e, Abdullah'ı nasıl bulduklarını; ve onun hafızasını kaybettiğini anlatmışlardı. Bu işe Yasef de şaşmıştı. Abdullah'ın, Ifrikiyye'nin hangi bölgesinde oturduğunu bilmediği için de, hafızası yerine gelinceye kadar kendisineyardıma olabileceğini dü-

178

sünmüştü. Bu maksatla da, Abdullah, Yasef'in mağazasında çalışmaya başlamışta.

Bu mağaza çok büyüktü. İçinde pek çok hizmetkârlar vardı. Jakop, Abdullah'a, iyi bir iş vermişti. Satış işlerini Abdullah yönetiyordu.

Ester, akşamların olmasını artık iple çekmeye başlamıştı. Çünkü, akşam olunca, Abdullah ile birlikte ba-

bası ve ağabeyi de eve geliyorlardı. Abdullah'ın evlerinde bulunması, Ester için büyük bir mutluluktı.

Bazı zamanlar: «Onu dualarım getirdi. Onun hafıza kaybından faydalanıp, evlenebilirim onunla!» diye düşünüyordu. Bu düşünceden sonra hayâller kuruyor ve mutluluktan gözleri parlıyordu. Ama bazı zamanlar da, gururu ayaklanıyor: «Ben ne yapıyorum? Ester, sen çok kötü bir kızsm. Hafızasımı kaybetmiş bir gencin bu durumundan istifade mi edeceksin? Nerede kaldı senin o gururun?..» diye kendi kendine söylüyor. Bir türlü kesin bir karara varamıyordu.

Bir iki kere, bu durumu Raşel ile görüştü. Raşel: Kaçırma bu fırsatı Ester! diyordu. Gururmuş!.. Ne gururu?.. Sen, güzel ,değil misin?.. Cordoba'da ve hattâ bu ülkede senden güzeli var mı?.. Eğer, çirkin bir kız olsaydın, Abdullah'm bu durumundan istifade etmiş olurdun; ama seninle evlenmek için can atmayacak kişi var mıdır bu diyarda?..»

Bu konuşmalar Ester'i teselli ediyor ve «Evet, doğru!» diye kendi kendine konuşuyor ve hayâllere dalıyordu. Raşel'in sözleri de kulaklarından çıkmıyordu: «Fırsatı bir defa kaçırırsan bir daha ele geçmez. Aklını kullan ve ondan faydalanmaya bak. Sonra, son pişmanlık fayda vermez. Talih kuşu bir defa konar, ikinci kez gelmez»

179

Evet, karar vermeliydi. Ama Ester'in bir karar vermesine zaman kalmadan, Cordoba'da çok önemli işler olmaya başladı.

Müslümanlar, boğazı aşmışlar ve Endülüs sahillerine çıkmışlardı. Kendilerini karşılayan Asil Bencio kuvvetlerini, darmadağın etmişlerdi. Her biri aslandan farksız olan bu Müslümanları durdurmak mümkün değildi ve şimdi Endülüs topraklarında da ilerlemeye başlamışlardı.

Bütün ülkede olduğu gibi, Cordoba'da da, büyük bir heyecan meydana geldi. Zenginler, yükte hafif pahada ağır mallarını hazırlıyorlar; ve kaçmak için plânlara kuruyorlardı. Bunlar, konaklarında atlar besliyorlar; ve arabaların içlerini erzakla dolduruyorlardı. Müslümanların yaklaştıkları anda, aileleri ile birlikte şehirden uzaklaşacaklardı. Tam bir bekleyiş içindeydiler.

Yahudiler ise, o kadar endişe etmiyorlardı. Hattâ için için seviniyorlardı, Müslümanların merhametini ve idareleri altına aldıkları insanlara davranışlarını bildikleri için, Müslümanların bir an önce gelmelerini bekleyenler bile vardı.

Ester, Abdullah'ın bu konuşmalar karşısında tavrını araştırıyordu. Fakat, onun Müslüman Araplardan bahsedildiği zaman, eski durumundan farksız bir havada bulunduğunu görünce de seviniyordu. Ester'in bütün korkusu, hafızası yerine gelebilecek olan Abdullah'ın, kendilerini terkederek gideceğini, düşünmekten ileri geliyordu.

Şehirde, büyük bir başı bozukluk başlamıştı. Müslümanların, Asil Bencio kuvvetlerini yenip ilerlemeye başlamaları, bazı bozguncuların ve çapulcuların hare-

kete geçmesine de sebep olmuştı.

Cordoba'daki askerî birliğin bir kısmının, Asil Ben-
cio tarafından alınmış olması ve bunların geri dönme-

180

mesi, apulculara büyük fırsat ve cesaret vermişti. Ar-
tık şehirde güpegündüz mağazalar ve evler soyulma-
ya başlamıştı.

Yasef, bunun için sıkı tedbirler almaya başlamıştı.
Geceleri bahçede para ile tutulan bekçiler dolaşırken,
kapıları da sıkı sıkı kapattırıyor ve kilitletiyordu. Ama
bütün bu tedbirler, gözü dönmüş apulcuları önleye-
medi.

Cordoba'nın ayak takımı, Yahudi evlerine saldır-maya
başladılar. Sıranın, Yasef'in evine de geleceğı bel-liydi.
Yasef, kapılan kapattırmış, para ile tuttuğı bir-kaç adamı
da silâhlendirmişti.

Bir akşam vakti, Yasef'in evi de, saldırıya uğradı.
Kırk elb' çapulcu, ellerinde sopalar ve taşlar olduğı hal-
de, saldırıya geçtiler. Kısa bir zamanda, bahçenin du-
varlarına tırmanıp bu duvarları aşan soyguncuları, üc-
retle tutulmuş adamlar da durduramadılar. Zaten bun-
ların da durdurmaya gönülleri yoktu. Çünkü, bahçeyi
harap edip çiçekleri çiğneyen soyguncular arasında bu
adamlar da yer almışlardı. Anlaşılan yapılacak yağ-
madan onlar da faydalanmak istiyorlardı.

apulcular, kapıyı kırmaya çalışıyor ve atıkları
taşlarla, pencerelerin paha biçilmez rengârenk camla-
rını şangır şungur yere indiriyorlardı. Ester, Raşel, Ya-

sef ve Jakop korku içinde bekliyorlardı. Dördü de korkudan kendisini kaybetmiş durumdaydı.

Evin içinde kendini kaybetmeyen bir tek Abdullah vardı. Abdullah, evdeki hizmetkârları, bir askeri tertibe sokmaya çalışmıştı. Yedi erkek hizmetkârın ellerine, sopalar ve yabalar vermiş, elden geldiğince, bunları silâhlandırmaya çalışmıştı. Kadın hizmetkârların, korkudan elleri ayakları tutmadığından, hiç olmazsa kapıların ardına ağırlıklar koymak suretiyle, yardıma olmalarını sağlamıştı. Abdullah da, bulduğu bir kılıcı

181

eline almış; yanına, ayaklarının dibine de, uzun bir demir boru koymuştu.

Pencereden baktığında, gelen bu çapulcuların ellerinde, odunlar yabalar taşıdıklarını gördüğü için, onların bu silâhlarına, demir boru ile karşı çıkabileceğini düşünmüştü.

Hizmetkârlara verdiği emire göre, kapı kırıldığında, önce kapıda bir karşıama olacak, içeri girmek isteyenler, eldeki sühâhlarla karşılanacaktı. Şayet, içeri girmeye muvaffak olanlar olursa, onlarla dövüşülecek, bunlar, ortadan kaldırılmaya çalışılacaktı. Eğer, gelenler, karşı durulmaz derecede kalabalık olacaklarsa, o zaman da, dövüşe dövüşe geriye, merdivenlere doğru çekilinecekti.

Merdivenlerden çekilme başlayınca da, yukarda, merdivenlerin başında bekleyenlere iş düşecekti. Başlarında Jakob'un bulunacağı kadın hizmetkârlar, kaynamış suları, gelenlerin üzerlerine boca edeceklerdi.

Gerçi, bu müthiş bir şeydi, korkunçtu; fakat canlarını, namuslarını kurtarmak için böyle hareket etmek mecburiyeti vardı; ve bu plânı hazırlayan, yine Abdullah idi.

Yasef, Ester ve Raşel, soluk almaktan çekinerek, Abdullah'ın çalışmalarına bakıyor ve heyecandan yerlerinde duramıyorlardı. Çapulcuların naraları, küfürleri ve haykırışları duyuluyor, kapı zorlanıyordu.

Ester, önceleri, Abdullah'ın aldığı tedbirleri korku ve üzüntü ile karşılamıştı; ama dışarıdan gelen ve artık insan sesi olmaktan çıkıp, birer canavar ulumasına benzemeye başlayan sesleri duyunca, Abdullah'a minnetle bakmaya başladı. Onun aldığı bu tedbirlerin ne kadar yerinde olduğunu o zaman çok daha iyi anladı.

182

Yasef de, eli ayağı dolanmış bir durumda şaşkın şaşkın dolaşırken Abdullah'a sevgi ve minnetle bakıyor ve onun, evlerinde bulunmasını, bir lütuf olarak görüyor; Abdullah için dualarda bulunuyordu.

Abdullah'ın mert tavırları kısa zamanda, Ester'in de, Raşel'in de, Yasef'in ve Jakob'un V6 hizmetkârların morallerini düzeltmiş, heyecanlarını dindirmişti. Hattâ diyebiliriz ki, hepsini yüreklendirmiş, Ester ve Raşel, kendilerini toparlayarak, sulann kaynadığı kazanların basma gidip, kepçeleri ellerine alarak, gelecek düşmanı karşılamaya hazırlanmışlardı.

Abdullah, elinde kılıcı, kapının önünde, hizmetkâr-

larla bekliyor, gülümseyerek onları yüreklendirmeye de çalışıyordu. Gerçekten de bu zavallı hizmetkârların, hepsinin yüreklendirilmeye ihtiyaçları vardı. Çünkü kapıya inen darbeler ve gelen uğultu ve ulumaya benzer sesler, hepsini korkudan titretiyordu. Belki de birden karşılarına dikilecek silâhlı bir soyguncu hepsini de kaçırabilirdi. Ama, Abdullah'ın gülümseyerek kendilerine bakması ve onun sanki bir çocuk oyununda bulunur gibi sakin durması, cesaretlerini arttırıyordu.

Şimdi dışarıdan gelen şeşler değişmişti. Abdullah, kapıya doğru, kulak verdi. Demir kapıya indirilen darbeler şimdi daha değişikti. Anlaşılan odunlarla indirilen darbelerin bir tesiri olmayacağını anlayan adamlar, demirlerle, kapıyı kırmaya çalışıyorlardı.

Kulakları sağır edercesine gelen gürültü arasmda, Abdullah, bir hizmetkârı çağırırdı. Aklına bir düşünce gelmişti. O zamana kadar niye düşünemediğine, kendisi de hayret etti. Hizmetkâra:

Çabuk koş, Jakob'a haber ver. Pencereden, kapının önünde birikmiş olanların üzerlerine kaynar su dökmeye başlasın! emrini verdi.

183

!

Hizmetkâr, artık bir başkan olarak gördüğü Abdullah'ın bu emrini tekrarlatmadan, bir asker gibi koştu. Merdivenleri tırmandı ve Jakob'a, Abdullah'ın em-

rini bildirdi.

Abdullah, Jakob'un, kararsız bir tavırla beklediğini görünce:

Jakob, Hey Jakob!.. Duymadın mı. Çabuk, de-dğimi yap. Yoksa kapı kırılmak üzere. Ne diyorsam hemen yap! diye haykırdı.

Gür ve erkek sesi, bütün gürültüleri bastırmıştı. Hizmetkârlar da, heyecanla ve biraz da kızgınlıkla Jakob'a baktılar. Jakob'un evin efendisi olduğu unutulmuştu. Şimdi onlar için efendi, Abdullah idi. İdareyi o almıştı. Dirayeti ve mertliği ile herkesin gönlünü kazanmıştı.

Ester bile, ağabeysinin kararsız bir tavırla durması üzerine dayanamayarak:

Jakop!.. Ne duruyorsun?.. Abdullah, sana ne demişse yapsana! diye çıkışmak zorunda kaldı. Jakop, kaynar suya daldırdığı bir kepçeyi kaldırırken, kadın hizmetkârlara:

Herkes, kepçelerini doldurarak, beni takip et-sin, Pencereden, eve girmek isteyenlerin basma kay-nar sulan dökeceğiz! diye bağırdı.

Sularını dolduran kadınlar da Jakob'u takip ettiler. Tam kapının üstündeki pencereye yanaşan Jakob, suları aşağıdakilerin üzerine attı. Aşağıdan çığlıklar, haykırımlar, uluma sesleri gelirken, kadınlar da, sularım aşağıya boca etmeye başladılar. Bu artık, bir kannca

sürüsünün gidip gelmesi gibi birbirini takip etmeye başladı.

Aşağıda, kapı önünde birikmiş olanlar, öyle sıkışık bir durumda idiler ki, birden geri çekilemediler. Haşlananlar, acı çığlıklarla kapının önünden uzaklaş-

184

maya çalıştılar. Ama ne mümkün, öyle bir kenetlenme vardı ki..

Sular, çevredekilerin üzerine de saçılınca küfürler ve inlemeler, «Yandım, anam» avazeleri ile kaçışmalar başladı. Fakat, üstlerindeki, yağmuru önlemek için yapılmış bir çıkıntı sayesinde, kaynar suların, üzerlerine dökülmesinden kurtulmuş olanlar, büyük bir inatla demir tokmakla kapıyı dövmekte devam ediyorlardı. Kapıda bir çatırdama başlamıştı ve rezelerden biri yerinden fırladı.

Abdullah, yine yanındaki hizmetkârlardan birine-. Çabuk Ester'in yanına git. Ona de ki -. Ateşe daha fazla odun atsinlar ve yukarda kaynar su dökcekler iki kışıma ayrılslar. Bir kısmı, pencereden kaynar su dökerek, kapıdan girmek isteyenleri önlesinler. İkinci kısım da, verdiğim talimat üzere yine merdivenlerin başmda beklesinler. Şayet gelenler kalabalık olup, merdivenlere çekilecek olursak, gelenlerin üzerlerine kaynamış sulan döksünler.

Hizmetkâr koşarak Ester'e durumu bildirdi. Abdullah'ın bu plânı çok yerindeydi. Pencereden dökülecek kaynar sularla, başkalarının eve girmesi önlene-

cek, kapıyı kınp girmeye muvaffak olanlar da, kendisi ve hizmetkârlar tarafından temizlenecekti.

Onun, ne kadar isabetli karar vermiş olduğu da, sonraki olaylar, sonunda anlaşıldı.

Kapı, ikinci ve üçüncü darbelerle büyük bir.gürültü ile yıkıldı. Ardından da kulaklan sağı- eden zafer çığhklan ile çapulcular içeri dolmak istediler. Fakat ummadıkları bir durumla karşılaştılar.

Abdullah, kavisler çizerek indirdiği kılıçla üç - dört kişinin yüzünde, kollarında ve göğsünde çizikler yaptı. Dahaöldürücü darbeyi vurmak istemiyordu. Vücutla-

185

nda kesik darbeleri almış olanlar, ulur gibi sesler çıkararak, kendilerini geri atmak istediler. Fakat arkadan gelen yeni bir dalga onları öne doğru itti.

Bu defa da, Abdullah'ın vuruşlarından cesaret alan hizmetkârların indirdiği sopa darbeleri işi tamamladı. Öndeki adamlar yere serildiler.

Başka, Yahudi evlerini soymuş olan bu soyguncular, öteki evlerin hiç birinde böyle bir karşı koyma ile karşılaşmamışlardı. Bu savunma onları şaşırttı ve korkuttu. İleri çıkan dört soyguncu daha yerleri öptü. Fakat, yukarıda kaynar su atanların gafletlerinden istifade eden çapulcular, kırılan kapıya koşmuşlardı. Bunlar yeni bir saldırı yaptılar. Abdullah'ın kalkıp inen kılıcı, bir iki kişiyi yere sererken ötekiler de tırmıklarını ileri uzatıp hizmetkârlara saldırdılar.

Hizmetkârlardan biri, boğazma saplanan bir tırmıkla yere serilince, diğerleri korku ile geri çekildiler. Onların dağılması karşısında, büyük bir felâkete uğrayacaklarını, daha doğrusu Ester ile Raşel'in ve diğer hizmetkâr kızların çok feci bir durumla karşı karşıya kalabileceklerini düşünen Abdullah, bir nara atarak, hizmetkârları yüreklendirmeye çalıştı ve ayaklarının ucundaki demir boruyu alarak, hizmetkârı öldürmüş olan soyguncunun basma indirdi.

Tok bir ses duyuldu ve hizmetkârı öldürmüş olan soyguncunun başının dağılarak, yere serildiği görüldü.

Ardından bir diğeri, göğsüne rastlayan demirle ikiye büküldü ve kendini güçlkle geriye atabildi. Şimdi çarpışma, en kanlı safhasına girmişti. Ayaklar, yerdeki cesetlere ya da kan gölcüklerine takılıyor; sendeleyerek dövüşçüler yine kendilerini toparlayarak kavgaya devam ediyorlardı.

Abdullah, göz ucuyla hizmetkârları da kontrol ediyor ve arasına onlara da bağırarak talimat veriyordu :

186

Hey tzak! Dikkat et. Tırmığımı ileri doğru uzat!
Sen işmoil, sağdakileri bırakma!

Çarpışma bir ölüm kalım meselesi halindeydi.

Gerçi, avluya dolmuş olanlardan başka, kapıdan yeni gelenler yoktu ama; içeri girmiş olanlar da soyguncuların en gözü pek olanları idi.

Beş tanesi yere serilmişti. Abdullah'ın adamların-

dan ikisi de yerde yatıyorlardı.

Soyguncular, kendilerine karşı çıkanların liderinin Abdullah olduğunu anladıklarından, üç tanesi, öldürmek için ona saldırmıştı. Ellerindeki tırmıkları ve demir sopaları dürtüyor, savuruyor ve onu yok etmek istiyorlardı. Fakat, karşılanndakinin yenir yutulur bir lokma olmadığını da, kısa zamanda anlamışlardı. Çünkü Abdullah, şaşırtacak kadar hızla ve çeviklikle hareket ediyor; gelen bütün öldürücü darbeleri savuşturuyordu.

Adamların en irisi:

Bu ne biçim adam be?.. Hayatımda böylesine rastlamadım!., derken ondan geri kalmayan irilikteki diğeri biri de:

Böyle giderse bizleri de temizleyecek! diye homurdanıyordu.

Kapının önünden gelen bir takım bağırılardan sonra, içeri iki adam kendilerini attılar. Bunlar da, soyguncu idi; ve pencereden dökülen kaynar suların altından kurtularak içeriye girmeye muvaffak olmuşlardı. Fakat, dökülen bu sulardan onlar da az bile olsa nasiplerini almış olacaklar ki, can acısı ile ulumaya:

Mahvedelim hepsini!.. Sağ bırakmayalım hiç birini de!., diye bağırmaya başlamışlardı.

İki arkadaşlarının yardıma gelmesi, içerdikleri güçlendirdi. Gelenleri yardıma çağıran, soyguncular yeni hamlelere başladılar.

buğu kâh döndürerek ve kâh ileri uzatarak hem savunmaya ve hem de hamle yapmaya başladı. Fakat, yandaki hizmetkârlardan birinin daha yere devrilip katılıp kalması üzerine, soygunculardan vahşi zafer çık-lıklarının geldiğini duyunca yana baktı.

Durum çok kritikti. Hizmetkârlardan ancak üçü çarpışabiliyordu. Biri de merdivenlere çekilmiş, kan akan kolunu tutmaktaydı. Soyguncular adım adım ilerliyorlardı.

Şayet, merdivenlere geri çekilen hizmetkârlarla arasına girecek olurlarsa, mahvolurdu. Bu gözü dönmüş adamlar, onu parça parça ederlerdi. Aniden karar verdi. Elindeki silâhı bir ölüm pervanesi gibi döndürürken bir nara attı.

Karşısındakiler, bu zorlu saldırı karşısında bir adım gerilirlerken, bir tanesi alnına yediği demir çubukla yere serildi. Bu gerileyiş de, Abdullah'a yetti. Bir iki adımda merdivenlere ulaştı.

Hizmetkârlar da, onunla beraber merdivenlerde idiler:

Yılmayın! Dövüşün! diye haykırdı Abdullah. Ardından da: «Ester! Artık iş size düşüyor!» diye bağırdı.

Çünkü soyguncular, merdivenin yanlarında yığılmışlardı. Onlar da dövüşün heyecanı ile, yukarda bekleyenleri unutmuşa benziyorlardı. Fakat bu unutkanlık da onlara pahalıya mal oldu.

Ester'in ve diğ&er hizmetkâr kadınların yukardan boca ettikleri kaynar sular onları yıkadı

Acı çığlıklar, ulumaya benzer sesler, küfürler inlemeler etrafı sardı. Korku ile başlarını yukarı kaldıran adamlar, gelen yeni bir su dalgası ile karşılaşınca bağıarak gerisin geriye kaçışmaya başladılar.

188

Üzerlerinden dumanlar çıkan bu adamlar kırılmış kapıya hücum, ettiler. Abdullah ileri fırladı, hizmetkârlar da peşinden...

Kapıda bir sıkışma olmuştu. Arkadakiler yalvarır ulumalarla, öndekilere, çabuk çıkmaları ve kendilerine yol vermeleri için yalvarmaya başladılar. Tabii bu arada, iki tanesi arkalarından yedikleri darbelerle dizleri üzerine çöktüler ve kapının boşalması üzerine de, acı acı bağıırıp, ağlayıp inleyerek kaçmaya başladılar.

Abdullah, .peşlerinden fırladı. En arkada kalmış iri soyguncu, onun üzerlerine doğru geldiğini görünce elindeki demiri Abdullah'a doğru fırlatıp kaçmaya başladı.

Demir çubuğun ucu, korunmaya çalışmasına rağmen Abdullah'ın alınına geldi; ve Abdullah, yıldırım çarpmışçasına yere devrildi.

Onun yıkıldığını görmemiş olan hizmetkârlardan ikisi, o cesaretle, soyguncuları sokakta bir müddet kovaladılar.

Ester, kapının eşiğine Abdullah'ın yıkıldığını görmüş ve bir çığlık atarak, merdivenleri ikişer üçer atlayarak inip, onun baş ucuna gelmişti.

Derhal, üç dört kişi Abdullah'ın kollarına girerek, onu kaldırdılar ve yukarda hazırlanan yatağa uzattılar. Hava kararmaya başladığından, yakılan mumların ışığında, hizmetkârlar, evin avlusundaki ölüleri dışarı atarlarken, Ester ve Raşel de, Abdullah'ın bakımı ile uğraşmaya başladılar.

Abdullah'ın ahunda açılan bir yaradan kan akıyordu. Ester, bu kam durdurmaya çalıştı. Sonra yarının etrafına iyileştirici merhem sürüp Abdullah'ın başını sardı.

Abdullah, kendinde değildi. İnleyerek yatıyordu. Yasef de gelerek, minnetle ona baktı.

189

Elster! Ah Ester!.. Bir masal kahramanı gibiydi o. Samsoon'dan farksızdı. Analar yiğitler doğuruyormuş.. Bir de iyi olduğunu görebilsek! diye kızı ile konuştu.

Babeasının, Abdullah'dan bu şekilde sevgi ile bahsetmesi, Ester'i çok sevindirdi. Demek ki Abdullah, herkesini kalbini kazanmasını bilen bir erkekti. Ester de, her genç kız gibi, sevdiği erkeğin üstün bir kişi olmasından büyük memnuniyet duyuyordu.

Bu arada, hizmetkârlar, üzerlerine düşen görevi

yapmışlar, avluyu temizlemişler; kanları silmişler ve kapıyı d;a, elden geldiğince tamir edip yerine oturtmuşlar ve ^yapılabilecek herhangi bir saldırı için de, kapının ardına barikatlar yaparak içeri girilmesini önleme tedbirini almışlardı.

O hüyük korkudan sonra, Ester'ü şimdi en büyük düşüncesi, Abdullah idi. Her seven insanın, sevdiğinin üzerine titremesi gibi o da, Abdullah'ın ölebileceğim ve onu kaybedebileceğini düşünüyor, ve bu düşünce il«e gözleri yaşıyordu.

Raş;el, onu teselli ediyor; bu yaranın öldürücü olmayacağı, sabah, Abdullah'ın gözlerini açacağım söyleyerek,, onu teselli ediyordu.

Onun dövüşmesini gördün Ester! diyordu. Bir destan İkahramanından farksızdı. Tabii, böyle bir kavgaya, onu ne kadar yormuştur. Üstelik, alınma o darbeyi de yesyince, bu şekilde yatması ve kendinden geçmiş olması «olağandır. Silk at kafandan o kötü düşünceleri. Artık: mutluluklar sizindir.

Bu sözler, Ester'i sevindiriyor ve endişeden kurtuluyordu.

** *

190

Sabah olduğu zaman, Abdullah hâlâ gözlerini açmamıştı. Ester, Raşel ve Yasef ile Jakop, heyecanla onun baş ucunda bekliyorlardı. Saat on sıralarında, Ester, hafif bir çığlık attı. Abdullah, gözlerini açmıştı.

Ester:

Abdullah nasüsm? diye sordu.

Neredeyim ben?

Bizim evimizde?

Arkadaşlarım nerde ve benim burada işim ne?

Ester, sırtından soğuk bir rüzgârın geçtiğini hissederek gibi oldu. Raşel ile göz göze geldi. Raşel, başı ile, konuşmasını işaret etti.

Ester, Abdullah'a cevap verdi:

Arkadaşların mı? Bizler senin arkadaşınız ya?

Tarif bin Malik, Bekir, Ahmet neredeler?

Anlatayım!.. Bak Abdullah, sen bir aralık hafı-zam kaybetmişsin. Bir müddet çingeneler arasında ya-şamışsın.

Çingeneler mi?.. Tamam, tamam.. Hatırlıyorum. Esterella,' Pedro.. Nerede şimdi onlar?

Bilmem!.. Seni, tutuklamış olan ve taş ocaklarına götüren askerlerin elinden aldık.

Nasıl yani?

Para ile. On altına!..

Abdullah, gülmeye başladı:

Demek bana on altın değer biçildi ha?

Onlara göre öyle-, ama bize göre değil. Dün-yanın altınlarına bedel iş yaptın, bizim hepimizin, bu evde yaşayan herkesin hayatını kurtardın.

Kim olsa yapardı. Haksızlık karşısında, kötülükler karşısında duramazdım ya!

Yasef:

Herkes yapmazdı Abdullah, genç yiğit! dedi.

Sanarninnettanz hepimiz de. Bak Jakop, sana söy-

191

lüyorum. Onun bize yaptığı iyiliği unutma; ve Abdul-

lah'ın her zaman yanında ol. Sana vasiyetim budur
oğul!

Jakop başını eğdi:

Olurl diye mırıldanırken, Abdullah'ın yüzü kı-zardı.
Yerinden kalkmak için üzerindeki örtüleri yana kaydırđı.

Ester:

Nereye?.. Kalkmayınız. Yaralısınız ve yatmalı-
sınız! diyerek onu önlemek istedi. Abdullah:
Arkadaşlarımın yanına gitmem lâzım! cevabını verdi.
Onların, düşmanla çarpıştıkları bir sırada yatak-ta
yatamam.

Fakat hastasınız, yaralısınız!..

Kendimi topladım. Lütfen bana izin veriniz!

Ester, kalbinin buz kesildiğini hissetti. İşte kork-
tuğu başına gelmişti; ve hafızası yerine gelen Abdul-
lah, onu terkedip gidiyordu. Ve bu gidiş de, belki ar-
kadaşlarından ziyade hanımına idi. Bu düşünce, kal-
bini burktu. Gözleri yaşanr gibi oldu.

Abdullah kalkmıştı. Yasef'e baktı; Yasef:

Gidebilirsin yiğit! dedi. Bize yaptığın iyiliği unu-
tamayız! Kapımız, sana, her zaman açıktır. Hey işmoil,
çabuk ahırdan Abdullah'a verdiğimiz o beyaz atı çı-
kar!..

Kısa bir zaman sonra, Abdullah beyaz ah ile bah-
çeden çıkarken, bütün ev halkı, peşinden el sallıyor-
lardı. Dışarıdan bir şey hissedilmiyordu ama-, Ester'in
kalbinde fırtınalar kopuyordu; ve Ester'in içi kan ağ-
lıyordu.

Abdullah, bir gün yolculuktan sonra, Müslümanların bulunduğu karargâha yaklaşmıştı. Yollarda, Müslümanların önünden kaçan halk görölüyordu. Hepsi paniğe uğramıştı. Gıcırdayarak giden arabalara es-

192

yaların yüklemiş bu insanlar, Abdullah'a geri dönmesi için ikazlarda (uyanlarda) bulunmuşlardı. Abdullah, bu insanların, boşuna korktuklarını bildiği İçin, korkmamalarını, Müslümanların silâhsız halka dokunmayacağını, onlara söylemişti; ama dinleyen kim. Korkan bu insanlar, kafalarıyla değil de, ayaklarıyla düşünüyorlardı.

Abdullah, bu gidiş sırasında içinin tatlı bir ürper-tiyle dolduğunu hissediyordu. Arkadaşlarına kavuştuğu zaman, onlara hanımını, Zehra'yı soracaktı. Demek, Tarifin birliği ile yapılan o çarpışmada basma yediği darbe ile hafızasını kaybetmişti. O andan beri uzun bir zaman geçtiği anlaşılıyordu. Acaba, Zehra, ne yapıyordu. Belki de, onu ölü zannediyorlardı. şimdi arkadaşları da, Zehra da, onu karşılarında görünce acaba ne yaparlardı?..

Ertesi sabah, Müslüman ordugâhına varan Abdullah'ı, keşifteki birlik karşıladı. Bu birlikte, Bekir de vardı. Abdullah'ı görünce gözlerine inanamadı. Abdullah, başından geçenleri anlattı. Herkes, onun başından geçenlere hayret etmişlerdi.

Abdullah, Bekir ile yalnız kalıp, Zehra'yı sormak istiyordu. Fakat nedense Bekir de, sanki yalnız kalma-

mak için çareler araştırır gibi idi.

Abdullah, sonunda dayanamayarak:

Bekir! dedi. Şöyle bir kenara çekilip seninle başbaşa görüşmek istiyorum!

Bekir:

Biraz işim vardı! gibilerden sözler gevelemeye başlayınca:

Bana bak! dedi. Şöyle kenara gel bakalım! Fazla değil, sana birşey soracağım!

Ve Abdullah, böyle söyleyerek, Bekir'in kolundan tutup onu bir kenara çekti:

Endülüs Şahini -F.: 13

193

Söyle bana! dedi. Zehra nasü? Hanımımı sormakta bir suç yok ya?

Bekir'den ses çıkmadı.

Neden susuyorsun yav?.. Konuşsana!.. Sana

Zehra'yı sordum! Bacının sıhhati nasıldı?..

Ne oluyor sana be Bekir?.. Dilini mi yuttun birader?..

Sonunda Bekir başını kaldırdı. Gözleri yaşlıydı.

Abdullah, büyük bir halsizlikle :

Yoksa?.. Yoksa?.. diye mırıldandı.

Bekir başını salladı ve sonra konuştu:

. — Onu kaybettik Abdullah!.. Senin ölüm haberini duyunca çok fena oldu. Yemekten içmekten kesildi. Her yerde seni görür oldu. Abdullah'ım ölmedi; o yaşıyor. Bırakın beni, Endülüs'e gideyim ve onu bulayım! demeye başladı. Aklından şüphelenir olduk. Ardından ağır bir hastalığa yakalandı. Hekimler gelip ona baktılar ve «yaşama isteği yok, kurtulması mümkün de-

ğil!» dediler. Beş gün hasta yattı ve dünyasını değış-tirdi, sevgili kardeşim!..

Abdullah, dondu kaldı. Sevdiğinin ölümüne inan-mak istemeyen her insan gibi:

Olamaz! diye fısıltı halinde konuştu. Sonra, iki arkadaş acı içinde ve göz yaşları arasında birbirlerine sarıldılar. Biri hanımı, diğeri de kızkardeşi için ağlı-yordu.

* * *

Müslümanların, kendilerinden sayıca çok fazla olan Asil Bencio kuvvetlerim yenmiş olması, Toledo- sara-yında büyük yankılar yaptı.

194

Todemir adlı Kral Vekili, Franklar üzerine gitmiş olan Kral Rodrik’ei bir haberci ile şu mektubu gön-derdi :

«Ülkemize gökten mi indiklerini yoksa yerden mi çıktıklarını bilemediğimiz bir kavim geldi!»

Müslümanları bu şekilde tarif eden Kral Vekili, onların kazanmış oldukları zaferi de bildiriyor ve Asil Bencio’nun ölümü için krala baş sağlığı diliyordu.

Kendilerini cenk meydanlarının yenilmez savaş-çıları sayan Germen asüh Vizigotlar, önce Müslüman-ların bu zafer haberlerine inanmak istemediler. Fakat Bencio’nun iki defa üst üste yenilmesi ve ikinci çen-

ginde de, cesedinin cenk meydanında kalmış olması, şüpheye yer bırakmıyordu. Gelen haberler de moral-leri bozacak şekildeydi: Müslümanlar, müthiş cenk ediyorlardı ve karşılarına çıkan rakiplerine, insanın içine işleyen cenk naralarıyla saldırıp biçip geçiyorlardı.

Onların karşılarında durabilmek mümkün değildi. Şehirlerde hareketler başlamıştı. Halk arasındaki söylentiler, daha da korku vericiydi: Müslümanların komutanı Tarık bin Ziyad'a ve erlerine, kılıç ve ok tesir etmiyordu. Zaten bu yüzden onlar, zırh giymiyorlar, gömlekle çarpışıyorlardı.

Tarik bin Ziyad'ın elinde belki de Odin'm kılıcı vardı. Çünkü bu kılıç çatıştığı kılıçları kırıyor ve zırhlı erleri ikiye biçiyordu.

Hem Müslümanlar cenk sırasında şekil değiştiriyor; arslan ve pars haline geliyorlardı. Güçlü kolları ile, Vizigot erlerini, on - onbeş adım ileri attıklarını görenler bile vardı. Bu güç onlara nereden geliyordu?..

Naraları da gök gürültüsü gibi tesirliydi. «Allah!.. Allah!..» diye bağınıyorlardı; ve bu bağırımları karşısında, hasunlanmn korkudan silâhları ellerinden dü-

195

şüyordu. Ve onlarda, öyle bir sihir gücü vardı ki, göz göze geldikleri an, hasımları büyüleniyor ve çarpışamaz hale geliyorlardı.

Halkın, büyük bir korku ile söyledikleri bunlardı..

Korku ise, insanları çabuk saran ve tesir altına alan bir hastalıktır. Bu hastalığa yakalananlar da, kafalanyla değil; ayaklarıyla düşünürler. Bu yüzden, korkaklar, kaçmak ve Müslümanların gelemeyeceklerini zannettikleri yerlere gitmek istiyorlardı.

Halk arasında yayılan bu söylentiler, dağdan yuvarlanıp gittikçe büyüyen çığ gibi yuvarlana yuvarlarla bütün Endülüs'ü sarmakta gecikmedi. Anlatılanlar, en ücra köylere kadar yayıldı. Ahali, kiliselere hücum ederek günah çıkartmaya ve kutsal saydıkları emanetleri öperek, aziz ve azizelerden yardım dilenmeye başlamışlardı.

Yahudiler, kendilerine az işkence etmemiş olan Hristiyanların bu korkularına bıyık altından gülüyor, için için sevinip, Müslümanların Endülüs'e hâkim olmalarını diliyorlardı. Bazıları da, Hristiyanlarla Müslümanların yapacakları bu cenkten iki tarafın da ağır kayıplar verip, güçlerini kaybedeceklerine seviniyorlardı.

Hristiyanların kendilerine yaptıkları dini baskılarla, sırtlarına yükledikleri ağır vergileri bir türlü unutamıyorlardı. Bazı fenatik Yahudiler de, Müslümanları, onların duaları sonunda Hristiyanlar! cezalandırmak için gönderilmiş bir ilâhî kuvvet olarak görüyorlardı. Duaların gerçekleşmiş olduğu inancıyla, Hristiyanların korkulu hallerine zevkle bakıyorlardı.

davranışından değişik oldu. Askeri bir eğitim içinde yetişmiş Rodrik ve askerleri, yedibin kişi civarında olduklarını öğrenmiş oldukları Müslümanları, yok edebilecekleri inanandaydılar; ve onlarda hurafeye yer yoktu.

Pamplona şehrinde bulunan Kral Rodrik, Frankları takipten vazgeçmişti. Şimdi onun için en önemli düşman güneyden gelen Müslümanlardı.

Derhal bir meclis topladı. Herkesin fikrini söylemesini istedi, önce, komutan Gonzales söz aldı •.

Asil Kralım! diye söze başladı. Müslümanların, karşılarına çıkan Asil Bencio kuvvetlerini yenmeleri hiç de, o kadar büyütülecek kadar büyük zafer değil.. Müslümanlar, yenilecek olurlarsa, yok edileceklerini biliyorlardı. Bu yüzden, canla başla cenk etmek zorundaydılar. Bizimkiler de «Nasıl olsa onları yeneriz!» diye düşünmüş olduklarından, gevşek davrandılar; ve bu da bozgunla sonuçlandı.

Bu yenilgi bizi yüdüramaz. Biz, Kral Vizita'nın en seçkin cengâverleri ile çarpışmış ve onları yenmiş kişileriz. Atalarımız, Roma imparatorluğu gibi güçlü bir İmparatorluğu yerle bir etmiş; ve Roma ülkesini istilâ etmiş yiğitlerdir. Bu yüzden, Müslümanları muhakkak yok edeceğimiz inancındayım. Fakaaaat...

Bu sözlerden sonra Gonzales sustu ve etrafına baktı. Herkesin merakla, sözünü bitirmesini beklediklerini görünce devam etti:

Fakat, düşmanımızı da asla küçük görmeyelim. Gerekli tedbirleri alalım. Toplayabildiğimiz kadar asker toplayalım. En güçlü halimizle karşılarına çıkalım; ve hattâ Majesteleri, ihtiyat tedbiri olmak üzere, cenge giderken, asil Kraliçemizi, kızımızı ve bizler de ka-

197

dini arımızı, daha emin yerlere gönderelim. Cenkten sonra, onları tekrar yanımıza alabiliriz .

Kral Rodrik’e yakınlığı ile bilinen genç komutan Juan, ateşli bir tavırla söz aldı:

Asil Kraliçemizi ve kadınlarımızı başka yerlere göndermek mi? Majesteleri, yanlış mı duydum acW ba? Bir avuç, nah şu kadarcık bir düşman için Asil Kraliçemizin ve kadmlanmızın rahatını bozmak?..

Gonzales, elini götürdüğü sakalını çekiştirirken, kırışmış gür kaşlarının altından, ferî sönmeye başlamış olan gözlerini genç Juan’a dikti ve:

Düşmanın ellerine geçmelerindense, biraz rahatları bozulsa ne çıkar? diye homurdandı.

Juan, kızgın bir sesle bağırdı:

Kadmlanmızın ve kızlarımızın düşmanın eline geçmesi ha?.. Ah!.. Bir insanın yanındaki silâh arka-daşının korkak olması ne büyük talihsizlik!..

Gonzales, çekiştirdiği sakalını bırakarak elini aniden, belindeki hançere âttı:

Delikanlı!. Delikanlı!. Kendine gel! diye bağırdı. Kral, düşüncelerimizi sordu ve ben de söyledim. Bu

sözlerimde bir korkaklık kokusu sezdi iseniz, bu yanlış sezginizi çeliğimizin morumsu ışıltısı ile temizlemesini çok daha iyi biliriz!..

Rodrik, oturduğu tahttan kalkar gibi oldu. Sonra, yine yerine oturdu. Elini havaya kaldırarak:’

Gonzales, dostum! dedi. Yüksek ve hayranlık duyulacak cesaretinizi ve krallığımıza yaptığınız değerli hizmetleri unutmuş değiliz; fakat, huzurumuzda elinizi hançerinize atmanız için yeterli bir sebep değildir bu!..

Gonzales, saygı ile eğilirken, sinirin verdiği titrek bir sesle -.

Tüyü yeni bitmiş ve cenklerde arka saflarda ka

198

larak korkaklığını gizlemiş birinin bize hakaret etme-si af edilemez; Kralımızın yakını bile olsa!., diye homur-dandı. Bu sözler karşısında; Genç Juan’ın yüzü bembeyaz kesildi. O da elini hançerine attı. Rodrik kızardı, öne eğilmiş başlar, gizli bir merakla Kralı gözetliyor ve onun ne yapacağını bekliyorlardı. Fakat Kral, umularım aksine hareket etti, gülümdedi:

Haklısın Gonzales! dedi. Juan’ın sözleri bir hakaretti ve sizden özür dilemesi gerekir.

KralRodrik’in bu şekilde yumuşaması, oradaki herkesi şaşırttı. Oysa Kralın Gonzales üzerine gitmemesi, aslında Kralın kurnazlığından kaynaklanıyordu. Eski ve asil bir aileden gelen Gonzales’in taraftarı çoktu.

Çıkacak bir tatsızlık, tam da Müslümanlarla çarpışılacağı sırada Rodrik'in basma korkunç işler açabilirdi. Bu yüzden de Kral, işi fazla büyümeden yatıştırma yoluna gitmişti.

Kralın bu konuşması üzerine, Genç Juan, Gonzales'den özür diledi.

Başım yukarı kaldırmış ve bıyıkları dikleşmiş olan Gonzales, özürü kabul ettiğini çatık kaşlarla belirtti.

Bundan sonra da, Kral Rodrik, gözlerini sırmalı elbiseler giymiş, ayaklarına altın tokah ayakkabılar geçirmiş asiller üzerinde gezdirdikten sonra konuşmasına devam etti:

•— Gonzales, Asil Dostumuz haklı. Düşmanımızı küçük görmemek lâzım. Bu düşmanların müthiş kişiler oldukları belli. Bakalım, o çarpışmada bulunup bize haber getirmiş olan er Wiliesindo'yu dinleyelim.

Kral, bu sözlerden sonra, salonun kapısındaki mabeynciye eliyle işaret etti; ve dışarıda beklediği anlaşılan er içeri girdi. Yerlere kadar eğilerek Kralı selâmladı. Rodrik, oturduğu tahtta kıpu'dadı ve eliyle:

199

Biraz daha yaklaş! diyerek emretti.

Wiliesindo, biraz daha ilerledi. Başını eğerek bekledi. Belli ki, Kraldan ve oradaki asillerden utanıyor ve büyük bir eziklik içinde bulunuyordu. Sessizliği Rodrik bozdu:

Bana anlattıklarını bir de asillerimin önünde anlat Wiliesindo! dedi. Bencio'nun çarpışmasını ve diğ-er olayları!..

Wiliesindo, anlatmaya başladı:

Komutanımız Asil Bencio, güneyden Toledo'ya doğru ilerleyen Müslümanları durdurmak için yirmi-beşbin kişilik ordu ile üzerine gitti, Fakat yaptığımız çarpışmada, müthiş cenkçi olan Müslümanlar tarafından kısıpaca alınarak, büyük yenilgiye uğratıldık...

Ve YWiliesindo, çengin nasü geçtiğini anlatmaya başladı. İkinci çarpışmada da, Asil Bencio'nun nasıl öldüğünü gözler önüne serdi.

Atlatması bitince, Kral ve asiller derin birer nefes aldılar. Komutanlardan Sebastian:

Müthiş bir şey! diye söylendi.

Asil Fernando, Krala bakarak :

öyle ise iyi hazırlanmalıyız Majesteleri! dedi.

Belki, bu adamlara yardım da gelebilir. Sayıları artacak olursa, daha da kötü olur. Çoğalmadan yok etmeliyiz onları.

Kral, gözlerini yumup, bir müddet düşündü. Sonra, asillere bakarak:

Ben de aynı fikirdeyim! diye görüşünü belirtti.

Ülkenin bütün ileri gelenlerine haber göndereceğim.

Yardıma gelsinler. Hattâ, eski Kral Vizita'nın çocuklarım bile çağıracağım. Herkes, ülkemizin savunması için koşup gelsinler. Başka çaremiz yok.

Kral Rodrik, Tarık bin Ziyad'ı karşılamak için, bütün gücü ile harekete geçmeye karar vermişti.

200

Guadalete Nehri'nin vadisindeki Vadi-i Bekka (Lekke) üzerine doğan güneş, karşılıklı cephe almış, iki orduyu aydınlattı. Sene: M. 19 Temmuz 711 idi, yani H. 28 Ramazan 92.

Bu ordudan biri îslâm Ordusu, diğeri de Hıristiyanlar temsil eden Vizigot Ordusu.

İki ordunun görünüşü arasında büyük fark görülmüyordu, islâm ordusu, hasmının karşısında, sayı bakımından bir avuç kadardı. Onikibin kişi.. Bunun beş bini de, son anlarda, Musa bin Nusayr tarafından gönderilmişti.

Vizigot ordusu tam doksanbin kişiydi. Kral Rodrik'in gönderdiği haber üzerine, Müslümanların «Endülüs» olarak adlandıracakları İspanya'nın en ücra köşelerinden koşup gelmiş cenkçiler, ordunun sayısını arttırmış da arttırmışlardı. Hepsisi, karşılarında duran vo bir avuç gözüken islâm Ordusuna biraz da küçümseyerek bakıyorlardı. Hattâ, aralarında bu hususta konuşanlar bile vardı:

Asil Bencio'yu yenen bunlar mıymış? İnanmam doğrusu?

Hem, o sırada yedibin kişiymişler!..

Nasıl da yenilmiş Asil Bencio bunlara?.. Miğ-

ferlerimizle yeneriz bunları bel!..
Her birimize birer tane bile düşmez!
Kolayı var. Her birimiz bir kol ya da bacak keseriz. Geride kalanlara da, başlarını ya da gövdele-rini biçmek kalır.
Buraya kadar gelmeye değsin bari!..

Vizigot ordusu bir deniz gibi yayılmıştı vadiye, iş-te, attıkları oklarla hedefleri delen, Lusitanya'nın sarp ve yalçın dağlarından gelmiş vahşi bakışlı, iri yarı, pala, bıyıklı Lusitanyahlar.

işte: Balta ile dövüşen ve karşılarına çıkan hasımlarını otları biçer gibi biçip geçen Aragonyahlar...

201

işte : Karşılarında hiçbir düşmanın duramayacağı söylenen, müthiş dövüşçü Kastilyahlar...

İşte: Savrulurken vınlama ve inilti sesleri çıkaran o müthiş palaları kullanıp, hasımlarının morallerini darmadağın eden korkun Navarhlar.

Ve işte : Cenk usullerini çok iyi bilen, tilki gibi kur-naz Leonlular. Ve işte: Pirene Dağlarının sarp yamaçlarında yaşayan, topuzlarla, elleri ve dişleri ile dövüşen, rakiplerinin kılıç .mızrak ve topuz darbelerinden sıçrayarak kurtulabilen, «Kendilerine silâh işleme-yenler» lâkabı verilmiş dağlı Basklar...

Çoğu zırhlı olan bu adamlar, iyi de silâhlanmışlardı. Uçları yukarı kaldırılmış mızrakların görünüşü bir çalı ormanını andırıyordu. Yeni doğan güneşin ışıklan bu mızrakların ucunda yansıyor ve sanki binlerce mum

yaruyormuş gibi bir görünüm arz ediyordu.

Hıristiyanlar, ortak düşman olarak gördükleri Müslümanlar karşısında tek vücut olarak bütün güçlerini ortaya koyarak birleşmişlerdi.

Kral Rodrik muhteşem tahtına oturmuştu. Basma tacını takmıştı. Parmaklarında ve kollarında kıymetli taşlarla bezenmiş, yüzükler ve bilezikler vardı. Altın tellerle işlenmiş kıymetli Krallık pelerini omuzlardaydı. Üstüne ipek gölgelikler yapmışlardı, önünde, bayrak ve sancak ormanını andıran savaşçıları uzanıyordu; ve Rodrik'in bu görüntü karşısında göğsü kabanıyordu.

Kral Vitiza'nın oğulları bile, Kralın, yardım çağrısı üzerine, Müslümanlara karşı çıkmak için kuvvetleriyle gelmişlerdi. Biri sağa kanadın diğeri de sol kanadın komutanlığına getirilmişlerdi Rodrik tarafından.

Eski Kralın oğullarının da kendilerine göre plânları vardı. Bir vuruşta çökerteceklerini ve yok edecekleri-

202

rini tahmin ettikleri Müslümanları yok ettikten sonra, yıl^ÜiMerini gören asker tarafından tahta davet edileceklerini ummaktaydılar.

Mağrur Rodrik'in de düşünceleri başkaydı. Uzakta, bir avuç gözüken bu düşman, kesinlikle karşısında duramazdı. Başları sarıklı ve uzun entarili bu düşmanı, yiğit erlerinin bir hamlede yere sereceğine ve ayaklarının altında çiğneyeceklerine inanıyordu. Daha

şimdiden, Müslümanların hepsini Öldürmeyip bir kısmını esir olarak Toledo'ya götürmeyi düşündü. Elleri zincirlerle bağlanacak ve boyunlarını bükerek, inleyip, sızıldanarak yürüyecek bu esirler, onun büyük zaferinin delilleri olacaklardı. «Düşmanın hepsinin öldürülmemesini, bir kısmının esir alınmasını!» bildirmesi için, yanındaki yaverini komutanlara gönderdi. Yaver, atıni sürerek, Kralın bu emrini ilgililere duyurdu.

Rodrik, dönen yaverin, emri ilettiği haberini, tebesümle karşıladı. Ardından da gözleri parladı. Bu zafer, onun tahttaki dayanağı olacaktı. Kral Vizita'nın hayâ- linden ve onun taraftarlarından artık korkmayacaktı.

Toledo'ya, zafer kazanan eski Romalı generaller gibi girecekti. Halkını dehşet içinde bırakmış Müslümanlar, zafer arabasının ardından, elleri bağlı, perişan ve sefil bir şekilde koşuşturacaklardı. Bazılan da yerlerde sürükleneceklerdi, Kızlar, basma çiçekler atacaklar, şairler onun için şiirler yazacaklardı.

Rodrik, zafer sarhoşluğu içinde gözlerini hazla yumdu.

Vizigot Ordusu, bu hazırlıklar içinde iken, İslâm Ordusu, ihtiyat tedbiri aldıktan sonra, hep birlikte sabah namazlarını kılmışlardı. Ramazan'ın 28. günü olduğu için de hepsi ,oruca niyetlenmişlerdi.

203

Tank bin Ziyad, vadide yayılmış Vizigot Ordusunu gözden geçirdikten sonra da, çıktığı yüksekçe bir yerden erlerine şöyle seslenmişti:

«Yiğitlerim! Görüyorsunuz ki, arkanızda deniz, önünüzde düşmanlar var. Ve kaçacak hiçbir yeriniz yok. Zaten siz buraya kaçmak için değil, fetih için, Allahü Teâlâ'nın adını duyurmak için, cihad için geldiniz. Vallahi, sabır ve sebatan başka yapacağınız bir şey de yok. Düşmanımızın, bütün gücüyle üzerinize geldiği apaçık bir gerçektir. Üstelik yiyecek ve teçhizatı da boldur. Halbuki bizim kılıçtan başka silâhımız ve düşmanın elinden alacağımız yiyecekten başka erzacağımız da yoktur.

Hiç bir şey yapmadan şu durumumuz, birkaç gün devam etse, kuvvetten kesiliriz. Bizden korkan düşman da, halimizi görüp bize karşı cesaretlenir. Bu kötü akıbetle düşmekten kendimizi koruyarak şu azgın düşmana karşı görevinizi gereğince yapınız.

Müstahkem şehirler ve güçlü düşman karşımızdadır, ölümden korulunuzsanız, bu fırsatı değerlendirmek ve zafere ulaşmak mümkündür.

Şunu kesinlikle biliniz ki, bu cenkte, ben de sizden daha fazla emniyette değilim. Yine iyi biliniz ki, eğer şu zorluklara biraz sabrederseniz, daha müreffeh bir hayata da kavuşursunuz. En Ucuz malın, can olduğu bu pazara sadece sizi sürmüyor, aksine, önce itendi canımdan başlıyorum. Canınızı düşünerek benden yüz çevirmeyiniz. Siz de benden daha fazla bir zorluğa katlanmayacaksınız. Sizin payınıza da, bana düşenden fazlası düşmeyecek. Hepimiz aynı kaderi paylaşıyoruz.

Emir'ül Mü'minin Velid bin Abdülmelik, kahra-

manları içinden sizi seçti; ve bu ülkenin krallarına ak-raba ve damat olmanıza rıza gösterdi. Çünkü, sizin *

204

cenkten korkmadığımıza, yayalar ve atlılarla çekinme-den dövüşeceğinize ve sizin yaptığınız bu cihaddan ga-yenizin ilây~ı Kelîmetullah olduğuna, dolayısıyla bu uğurda, sevap kazanacağınıza güveni sonsuzdur. Böy-lelikle İslâm Dini'ni bu ülkeye yerleştireceğinize ina-nıyor. Elde edeceğiniz ganimetin tamamını size bırak-maya söz vermiştir. Yüce Allah yardımcınız olsun! tki Cihanda sizin bahadırlığınız anlatılacaktır.

Biliniz ki, sizi davet ettiğim şeye, ilk icabet eden ben olacağım; ve kesinlikle bilin ki iki ordu cenge baş-layınca bizzat kendim, Rodrik denilen azgına hücum edip İnşa-Allah onu öldüreceğim. Sizler de benimle birlikte saldırın. Eğer onu öldürdükten sonra ben de ölürsem, sizi ondan kurtarmış olurum. Başınıza, itaat edeceğiniz bir kahramanı getirmekten aciz değilsiniz. Eğer, ona yetişemeden ölürsem, benim bu arzumu terk etmeyin; ve Rodrik'in üzerine yüklenin. Onu öldürmek suretiyle, bu ülkenin fethini tamamlayın. Çünkü düş-man askerleri, Kral öldükten sonra dağılırlar ve bir daha toparlanamazlar.»

Tarık bin Ziyad bu konuşmayı yaptıktan sonra, er-lerin, yerlerini almalarını bildirdi.

Gayet disiplinli olan Müslümanlar, daha önce ka-rarlaştırılan yerlerini aldılar, islâm Ordusu bir hilâl şeklini almıştı, öndeki hatlarda, okçular bulunacaktı. Üç bin okçu, düşman saldırıya geçtiğinde, peş peşe ok-

larını fırlatıp onlara kayıplar verdireceklerdi. Oklar bittikten sonra da kılıçlara el atılacaktı.

İslâm Ordusu Komutanı Tank bin Ziyad'ın, nutkunda da söylediği gibi, Müslümanların kılıçtan başka silâhları yoktu. Düşmanı yendikçe onlardan aldıkları silahlan, onlara karşı kullanmayı düşünüyorlardı.

Zırhlı gazi de azdı. Genellikle zırhsız ve yaya idiler. Çünkü gemilerde, pek az at karşıya geçirilebilmişti.

205

Abdullah'a, sağ kanattaki erlerin komutan yardımcılığı verilmişti. O da, diğer subaylar gibi, son defa erlerin durumlarını gözden geçiriyor ve eksiklikleri tamamlatıyordu.

Artık güneş iyice ısıtmaya başlamıştı. Altın ışıkları etrafı pırıl pırıl aydınlatmıştı. Karşıdaki düşmanın zırhları ve mızrakları parıltılarla yanıyordu.

Tarık bin Ziyad'ın işaretiyle, ordudaki hafızlar, yüksek sesle tekbir getirmeye başlamışlardı. Çünkü, düşmanın harekete geçmek için son hazırlıkları yaptıkları ve papazların ilâhileri arasında atlarına binerek, silâhlarını tartsıkları görölüyordu. Kiminin elinde uzanmış sivri mızraklar, kiminin de kılıçlar ve topuzlar parlıyordu.

İslâm Ordusunda tekbir sesleri, bütün vadiyi kapladı:

Allahü Ekber! Allahü Ekber!.. Lâ ;lâhe illallahü

Vallahü Ekber!.. Allahü ekber ve lillahil hamd.»
Bu tekbir sesleri yayıldı yayıldı ve bütün Avrupa'yı, Afrika'yı Asya'yı ve bütün dünyayı, Kâinatı sardı.

Müslüman yiğitler, Yüce Allah'ın âdını anmakla bütün sıkıntılardan, dertlerden, endişelerden kurtuldular. Şimdi hepsinin ağzında dökülen Allahü Ekber nidaları, ruhlarının güç ve kuvvet kaynağı oluyordu. Az sonra şehit olacaklar ya da gazi olarak kalacaklar, kimin için mücadele ettiklerinin şuuru içinde, değişmiş bambaşka insanlar olmuşlardı. Her biri devleşmiş ve düşmanlarının ödünü patlatacak kadar heybetli bir tavır içine girmişlerdi. Bu gazilerin karşısında durmak mümkün müydü?

O sırada, canlı bir hava çalan borazan sesleri arasında, gururla ilerleyen Vizigot atlılarının ilerledikleri görüldü. İriyan, mavi gözlü, kıvılcı saçlı bu atlıların

206

gözlerinde, bir avuç gözüken Müslüman ordusunu bırakmamak azmi uçuşuyordu.

Boru sesinden sonra, at nallarının çimenleri çiğnerken çıkardığı hışırtı duyuldu. Sanki, denizin üzerinde esen bir rüzgârın suları ürpertmesi gibi, çimenler ürperti ve dalgalandı. Süvarilerin başlarındaki miğferlerin tepelerindeki tüyler uçuştı. Çünkü hız gitgide artırılmış ve atlılar, uçar gibi gitmeye başlamışlardı.

Kısa. zamanda, Müslümanlara yaklaşıldı. Mızraklar ve kılıçlar tartıldı; ve bu öldürücü silâhlar, güneş ışıklarında parıltılarla yandı. Fakat umulmadık bir şey

oldu. Okların tesir sahasına girmiş olan atlılar, yılan balıkları gibi uçuşan okların üzerlerine geldiğini; ve hedeflerini şaşırmadığını, duydukları acılarla anladılar. Bazıları, zırhlan vasıtasıyla bu oklardan kurtulabilmişlerse de çoğu, zırhlarının aralık yerlerinden giren oklarla yerlere devrilmeye başladı. Bazıları da, ayakları üzengilere takıldığı için, yerlerde sürüklenerek, çılgın gibi kaçan atlarının peşinden çığlıklar atarak can verdiler.

Yeleleri uçuşan atlar, gelen yeni ok dalgası ile yüz geri ettiler. Şahlanıp geri dönerken de, üzerlerindeki, binicilikleri ile övünen Vizigot erlerini yere düşürüp ayak altında çiğnediler. Süvarilerin saldırıları tam bir yenilgi ile sonuçlanmıştı.

Kral Rodrik ve yanındaki komutanlar, hayrot ve şaşkınlıkla yerlerinden fırladılar. Kral:

Kılıcım ve atım! diye haykırırken, general Sebastian:

Sakin olunuz Kralım! Şimdi onlara hadlerini bildiririz, yeter ki, siz, yerinizden kıpırdamayın ve bizim nasıl çarpıştığımızı görerek, bizleri şereflendiriniz! dedi.

207

Onun bu konuşması, „Kral Rodrik’i sakinleştirdi. General Sebastian, Vizigotların en ünlü generallerinden biriydi; ve onun karşısında düşmanın durması da mümkün değildi.

General Sebastian’ın atma atlaması ve atını süre-

rek piyadeleri gözden geçirmesi, gönülleri rahatlattı. O sırada, atlılar, daha doğrusu az önceki hücumu yapmış olan mağrur atlıların döküntüleri, utanç içinde geri dönmüşlerdi.

Sebastian, kılıcını kaldırarak yanındaki yaverine, yayaların harekete geçmesi emrini verdi.

Çalan bir borazan, yayaları harekete geçirdi. Az zamanda, talimli ayak sesleri vadiyi sarsmaya başladı. Sanki bir dev, Müslümanlar üzerine yürüyordu.

Tarik bin Ziyad, yayaların harekete geçtiğini görünce :

Yiğitlerim! diye bağırdı. Gazilerim!.. Atlıların saldırısını nasıl boşa çıkardınızsa, bu gelenleri de o şekilde püskürteceğinize eminim. Göreyim sizleri... Okçular, yüie aynı şekilde oklarınızla, gelenleri zarara uğratmaya çalışacaksınız. Düşmanın sayısı çok olduğundan belki, geride kalanlar yanınıza kadar yaklaşabilirler. O takdirde hemen yanlara çekilerek, kılıçlarınızı el atacaksınız.

Ortada yer almış yğitlerim, gelen düşmanı da, göğüs göğüse yapılacak çarpışma için, sizler karşılayacaksınız.

Düşmanı, bu çarpışmalar sırasında yavaş yavaş içeri çekmeye çalışınız. Onları iyice içeri çektikten sonra da, yanlara çekilmiş erler, arkaya geçmek suretiyle onları kısaç içersine almak yoluna gitsinler.

Abdullah, Ahmet, Bekir, Mugis ve diğ er komutanlar,  zerlerinize d   en vazife çok büyüktür. Gazileri zamanında hareket ettirmesini ve onları iyi idare et-

208

meeini biliniz. Yapacağınız hata, hepimizi çok g   durumlara d   erebilir.

Haydi Şimdi gidiniz ve gelen d   manı bekleyiniz.
Allahü Te   a yardımcımız olsun!..

Bütün dikkatler, ilerleyen Vizigot yayalarına verilmişti. Iriyan bu erler, yerleri sarsarak ilerliyorlardı. Bütün kanatlardaki erler, yaylarını germiŐler, kiriŐlere yerleŐtirdikleri okları çekerek bu kitleyi hedef almışlardı. Őimdilik niŐan almaya da gerek yoktu. Çünkü, hedef çok büyüktü. İlerleyen bu kitleye.giden ok, muhakkak bir Vizigot’a rastlayacaktı.

Sinirler iyice gerilmiŐti. D   manın ok sahasına girmesine çok az vardı. Komutanlar, gelenlere bakıyorlar ve ok sahasına girmelerini bekliyorlardı. Nihayet beklenen an geldi. Komutanların:

Ok aaaaaaat!.. komutları üzerine vızıldayarak uçan oklar yağmur gibi Vizigot ordusu üzerine boŐandı. Vizigotlardan, yerlere yıkılanlar oldu. Diğ erleri, yeni bir ok dalgası yemeden Müslümanlara ulaşmak için, koşmaya başladılar. Fakat, bu acelecilik de onlara pahalıya mal oldu. U arcasına gelen oklara hedef olup yerlere serilmeye başladılar. Ama bu arada da, sayı üstünlüğünden faydalanan, Vizigot erleri haykırarak, Müslüman saflarına yüklendi.

Komutanların :

Yayları bıraaaaak!.. Kılıçlara el at! komutu üzerine, okçular yayları ve okları atarak artık işe yaramayacak bu silâhların yerine kılıçlarını aldılar, ve daha önce duymuş oldukları emir üzerine de, düşmanla çarpışarak yavaş yavaş gerilemeye başladılar.

Tank bin Ziyad'ın emri uygulamyordu. Düşman, farkında olmadan, içeriye çekilmekteydi. Gözleri dönmüş | Vizigotlarm, bunu fark etmesi de mümkün değil-

Endülüs Şahini F.:

14

209

di. Bir anda, kendilerini orta saftaki gaziler karşısında buldular. Tarık bin Ziyad, bu safa, en iri ve kılıçlan çok iyi kullanan erleri koymuştu. Hele bunların arasında öyleleri vardı ki, bunların kılıç darbelerinden kurtulabilmek mümkün olamazdı.

öyle de oldu. Güçleriyle övünen o mağrur Kastilyahlar, Navarlar, Leonlar, Aragonyahlar, «Silâh işlenmez» unvanı ile anılan Basklar, islâm Mücahidleri karşısında erimeye başladılar. Müslümanların, tepelerine yıldırım gibi inen kılıçları, o zırhlı erleri biçmeye başladı.

Sayı üstünlüklerine rağmen, o zırhlı düşman yavaş yavaş gerilemeye başladı. Onların bu korku ile kıskacıtan da kurtulabileceklerini düşünen Tarık bin Ziyad, plânın derhal uygulanması emrini verdi.

Yanındaki yaver, atım sürerek kanatlara durumu

bildirdi. Kanatlardaki erlerin birden harekete geçip, düşmanın arkasına girdiği görüldü. Bu arada da, kanatlardaki vazifeli bazı erler, düşmana öldürücü oklar fırlatarak arkadaşları ile, tamamen bağlantılarının kesilmesini sağladılar.

Kalkıp inen kılıçlar, sıkışıp kalmış olan mağrur Vizigot erlerini doğramaya başladı. O zamana kadar, Vizigotların böyle bir katliama maruz kaldıkları görülmemişti. Bu şekildeki hareket, daima onlar tarafından uygulanmıştı. Az gördükleri ve çiğneyip yok edeceklerini sandıkları Müslümanların bu hareketi, onları dehşete düşürmüştü.

Kral Rodrik, uzaktan gördüğü bu manzara karşısında bembeyaz kesildi. Emri üzerine çalınan borularla, diğer askerler harekete geçerlerken, Tarık bin Ziyad, gemilerle geçirebildiği ve Bencio'nun bozgunu sırasında ele geçirdiği atların üzerindeki süvarilerle, gelen bu düşmanı karşıladı.

210

İlerlemeye başlamış olan bu ikinci Vizigot dalgası, belki de böyle bir saldırı ummuyordu. Üzerlerine rüzgâr gibi, gelmiş ve aralarına dalarak, kendilerini biçmeye başlamış Müslümanlar karşısında, çığlıklar atarak dağılmaya başladılar.

Ak bir ata binmiş olan Tarık bin Ziyad, kılıcı ile Kral Rodrik'i göstererek:

İşte düşman azgını!.. Ey gaziler, benimle birlikte hücum edin!.. diye haykırdı.

Atını, kaçışmaya başlamış Vizigot erlerinin arasın-

dan süren İslâm Komutam ve onun yiğit erleri, birer destan kahramanı gibi ilerlediler.

Rodrik'in hassa kuvvetleri, gelen Müslümanları karşıladı. Müthiş bir çarpışma başladı. Gazilerin kılıçları birer yıldırıma dönüşmüştü adeta. Güneş ışıklarında kavisler çizerek tepelerine indiği Vizigotları, biçip geçiyordu.

Vizigot Kralı, cengi kaybetmemek, Müslümanlar da ele geçirdikleri bu üstünlüğü bırakmamak için, büyük gayret sarf ediyorlardı. Böylece farkına varılmadan, cenk akşama kadar devam etti.

Kral Rodrik'in etrafındaki erler, yavaş yavaş yerlere serilmeye başladılar ve Tank bin Ziyad, bulduğu bir açıklıktan girerek, Rodrik ile karşı karşıya kaldı. Ardığı fırsatı bulmuştu. Bütün gücü Kral Rodrik'in basma indirdi. Kral, tepesine yıldırım gibi inen bu darbeden kurtulamadı, ölü olarak yere serildi. Tacı yere, ayaklar altına düştü. Kıymetli pelerini kanlar içinde kaldı. Tarık bin Ziyad :

Vizigot Kralı öldü! diye haykırdı.

Zaten, kral ölünce, yanındaki asiller:

Kral öldü! Kral öldü!., çığlıklarıyla geriye kaçmaya başlamışlardı. Bu çığlıklar, askerler arasında da duyulmaya başlayınca, Vizigotlar karmakarışık bir şe-

211

kilde kaçışmayabaşaklılar. İslâm askerlerido, onları takip etmekteydi.

Akşam olurken, Tarık bin Ziyad'm emri ilo askerler toplandılar. Büyük bir zafer kazanılmışta. Gaziler, o gece yaralarını sardılar ve dinlendiler.

Sabah, doğan güneş îslâmın zaferini aydınlattı. Yerlerde binlerce Vizigot askeri yatıyordu. Tarık, sayını yaptırdı. Müslümanlardan üç bin şehit vardı. Vizigotların ölü sayısı da kırkbeşbin kişi idi. Muhakkak ki, kaçanlar arasında da yaralılar olacaktı. Demek İd, çok büyük bir zafer kazanılmıştı.

Tarık bin Ziyad, yanındaki komutanlarla cenk meydanım dolaşmaya başladı. Abdullah da yanında idi. Cenk sırasında, bütün gaziler gibi, Abdullah'ın da destan kahramanları gibi çarpıştığı görülmüştü. Tarık, Abdullah'ı çok seviyor ve onu yanından ayırmak istemiyordu. Bütün îslâm devletlerinde olduğu gibi, cenk alam gezildikten sonra, kendilerine böyle bir zafer kazandırmış olduğu için Yüce Allah'a şükredildi.

O gün, şehitlerin defnedilmesi ve Vizigotların gömülmesi ile geçirildi.

Ele geçirilen ganimet çok boldu. Her gaziye ikiyüzelli dinar (altın) düşüyordu.

Tarık, o akşam yapılan toplantıda, endişeli gözü-küyordu. Bu endişesini de yaptığı konuşmada dile getirdi :

«— Arkadaşlarım! dedi. Bencio ile yaptığımız çarpışmada karşımızda tutunamayan Vizigot erlerinin kaçarak, bazı yerlerde toplanıp bizimle mücadele ettikle-

rine bu yaptığımız cenk de şahittir.

Şimdi de Rodrik'in doksanbin kişilik kuvvetinden kırkbeşbin kişinin kaçtığını biliyoruz. Bunlar, çekildikleri yerlerde bize karşı koyacaklardır. Üstelik bu askerler, halk tarafından da desteklenebilir.

212

Benim görüşüme göre, onların toparlanmalanna fırsat vermeden hemen harekete geçip, onların mukavemetlerini yıkalım!»

Abdullah söz aldı:

Bu görüşünüze ben de katılıyorum ya Tank! diyekonuştı. Düşman toparlanmadan harekete geçmemiz, bize büyük üstünlüğe sağlar. Denizsahih düzdür, engebe yoktur. Çünkü ben buraları çok iyi bilirim, işte, bu yüzden de derim ki: İlerleyelim ve düşmana toparlanma fırsatı vermeyelim. Düşman, şimdi İstece şehrine doğru kaçtı. Onları takip edelim.

Uzun süren tartışmalardan sonra, düşmanın takip edilmesine karar verildi. Tarık bin Ziyad, emrindeki kuvvetlerle kuzeye doğru ilerleyecek ve fetihlerde bulunacaktı. Abdullah'ın başında bulunduğu kuvvetler İstece Şehrine ilerleyecekti. Komutan Mugis de, arkadan ağır ağır gelecek çevreyi kontrol altında tutacaktı.

İslâm kuvvetleri, belirlenmiş hedeflere gitmek üzere iken, en yaşlı komutanlardan biri olan Saad bin Ali, Tarık'ın yanına yaklaştı:

Yüce Allah, sana Endülüs kapılarını açtı; ama sakın gururlanma ey Tarık! dedi. Tarık bin Ziyad ona:

Gurur mu?.. Ne gururundan bahsediyorsun ey Sad! cevabım verdi. Eğer Kral Rodrik'i yenebilmişsem, bu, Yüce Allah'ın yardımınıyladır. Galip geldiğim gibi mağlûp da olabilirdim. Gururlanmıyorum. Aksine, Alla-hü Teâlâ'ya duyduğum şükür hissiyle doluyum. Bu za-feri bize bahşeden O... Yegâne gaalib olan da O.. Nice zaferler kazanmış olanların da şimdi toprak altında, çürümüş olduklarını ve şimdi karıncalara dahi güçlerinin yetmediğini bilmezlerden değilim. Nihayet bizim de e onumuz o.. Bu yüzden, ben gururlanmıyorum, sadece endişeleniyorum. Yüce Allah'm rızasına göre hareket edememekten korkuyorum.

213

İhtiyar, Tarık'a sevgi ile baktı:

öyle ise, Yüce Allah'ın yardımını seninledir ey Yüce gazil dedi.

Tank, yanındaki komutanlara ve askerlere, ayrılmadan evvel son emrini verdi :

Askerlerimi Gideceğiniz yerlerde Allah'ın kullarına davranışınız, insanca ve Müslümana yaraşır şekilde olsun. Haksız yere kan dökmeyiniz. Kimsenin malını gasp etmeyiniz. Teslim olanlara iyi davranınız. Namusa el uzatmayınız. Allah rızasından başka hiçbir şey düşünmeyiniz. Benim, her birinizi kontrol etmeme imkân yok; ama Yüce Allah, her birinizin yaptıklarını görür ve bilir. O'ndan saklamak ve O'ndan gizlemek mümkün değildir. Hepinizin bu şuur ve idrak içersinde olduğunuzu ve buna göre hareket edeceğinizi biliyorum. Haydi şimdi yola çıkalım. Allahü Teâlâ hepimizin yardımcısı olsun!..

Ve her bir kuvvet, hedeflerine doğru yola çıktı.

* * *

Tarık bin Ziyad, Kuzeye çıkarken, Abdullah v» kuvveti, Istece Şehrini istikametinde ilerlemeye bağladı. Yollarda, halk korku ile galiplere bakıyordu. Fakat, bu korkularının yersiz olduğunu kısa zamanda anladılar. Çünkü Müslümanlar, onlara iyilikle ve hoş görüşü ile muamele ediyorlardı. Ancak, karşılarına çıkan silâhlı kuvvetlerle çarpışmakta idiler.

Birgün sonra Istece önlerine varıldı. Kaçmış olan Vizigot askerleri, surların ardına gizlenmişlerdi. Ve onlar, Müslümanların bu şehire giremeyeceklerini sanıyorlardı. Ama kısa bir zaman sonra yanıldıklarını an-

214

ladılar. Müslümanlar yaptıkları saldırılarla kısa bir zaman sonra surları aşarak şehire girdiler.

Istece Şehrinde ezanlar okunurken, halk olacakları bekliyordu. Fakat onlar da yanıldıklarını anladılar. Müslümanların müsamahası, bu şehir halkını da şaşırttı.

Müslümanlar, îstece'de çok sayıda at buldular. Gazilerin hepsi at sahibi oldu. Hatta, Abdullah, fazla olan atları toplatarak, on gazinin koruması altına verdi. Bunlar, İfrikiyye'den gelebilecek yeni gaziler için saklanacaktı.

Istece'den kaçmaya muvaffak olan Vizigotlar, To-

ledo'ya sığınmışlardı. Tarık bin Ziyad ile haberleşen Abdullah, aldığı emir üzerine Toledo üzerine yürüdü. Şehir büyük surlarla korunduğu için, gazilerin burada biraz uğraşacakları anlaşıyordu. Böyle de oldu.

Bu arada, başkomutan Tank, komutan Mugis'e gönderdiği emirle, onun Kurtuba üzerine gitmesini bildirmişti. Reygo ve Gırnata şehirleri de, diğer İslâm komutanları tarafından kuşatılmış durumdaydı.

Bir yelpaze gibi açılmış İslâm kuvvetleri, Endülüs'ün fethine başlamıştı. Ama koca Endülüs ülkesinin fethi için muhakkak ki çok daha fazla askere ihtiyacı vardı.

Komutan Mugis, Kurtuba'ya (Cordaba) üç mil uzakta olan Secunda köyünde karargâh kurdu. Çünkü aldığı haberlerden bu şehrin oldukça büyük olduğunu öğrenmişti.

Mugis, şehri üç ay kadar kuşattı. Sonunda, şehir Müslümanların eline geçti.

Abdullah'ın kuşattığı Toledo, üzerine Tank da geldi. Kuzeyde fetih hareketini tamamlamış olan Tank, bu büyük şehri ele geçirmek kararındaydı. Sonunda şehir düştü.

215

Fetih.. Fetih.. Fetih.. Endülüs, en ücra köşelerine kadar fethediliyordu. Girilen bölgelerde ezanlar okunuyor, mescidler yapılıyordu. Açık havada kılınan na-

mazlar yerli halk tarafından merakla seyrediliyordu.

Toledo önlerinden ayrılmak üzere olan Abdullah, emir erinin gelerek, kendisini bazı kişilerin görmek istediklerini haber vermesi üzerine, çalıştığı ve gözden geçirdiği haritanın başından ayrıldı.

Beni görmek isteyenler kimlermiş? diye sordu. Yahudi kıyafetli birkaç kişi. Muhakkak sizinle görüşmeleri lazımmış. Çadıra bir göz, atan Abdullah : Olur!.. Gelsinler! emrini verdi.

Az sonra çadıra, Jakop, Abraham ve o zamana kadar görmediği üç Yahudi girdi. Abdullah, onları güler yüzle karşılayarak, buyur etti ve yer gösterdi.

Bu sıcak karşılaşış Yahudilerin hepsinin gözlerinin ümitle parlamasına sebep oldu. Abdullah'ın hatırdan sonra:

Hayrola?.. Bir şey mi vardı? diye sorması üzerine, oradakilerin sözcülüğünü yapan Jakop : Ya Abdullah! dedi. Siz Müslümanların, gerçekten de Hıristiyanlar gibi bizlere kötü davranmadığınız belli oldu. Hahamımız Abraham da bunu kabul ediyor.

Abdullah tebessüm etti. Jakop sözüne devam etti |. Bizim buraya seninle konuşmak için gelmemi-zin sebebi şu: Yanımızda yüzbin altın getirdik. Bunu sana vermek istiyoruz.

Abdullah ırkildi:

Neden? diye sordu.

Şunun için: Müslümanlar bizlerin ne malımı-
za ne de canımıza dokundular. İsteselerdi bütün malla-
216

nmızı ve altınlarımızı elimizden alırlardı. Bunu bir he-
diye olmak üzere sunmak istiyoruz.

Fakat siz yanlış yere sunuşta bulunuyorsunuz ya
Jakop. Bizim Başkomutanımız Tarık bin Ziyad'dır. Lüt-
fen ona gidip bu altınları veriniz. O da, muhakkak ki
bunları erler arasında bölüştürecektir.

Abraham ve diğer Yahudiler telâşla ayağa kalktı-
lar. Abraham:

Biz, bunu, Başkomutanınız için değil, sizin için
senin şahsın için veriyoruz ya Abdullah! dedi.
Benim için mi? Ama ben böyle bir hediyeyi ka-bul etmem
ya Abraham. Aldığım ganimet ya da hedi-ye diyelim,
erlerimle bölüşülür.

Sen nasü istersen öyle hareket et Ya Abdullah!..
Bizim, senden ayrıca bir ricamız da olacak. Şimdiye ka-
dar, aramızda geçmiş olan dostluğuna güvenerek, bu-
nu senden bekliyoruz.

Hayrola? Nedir o?

Bizim asırlardan beri ele geçirmek için çırpın-dığımız ve bu
uğurda hiçbir fedakârlıktan çekinmeye-ceğimiz bir sofr
var!..

Sofra mı?.. Hayret!..

Bu sofr
bizim için kutsaldır Ya Abdullah!.. Sü-
leyman Peygamberin sofrası... Babil Hükümdarı Buh-

tun Nasır Kudüs'ü geçirdiği zaman bu sofrayı da almıştı. Bu sofra kıymetli taşlardan, zümrütten yapılmış olup üçyüzaltmışaltı ayaklıdır. Maddi değeri çok büyüktür. Fakat, bizler için, maddi değerinden çok manevi değeri daha da büyüktür.

Bu sofra, Babillerden sonra yine elimize geçmiş. Kudüs'te iken Romalılar komutan ve sonradan imparator olan Titus tarafından, alınıp Roma'ya götürülmüş.

Vizigotlar da Roma'ya girdikleri zaman bu kıymetli sofrayı alıp buraya kadar getirdiler; şimdi Endülüs'-

|

de bulunuyor. Şayet bu sofrayı bize verecek olursan, verdiğimiz bu . altının beş katım da ödemeye hazırız. Yani altıyüzbin altın vereceğiz. Bu para, seni de çocuklarını da, çocuklarının çocuklarını da hiç çalışmadan rahatça geçindirecek kadar çoktur. İşte, senden bu dostluğu bekliyoruz.

Abdullah, ses çıkarmadı. Düşünceye daldı. Çadırda çıt çıkmıyordu; sadece dışarıdan askerlerin gürültüleri ve atların kişnemeleri gelmekteydi. Sonunda Abdullah başını kaldırdı ve kendisine merak ve ümitle bakan Yahudilerin teker teker yüzlerine bakarak :

Benden, yapılması mümkün olmayacak bir şey istiyorsunuz! diyerek konuşmaya başladı. Bana değil altıyüzbin altın, bu dünyanın ağırlığınca altın verseniz bile böyle bir şey yapamam. Çünkü, verdikleriniz, bu durumda bir hediye değil rüşvettir. Ya Abraham sade-

ce bizim dinimizde değil, sizin dininizde de rüşvetin büyük bir günah olduğunu bilmeniz ve bana böyle bir teklifte bulunmamanız gerekirdi. Çünkü, Sevgili Peygamberimiz (Sallallahü aleyhi ve sellem) buyurmuştur ki: '«Rüşvet verene, rüşvet alana ve rüşveti alıp ikisi arasında aracılık yapana Allahü Teâlâ lanet etsin!»... Allah Resulü (S.A.V.) böyle buyurmuşken, ben yapmış olduğum hayırlı işleri, üç beş altın için bozar mıyım

hiç?

Hız. Süleyman'ın sofrasına gelince, sizin, onun üzerinde bir hak iddia etmeniz de doğru değil, çünkü o, asırlarca evvel elinizden çıkmış. Neden, Vizigot Kralından ya da asillerden onu almak istemediniz. Devlet malı durumuna girdiği için vermeyeceklerini siz de biliyordunuz. Ben, Vizigot Kralı Rodrik kadar da mı olmayacağım da, artık Beytül Mal'ın yani Devlet Hazinesinin hakkı olan bir malı size satmış olacağım. Allahü Teâlâ beni böyle bir günahattan korusun.

218

İyisi mi, bu meseleyi burada kapayalım; ne siz söylemiş olun, ne de ben, duymuş olayım!..

Abdullah'ın bu kesin konuşması karşısında, Yahudiler birbirlerinin yüzüne baktılar. Abraham :

Ya Abdullah, hiç mi ümit yok. Başkomutanınıza da bir kere teklif etsek? diye konuştu.

Tank bin Ziyad ne yapar bilir misin? Kendisine rüşvet teklif ettiğiniz için kellelerinizi kestirir ve bir daha kendsine böyle bir teklifte bulunacaklara ders vermek yoluna gider. Bunu ben de yapardım; ama ara-

mızda yenilmiş içilmiş günler var. Onların hatırı olma saydı 6izi şiddetle cezalandırırdım.

Bu konuşmadan sonra Yahudiler çadırdan çıktılar. Ve çadırın dışına çıkan Tarık, onların, katır sırtında bulunan bir sandığı da götürdüklerini gördü.

* | *

Abdullah, Yahudilerin ayrılmasından sonra, gidip durumu, Tank bin Ziyad'a anlattı. Tank, onu büyük bir dikkatle dinledi.

Çok iyi hareket etmişsin Ya Abdullah! dedi. Eğer senin onlarla bir geçmişinin olmadığı bilmeseydim; onları cezalandırmadığın için seni cezalandırırdım. Bu gibilerin, adamlarımız araşıma girerek rüşvet hastalığını nokmamalarma çok dikkat edelim. Sofra'nın hangi şehirde olduğunu öğrendin mi?

Evet!.. Bizim «Vadi'l-Hucâra» Endülüslülerin de «Guadala Jara» dedikleri geçitten aşıldıktan sonra, kar-şımıza çıkacak dağın arkasında kalan şehirde imiş.

Ya... öyle ise, o şehire el-Mâide adını verelim!..

Hemen harekete geçelim.

Tank bin Ziyad emrindeki ordu Vadi'l-Hucârâyı geçerek, dağa doğru yöneldi. Daha sonraları «Tank Ge-

219

çidi» olarak anılacak olan geçitten geçerek, dağın arkasındaki el-Mâide şehrine vardı. Hristiyanlar, şu şehire «Medina Seli» diyorlardı.

Tarık, şehri kuşatırken, Abdullah'a da, muhakkak Hz. Süleyman'ın sofrasını ele geçirmesi emrini verdi.

* * *

Medina Seli burçlarında ezan okunuyordu. Şehir, bir günlük kuşatmadan sonra fethedilmişti. Tarık bin Ziyad ve yanmdakilerle, Abdullah, şükür secdesine vardılar.

Tarık bin Ziyad, daha sonra da Abdullah'a: Hazret-i Süleyman'ın Sofrasını bulacaktın ya Abdullah! dedi .

Abdullah:

Ya Tarık, bana biraz müsaade ediniz; İnşa-Al-lah, en yakın zamanda bulmaya çalışacağım.! cevabını verdi. Ardından da, yanın, güvendiği beş yakın adamını alarak, şehirde araştırmaya başladı.

Müslümanların «Mâide» yani «Sofra» adını verecekleri bu şehire, Vizigotlar, neden bu kutsal sofrayı getirmişlerdi?.. Neden?.. Kafası çatlayacak gibiydi.

O sırada, karşısına çıkan bir kilise, gözlerinin parlamasına sebep oldu. Yanında yürüyen İbrahim'e •.

Buldum! Buldum! dedi. Sofrayı muhakkak kili-seye saklamış olacaklar. Belki de, bu kilisenin Hıristiyanlar arasında özel bir durumu vardır ve bu yüzden, o kutsal sofrayı da burada tutmayı uygun buldular.

İbrahim.:

Olabilir ya Abdullah! cevabını verdi. Hıristi-

yanlar da, Hz. Süleyman'ın Peygamberliğini kabul et-
220

tikleri için, öyle kutsal bir sofrayı Toledo Kral Sarayın-
da değil de, buradaki kiliseye getirmeyi daha münasip
bulmuş olabilirler.

Haydi yürüyün! Kiliseye giriyoruz!..

Halk, merakla onlara bakıyordu. Şehir fethedildik-
ten sonra bağırان münadiler, halkın yüreğine de su
serpmişti. Çünkü Müslüman fatihler, halkın canına,
malma ve namusuna dokunmayacaklarına dair temi-
nat vermişlerdi. Bu balamdan, halkın Müslümanlara
bakışlarında düşmanlık değil de, dostluk ve ümit var-
dı. Ümit vardı, çünkü, asırlardan beri, asiller tarafın-
dan sömürölmüşler; adeta ayaklar altında ezilmişler-
di. Müslümanlar ise, onlara insanca yaşayış vaad edi-
yor; ve haklarına hürmet edeceklerini bildiriyorlardı.
Aradan geçen seneler, Müslümanların ne kadar sözle-
rinin erleri olduğunu da gösterecek; ve Endölüs, o za-
mana kadar ulaşamadığı ve Müslümanlardan sonra da
ulaşamayacağı bir refah devrine girecekti.

Abdullah ve arkadaşları, tam kilisenin kapışma
yaklaştıkları sırada:

Abdullah! diye bağırان bir kadın sesi ile geri-
ye döndüler. Kalabalığın arasından çıkan, örtölü bir
hanım, onlara doğru yürüdü. Abdullah, bu hanımı kar-
şıladı. Abdullah:

Ester! diye fısıltı halinde konuştu. Kadının se-
sinden, onu tanımıştı. Ester:

Abdullah! diye konuştu. Seninle konuşabilmek ve seni bulabilmek için çok uğraştım. Raşel de yanım-
da idi. Onu kalabalıkta kaybettim. Cordoba’dan seni
bulabilmek için çıkmıştık.

Abdullah hayretle sordu:

Yalnız ve tek başınıza?.. Hem de böyle bir karı-
şıklıkta?..

221

Evet ama seni muhakkakbulmam lazımdı. Se-
ninle ilgili.. Hayat memat meselesil. .

Ne gibi?

Sofra.. Hz. Süleyman’ın Sofrası... Jakob ve onun-
la beraber onbeş kişilik bir Yahudi topluluğu, onu bul-
mak için harekete geçti. Jakob, bu uğurda seni öldür-
meye kararlı...Bunu sana bildirmek için. geldim.

Sağol Ester-, fakat sanırım onu ele geçirmek üze-reyiz.
Jakob ve adamları birşey yapamazlar. Sanırım, sofra bu
kilisede olsa gerek.

İyi tahmin etmişsin; fakat sofra kiliseden gön-
derilmiş!

Ester, ne diyorsun sen?

Çevrede konuşulanlardan öğrendim. Halkın ağ-zında bu.
Sanırım Jakop ve diğerleri de onu bulmak için hareket
ettiler.

Peki nerede imiş?

Dağdaki manastırda!..

Abdullah, İbrahim’e döndü:

Hemen beş at bul! Yola ıkıyoruz.

Ester atıldı:

Beş değil, altı olsun! Lütfen Abdullah, beni de

götürün!

Abdullah biraz düşündü:

Olur! diye mırıldandı. Kendisinden cevap bekleyen İbrahim'e: «Peki, alta at olsun!» dedi.

İbrahim, kalabalığı yarararak gözden kayboldu.

Abdullah, Ester ve diğerleri, İbrahim'in gelmesini beklemeye başladılar. Bu arada Ester:

Kazandığınız zaferi tebrik ederim! diye konuştu. Geçtiğim her kasaba ve şehirde ezanlar okunuyordu. Endülüs, en ücra köşelerine kadar hakimiyetinizi tanıyor.

222

Gayemiz, insanlar üzerinde hâkimiyet kurmak değil; Yüce Allah'ın adım tanıtmak ve buyruklarım bildirilmek.

Evet. Halk, sizlerden çok memnun.

Sizin ağzınızdan da duyduğuma sevindim doğrusu.

Ester, biraz durdu; sonunda, çok merak ettiği bir soruyu da sordu:

Eşiniz nasıl Abdullah?.. Bu arada, kendisini görebildiniz mi?

Abdullah üzüntü ile başım yere eğdi. Sonra başını kaldırıp, etrafına bakındı. Ester, merakla ona bakıyordu. Neden sonra, Abdullah'm ağzından:

• — Hayır, kendisini ayrıldıktan sonra bir kere daha görmek nasip olmadı. Benim hafıza kaybım sırasında vefat etmiş! sözleri döküldü.

YaaaaaL

Ester çok şaşırdı. Üzülmekle sevinmek arasında bocaladı. Abdullah'ın serbest kalmış olması onu çok sevindirdi; fakat yüzünü bile görmediği, fakat devamlı olarak kışkandığı, o genç hanım için de, çok üzülmüştü. Ölüm... Ne soğuk ve korkunç bir kelime idi. ölümün o soğuk nefesi ne müthiş bir şeydi... Ester, bunu annesini kaybettiği sırada öğrenmişti.

O sırada, İbrahim, altı at ile geldi. Abdullah ve arkadaşları atlarına atlarlarken, kalabalık arasından çıkan Raşel de, Ester'in ata binmesine yardım etti. Ester ona:

Bizi burada bekle Raşel! dedikten sonra, Abdullah'ı takip etti.

Kısa bir zamanda şehirden çıkarak, Manastırın bulunduğu dağa doğru gitmeye başladılar. Ester'in içi içine sığmıyordu. Demek Abdullah serbestti. Onu tehlikeden haberdar etmek üzere gelmesi ne iyi olmuştu.

223.

Abdullah'ın yüzündeki keder bulutlarının sebebi ni de, şimdi anlamıştı. Ester, geçirdiği o üzücü, kısa ama kendisine asırlar gibi uzun gelen zaman içersinde, kalpte açılan yaraya merhem olmadığını iyi anlamıştı. Fakat ,onun da zamanla iyileşebileceğini düşündü. Çünkü, hangi yara birden iyi olmuştur ki, Abdullah'ın da, bu kalp yarası düzelsin?..

Dağın yamaçlarına geldikleri zaman, Abdullah: Burada inmemiz lâzım! Atlar, daha yukarıya çıkamazlar! dedi. Yalnız, atları şu ilerdeki ağaçlara bağlaym.

Atlar bağlandıktan sonra, dağa tırmanmaya başladılar. Abdullah'ın istememesine rağmen, Ester, onlarla gelmek için yalvarmıştı.

Şimdi, bir keçi yolunu izliyorlardı. Manastır gözük-müştü. Manastırın kapısından, kara cübbeli birinin çıktığı görüldü, önünde bulunan bir eşeği sopa ile yürüten bu adam, ikide bir de arkasına bakarak, heyecanla ilerliyordu. Abdullah:

Bir keşiş! dedi. Durun bakalım bu adamın te-lâşı neden? Eşeği ikide bir de dövmesi, boşuna olmasa gerek.

Yolun kenarına, bir kayanın arkasına çekildiler. Keşiş, tam önlerinden geçeceği zaman, karşısına çıktı-lar.

İri göbekli keşiş, onları görünce korkudan bir çığ-lık attı. Abdullah:

Neden böyle kaçıyorsunuz sayın keşiş? diye sordu.

Abdullah'ın giyiminden, onun Müslüman olduğunu anlayan keşiş, bir an tereddüt ettikten sonra:

Yahudilerden kaçıyordum evlâdım! diye inledi. Beni öldürmek istediler, Benito Biraderi, Sebastian Biraderi ve Julyo'yu öldürdüler; ama ben ellerinden kur-

Abdullah'ın gözleri parladı. Keşiş'in kurnazlığını anlamıştı. Adam, belki de Hz. Süleyman'ın sofrasını kaçırmıştı. Bu arada, hem sofrayı kaçırarak; ve hem de arkadaşlarını katletmiş olan Yahudilerden intikam almış olacaktı.

Abdullah güldü:

Ülkenin artık bizim olduğunu söylemişsiniz değil mi sayın?...

Perez!.. Adım Perez'dir evlâdım.

Evet, sayın keşiş Perez, öyle demiştiniz değil mi?

Tabii. Ülke artık sizindir.

Herşeyi de bize mi ait?

Ülke sizin olduktan sonra içindekiler de olmaz mı evlâdım?

öyle ise, bize ait olanı veriniz sayın keşiş!..

O nedir ki evlâdım?..

Süleyman Peygamberin sofrası, saym keşiş!

Bir insanın o kadar şaşırıldığı görülmemişti. Keşiş Perez, nerede ise şaşkınlıktan sırt üstü devrilecekti.

Ama kendisini çabuk toparladı. Kurnazca sordu :

O da nedir evlâdım?

Yahudilerin sizden almak istedikleri; fakat si-zin de şu zavalh hayvanın sırtına yükleyip kaçırmak istediğiniz yük sayın keşiş!

Abdullah, bu sözlerden sonra, eşeğe doğru yürüdü.

Kendisini önlemek isteyen keşişi, eliyle itti; ve eşiğin üstündeki kilim parçalarını çekti. Oradaki herkes, şaşkınlıktan birer adım geri çekildi. Çünkü, eşiğin sırtında, zümrüden bir sofa, gözleri kamaştıran ışıltılarla

parlıyordu.

Abdullah, onu bağlayan ipleri, bıçağı ile keserken :
Endülüs Şahini -F.:

15

225

“ |.||””””
|.|| |

~” **|” | ‘|”””
| | |

Bu güzel sofrayı öyle çul parçalan ile örtmeniz,
yazık günah değil mi sayın keşiş? diye alayla sordu.
Keşişte konuşacak hal kalmamıştı. Sonunda:
Yahudilere gideceğine, sizde kalsm, daha iyi!
diye homurdandı.
O esnada, yanlarındaki kayanın üstünden gelen bir
ses:

Yemliyorsun Keşiş Efendi, o bizde kalacaktır!
dedi.

Başlarını çevirdiler. Jakob'du konuşan. Yanında,
ellerindeki yayları germiş, beş adamı bulunuyordu.
Sağ taraflarında da, ellerini kılıçlarına atmış, on kişi
daha vardı.

Keşiş Perez bir çığlık attı:

Yahudiler!.. Manastırımızı kan gölüne çeviren canavarlar!
Ey Müslümanlar, kurtann beni bunlann ellerinden!..

Jakob'un sinir bozan sesi tekrar duyuldu :

Onlar kendilerini kurtarsmlar da.. Gördüğünüz
bu adamlann hepsi İsrail Oğullarının en seçkin yiğit-
leridir. Onların yiğitliklerini kulaklarınızla duymaya-
cak, bizzat gözlerinizle göreceksiniz, göğsünüze saplanan
oklarla, kellelerinizi, ellerinizi biçen kılıçlarla duyaca-

ğınız o müthiş acılarla, öğreneceksiniz.

Abdullah, arkadaşlarına baktı. Onun bakışından, Müslüman yiğitler ne demek istediğini anladılar ve kendilerini hep birden o büyük kayanın altına attılar. Böylece de, çok isabetli hareket etmişlerdi. Çünkü, vınlarak gelen oklar, onların az önce bulunduğu yerlere saplandı. Ardından gelen başka bir ok, keşiş Perez'in acı bir çığlıkla yere devrilmesine sebep oldu. Abdullah:

Canavarlar! diye haykırdı. Ardından da, «Oklarınızı, şu karşıdakiler üzerine boşaltın!» emrini verdi.

226

Kendisi de, yayma okunu yerleştirdi. Uçan altı ok, üzerlerine kılıçla koşan altı Yahudi'yi yere devirdi. O anda Jakob'un:

Eşeği oklayın, kaçıyor! feryatları duyuldu.

Gerçekten de, Keşiş Perez'in eşeği, duyduğu çığlıklardan ve keşişten akan kanlardan ürkmüş, koşmaya başlamıştı. Bereket versin ki, Abdullah, Sofra'nın iplerini tamamen kesmemişti. Eğer kesmiş olsaydı belki de eşeğin sırtından düşen zümrüt sofra, parça parça olabilirdi.

Jakob'un feryadı üzerine, eşeğe, peş peşe gelen oklar saplanmaya başladı. Kimi boynuna, kimi yanına kim: de bacağına saplanmıştı. Hayvan, yavaşladı ve sonra ayaklarının üzerine çökerek inlemeye başladı.

Jakob:

Oldu bu iş. Şimdi Müslümanları temizleyin yiğitlerim! Hiç birini sağ bırakmayın! diye bağırmağa başladı.

O esnada, bir çalının arkasına kendisini atmış olan Ester.-

Ne yapıyorsun Jakop? diye feryat etti. Babamızı da, bizi de, evimizi de kurtaran Abdullah'ı öldürmek ha?.. Babamızın, ona iyi davranman için ettiği vasiyeti ne çabuk unuttun?..

Jakob'un sesi, Ester'e cevap verdi:

Beni yolumdan döndüremezsin Ester! Ne sen ve ne de babamızın vasiyeti!..

Jakop, bedbaht kardeşim. Süleyman Peygamber'in: «İyiliğe karşı kötülük eden insanın evinde, sefalet hiç eksik olmaz!» dediğini bilmiyor musun? N'olur yapma!..

İdeallerimiz için yapılan iyilikleri çiğnemekten hiç ama hiç çekinmem! Haydi İsrail yiğitleri, gidip şu sofrayı alın; ve Müslümanlardan hiç birini de sağ bırakmayın!..

227

Üç Yahudi, kayanın üzerinden inip, eşeğe doğru yürüdüler. Abdullah, arkadaşlarına:

Ben, bu üçünün üzerine gidiyorum. Siz, şu karşıdakileri oyalayın! emrini verdikten sonra, eşeğe yaklaşılan adamlara koştu.

Abdullah, sanki fırtına gibiydi. Savurduğu kılıçla, öndeki adamı yere devirirken, diğer ikisinin yanına

fırladı. Onlar daha kılıçlarını savuramadan, kendisine has olan vuruşlarla aralarına girdi. İki acı çığlık, o kadar... O iki Yahudi de, yerde idiler... -

Vınlayarak gelen iki ok, Abdullah'ın başının üzerinden geçti. Abdullah:

Ne o Jakop?.. Adamlarının arkasma sığınıp yiğitlik mi taslıyorsun? Gel, burada kozumuzu paylaşalım. İstersen yanındaki o iki adamın da gelsinler!., diye bağırdı.

Jakohun yanındaki iki adam :

Okumuz bitti, Jakop! diye sızlandılar. Jakop kızdı:

Tüh, Yahova belânızı versin! Tam da söylenecek zamanı buldunuz! diye homurdandı.

Aşağıda dört adamımız var. Biz de üç kişiyiz.

Eder yedi. O altı adamı toz ederiz.

Onun nasıl dövüştüğünü görmediniz mi?

Gördük, gördük ama, bizim de ondan aşağı kalır tarafımız yok. Bizler, az mı ünlü kılıç hocalarından ders aldık.

Peki öyle ise! Aşağıya inelim.

Jakop ve iki adamı aşağı inerlerken, diğer dört Yahudi de, sindikleri yerden Abdullah'a doğru fırladılar.

Jakop:

Temizleyin onu, bir an evvel temizleyin. Adamları gelmeden gebertin! diye bağırdı.

Abdullah, koşarak gelenleri karşıladı-, ve en önde-

228

kinin savurduğu kılıcı karşılarırken, bulduğu açıktan yararlanıp bir hamle yaptı. Acı bir çığlık... Adam yer-

deydi.

Abdullah, etrafım çeviren Yahudiler arasında kılıcı ile bir çark çevirirken, arkadaşları da yardımına yetiştiler. Kılıç seslerine inlemeler, çığlıklar ve lânetlemeler karıştı.

Yahudilerden dördü, yere yıkıldı. Üçü de, kılıçlarını atarak, teslim oldular. Teslim olanların arasında Jakob da vardı. Acı bir tebessümle Abdullah'a bakıyordu. Abdullah, ona oldukça kızgındı. Hattâ, üzerine yürüyüp onu tartaklamak istedi. O anda, aklına, Yüce Sahabilerden Hz. Ali'nin bir sözü geldi :
«insanların en kötüsü, iyiliği kötülükle karşılayan; ve insanların en iyisi, kötülüğe karşı iyilik yapandır!»

Allah Resulünün (Sallallahü aleyhi ve sellem) yanında yetişmiş; ve hayatı boyunca Onun izinden gitmiş Yüce Sahabi Hz. Ali'nin bu sözü, ne kadar güzeldi. Evet.. Abdullah da, Jakob'un kötülüğüne iyilikle karşılık vermeliydi. Ama, cezasız da bırakılmamalıydı. Çünkü, o kadar kişinin ölümüne sebep olmuştu. Bu karardan sonra, Abdullah, durdu. İbrahim'e :
Bize, kılıç çektikleri için bunları esir edeceksiniz; kurtulmalık akçe ile, kendilerini kurtarsınlar! dedi. İbrahim:

Baş üstüne! dedikten sonra, iki yiğitle, Jakob'un ve iki adamının ellerini bağladı.

Abdullah, zümrüt sofra'ya doğru yürüdü. Ölmüş olan eşeğin üzerinden aldı. Ester de, yanma gelmişti.

Sofraya bakan Abdullah:

Ester, sana teşekkür etmem gerekir! dedi. Cenbu manastıra getirilmiş olmadığını söylemeseydin, bel-

ki de Jakop, bu sofrayı kaçıracaktı. Sana teşekkür ederim.

229

Ester, utanarak önüne baktı:

Ya sen Abdullah! dedi. Bize az mı iyilik yaptın?

Bu sözlerden sonra Ester sustu. Yutkundu. Bir şey söylemek istiyor; fakat söyleyemiyordu. Abdullah'ın, yüzüne, merakla baktığını görünce :

Beni burada bırakma Abdullah! diye konuştu.

Ben, atalarımın dininden döndüm, Müslüman oldum.

Müslümanların arasında yaşamak istiyorum.

Abdullah, sevinçle sarsıldı:

Ester! dedi. Yemin ederek söyleyebilirim ki, bu sözlerin beni çok, ama pek çok sevindirdi. Bu gece bir rüya görmüştüm. Rüyamda, Zehra bana : Esmâ ile evlen!» diyordu ve yanımda da sen vardın. Esmâ dediği, sendin. Yemyeşil bir kırdâ idik ve sen beyazlar giymiştin. Şimdi sana bu dağ başında soruyorum : Benimle evlenir misin Esmâ?

Ester mutluluktan uçuyordu. Kulaklarındaki bir ses: «Bu senin hakkındır-, sabrın sonu mutluluktur!» diyordu. Abdullah'a utanarak baktı:

Esmâ mı? diye sordu. Bana Esmâ diyor ve evlenmek istiyorsun değil mi?

Tabii ya.. Açık değil mi söylediklerim?

Ester, adını tekrarladı:

Esmâ!.. Ne güzel isim!..

Müslüman olmuş ve hanımım olacak kızın adı Ester olarak kalacak değildi ya!.. Soruma hâlâ cevap vermedin : Benimle evlenir misin?

Esmâ, utanarak başını eğdi ve ağzından bir nefes gibi:

Evet!., cevabı çıktı.

O esnada, rüzgârın aşağılardan getirdiği ezan sesleri duyuldu:

«Allahü Ekber!..Allahü Ekber!..»

YüceAllah'ın adı, Endülüs semalarında yayılıyordu.

SON